

C:\Users\Plazma\Desktop\A_Asimov Isaac - Kosmické proudy.pdb

PDB Name: zdroj
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Kosmické proudy
ISAAC ASIMOV
KOSMICKÉ PROUDY

Isaac Asimov

Povzbouzen úspěchem seriálu Nadace, kroniky rozpadu obrovského Impéria, napsal jeho autor tři samostatné příběhy, které k němu mají vztah. Toto je jeden z nich:

Před Nadací se zrodilo všemocné Impérium

Trantor již ovládl polovinu Galaxie, a mezi světy, které

jeho vlivu dosud odolávají, patří i Sark prosperující z vykořisťování Floriny, své vazalské planety. Nyní však Florině hrozí kosmická katastrofa. Kdo má zájem na tom, aby pravda o blížící katastrofě zůstala utajena a aby jedinému člověku, který o ní ví, byla vymazána paměť? Trantor? Sark? Nebo někdo jiný?

Kosmické proudy

Z anglického originálu "The Currents of Space" vydaného nakladatelstvím Bantam Books v roce 1992 přeložil Jindřich Směkal.

Ilustroval a graficky upravil Karel Soukup

Vydalo vydavatelství AF 167 v Brně jako svou 15. publikaci

Odpovědný redaktor Jindřich Směkal

Jazyková redakce Jan 'Jam' Oščádal

Technická redakce Miroslav Dvořák

Tisk SPEKTRUM Brno z předloh dodaných firmou DaTaPrint

Vydání první

Náklad 8 000 výtisků

Tématická skupina 13/34

ISBN 80 - 85384 - 14 - O

Isaac Asimov

i. Prolog - Před rokem

Člověk ze Země dospěl k rozhodnutí. Dospěl k němu pomalu a postupně, ale přece jenom dospěl.

Uplynuly týdny od doby, kdy mohl vychutnávat pohodlí své lodě a chladný kosmický příkrov kolem ní. Přišel sem jen proto, aby předal hlášení místní kanceláři Mezihvězdného úřadu pro kosmoanalýzu, pak se chtěl hned vrátit do kosmického prostoru - ale zadrželi ho.

Připadal si jako ve vězení. Dopil čaj a pohlédl na muže sedícího na druhé straně stolu.

"Tady už za žádnou cenu nezůstanu." prohlásil.

Jeho protějšek rovněž dospěl k rozhodnutí. Dospěl k němu pomalu a postupně, ale přece jenom dospěl. A nyní bude potřebovat čas, spoustu času. Na jeho dopisy nikdo nereagoval. Ty mohl klidně poslat do výhně nějakého slunce a výsledek by byl stejný. Vlastně si od nich nic nesliboval. Byl to pouze první krok.

Jistě věděl jen to, že v průběhu všeho, co bude následovat, mu nesmí člověk ze Země vyklouznout z rukou. V kapse si pohrával s hladkou černou tyčinkou. "Nechápete, jak je situace choulostivá," poznamenal.

"Co je choulostivého na zničení planety?" namítl pozenšťan. "Chci, abyste odvyšlal podrobnou informaci na Sark.

Chci, aby se tam o tom všichni dozvěděli."

"To nemůžeme udělat. Vždyť víte, jakou by to vyvolalo paniku."

"Ale slíbil jste, že to uděláte."

"Znovu jsem o všem přemýšlel, z praktického hlediska to nemá cenu."

"A zástupce MUK se dosud nedostavil," stěžoval si dále pozenšťan.

"Znáte to, ti už pilně organizují preventivní opatření pro nadcházející krizovou situaci. Ještě den nebo dva."

"Ještě den nebo dva! To říkáte pořád! Copak na mě nemají vůbec čas? Vždyť moje výpočty ani neviděli!"

"Nabídl jsem se, že jim je přivezu. Jenže vy jste nechtěl."

Kosmické proudy 7

"A ani teď nechci. Když oni nemohou za mnou, vypravím se já za nimi." A rozhorleně dodal: "Vy mi zřejmě nevěříte. Nevěříte, že Florinu čeká zkáza."

"Ale věřím."

"Ba ne. Vím, že mi nevěříte. Je to na vás vidět. Říkáte to jen proto, abyste mě utěšil. Vy mým výpočtům nerozumíte, nejste kosmoanalytik. A snad ani nejste tím, za koho se vydáváte. Kdo vlastně jste?"

"Necháváte se unášet rozčilením."

"Jo, nechávám. A vy se divíte? Nebo si jenom říkáte: Ubožák, ten kosmos mu ale dal? Myslíte si, že jsem se zbláznil."

"Hlouposti."

"Jistě si to myslíte. Proto chci jít na MUK. Tam poznají, jestli jsem blázen nebo ne. Tam to poznají."

Jeho protějšek si připomenul, jak se rozhodl. "Není vám zřejmě dobře," řekl. "Pomohu vám."

"Ne, vy ne!" vykřikl pozemšťan hystericky, "protože odtud vypadnu. Nezadržíte mě, leda byste mě zabil, a toho se neodvážíte. Kdybyste to udělal, budete mít na svědomí smrt celé populace na planetě."

Nyní promluvil zvýšeným hlasem i ten druhý: "Nezabiju vás! Slyšíte! Nezabiju! To ani nebude nutné."

"Spoutáte mě a necháte tady?" pronesl posměšně pozemšťan. "Na to myslíte? A co uděláte, až mě z MUK začnou hledat? Já jim totiž musím pravidelně posílat hlášení."

"Na Úřadě vědí, že jste u mě v bezpečí."

"Ano? Pochybuji, že vůbec vědí, že jsem tady. Pochybuji, že vůbec dostali moji zprávu." A pozemšťan najednou pocítil, jak mu třesí hlava a trnou končetiny.

Druhý muž se zvedl a shledal, že jeho rozhodnutí přišlo v nejvyšší čas. Obešel zvolna dlouhý stůl a zastavil se u pozemšťana. "Je to pro vaše dobro," pronesl konejšivě a vytáhl z kapsy černou tyčinku.

"To je psychosonda," vydechl chraptivým, zastřeným hlasem pozemšťan. A když se pokusil povstat, zjistil, že ho ruce ani nohy neposlouchají. "Včaji... droga?" vysoukal ze sebe namáhavě.

"Ano," přikývl druhý muž. "Podívejte se, neublížím vám. Ve vzrušeném, úzkostném stavu, v jakém se nacházíte, byste sotva pochopil, jak choulostivá je to záležitost. Já vás jenom zbavím úzkosti."

8 Isaac Asimov

Pozemšťan již ze sebe nedokázal vypravit ani slovo. Jen seděl - a otupěle uvažoval. Do kosmu, nadrogoval mě! Chtělo se mu vykřiknout, pronikavě vykřiknout ale nemohl. To se už nad ním skláněl jeho protějšek. Vzhlédl - očima dosud pohnout mohl.

Psychosonda byla kompaktní zařízení, stačilo pouze přiložit koncovky na jejich vodičích na příslušná místa lebky.

Pozemšťan mohl s hrůzou přihlížet, dokud mu neochrnuty i oční svaly. Necítil ani štipnutí, když mu ostré, tenké hroty pronikly pokožkou mezi lebečními švy.

Vykřikl, ale jen v tichu svých myšlenek. Nařikavě volal: "Ne, vy to nechápete! Na té planetě žije spousta lidí! Copak nevíte, že riskujete životy stovek milionů živých lidských bytostí?"

Hlas druhého muže zněl zastřeně a jaksi vzdáleně, jako by ho vítr přinášel z dlouhého tunelu. "Nebude vás to bolet. Za hodinu se vám uleví, bude vám skutečně dobře. Oba se pak všemu s chutí zasmějeme."

Pozemšťan pocítil lehké chvění na povrchu lebky, ale to posléze ustalo. Tma kolem něho zhoustla a zahalila ho. Něco z ní už nikdy nezmizelo a trvalo rok, než se alespoň zčásti rozplynula.

Kosmické proudy

2. Nalezenec

Rik odložil krmítko a vyskočil na nohy. Chvěl se tak silně, že se musel opřít o holou, mléčně bílou stěnu, a vykřikl:

"Vzpomínám si!"

Všichni k němu zvedli od oběda oči a jejich vtíravý hovor poněkud ochabl. Hleděli na něho s nic neříkajícími výrazy na hladce vyholených, lesknoucích se tvářích, které byly stejně blede jako nedokonalé osvětlení prýstíci ze stěn. Z očí jim nevyzařovala účast, jen pozornost, jakou by vzbudil jakýkoli náhlý výkřik.

"Vzpomínám si na svou práci!" zvolal Rik. "Měl jsem práci!"

Někdo ho okřikl: "Drž hubu!" A po něm další, ještě hlasitěji:

"A dřepni si na zadek!"

Tváře se odvrátily, tlumený hovor se znovu rozproudil. Rik se tupě rozhlížel. Zaslechl, jak někdo poznamenal: "Ten Rik je ale praštěnej." A povšiml si, že jeden z mužů pokrčil rameny a poklepal si prstem na spánek. Ale nechápal, co to znamená.

Zvolna se posadil. Znovu uchopil krmítko, lžícovitý přípravek s ostrými hranami a malými hroty vyčnívajícími z předního okraje miskovité části, kterým bylo možno stejně neobratně krájet jako nabírat nebo napichovat. Dělníkovi z továrny muselo stačit. Obrátil je v ruce, aniž pohlédl na svoje číslo na rubu rukojeti. Nemusel se na ně dívat, znal je nazpaměť. Všichni ostatní měli podobná evidenční čísla, stejně jako on, ale měli také jména. On neměl. Dali mu přezdívkou Rik, protože tento slangový výraz dělníků pracujících s kyrtem znamená něco jako pitomec. Ale říkali mu spíš "blázne".

Možná že se bude od této chvíle rozpomínat na stále více věcí, neboť od jeho příchodu do továrny to bylo v tuto chvíli poprvé, co si vůbec vzpomněl na něco, co bylo dřív. Kdyby jen usilovně přemýšlel! Kdyby mohl zapojit do činnosti celý mozek!

Najednou přestal mít hlad, náhle neměl na jídlo ani pomyšlení. Rázně zabodl krmítko do rosolovité kostky masa a

zeleniny před sebou, jídlo odstrčil a zabořil hlavu do dlaní. Prsty zaťal do vlasů a usilovně se

10 Isaac Asimov

snažil proniknout do temnoty, z níž právě vydoloval něco určitého, byť nepochopitelného a nerozluštitelného. Pak se rozvzlykal, ale to již zvonek oznámil, že čas určený na oběd vypršel.

Toho večera, když se vracel z továrny, se k němu připojila Val ona Marchová. Zpočátku si její přítomnost neuvědomoval, nevnímal ji jako živou bytost. Až když zaslechl, jak srovnala svůj krok s jeho, zastavil se a pohlédl na ni. Její vlasy, spletené do dvou silných copů sepnutých malými magnetickými sponami se zelenými kamínky, měly neurčitý světlounce hnědý odstín. Spony vypadaly levně a opotřebovaně. Na sobě měla jednoduché bavlněné šaty, neboť víc v mírném klimatu ani nepotřebovala, stejně jako Rikovi stačila bavlněná košile s krátkými rukávy a bavlněné kalhoty.

"Slyšela jsem," začala, "že se během oběda stalo něco nepříjemného." Hovořila, jak se dalo předpokládat, s ostrým venkovským přízvukem. Naproti tomu Rik vyslovoval samohlásky až přehnaně měkce a tak nějak huhňavě - někteří dělníci jeho výslovnost posměšně napodobovali, ale Valona ho utěšovala, že tak se chovají jenom hlupáci.

"Nic se nestalo," zabručel Rik.

"Slyšela jsem, že sis na něco vzpomněl," nedala se odradit. "Je to pravda, Riku."

Také ona mu říkala Riku. Jinak mu říkat ani nemohla, protože si na svoje pravé jméno nedokázal vzpomenout, třebaže se snažil seč mohl, a třebaže se Valona snažila s ním. Jednou dokonce sehnala potrháný seznam občanů městečka a předčítala mu všechna křestní jména. Žádné z nich mu však nic neříkalo.

Podíval se na ni bolestným pohledem. "Budu muset z továrny odejít," řekl.

Zamračila se. Její oválný, široký obličej s vysokými lícními kostmi vypadal ustaraně. "To bys asi neměl dělat. Neudělal bys dobře."

"Musím o sobě zjistit něco víc."

Olízla si rty. "To bys asi neměl."

Kosmické proudy 11

Odvrátil se od ní. Věděl, že to s ním myslí dobře. Věděl to od té doby, kdy mu sehnala práci v továrně, i když s výrobními stroji neměl žádné zkušenosti - aspoň si nevzpomínal, že by měl. Tak či onak, jako argumentu použila, že není dostatečně silný na fyzickou práci, a proto mu dovolili udělat si bezplatný technický kurz. A ještě před tím, za noci s hrůzyplnými sny, kdy ze sebe stěží dokázal dostat nějaký zvuk, a kdy ani nevěděl, na co je jídlo, se o něho starala a krmila ho. Udržela ho při životě.

"Musím," opakoval.

"Nemáš zase ty bolesti hlavy, Riku?"

"Ne. Opravdu jsem si na něco vzpomněl - vzpomněl jsem si, čím jsem kdysi byl. Tenkrát!"

Nevěděl, zda sejí má svěřit. Odvrátil od ní pohled. Hřejivé, příjemné slunce stálo nejméně dvě hodiny nad horizontem. Na jednotvárné řady dělnických ubikací, táhnoucí se kolem továren, byl nezáživný pohled, ale Rik věděl, že jakmile se dostanou na vyvýšením, rozprostřou se před nimi nedohledná pole v celé své zlatavě karmínové kráse.

Rád se na pole díval - již od okamžiku, kdy je spatřil poprvé, mu přinášela uklidnění a potěšení. Ještě před tím, než pochopil, že karmínová a zlatá jsou barvy, než pochopil, že vůbec existuje něco jako barvy, než dokázal vyjádřit spokojenost konkrétněji než bublavými zvuky, ho v polích rychle přestávala bolet hlava. Když to zjistila, půjčovala si Valona diamagnetický skútr a každý volný den ho brávala ven z vesnice. Pluli vzduchem několik desítek centimetrů nad povrchem vozovky, klouzali po měkkém polštáři antigravitačního pole, až se dostali na míle od lidských obydlí a do rván se jim opíral vítr prosycený vůní kyrtových květů.

Pak se posadili u silnice obklopené barvami a vůní a podělili se o kostku jídla - a se sluncem nad hlavou tam jen tak seděli, dokud nenastal čas k návratu.

Při té vzpomínce Rik ožil. "Pojďme do polí, Lono." navrhl.

"Je pozdě."

"Prosím. Jen kousek za městečko."

Nejistými prsty ohmatávala útlý váček na peníze, který měla za modrým opaskem z měkké kůže, jediným marnivým doplňkem oblečení, jaký si dovolila.

12 Isaac Asimov

Rik ji uchopil za paži. "Pojďme pěšky."

O půl hodiny později odbočili z hlavní silnice na klikatou bezprašnou cestu z udusaného písku. Nepadlo mezi nimi jediné slovo, a Val ona cítila, že sejí zmocňuje důvěrně známý strach. Nedokázala vyslovit, co k Rikovi cítí, a proto se o to ani nepokoušela.

Co kdyby ji opustil? Rik byl malé postavy, ne větší než ona, a vážil snad dokonce méně. A v mnohém ohledu byl stále bezbranný jako malé dítě. Než mu vymazali paměť, musel to být vzdělaný člověk. A velmi významný.

Val ona neměla žádné vzdělání, naučila se jen číst a psát a v technickém kurzu ovládat stroje, ale věděla, že ne všichni jsou tak omezení. Tak třeba ten měšťan, jehož obrovské znalosti jim všem tolik prospívaly. Nebo zemani, kteří sem občas přijížděli na inspekci. Nikdy je neviděla zblízka, jen jednou - stalo se to během dovolené, když navštívila Město - zahlédla skupinku těch neuvěřitelně nádherných stvoření z dálky.

Příležitostně mohli dělníci slyšet, jak mluví vzdělaní lidé, kteří hovořili jinak, plynuleji, používali delší výrazy a slova vyslovovali měkčeji. A Rik, jak se mu paměť postupně vracela, se vyjadřoval stále podobněji jako oni.

Když poprvé promluvil, polekala se. Přišlo to tehdy tak náhle - až do té chvíle si jen kňouravě stěžoval na bolesti hlavy. Ale měl zvláštní výslovnost, a když ho opravovala, nedokázal ji změnit. Od té doby se obávala, že ji opustí, až se mu paměť zcela vrátí. Protože byla obyčejnou Val onou Marchovou. I když jí říkali Velká Lo-na. Byla svobodná, asi se už nikdy neprovdá. Děvčata s robustní postavou a s velkýma nohama a rukama zrudlýma prací se nev dávají. Nedokázala nic jiného, než s ním opovržlivostí pohlížel na chlapce, kteří ji při svátečních zábavách přehlíželi. Neuměla se chichotat a vyzývavě se usmívat. A nikdy nebude mít dítě, které by mohla chovat a se kterým by se mazlila. Ostatní dívky, jedna po druhé, děti měly, ale ona mohla nanejvýš jen z hloučku obdivovatelek vrhat krátké pohledy na narudlé,

Kosmické proudy 13

bezvlasé tvorečky s vykulenýma očima, bezmocně sevřenými pěstičkami a uslintanými ústy...

"Teď jsi na řadě ty, Lono," slýchávala. "Kdy budeš mít dítě, Lono?" Na to se jen odvracela.

Pak se objevil Rik, který byl jako dítě. Musela ho krmit a starat se o něho, chodit s ním na slunce a uspávat ho, když ho trýznily bolesti hlavy. A děti na ni posměšně pokřikovaly: "Lona má kluka! Velká Lona má bláznivýho kluka! Ten její kluk je Rik!"

Když pak mohl Rik chodit ven sám - a toho dne, kdy udělal první samostatné kroky, pocítovala pýchu jako matka jednorodného syna. I když jemu už bylo určitě víc než třicet - a vydal se bez doprovodu do vesnických uliček, děti běhaly kolem něho, smály se a pokřikovaly na něho posměšky tak dlouho, až přinutily dospělého muže, který dokázal odpovídat jen nesrozumitelným chrčením, zakrýt si oči a přikřičit se strachem. Často musela z domku vyběhnout, okřikovat je a výhrůžně hrozit pěsti.

Jejích pěsti se báli i dospělí muži. Když poprvé přivedla Rika do továrny, srazila vedoucího provozu pěsti k zemi, protože zaslechla, že se o ní a o Rikovi neslušně vyjádřil. Za to ji tovární rada potrestala pokutou ve výši týdenního platu a nebyť měšťanova zásahu a jeho zdůvodnění, že byla vyprovokována, poslali by ji k soudu do městečka. Nechtěla, aby se Rikovi vrátila paměť. Viděla, že mu nemá co nabídnout a že je od ní sobecké, když si přeje, aby zůstal duševně omezený a bezmocný napořád. Ale přála si to, protože na ní dosud nikdo nebyl tak naprosto závislý - a proto, zeji dělala představa, že bude opět sama.

"Riku, víš to jistě, že se ti paměť vrací?" zeptala se.

"Ano."

Stáli v polích, jež slunce svým žářem barvilo dočervena. Brzy se zvedne mírný, vůní prosycený večerní vánek - zavlažovací kanály ve tvaru šachovnice již začínaly rudnout.

"Vracejícím se vzpomínkám věřit mohu, Lono. Ty víš, že mohu," řekl. "Tys mě přece neučila mluvit. Na slova jsem si vzpomněl sám. Je tomu tak?"

"Je," připustila neochotně.

14 Isaac Asimov

"Dokonce si vzpomínám na chvíle, kdy jsi mě brávala do polí, a tehdy jsem ještě neuměl mluvit. Vybavují se mi stále nové a nové věci. Včera jsem si vzpomněl, jak jsi jednou chytila kyrtlinku, ten létající hmyz. Drželas ji v sepnutých rukou a já se musel podívat skulinou mezi tvými palci, abych seji zmocnil, ale uletěla. Kvůli tomu jsem pak brečel. Tehdy jsem nevěděl, že je to kyrtlinka nebo že to vůbec něco je, ale teď se mi všechno jasně vybavuje. O tom jsi mi nikdy nevyprávěla, Lono, že ne?"

Zavrtěla hlavou.

"Ale stalo se to, že? Vzpomínám si správně?"

"Ano, Riku."

"A dnes jsem si vzpomněl na něco z minulosti. Musela být přece nějaká minulost, Lono."

To tedy musela. Srdce jí sevřela úzkost, když na to pomyslela. Jeho minulost byla určitě jiná než přítomnost, v níž oba žili. A týkala se jiného světa. Usuzovala tak podle toho, že slovo kyrt bylo jediné, na které si nevzpomněl - musela mu vysvětlit, že právě tenhle kyrt je pro celou Florinu to nejdůležitější.

"A na co sis vzpomněl?"

Zdálo se, že vzrušení Rika rázem opustilo. Zatvářil se zdrženlivě. "Zjevně to nedává velký smysl. Jde však o to, že jsem měl zaměstnání a že vím, čeho se týkalo. Alespoň v podstatě."

"A cos dělal?"

"Analyzoval jsem prázdno."

Prudce se k němu otočila a pronikavě mu pohlédla do očí. A na chvíli, než se podrážděně odvrátil, mu přiložila dlaň na čelo.

"Netrápí tě, Riku, zase bolesti hlavy? Už dlouho tě hlava nebolela."

"Je mi dobře. Nemusíš mě pořád otravovat." A když si po všiml, že sklopila oči, dodal: "Tím jsem nemyslel, že mě otravuješ, Lono, jen to, zeje mi dobře a že nechci, aby sis se mnou dělala starosti."

Tvář seji rozjasnila. "Co to znamená analyzovat?" Používal výrazy, které jí byly cizí. Poklesla na duchu, když si uvědomila, jak musel být kdysi vzdělaný.

Kosmické proudy 15

Chvíli přemýšlel. "To znamená..., to znamená rozebírat. Víš, asi tak, jako jsme rozebírali třídič, abychom zjistili, proč se snímácí paprsek vychýlil."

"Ale, Riku, jak může někdo rozebírat prázdno? To není žádné zaměstnání."

"Je to trochu složitější." Zhluboka se nadechl "Teď bych to asi nedokázal vysvětlit. Víc si nepamatuji, ale musela to být důležitá práce, cítím to. Nemohl jsem být přece zločinec!"

Mimovolně se zachvěla. To si měla nechat pro sebe. Ale tehdy ji k tomu vedlo přesvědčení, že mu pomůže, když ho bude varovat - teprve později pochopila, že pravým důvodem, proč mu to řekla, byla touha připoutat si ho k sobě co nejtěsněji.

Přihodilo se to tehdy, když začal mluvit. Něco takového neočekávala, a proto dostala strach. Ani měšťanovi se o tom neodvážila zmínit.

Ze svých životních úspor vzala pět kreditů - stejně se nenajde muž, který by po ni žádal věno - a zašla s Rikem k doktorovi do Města. Jméno a adresu si napsala na kousek papíru, ale i tak trvalo dvě strastiplné hodiny, než mezi vysokými sloupy, které přibližovaly Horní Město slunci, našla správnou budovu.

Trvala na tom, že bude vyšetření přítomna, a tiše seděla, zatímco doktor dělal s podivnými nástroji roztodivné úkony. Ale když položil Rikovu hlavu mezi dvě kovové desky a potom zařídil, aby svítila jako kyrtlinka v noci, vyskočila a pokusila se ho zadržet. Doktor musel zavolat dva muže na pomoc, a když ji vyváděli, divoce se vzpírala.

Za půl hodiny za ní přišel a tvářil se zachmuřeně. Zneklidňoval ji již jen pouhou přítomností, protože byl zemanem, i když měl ordinaci v Dolním Městě. Měl však mírné oči, dokonce laskavé. Otřel si ruce do ručníku, který odhodil do odpadu, přestože jí se zdál čistý. "Kde jste se s tím člověkem setkala?" zeptal se.

Pověděla mu to, ale vynechala všechno, co se týkalo měšťana a hlídkujících.

"Takže o něm nic nevíte."

Potřásla hlavou. "Z dřívějšíka nic."

16 Isaac Asimov

"Být psychosondován. Víte, co to znamená?"

Nejdříve zavrtěla hlavou, vzápětí však pronesla šeptem: "Není to, pane doktore, to, co se dělá s těmi, co se zbláznili?"

"A s těmi, kteří se provinili zločinem. Psychosondáží se změní funkce jejich mozku - ku prospěchu všech. Jejich myšlení se celkově ozdraví, nebo se upraví jen ty části mozku, které je nutí krást a zabíjet. Rozumíte?"

Ano, rozuměla. Zrudla, než se odvážila pronést: "Rik nikdy nic neukradl, ani nikomu neublížil."

"Vy mu říkáte Rik?" Zatvářil se pobaveně. "A jak můžete vědět, co dělal, než jste se s ním setkala? Ze stavu jeho mozku je nyní obtížné na cokoli usuzovat. Psychosondovali ho důkladně - až brutálně. Nedovedu říct, nakolik má mozek poškozený trvale a nakolik jde o přechodné zablokování jeho činností. Mohu jen konstatovat, že některé z nich se časem obnoví, ale asi ne všechny. Měl by zůstat na pozorování."

"Ne, ne. Musí zůstat u mě. Starám se o něho dobře, pane doktore."

Zamračil se, ale promluvil jaksi zjihle: "Šlo mi jen o vás, má milá. Třeba z jeho mozku neodstranili všechno špatné. Přece byste nechtěla, aby vám jednoho dne ublížil."

V tom okamžiku přivedla sestra Rika, řikala mu přitom tichým hlasem něco uklidňujícího, jako by konej šila malé dítě. Rik si přiložil ruku k hlavě a na okamžik neurčitě civlěl před sebe a když zaostřil oči na Va-lonu, natáhl k ní ruce a chabě zvolal:

"Lono...!"

Přiskočila k němu, přitiskla ho k sobě a položila mu hlavu na rameno. "On mi neublíží," řekla doktorovi. "Za žádných okolností."

"Jeho případ budu samozřejmě muset ohlásit. Nevím, jak se mu v takovém stavu, v jakém se musel nacházet, podařilo utéct orgánům."

"To znamená, pane doktore, že ho tak jako tak odvedou?"

"Asi ano."

"Prosím vás, pane doktore, nedělejte to." Rozmotala kapesník, v němž se zablesklo pět kreditů. "Vezměte si je všechny. Budu se o něho dobře starat. On nikomu neublíží."

Doktor pohlédl na mince v její ruce. "Vy pracujete v továrně."

Přikývla.

"Kolik vám platí týdně?"

Kosmické proudy 17

"Dva kredity osmdesát."

Zlehka si sklepl mince do dlaně, pak jí je podal. "Vezměte si je. Nebudu vám nic účtovat."

S neskryvaným překvapením si mince vzala. "Ale nikomu nic neřeknete, že ne, pane doktore?"

"Bohužel, budu muset. Na to je zákon."

Ani nevěděla, jak se dostali zpátky do vesnice, ale celou cestu tiskla Rika k sobě. O týden později vysílali v hypervizi zprávu, že při havárii gyroplánu, způsobené selháním jedné z místních energetických rozvodů, zahynul jakýsi doktor. Jeho jméno jí připadalo povědomé, a když se toho večera vrátila do svého pokoje, porovнала je s tím, které měla zapsáno na útržku papíru. Bylo to totéž jméno.

Posmutněla, protože to byl dobrý člověk. Již dříve ji na něho odkázal jeden dělník s doporučením, že jde o zemanského lékaře, který má pro dělníky pochopení, a ona si jeho jméno uschovala pro případ nouze. A když ten případ nastal, zachoval se k ní velice dobře. Avšak její zármutek náhle odnesla radost - pochopila, že doktor neměl čas Rika oznámit. Alespoň nikdo nepřišel do vesnice nic vyšetřovat.

Později, až začal JAik lépe chápat, svěřila se mu se vším, co doktor říkal, jen aby ho přiměla zůstat ve vesnici v bezpečí.

Rik s ní musel zatřást, aby ji vytrhl ze vzpomínek. "Copak mě neslyšíš?" opakoval zvýšeným hlasem. "Nemohl jsem být zločincem, když jsem měl důležité zaměstnání."

"Nemohl ses ničeho špatného dopustit?" namítla vyhýbavě. "Mohls, i kdybys býval někým důležitým. Třeba dokonce zemanem."

"Ale já vím určitě, že jsem se ničeho nedopustil. Copak nechápeš, co všechno musím zjistit, abych přesvědčil i ostatní? Musím odejít z továrny i z vesnice a zjistit toho o sobě co nejvíc."

Pocítila, jak v ní vzrůstá neklid. "Riku, to bude nebezpečné! A proč bys měl? Kdybys někdy analyzoval prázdno, co je tak důležitého na tom, aby ses to o sobě dozvěděl?"

"To další, na co jsem si vzpomněl."

"Co další?"

18 Isaac Asimov

"To ti neřeknu," pronesl šeptem.

"Někomu bys to říct měl. Co kdybys znovu ztratil paměť?"

Stiskl ji rameno. "Vlastně máš pravdu. Ale nikomu to, Lono, neříkej. Ty budeš moje náhradní paměť, kdyby se se mnou něco stalo."

"Jistě. Riku."

Rozhlédl se. Svět vypadal nádherně. Valona mu kdysi řekla, že v Horním Městě, vlastně vysoko nad ním, je nápis, který zní: Ze všech planet v Galaxii je Florina nejkrásnější. A jak se tak díval kolem sebe, docela tomu věřil.

"To, nač jsem si vzpomněl a právě dnes odpoledne je něco hrozného. A když už si na něco vzpomenu, tak je to pravda."

„Acojeto?"

Zahleděl se na ni vážně, až úzkostlivě. "Všichni na tomto světě zahynou. Tady, na Florině."

Kosmické proudy 19

3. Měšťan

Když zazněl signál u dveří, Myrlyn Terens právě vytahoval z poličky filmoknihu. Vrásky, které vrylo do jeho tváře přemýšlení, rázem ustoupily obvyklejšímu opatnickému výrazu. Jednou rukou si uhladil řídnoucí, neposlušné vlasy a zvolal; "Okamžik!"

Zasunul filmoknihu zpátky a stiskl tlačítko. Krycí panel vklouzl na své místo a vytvořil plochu, která zcela splýnula s okolní zdí. Prostí tovární a zemědělské dělníci, s nimiž se stýkal, pociťovali určitou pýchu, že jeden z nich, alespoň rodem, má vlastní filmy. To ho sice do jisté míry povznášelo na duchu, ale přesto se neodvážil ukazovat filmy ve-rej ne. Pohled na filmy by všechno zkazil, spoutal by jejich nepřilíši ochotné jazyky docela. Terens mohl o svých měšťanských knihách mluvit, ale kdyby je spatřili na vlastní oči, asi by jim až příliš připomínal zemana.

Zemane zde samozřejmě byli také. Bylo však jen málo pravděpodobné, že by některý z nich ze společenských důvodů zavítal do jeho domu, a kdyby se přece jen něco takového stalo, řada filmoknih v dohledu by nebyla zrovna nejmoudřejší. Byl měšťanem a podle zvyklostí se těšil určitým výhodám, ale nechtěl vypadat, že se chlubí.

"Už jdu!" zvolal. Zamířil ke dveřím a za chůze si zapínal horní lem tuniky. Dokonce se i oblékal podobně jako zemane, a sám někdy málem zapomínal, že se narodil na Florině.

Ve dveřích stála Valona Marchová. Poklesla v kolenou a uklonila se v uctivém pozdravu.

Doširoka otevřel dveře. "Pojď dál, Val ono. Posad' se. Jistě už je po večerce. Doufám, že tě hlídkující neviděli."

"Asi ne, měšťane."

"Věřme, že tomu tak je. Víš, že nemáš dobrou pověst."

"Ano, měšťane. Jsem vám moc zavázána za to, co jste pro mě udělal."

"Nemluv o tom. A posad' se. Nechceš něco k jídlu nebo pití?"

20 Isaac Asimov

Posadila se na kraj židle, záda rovná jako pravítko, a zavrtěla hlavou. "Ne, díky. Už jsem jedla."

Nabídnout obcerstvení se mezi vesničany považovalo za projev dobrého mravu, odmítnutí pak za nevychovanost.

Terens to věděl, ale nenaléhal na ni. "Co se stalo?" zeptal se. "Zase se to týká Rika?"

Přikývla, avšak rozpaky jí zřejmě bránily ve vysvětlování.

"Nemá nějaké problémy v továrně?"

"Ne, měšťane."

Čekat, jen přimhouřil oči a pohlédl na ni pronikavěji. "Přece nechceš, abych hádal, jaké máš trápení? No tak, vymáčkni se, nebo ti nebudu moci pomoci. A ty asi chceš, abych ti pomohl."

"Ano, měšťane." Pak vyhrkla utrápeným hlasem: "Jak to mám říct? Je to něco skoro šíleného."

Překonal nutkání pohlédit ji po rameni, věděl, že by se odtáhla. Seděla, jako obvykle, se svými velkýma rukama schovanými v klíně. Neušlo mu, že má prsty zaklesnuty do sebe a že je křečovitě svírá.

"Necht' je to cokoli, vyslechnu tě," vybídl ji.

"Vzpomínáte si, měšťane, jak jsem za vámi přišla a vyprávěla vám o doktorovi z Města a o tom, co říkal?"

"Ano, vzpomínám. A vzpomínám si také, že jsem ti řekl, abys už nic takového nedělala, dokud se se mnou neporadiš. Víš o tom?"

Oči se jí o poznání zvětšily. Nechtěla v něm probudit vzpomínku na to, jak tehdy rozezleně reagoval. "Nic takového bych už neudělala. Jen jsem vám chtěla připomenout, že jste mi slíbil udělat všechno, co bude ve vašich silách, aby mi

Rik zůstal."

„A to taky udělám. Snad se na něho nevyptávaly hlídky?"

"To ne, měšťane, Myslíte, že by mohly?"

"Věřím, že ne." Cítil, že mu dochází trpělivost. "No tak, Valono, pověz mi, co tě trápí."

Orosily se jí oči. "Měšťane, on mě chce opustit! A já mu v tom chci zabránit."

"Proč tě chce opustit?"

"Říká, že si začíná vzpomínat na další nové věci."

V jeho výrazu se odzrcadlil náhlý zájem. Předklonil se a málem jí sevřel ruce. "Začíná si vzpomínat? A na co?"

Kosmické proudy 21

Terens si živě vybavil ten den, kdy Rika našli. Viděl, jako by to bylo dnes, skupinku mladíků shromážděných poblíž jednoho ze zavlažovacích kanálů kousek za vesnicí, kteří na něho volali:

"Pane měšťane! Pane!"

Rozběhl se. "Co se děje, Rasie?" Když přišel do městečka, dal si záležet, aby se naučil jména mladých lidí. Tím si naklonil jejich matky a usnadnit si tak první dva měsíce.

Rasie vypadal nezděravě. "Podívejte se tam, pane měšťane!" A ukázal na něco bledého a svíjejícího se, co se teprve mělo stát Rikem. Ostatní mladíci se překonávali ve vysvětlování. Terensovi se podařilo pochopit, že si hráli na schovávanou. Snažili se mu vylíčit, jak hra probíhala a kdo vyhrával, ale na tom samozřejmě nezáleželo.

Rasie, dvacetiletý černovlasý mladík, zaslechl nářkávé sténání a obezřetně se připlížil k místu, odkud vycházelo.

Myslel si, že je tam nějaké zvíře, třeba polní hlodavec, kterého by mohl snadno chytit. Ale našel Rika.

Na všech mladících byla vidět pochopitelná nevolnost a stejně pochopitelné ohromení z pohledu na člověka, téměř nahého a s bradou potřísněnou slinami, který trhavě pohyboval rukama a nohama. Tvář měl zarostlou strništěm a děsivě koulel vybledlým očima. Na okamžik zachytil Terensův pohled a zaostřil zrak, pak zvolna vztyčil palec a zasunul si ho do úst.

"Koukněte, pane měšťane," zasmát se jeden z mladších. "Je to cu-cpalec!"

Při tom náhlém zvolání sebou ležící muž křečovitě trhl. V obličeji, nyní zkriveném, zrudl a začal slabě sténat, aniž si vyndal vlhký a na rozdíl od zašpiněné ruky růžový palec z úst.

Při pohledu na něj procítl Terens ze strnulosti a řekl: "Tak, mládenci, neměli byste v tom kyrtovém poli pobíhat. Ničíte úrodu, víte, co vás čeká, jestli vás zemědělství dělníci chytí. Zmizte a nikomu neříkejte, co jste tady viděli. A ty, Rasie, utíkej k panu Jencusovi a řekni mu, aby sem hned přišel."

Ulf Jencus byl v celém městečku jediný, kdo měl k lékařským znalostem nejbližší - svého času totiž asistovat skutečnému lékaři z Města.

22 Isaac Asimov

Proto ho zbavili povinnosti pracovat na poli nebo v továrně a vyplatilo se to. Umět měřit teplotu, předepisovat léky a dávat injekce ale především dokázal rozpoznat - což bylo nejdůležitější - kdy je nemoc natolik vážná, aby pacienta odeslali do Města do nemocnice. Nebožáci, kteří by dostali zánět mozkových blan nebo slepého střeva, by vzhledem k jeho poloprofesionální minulosti asi hodně trpěli, ale ne dlouho. Byl však takový, jaký byl, a přestože předáci na jeho nedostatky poukazovali, rozhodně mu nikdy nevyčítali, že pomáhá simulantom.

Jencus pomohl Terensovi naložit muže na nákladní skútr a co nejopatrněji ho převezli do městečka. Společně z něho smyli nános ztvrdlé mastné špíny, jenom s jeho vlasy se nedalo nic dělat,

Jencus mu vyholil celé tělo a podle svých nejlepších schopností ho prohlédl. "Jak to vidím já, měšťane, nic nakažlivého nemá. Krmili ho, žebra mu netrčí. Ale nevím, co si o tom mám myslet. Jak se sem dostal, co myslíte?"

Položil tu otázku pesimistickým tónem, jako by ani neočekával odpověď. Terens to přijal s klidem filozofa. "To bohužel nevím," odpověděl.

"Nemůže chodit, víte neudělá ani krok. Někdo ho tam musel dopravit. Jak to vidím já, je bezmocnej jako nemluvně."

"Existuje nějaká nemoc, která se takto projevuje?"

"Ne, co vím já. Tohle to vypadá na poškození mozku, ale o tom nemám ani ponětí. Poškození mozku bych poslal do Města. Vidět jste toho chlápka už někdy dřív, měšťane?"

Terens se usmál. "Jsem zde teprve měsíc."

Jencus si povzddechla sáhl pro kapesník. "Vlastně jo. Měšťan před váma byl moc fajn. Zacházel s náma dobře, to je fakt. Já jsem tady už málem šedesát let, ale tohohle člověka jsem nikdy neviděl. Ten musel přijít odjinud."

Jencus měl zavalitou postavu - jako baculatý se snad těž narodil, a když se k jeho vrozené náchylnosti k otylosti přidal vliv sedavého života, nepřekvapovalo, že se i při krátkém slovním projevu zadýchával a se zbytečným úsilím si velkým červeným kapesníkem otíral lesknoucí se čelo.

"A fakticky nevím, co říct hlídačům," poznamenal.

Kosmické proudy 23

Nedalo se tomu zabránit, aby se hlídkující nedostavili. Chlapci se svěřili rodičům, ti zas jiným. V poklidném životě městečka byla i taková celkem bezvýznamná událost natolik neobyčejná, že stálo za to oznamovat ji dalším a dalším lidem. Hlídkující se o ní museli dozvědět.

Takzvaní hlídkující byli příslušníci tzv. Patroly. Nebyli rodilými Floriňany, pocházeli z venkovských oblastí planety Sark, které patřily zemanům. Byly to pouhé námezdné síly na něž se dalo spolehnout, že budou za žold udržovat pořádek a že nepodlehnu sympatiím k Floriňanům a nesplynou s nimi.

Dostavili se dva a s nimi jeden z továrních předáků, který překypoval důležitou nabubřelostí. Hlídkující vypadali znuženě a nezúčastněně. Tenhle idiot sice spadl do jejich kompetence, ale nebylo na něm nic zajímavého. Jeden z nich se zeptal předáka: "Jak dlouho vám bude trvat, než zjistíte, o koho jde?"

Předák potřásl důrazně hlavou. "Nikdy jsem ho neviděl, pane. Odtud není."

Hlídkující se obrátil na Jencuse: "Neměl u sebe nějaké doklady?"

"Ne, pane. Byl jenom v takovejch hadrech. A ty jsme z hygienic-kejš důvodů spálili."

"Co mu je."

"Nefunguje mu mozek, jak to vidím já."

Tehdy Terens odvedl hlídkující stranou. Protože svou práci brali bez zbytečné horlivosti jako obyčejnou službu, podařilo se mu se s nimi domluvit. Ten, který vedl vyšetřování, odložil poznámkový blok a usoudil: "To nemá cenu ani zapisovat. To se nás netýká. Poradte si s ním nějak." A pak oba odešli.

Předák však zůstal. Byl to muž s obličejem plným pih, rusými vlasy a velkým, štětinatým knírem. Dělal předáka pět let a dělal ho se zarputilou zásadovostí, která se projevovala především neuvěřitelnou odpovědností, s níž si bral k srdci plnění plánu v továrně. "Koukejte," pronesl zostra, "co s tím budeme dělat? V továrně všichni jenom kecají anemakají." "Jak to vidím já, měl by se poslat do Města," navrhl Jencus a rutinním pohybem manipuloval s kapesníkem. "Já nic nenadělám."

"Do Města!" zhrzil se předák. "Kdo to zaplatí? Komu přepíšeme poplatky? Vždyť není od nás, že ne?"

24 Isaac Asimov

"Ne, aspoň co já vím," připustil Jencus.

"Tak proč to máme platit my? Zjistěte, komu patří. A ten ať zaplatí."

"Jak to zjistíme? To mi teda povězte."

Předák se zamyslel. Jazykem si olizoval horní ret a špičky rusých štětín. "Tak se ho prostě zbavíme. Jak to řekl ten hlídač."

"Co tím míníte?" zasáhl Terens.

"Ten ubožák by klidně mohl být mrtvý," zdůvodňovat předák. "Pro něho to bude vysvobození."

"Přece nemůžete zabít člověka."

"Tak mi teda povězte, co mám dělat!"

"Nemohl by se o něho postarat někdo z městečka?"

"A kdo, copak by někdo chtěl? Snad vy?"

Terens přešel netaktní poznámku bez povšimnutí. "Mám jinou práci."

"Všichni ostatní taky. Nemůžu dovolit, aby někdo zanedbával práci v továrně kvůli tomuhle idiotovi."

Terens si povzdechl, ale bez zatrpklosti pravil: "Budme věcní. Jestliže nesplníte za toto čtvrtletí plán, mohl bych se domnívat, že se to stalo proto, že jeden z vašich dělníků se staral o tohoto ubožáka, a přimluvím se za vás u zemanů. Jinak prostě oznámím, že mi není znám žádný důvod, proč jste nevyprodukovali předepsané množství, pokud ho nevyprodukujete."

Předák se zakabonil. Tenhle měšťan je tady teprve měsíc a už zasahuje do záležitostí místních obyvatel, kteří žijí v městečku celý život. Má však v rukou zemanské trumfy. Nevypatí se mu vzdorovat.

"Ale kdo si ho vezme na starost?" Náhle se ho zmocnilo děsivé podezření. "Já nemůžu," řekl rychle. "Mám tři vlastní děcka a žena jaksi marodí."

"Nenaznačil jsem, že byste to měl být vy," usmál se Terens a vyhlédl z okna. Nyní, když hlídkující odešli, se netrpělivý dav polohlasně se bavících lidí stáhl blíž k měšťanovu domu. Z velké části v něm byli mladí, tak mladí, že dosud nepracovali, jinak v něm převládali zemědělstí dělníci z blízkých farem. Továrenských dělníků tam bylo málo, jen několik z těch, kteří neměli právě směnu.

Kosmické proudy 25

Na samém konci zástupu zahlédl Terens vysokou mladou ženu. Za uplynulý měsíc si jí povšiml několikrát, protože byla silná, schopná a tvrdě pracovala. Pod slupkou jejího utrápeného výrazu se skrývala značná inteligence. Kdyby byla mužem, asi by ji vybrali na měšťanský výcvik. Jenže jako žena... Její rodiče už nežili a ona sama byla natolik prostá, že by nedokázala podlehnout postranním romantickým myšlenkám. "A co tahleta?"

Předák se podíval naznačeným směrem, pak zahřměl: "Zatraceně! Ta má být v továrně!"

"To je v pořádku," uklidňoval ho Terens. "Jak se jmenuje?"

"Valona Marchová."

"Ach, ano, už si vzpomínám. Zavolejte ji sem."

Od té doby Terens ustanovil sám sebe neformálním ochráncem této dvojice. Dělal, co mohl, aby pro Valonu zajistil zvýšené přiděly potravin, více oděvních kuponů a vůbec všeho, co potřebují dva dospělí - jeden z nich nezaregistrovaný k tomu, aby mohli žít z platu jednoho. Pomohl jí prosadit pro Rika zaškolení v továrně. Osobně zasáhl, aby zmínil Valonin trest za její incident s vedoucím provozu. Smrt doktora z Města měla za následek, že se nemusel angažovat víc, než se angažoval, ale byl stále ve střehu.

Bylo jen přirozené, že se na něho Valona se svými problémy obrátila - a on nyní čekal, že odpoví na jeho otázku.

Valona chvíli váhala, než odpověděla: "Říká, že všichni na našem světě zahynou."

Terens se nepokusil skrýt úžas. "A říká... jak?"

"Neví jak. Jen tvrdí, že si to pamatuje z toho, čím dřív byl, tedy, čím je. A říká, že si vzpomíná, že dělal něco důležitého, ale já nevím, co to je."

"Jak to charakterizuje?"

"Já ví, že analyzoval prázdno, takové důležité prázdno." Čekala, ale když Terens mlčel, spěšně dodala: "Analyzovat znamená něco rozebírat."

"Já vím, co to znamená."

26 Isaac Asimov

Pohlédla na něho s úzkostí v očích. "Vy víte, co tím míní?"

"Možná, Valono."

"Ale jak může někdo něco dělat s prázdnom?"

Povstal a krátce se zasmál. "Valono, copak nevíš, že v celé Galaxii je ze všeho nejvíc právě prázdna, tedy téměř vakua?" Nepochopila vůbec nic, ale uznala, že to musí být pravda, protože měšťan byl velice vzdělaný. A s nečekaným přílivem pýchy se dostavila jistota, že její Rik je ještě vzdělanější.

"Pojď," vztáhl k ní ruku.

"Kam půjdeme?"

"Kdejeted'Rik?"

"Doma," odpověděla. "Spí"

"Zavezu tě za ním. Přece nechceš, aby tě hlídka zastihla na ulici samotnou."

Za noci vypadala vesnice jako bez života. Světla na jediné ulici, která půlila oblast dělnických ubikací, sice svítila, ale neosvětlovala. Ze vzduchu byl cítit déšť, ten drobný, vlahý déšť jaký přicházel téměř každou noc.

Valona dosud nikdy nebyla venku v tak pozdní hodinu pracovního dne, a to jí nahánělo hrůzu. Snažila se našlapovat tak, aby ji bylo co nejméně slyšet a napínala uši, aby zachytila případný zvuk vzdálených kroků hlídkujících.

"Nemusíš chodit po špičkách," ozval se Terens. "Vždyť jdu s tebou." V tichu zazněl jeho hlas jako zaburácení - nadskočila a přidala do kroku.

Valonina chatka byla potměšlá stejně jako všechny ostatní. Chvatně do ní vstoupili. Právě v takové chatce se Terens narodil a vyrostl, a i když pak dlouho žil na Sarku a nyní bydlel v domě, kde byly tři pokoje a přívod vody, něco z dávných vzpomínek na strohost prostředí v něm

Kosmické proudy 27

zůstalo. K životu musela stačit jediná místnost - postel, zásuvková skříň, dvě židle, podlaha z hrubého betonu a v jednom rohu záchod.

Kuchyňka byla zbytečná, protože všechna jídla dostávali dělníci v továrně, a stejně zbytečná byla i koupelna, neboť za chatkami se táhly přístavky se společnými vanami a sprchami. V mírném, neměnném podnebí nebylo zapotřebí ochrany oken proti chladu a dešti, postačovaly otvory vyplněné síťovinou ve všech čtyřech stěnách a převislá střecha místnost dostatečně chránila proti nočním sprškám, při nichž téměř nikdy nefoukal vítr.

Ve svitu malé kapesní baterky, kterou stínil dlaní, si Terens povšiml, že v jednom rohu místnosti stojí rozbitý paraván. Vzpomněl si, že ho pro Valonu sehnal poměrně nedávno - když už Rik přestal být bezmocným dítětem. Za zástěnou se ozývalo pravidelné oddechování spícího.

Kývl tím směrem hlavou. "Probuď ho, Valono."

Valona zaťukala prsty na rám paravánu. "Riku, Riku, chlapče."

Ozval se kňouravý zvuk.

"To jsem já, Lona," řekla. Obešli zástěnu a Terens přešel světelným kuzelem baterky nejdříve svůj obličej, než ho namířil na Rika.

Rik pozvedl ruku, aby si zastínil oči před přílivem světla. "Co se děje?"

Terens se posadil na pelest postele. Povšiml si, že je to typizovaná postel pro ubikace. Tehdy, když si Valona vzala Rika na starost, sehnal pro něj staré, dost opotřebované skládací lehátko, ale to si nechala pro sebe.

"Riku," začal. "Valona tvrdí, že si začínáš na všelicos vzpomínat."

"Ano, měšťane." Před Terensem se Rik vždy choval ponížene, protože to byl nejdůležitější člověk, s jakým se setkal. Vždyť se k němu choval zdvořile i ředitel továrny. Rik zopakoval útržkovitě vzpomínky, které se mu během dne vybavily.

"A nevzpomněl sis ještě na něco nového?"

"Ne, měšťane, na nic dalšího."

Terens zaklechl prsty rukou do sebe. "Dobrá. Riku. Tak spi."

Valona vyšla s měšťanem před chatku. Ze všech sil se snažila tvářit důstojně, ale hřbetem jedné ruky si přetřela oči.

"Bude mě muset opustit?"

28 Isaac Asimov

Uchopil ji za nice a odpověděl vážným hlasem: "Vždyť jsi už dospělá žena. Val ono. Bude muset být určitou dobu u mě, ale já ti ho vrátím."

"A pak?"

"Nevím. Pochop to, Valono. Teď je ze všeho nejdůležitější, abychom se o Rikových vzpomínkách dozvěděli co nejvíc."

"Vy myslíte," vyhrkla náhle, "že má pravdu, když říká, že by všichni na Florině mohli umřít?"

Stiskl ji ruce pevně. "Nikomus nic takového nevyprávěj, nebo ti hlídka Rika odvede. Myslím to smrtelně vážně."

Otočil se a v zamyšlení zvolna kráčel zpátky ke svému domu, ani si neuvědomoval, že se mu chvějí ruce. Pokoušel se usnout, ale po hodině marného snažení si natáhl narkoset. To byla jedna z mála věcí, které si přivezl ze Sarku, když se

vrátil na Florinu, aby se stal měšťanem. Narkoset se podobal čapce z tenké černé plsti, která těsně přiléhala k hlavě. Nastavil časový spínač na pět hodin a sepnul kontakt.

Měl sotva čas zaujmout v posteli pohodlnou polohu, když se mu po daném zpoždění zkratovala v mozku centra vědomí a on okamžitě upadl do bezedného spánku.

Kosmické proudy 29

4. Knihovnice

Nechali diamagnetický skútr v malém parkovacím boxu před městskou zónou. Ve Městě nebyly skútry běžné a Terens nechtěl zbytečně budit pozornost. Na zlomek okamžiku si se zuřivostí vzpomněl na obyvatele Horního Města, kteří měli diamagnetické automobily a antigravitační gyroplány. Ale to bylo Horní Město, tam bylo všechno jiné.

Rik, který čekal, až Terens zamkne box a zablokuje jej otiskem prstu, měl na sobě nový jednoduchý oblek, v němž se necítil zrovna pohodlně. S určitou váhavostí následoval měšťana pod první z vysokých mostních konstrukcí, na nichž spočívalo Horní Město.

Všechna ostatní místa na Florině měla svá jména, ale tomuto říkali pouze Město. Ty, kteří žili přímo v něm nebo kolem něho, považovali všichni ostatní na planetě za šťastlivce. Ve Městě byli lepší lékaři, měli tam lepší nemocnice, více výrobních provozů a více obchodů s lihovinami - a člověk si tam mohl dopřát i trochu luxusu. Avšak samotní obyvatelé Města už tak nadšení nebyli. Žili totiž ve stínu Horního Města.

Horní Město bylo přesně tím, co jeho název napovídal. Město bylo ve skutečnosti dvojměstím přesně rozděleným horizontální vrstvou z kovobetonu o ploše padesáti čtverečních mil, která spočívala na zhruba dvaceti tisících sloupech z oceli. Dole, ve stínu, žili "domorodci". Nahoře, na slunci, žili zemané. V Horním Městě mohl člověk stěží uvěřit tomu, že se nachází na planetě Florina, protože jeho obyvatelé tvořili téměř výhradně Sarkané, kteří představovali smetánku společnosti, a nevelký počet hlídajících.

Terens věděl, kudy se ubírat. Kráčet rychle a nedbal na zvědavé pohledy kolemjdoucích, kteří si jeho měšťanské oblečení prohlíželi se směsicí závidivosti a pohrdání. Rik měl kratší nohy, a proto jeho chůze nepůsobila tak důstojně, chtěl-li s Terensem držet krok. Ze své jediné návštěvy Města si sice na moc nevzpomínal, dnes mu však všechno připadalo jiné. Tehdy bylo pod mrakem, ale dnes svítilo slunce, jehož záře

30 Isaac Asimov

proudila otvory pravidelně rozmístěnými v kovobetonové desce a vytvářela světelné pruhy, které prostor mezi nimi jen zatemňovaly. Prodírali se těmito pruhy světla v pravidelném, téměř hypnotizujícím rytmu.

Na slunci se vyhřívali přestárlí lidé usazení v kolečkových židlích, popojížděli s nimi podle toho, jak pruhy postupovaly. Někdy však usnuli a potom klímali ve stínu, dokud je neprobudilo zaskřípění kol, když se náhodně pohnuli. Na jiných místech okupovaly pruhy světla mladé maminky s kočárky.

"A teď se, Riku, postav rovně," upozornil Terens. "Jedeme nahoru." Stáli před jakousi konstrukcí, která vyplňovala prostor mezi čtyřmi do čtverce postavenými sloupy a kovobetonovou plochou.

"Mám strach," vydechl Rik. Jen neurčitě se domýšlel, že tohle zařízení je výtah na horní úroveň.

Bez výtahů se život Města nemohl obejít. Vyrábělo se v dolní části, ale veškeré výrobky se spotřebovávaly v horní. Základní chemikálie a suroviny pro výrobu potravin se dopravovaly do Dolního Města odkud hotové zboží z plastů a kvalitní jídlo putovalo do Horního Města. Dole se tísnila přebujelá populace, zatímco nahoře se domorodci uplatnili jen jako služebníci, zahradníci, řidiči a stavební dělníci.

Terens nedal najevo, že si Rikova ustrašeného výrazu všiml. I jemu samotnému prudce bušilo srdce, jak si užasle uvědomil, ale nikoli strachem. Důvodem bylo primitivní uspokojení, že může vystoupit na horní úroveň. Vkročí na posvátný kovobeton, bude po něm dupat a otírat si o něj špínu z bot. Jako měšťan si to mohl dovolit. Jistě, pro zemaný byl státě pouze rodilým Floriňanem, ale vypracoval se na měšťana a jako takový může vstoupit na kovobeton, kdykoli se mu zlíbí.

Při Galaxii, jak je nenávidí!

Zarazil se, zhluboka se nadechl a přivolal výtah. Na nenávisť nemělo cenu myslet. Mnoho let žil na Sarku, na samotném Sarku, přímo v srdci země, z níž pocházeli a kde byli vychováváni zemané. Tam se naučil mlčet, a nyní by neměl zapomínat, co se naučil. Ze všech možných okamžiků právě teď ne.

Zaslechl bzučení zdviže, která sjížděla z horní úrovně, a pak už se snesla celá kabina a zapadla do výřezu.

Domorodec, který výtah obsluhoval, se zatvářil znechuceně. "Vy jste jen dva?"

Kosmické proudy 31

"Jen dva," přikývl Terens a vstoupil do klece. Rik ho následoval.

Jenže domorodec se ani nepohnul, aby dveře zavřel. "Připadá mi, chlapi, že jste mohli počkat do druhé hodiny na náklad a svézt se s ním. Já tady nejsem od toho, abych s tím krámem jezdil nahoru a dolů kvůli páru obyčejných maniků." S přehnanou pečlivostí si odplivl, přičemž dával pozor, aby slina nedopadla na podlahu výtahové klece, ale na betonový povrch dolní úrovně. A dodal: "Ukažte mi zaměstnanecké průkazy."

"Já jsem měšťan," ohradil se Terens, "copak to není vidět již podle toho, co mám na sobě?"

"Šaty nic neznamenají. Koukejte, vy si myslíte, že se nechám vyhodit z práce jen kvůli tomu, že se vám někde podařilo šlohnout uniformu? Tak kde je ten průkaz?"

Terens beze slova vytáhl skládací pouzdro na doklady, jaké museli všichni domorodci nosit neustále s sebou; registrační číslo, potvrzení o zaměstnání, daňová přiznání. Otevřel je, aby ukázat karmínovou licenci měšťana; zřízenec na ni jen letmo pohlédl.

"No možná jste ten papír šlohl taky, ale do toho mi nic není. Máte ho, a já vás pustím, i když se domorodec na měšťana moc nehodí. Teda podle mýho. A co ten druhej?"

"Doprovází mě," řekl Terens. "Může jít se mnou, nebo nezavoláme raději hlídkujícího, abychom se podívali, jak znějí regule?" To bylo sice to poslední, o co Terens stál, ale za dané situace musel mít tu drzost něco takového navrhnout. "Jojojo! Nemusíte se hned tak cítit." Dveře konečně zapadly na své místo a klec strhnutím začala stoupat. Domorodec si pro sebe broukal něco zlověstného.

Při pomýšlení, že celá tahle scéna musela proběhnout tak, jak proběhla, se Terens pousmál. Lidé, kteří pracovali přímo pro zemany, se až příliš ochotně ztotožňovali s vládci a léčili si komplex méněcennosti tím, že striktně dodržovali předpisy a vůči svým krajanům se chovali hrubě a povýšeně. Tvořili vrstvu tak zvaných lepších lidí, vůči kterým ostatní Floriňané chovali nenávist, neotupenou pečlivě vštěpovaným obdivem k zemanům.

Zdvíž vyjela do výšky asi deseti metrů, a když se dveře otevřely objevil se za nimi jiný svět. Horní Město, stejně jako všechna města na

32 Isaac Asimov

Sarku, bylo koncipováno především přihlédnutím k okázalosti barevné kompozice. Jednotlivé budovy, určené k bydlení i pro veřejné služby, vytvářely důmyslnou mnohobarevnou mozaiku, která sice zblízka vypadala velice nepřehledně, ale ze vzdálenosti stovky metrů nabyla vzhledu abstraktního obrazu sestaveného z tlumených odstínů, který se měnil podle úhlu, pod nímž se člověk díval.

"Riku, pojď," musel říci Terens.

Rik se rozhlížel jako u vytržení. Nikde nic živého, nikde nic rostoucího! Jen kámen a spousta barev. Ani netušil, že by nějaké budovy mohly být tak obrovské - najednou se mu v paměti vynořila neurčitá vzpomínka a na zlomek okamžiku mu velikost budov nepřipadala zvláštní. Ale vzápětí se ta vzpomínka vytratila.

Kolem projelo velkou rychlostí pozemní vozidlo.

"To jsou zemane?" zašeptal JAik.

Neměl dost času si je dobře prohlédnout. Jen si všiml, že měli krátce střižené vlasy, široké, volné rukávy z lesklého materiálu sytých odstínů, přecházejících z modré do fialové, sametové krátké kalhoty, u kolenou stažené, a punčochy, které se leskly, jako by byly utkány z tenkého měděného drátu. Na Terense a Rika ani nepohlédli.

"Jejich zlatá mládež," utrousil Terens. Od doby, kdy opustil Sark, je z takové blízkosti neviděl. Věděl, jak ostudně se chovali na Sarku, ale tam alespoň byli doma. A sem, deset metrů nad peklo, se žádní andělé stejně nehodili. Znovu se zachvěl, když potlačoval další nával nenávisti.

Za nimi zasyčel dvousedadlový deskový kluzák, nový model s vestavěnými pneumatickými regulátory. Když se snesl několik centimetrů nad zem, celý obvod dolní lesklé plošiny se na okrajích ohnul nahoru, aby se snížil odpor vzduchu. Přesto proud vzduchu, narážející na spodní okraj, stačil vytvořit typický sykot, který ohlašoval hlídkující.

Tihle se od ostatních hlídek vzhledově nelišili: byli vysocí, měli široké obličejce, dlouhé černé vlasy a nahnědlou pokožku. Domorodcům připadali všichni hlídkující naprosto stejní. Lesklá čerň jejich uniforem, zvýrazněná okázalým stříbrem účelně našitých přezek a knoflíků, potlačovala význam tváře a o to víc zdůrazňovala dojem podobnosti.

Jeden z hlídkujících seděl u řízení, druhý svižně přeskočil nízký práh kluzáku. "Doklady!" vyštěkl, krátce pohlédl na rozložené pouzdro a pak je prudce přistrčil zpátky Terensovi. "Co tady děláte?"

Kosmické proudy 33

"Jdu se podívat do knihovny, důstojníku. Mám na to právo." Hlídkující se obrátil na Rika. "A co vy?"

"To je můj pomocník," pospíšil si Terens.

"Jenže ten nemá měšťanské výsady."

"Přebírám za něho odpovědnost."

Důstojník pokrčil rameny. "Dohlížet na něho budete vy. Měšťané sice mají své výsady, ale nejsou to zemane. Na to nezapomínejte."

"Nezapomenu, důstojníku. Mimochodem, nemohl byste mi říct, kudy se ke knihovně dostanu?"

Hlídkující mu směr ukázal hlavní vysoce účinné jehlové pušky. Z místa, kde stáli, vypadala knihovna jako jasně rumělková skvrna přecházející směrem k horním patrům do karmínového odstínu. Jak se k ní blížili, karmín se posouval stále níž.

"Všechno je tu ošklivé," ozval se náhle Rik hlasitě.

Terens se na něho krátce, překvapeně zahleděl. Byl na podobné prostředí zvyklý ze Sarku, ale přesto i jemu připadala blyštivá nádhera Horního Města poněkud vulgární. Jenže Horní Město bylo sarkanštější než samotný Sark. Na Sarku totiž nežili jen šlechtici, ale také chudí lidé, z nichž někteří na tom byli sotva líp než průměrný Floriňan. Horní Město se tvářilo, že je vrcholkem pyramidy - a knihovna to plně potvrzovala, neboť svou rozlehlostí předčila většinu knihoven na Sarku; byla dokonce mnohem větší, než jakou Horní Město potřebovalo.

Terens se zastavil v ústí klenutého průchodu, který vedl k hlavnímu vchodu. Barevný vzor na podlaze navozoval představu schodů, což Rika poté, co několikrát klopýtl, poněkud vyvedlo z míry, ale knihovna tím získala zajímavou atmosféru starobylosti, jaká akademickým objektům přísluší.

Hlavní sál byl velký a prázdný, působil chladným dojmem. Za jediným stolem, který se vněm nacházel, seděla jako vyschlý hrášek v nafouklém lusku knihovnice. Nyní vzhledla a zpola povstala.

"Jsem měšťan," řekl rychle Terens. "Mám zvláštní výsady. A za tohoto domorodce přebírám odpovědnost." Doklady měl připraveny a držel je před sebou.

Knihovnice se zatvářila přísně a znovu usedla. Vytáhla z jednoho výřezu tenký kovový plátek a přistrčila ho k

Terensovi, který na něj

34 Isaac Asimov

silně přitiskl palec. Pak plátek zasunula do jiné štěrbině, u níž krátce zablikalo tlumené fialové světlo. "Kabina dvě čtyři dvě." řekla. "Děkuji vám."

Kabinky druhého poschodí se vyznačovaly onou chladnou neosobností, jakou by měl kterýkoli článek nekonečného řetězu. Některé, jejichž skleněné vstupní dveře pokrýval neprůhledný mléčný závoj, byly obsazeny. Většinou však byly volné.

"Dvě čtyři dvě." řekl chraptivě Rik.

"Co se děje, Riku?"

"Nevím. Nějak mě to bere."

"Byl's už někdy v knihovně?"

"Nevím."

Terens přitiskl palec k hliníkovému kotoučku, který byl před několika minutami naladěn na jeho otisk. Dveře z průhledného skla se výkyvně otevřely, a když oba vstoupili, zavřely se za nimi a zneprůhledněly, jako by se přes ně spustila mléčná bílá roleta.

Kabinka měla rozměr asi dva krát dva metry a byla bez oken a bez jakýchkoli dekoračních předmětů. Zalévalo ji rozptýlené stropní světlo a přívod čerstvého vzduchu zajišťovala účinná klimatizace. Jedinou výbavu tvořil stůl umístěný od stěny ke stěně a nechalouněná lavice mezi ním a dveřmi. Na stole stály tři čtečky, jejichž čelní skla měla sklon třiceti stupňů, a před nimi různě ovládací kotouče.

"Víš, co to je?" Terens se posadil a položil svou měkkou, oblou ruku najeden z přístrojů.

Rik se rovněž posadil. "Knížky?" zeptal se dychtivě.

"No," řekl váhavě Terens, "toto je knihovna, takže tvůj dohad moc neznamená. Víš, jak se s tím zachází?"

"Myslím, pane měšťane, že ne."

"Určitě ne? Přemýšlej chvíli."

Rik se usilovně soustředil. "Lituji, pane měšťane."

"Já ti to tedy předvedu. Podívej se především na tenhle knoflík s nápisem Katalog, kolem něhož jsou seřazena písmena podle abecedy."

Kosmické proudy 35

Protože se nejdříve chceme podívat do nějaké encyklopedie, otočíme jím na písmeno E a stiskneme ho."

Stiskl knoflík a současně se odehrálo několik věcí. Mléčné stínítko se rozzářilo a objevil se na něm tisk. Písmena na žlutém podkladu zčernala, jakmile se stropní osvětlení ztlumilo. Před každou ze čteček se jako jazyk vysunul hladký panel, který byl vystředěn úzkým světelným paprskem. Když pak Terens přepnul páčkový spínač, panely se opět zasunuly.

"Nebudeme si nic poznamenávat," vysvětloval Terens. A pokračoval: "Nyní můžeme projít celý seznam pod E otáčením tohoto knoflíku."

Od spodního okraje obrazovky se vyrojila dlouhá řada názvů, jmen autorů a katalogových čísel, která se zastavila, když se objevil sloupec obsahující kompletní svazky encyklopedie.

Rik najednou pravil: "Vy na těch malých tlačítkách vytukáte čísla a písmena knihy, kterou chcete, a ta se vám objeví na obrazovce."

"Jak to víš?" otočil se k němu Terens. "Vzpomněl sis na to?"

"Možná. Nevím to jistě. Zdá se mi, že to tak má být."

"No, řekněme, že to byl inteligentní odhad."

Vytukal kombinaci písmen a čísel. Sklo obrazovky nejprve potmělo, pak opět zjasnělo a objevila se na něm slova: Encyklopedie Sarku, sv. 54, Sol - Spec.

"Podívej, Riku, nechci tě ovlivňovat, a proto ti neřeknu, na co myslím. Chci, aby sis prohlédl tento svazek a zastavil se u hesel, která ti budou něco připomínat. Rozumíš?"

"Ano."

"Dobrá. Nemusíš spěchat."

Míjely minuty. Najednou Rik prudce vydechl a rychle přetácel záznam zpátky. Když se záznam zastavil, Terens si přečetl heslo a zatvářil se potěšené. "Teď si vzpomínáš? Není to jen dohad? Vzpomínáš si?"

Rik důrazně přikývl. "Napadlo mě to, pane měšťane. Tak... znenadáni."

Heslo se týkalo kosmoanalýzy.

"Já vím, co v něm je." pokračoval Rik. "Uvidíte, uvidíte." Vzrušeně oddechoval, a ani Terens nezůstal chladným.

"Uvidíte. Vždycky se uvádí totéž."

36 Isaac Asimov

Četl hlasitě a zajímavě, ale mnohem plynuleji, než se mohl naučit z povrchních lekcí, které mu dávala Valona. Heslo uvádělo: "Nepřekvapuje, že kosmoanalytik je založením introvertním a často nevyváženým člověkem. Po někom, kdo je zcela normální, nelze žádat, aby zasvětil většinu svého života osamělému pozorování volného prostoru mezi hvězdami. To si zřejmě uvědomuje i MUK, když přijal za svůj slogan: My analyzujeme prázdno!" Poslední slova vykřikl ostrým hlasem.

"Rozumíš tomu, cos četl?" zeptal se Terens.

Rik k němu vzhledl pronikavým pohledem. "My analyzujeme prázdno. -Nato si vzpomínám. Byl jsem jedním z nich."
"Tys byl kosmoanalytikem?"
"Ano!" vykřikl Rik. Pak dodal tiše: "Bolí mě hlava."
"Protože sis vzpomněl?"
"Asi proto." Rik znovu vzhledl a nakrabil čelo. "Musel jsem si zapamatovat víc. Existuje nějaké nebezpečí. Obrovské nebezpečí! Nevím, co dělat."
"Knihovna je ti, Riku, k dispozici." Terens se obezřetně rozhledl a pečlivě volil slova. "Hledej v katalogu sám, hledej v něm nějaké texty o kosmoanalýze. Třeba najdeš něco, co ti připomene víc."
Rik se vrhl ke čtečce a viditelně se chvěl. Terens mu udělal místo.
"Co takhle Wrijtovo Pojednání o přístrojích pro kosmoanalýzu?" zeptal se Rik. "Nebude to ono?"
"Je to na tobě, Riku."
Rik vyťukal katalogové číslo a obrazovka se jasně rozzářila vzkazem: Ve věci žádaného titulu se obraťte na knihovníka. Terens rychle natáhl ruku a vzkaz vymazal.
"Zkus raději něco jiného."
Ale Rik chvíli váhal, ale nakonec poslechl. Po dalším rychlém probírání katalogu zvolil Enningovo Složení kosmu. Na obrazovce se opět objevil odkaz na knihovníka.
"Zatraceně!" neudržel se Terens a znovu vzkaz vymazal.
"Co se děje?"
"To nic," odpověděl Terens. "Nic se neděje. Jen se nevzrušuj. Ale dost dobře nechápu..."

Kosmické proudy 37

Z miniaturního reproduktoru za mřížkou na boku čtečky se ozval vysoko naladěný hlas knihovnice: "Kabina dvě čtyři dvě! Je někdo v kabině dvě čtyři dvě?"
"Co si přejete?" řekl Terens ostře.
"O jakou publikaci máte zájem?"
"O žádnou. Díky. Jen si to tak oťukáváme."
Nastala odmlka, jako by se knihovnice s někým radila, a pak se znovu ozval její vysoký hlas, tentokrát příkřeji: "Záznam ukazuje, že jste žádal o Wrijtovo Pojednání o přístrojích pro kosmoanalýzu a En-ningovo Složení kosmu. Je tomu tak?"
"Volili jsme katalogová čísla náhodně," vysvětloval Terens.
"Mohu vědět, proč máte zájem právě o tyto tituly?" Otázka zazněla neodbytně.
"Vždyť vám říkám, že o ně zájem nemáme. - A ty toho nech!" Poslední poznámka, pronesená hněvivým tónem, patřila Rikovi, který začal slabě sténat.
Znovu nastala odmlka. Pak z reproduktoru zaznělo: "Když sejdete za mnou k pultu, umožním vám přístup k oběma titulům. Oba jsou totiž na seznamu rezervovaných, a proto musíte vyplnit žádanku."
Terens natáhl k Rikovi ruku. "Pojď!"
"Třeba jsme udělali něco proti pravidlům," namítl Rik chvějícím se hlasem.
"Nesmysl. Mizíme."
"Nebudeme vyplňovat žádanku?"
"Ne. Ty knihy si vyžádáme jindy."
Terens rychle kráčet hlavní chodbou, Rika za sebou doslova táhl. Knihovnice vzhledla. "Vy tam!" zvolala a oběhla stůl.
"Počkejte! Počkejte přece!"
Nezastavili se. Ale zastavil je hlídkující, který se znenadání objevil před nimi. "Máte nějak naspěch, mládenci."
Pak k nim dorazila knihovnice, takřka bez dechu. "Vy jste ti z kabiny dvě čtyři dvě, že?"
"No tak," ohradil se Terens. "Proč nás zastavujete?"
"Nežádali jste nějaké tituly? Rádi vám je zajistíme."
"Je už pozdě. Až příště, nerozuměla jste, že ty knihy nechceme? Přijdu sem zítra."

38 Isaac Asimov

"Je naší snahou," pravila s přehnanou odměřeností knihovnice, "vždy a za všech okolností každého uspokojit. Za okamžik budete mít k oběma titulům přístup." Vysoko na tvářích se jí rozhořely dvě rudé skvrny. Otočila se a rychlým krokem prošla dvířky, která se otevřela, když se k nim přiblížila.
"Důstojníku," začal Terens, "pokud vám nebude vadit..."
Avšak hlídkující proti němu napřáhl nervové dűtky střední velikosti, které mohly sloužit jako pendrek nebo jako nástroj ochromující nervy i na větší vzdálenost, a pronesl: "Mládenče, proč se neposadit a ve vši tichosti nečekat, až se dáma vrátí? Bude to jen zdvořilé."
Hlídkující měl mládí a s ním i štihlou postavu dávno za sebou. Vypadal na blízkou penzi a pravděpodobně dosluhoval ve skleníkovém prostředí knihovny jako stráž, ale byl ozbrojen a jeho dobromyslný výraz nevypadal upřímně.
Terens cítil, jak mu zvlhlo čelo a jak mu po zádech stéká pot. Zřejmě situaci podcenil, i když byl původně přesvědčen, že ji odhaduje správně - neměl být tak neopatrný. Za to mohla ta jeho touha povyšovat se, vstoupit do Horního Města a procházet se chodbami knihovny jako Sarkan.
Na okamžik podlehl zoufalému pocitu, že bude muset hlídkujícího napadnout, ale pak, jak ke svému úžasu zjistil, nic takového udělat nemusel.
Všechno se odehrálo bleskurychle. Hlídkující se začal otáčet, ale příliš pozdě - zradily ho zpomalené reakce starého člověka. Nečekaná síla mu vykroutila nervové dűtky z prstu, a než se zmohl na víc než na krátké zasténání, cizí ruka mu

důtky přiložila ke spánku. Zhroutil se k zemi.
Rik vyjel potěšením, zatímco Terens zvolal: "Valono, u všech rohatých ze Sarku, Valono."

Kosmické proudy 39

5. Rebel

Terens se vzpamatoval téměř okamžitě. Vyhrkl: "Musíme odtud vypadnout! A rychle!"

Napadlo ho sice, že by měl ochromeného hlídače přinejmenším odtáhnout do stínu za sloupy hlavního sálu, ale pak usoudil, že na něco takového není dost času.

Vyšli klenutým průchodem. Odpolední slunce zalévalo Město jasem a teplem. V barvách Horního Města převládala oranžová. "Pojďte rychleji!" zvolala úzkostlivě Val ona, avšak Terens ji chytil za rameno. Usmíval se, ale když promluvil, jeho hlas, byť tichý, zněl drsně: "Nebudeme utíkat. Půjdeme normálním krokem, půjdete za mnou. Hlídej Rika, aby se nechoval zbrkle."

Ušli několik metrů, které jim připadaly, jako by se prodírali hustou kaší. Ozývaly se za nimi nějaké kroky, nebo se jim to jenom zdálo? Terens se neodvážil ohlédnout.

"Tam," ukázal na směrovku nad odbočkou, která se v odpoledním světle třpytivě leskla, přestože s jasným florinským sluncem nemohla soutěžit. Na směrovce byl nápis VCHOD DO AMBULANCE.

Odbočili tím směrem a bočním vchodem vstoupili mezi oslnivě bílé stěny. V aseptickém lesku chodby vypadali jako neforemné tvary z cizorodého materiálu.

Již z dálky je zahlédla nějaká žena v uniformě. Po chvíli váhání k nim zamračeně vykročila. Terens nečekal, až k nim dorazí, prudce se otočil a zamířil do nejbližší boční chodby, pak do další. Prošli kolem několika postav v uniformách. Terens si dovedl představit, jakou vzbuzují pozornost. Nebylo přece normální, aby se domorodci volně potulovali po nemocnici Horního Města. Dříve nebo později je zadrží.

Terens ucítil, jak se mu zrychlil tep, když zahlédl prosté dveře s nápisem K ÚROVNÍM PRO DOMORODCE. Byly to dveře výtahu. Vstříhl do něho Rika i Valonu, a měkké zhoupnutí klece před klesáním se mu zdálo být nejbáječjším zážitkem celého dne.

40 Isaac Asimov

Ve Městě byly tři druhy budov. Většinou šlo o standardní stavby, typické pro dolní úroveň. Patřily k nim domy dělníků, dosahující výšky až tři pater, továrny a provozy na likvidaci odpadu. V horní úrovni byly paláce s rezidencemi pro Sarkany, divadla, sportovní arény a... knihovna. Několik málo budov bylo zdvojených, zasahovaly do obou úrovní, tedy do Horního i Dolního Města, a z obou do nich vedly vchody. Takovou zdvojenou budovou byla stanice hlídkujících a také nemocnice.

Nemocnicí se tedy dalo dostat z Dolního do Horního Města, aniž člověk musel použít těžkopádný výtah s nadmíru ostražitou obsluhou. Domorodcům byl tento přístup samozřejmě přísně zakázán.

Vystoupili v dolní úrovni. Dosud procházeli mezi vydezinfikovanými stěnami, které však vypadaly omšeji než nahoře, jako by je méně často čistili. A nebyly zde čalouněné lavice, které v horní Úrovni lemovaly chodby. V čekárně plné ostražitě se rozhlížejících mužů a vyděšených žen převládal nervózní šepot. Do všeobecného zmatku se snažila vnést řád jedna zdravotnice, ale s nevalným výsledkem.

Právě se utrhovala na stařika se strništěm na bradě, který si na koleně žmolal pomačkané kalhoty a na otázky odpovídal omluvným, jednotvárným hlasem.

"Na co si vlastně stěžujete? Jak dlouho ty bolesti máte? Podívejte, přece si nemyslíte, že nás můžete otravovat s každou maličkostí. Tak jen sed'te, doktor se na vás podívá a dá vám další lék." Pak pronikavě vykřikla: „Další!“ A něco si pro sebe zabručela, když pohlédla na velké hodiny na stěně.

Terens, Val ona a Rik se opatrně prodírali mezi čekajícími lidmi. Val ona konečně promluvila, jako by se jí mezi Floriňany vzpamatoval do té chvíle ochrnutý jazyk: "Musela jsem přijít, měš'tane. Měla jsem o Rika hrozný strach. Říkala jsem si, že ho třeba nepřivedete zpátky a..."

"Jak ses vlastně do Horního Města dostala?" zeptal se Terens přes rameno, zatímco rozrážel nevzdorující domorodce stranou.

"Šla jsem za vámi a viděla jsem, jak jedete nákladním výtahem nahoru. Když výtah zase sjel, řekla jsem, že patřím k vám a zřízenec mě vzal nahoru."

"A vůbec nic nenamítal."

"Trochu jsem s ním zatřásla."

"Obsluha výtahu by neměla být chabého vzrůstu." zabručel Terens.

Kosmické proudy 41

"Musela jsem s ním zatřást." řekla omluvně Val ona. "Pak jsem zahlédla, jak vám hlídka ukazuje nějakou budovu. Čekala jsem, a až hlídka odjela, vypravila jsem se k té budově taky. Ale dovnitř jsem se neodvážila. Nevěděla jsem, co mám dělat, a tak jsem se tak trochu schovávala, až jsem spatřila, jak vycházíte a jak vás zastavuje strážný."

"Hej, vy tam!" To se ozval ostrý, netrpělivý hlas recepční, která se vztyčila a ťukala kovovou tužkou o kovobetonovou desku stolu. Její ťukání se stalo převládajícím zvukem a umlčelo vše ostatní. "Vy, co se snažíte zmizet! Pojd'te sem. Bez vyšetření nemůžete odejít. To by se vám tak hodilo, simulovat nemoc a vyhnout se práci! Vraťte se ke mně!"

Ti tři, jimž výzva platila, však již zmizeli v pološeru Dolního Města. Obklopil je pach a hluk charakteristický pro oblast, kterou Sarkané nazývali Domorodou čtvrtí a horní úroveň byla opět vysoko nad jejich hlavami. Val ona a Rik snad pocítili úlevu, když se dostali z dosahu skličujícího sarkanského prostředí, ale Terense úzkost neopustila. Zašli již příliš

daleko a od této chvíle už možná nikde žádné bezpečné místo nenajdou.

Dosud rozrušeně přemýšlel o jejich situaci, když Rik zvolal:

"Podívejte se!"

Terens ucítil na patře pachut' soli. Naskytl se mu snad nejhrůznější pohled, jakého se může domorodec v Dolním Městě dočkat. Něco jako obrovský pták se snášelo jednou z mezer v podlaze Horního Města, zastíňovalo slunce a prohlubovalo zlověstnou pochmurnost sektoru, v němž se nacházeli. Nebyl to však pták, ale jedno z ozbrojených vozidel hlídkujících.

Domorodci se s křikem rozutekli. Přestože nemuseli mít k obavám žádný určitý důvod, utíkali na všechny strany.

Terens dosud váhal - Rik s Valonou bez něho nemohli nic podniknout - a nejistota v něm horečnatě narůstala. Utíkat mohou, ale kam? Když zůstanou, kde jsou, co mají udělat? Bylo možné, že hlídkující hledají někoho jiného, ale fakt, že jeden z nich leží na podlaze knihovny v bezvědomí, takovou možnost téměř vylučoval.

Pojednou k nim rychlým krokem zamířil ramenatý muž, a když je míjel, na okamžik se zastavil jako by zaváhal a prohodil:

"Chorovova pekárna - druhá ulice vlevo - za prádelnou." A svižně se otočil.

42 Isaac Asimov

"Pojďte!" rozhodl se Terens. Rozběhl se, cítil, jak ho zalévá pot. Přes celkovou vřavu slyšel různé povely, typické pro hlídkující. Krátce se ohlédl přes rameno a spatřil, jak se z vozu vyrojilo šest či sedm hlídkujících. Věděl, že ho snadno odhalí, protože ve své měšťanské uniformě byl stejně nepřehlédnutelný jako jeden ze sloupů, na nichž spočívalo Horní Město.

Dva muži z hlídky se již rozběhli správným směrem. Terens nevěděl, zda ho zahlédli, ale v tu chvíli na tom už nezáleželo, protože oba hlídkující se srazili s mužem, který prve hovořil o Chorovově pekárně. Stalo se to tak blízko, že Terens zaslechl, jak ramenatý muž chraptivě zasténal a jak mu hlídkující začali nadávat. Uskočil za roh a strhl s sebou Valonu i Rika.

Chorovovu pekárnu sice označovala osvětlená plastová deska, sotva čitelná a na mnoha místech popraskaná, ale její polohu neomylně prozrazovala báječná vůně, linoucí se otevřenými dveřmi. Neodolali a vstoupili.

Z vnitřní místnosti, z níž přes moučný závoj doléhala záře mikrovlnných pecí, vyhlédl postarší muž. K tomu, aby se zeptal, co chtějí, se však nedostal.

"Takový muž s širokými rameny," začal rychle Terens a současně rozpráhl ruce, aby naznačil, co míní, ale přerušily ho výkřiky zvenčí: "Hlídky! Jdou sem hlídky!"

Pekař vyhrkl: "Tudy! A honem!"

"Do pece?" zarazil se Terens.

"Table je falešná." zaznělo vysvětlení.

Nejdříve Rik, pak Val ona a nakonec Terens se proplazili dvířky do útrob pece. Zadní stěna se slabým cvaknutím povolila a zůstala volně viset v hořících závěsech. Odstrčili ji a protáhli se do nevelké, spoře osvětlené místnosti. Čekali. Větrání v místnosti bylo více než nedostatečné, ale vůně pečiva jejich hlad spíše zvyšovala, než ukájela. Valona se na Rika nepřestávala usmívat a občas mu pohládila ruku, Rik na ni jen tupě civěl a čas od času si přiložil prsty na zrudlý obličej.

Kosmické proudy 43

"Měšťane," začala Valona.

"Teď ne!" přerušil ji důrazným šepotem. "Lono, prosím tě, teď ne!" Hřbetem ruky si otřel čelo a pak se zahleděl na svoji zvlhlou pokožku.

Najednou se ozvalo cvaknutí, v omezeném prostoru jejich skryše nepřiměřeně hlasité. Terens znehybněl, a aniž si to uvědomil, začal ruce v pěst. Ale stěnou pece se protáhl muž s širokými rameny - sotva se do otvoru vešel. Pohlédl na Terense a pobaveně se usmál: "Ale, prosím vás! Přece se nebudeme přát."

Terens sklouzl očima na zaťaté pěsti - a svěsil paže.

Přichodí byl v mnohem bídějším stavu, než když ho spatřili poprvé. Z košile mu zůstal jen cár na zádech a na jedné tváři měl čerstvou ránu po šlehnutí dýtkami, nyní rudě purpurovou. Oči měl opuchlé, horní a dolní víčka se téměř dotýkala.

"Už vás přestali hledat," pokračoval. "Jestli máte hlad, dlabanec tady sice není dost nóbl, ale je ho dost. Co vy na to?"

Na Město se snesla noc. Světla Horního Města hýřila jasně do vzdálenosti mnoha mil, ale v Dolním Městě vládlo přití. Průčelí pekárny bylo dokonale zatemněno, aby nebylo vidět, že se uvnitř po večerce svítí.

S teplým jídlem v žaludku se Rik cítil mnohem líp. Upřel oči na široký obličej hostitele. "Utrpěl jste velká zranění?" zeptal se krátce.

"Ani ne. To nic není. V mém povolání se to stává každé den." A v úsměvu obnažil velké bílé zuby. "Museli uznat, že jsem nic neprovedl, že jsem jen zacláněl, když honili někoho jiného."

Domorodec se nejsnadněji odklidí z cesty, když - švihl rukou, v níž jakoby svíral zbraň pažbou napřed.

Rik prudce uhnul stranou a Valona pozvedla ruce na jeho ochranu.

Rozložitý muž se pohodlně zaklonil a z mezer mezi zuby si vysával zbytky jídla. "Jmenuju se Matt Chorov, ale říkají mi prostě Pekař. Kdo jste vy?"

Terens pokrčil rameny. "No..."

"Chápu," přikývl Pekař. "Co nevím, nikomu neublíží. Možná. Ale přesto byste mi mohli věřit. Zachránil jsem vás před hlídkou."

44 Isaac Asimov

"To ano. Za to vám děkuji." Terens se nedokázal přimět k srdečnějšímu tónu.

"Jak jste poznal, že jdou po nás? Prchali přece všichni."

"Ale nikdo se netvářil tak jako vy tři." usmál se jeho protějšek. "Klidně vás mohli pomlet a použít jako křidu."

Terens se pokusil úsměv oplatit, ale příliš se mu to nepodařilo. "Stejně dost dobře nevím, proč jste riskoval život. Ale děkuji vám. Není to mnoho, říct prostě děkuji, ale víc nyní nemohu prozradit."

"Nemusíte nic říkat." Pekař se opřel o zeď. "Já se tak bavím často. Kvůli těm, které třeba vůbec neznám. Když hlídky někoho pronásledují, udělám, co můžu. Já je prostě nenávidím."

Valoně se zatajil dech. "Nemáte z toho nepříjemnosti?"

"Jistě. Koukejte." Prstem se zlehka dotkl poraněné tváře. "Ale nemyslete si, že se tím nechám odradit. Proto jsem si postavil falešnou pec. Takže mě hlídky nechytanou a tím pádem toho se mnou ani moc nenadělají."

Ve Valoniných vytřeštěných očích se zračit strach a obdiv.

"Víte, kolik je na Florině zemanů?" pokračoval Pekař. "Deset tisíc. A kolik hlídek? Možná dvacet tisíc. Ale nás, místních, je tady pět set milionů. Kdybychom se proti nim všichni postavili..." luskl prsty.

Terens namítl: "Postavili bychom se proti jehlovým puškám a destruktčním pistolím?"

"Jo," zabručel Pekař. "Budeme si muset něco takového taky pořídit. Vy, měšťané, žijete moc blízko zemanů a proto z nich máte strach."

Dnešního dne se Valoně obrátil svět naruby. Tento muž se postavil hlídkám a hovořil s měšťanem bez respektu, sebevědomě. Když ji Rik zatahal za rukáv, odtáhla mu s citem ruku a řekla mu, aby spal, aniž na něho pohlédla. Tak byla dychtivá slyšet, o čem bude ten člověk mluvit.

"Navzdory jehlovým puškám a pistolovým destruktörům," pokračoval Pekař, "je to jedině těch nějakých sto tisíc měšťanů, jejichž prostřednictvím ovládají zemane Florinu."

Terens se zatvářil dotčeně, ale Pekař mu neumožnil promluvit. "Tak například, koukněte na sebe. Moc fajnový šaty máte. Čistý. Pohledný. Vsadím se, že máte prima kutloušek s filmoknížkama, soukromý potrubí na jídlo a taky zákaz vycházení že na vás neplatí. Můžete jít i do

Kosmické proudy 45

Horního Města, když se vám zachce. Zemane by nic takového bezdůvodně nedělali."

"Řekněme," připustil Terens. Věděl, že se nalézá v situaci, v níž si rozhořčení nemůže dovolit. "Ale co mají podle vás měšťané udělat? Pustit se do bitek s hlídkami? Jaký by to mělo smysl? Připouštím, že ve svém městečku udržuji klid a plnám plán, ale tím zajišťuji lidem bezpečí. Snažím se jim pomáhat, jak jen to je v rámci zákona možné. A to nic není? Jednoho dne..."

"Aha, jednoho dne. Kdo má na ten den čekat? Až my dva zemřeme, bude záležet na tom, kdo na Florině vládne? Teda nám dvěma?"

"V první řadě bych chtěl říct, že zemany nenávidím víc než vy. Ale přesto..." Zarazit se a zrudl.

Pekař se zasmál, "Jen mluvte dál. A řekněte to ještě jednou. Přece vás neudám za to, že nenávidíte zemany. Čím jste si na sebe poštvál hlídky?"

Terens mlčel.

"Můžu se pokusit hádat," pokračoval Pekař "Když na mě hlídky naběhly, vztek z nich přímo sršel. Takovej vztek je osobní, ten jim žádnej zeman nenaordinuje. Já je znám, a proto vím, co říkám. Myslím si, že se mohlo stát jen jedno. Museli jste odrovnat někoho z nich. Nebo ho dokonce zabít."

Ani teď Terens nepromluvil.

Pekař hovořil příjemným tónem i nadále. "Mlčet je fajn, měšťane, ale taky existuje něco jako přemrštěná opatrnost. Vy budete potřebovat pomoc. Jim je jasný, kdo jste."

"Ne, to nemohou vědět." řekl spěšně Terens.

"V Horním Městě vám určitě kontrolovali průkazy."

"Kdo říkal, že jsem byl v Horním Městě?"

"To je jenom dohad. Ale vsadím se, že jste tam byl."

"Průkaz mi prohlíželi, ale natolik letmo, že nemohli přečíst mé jméno."

"Ale ne tak letmo, aby nevěděli, že jste měšťan. Stačí jim jenom zjistit, kterej měšťan není zrovna teď ve svém městečku nebo kterej nedokáže vysvětlit, kde všude dneska byl. Vsadím se, že se už zhaví dráty po celý Florině. Myslím, že jste v průseru."

"Možná."

46 Isaac Asimov

"Vy víte, že určitě. Chcete pomoci?"

Hovořili šeptem Val ona těkala očima z jednoho na druhého, zatímco Rik, stočený v koutě do klubíčka, spal.

Terens potřásl hlavou. "Ne, díky. Já... já se z toho dostanu sám."

"To jsem teda zvědav, jak to uděláte." zasmál se Pekař. "Nedívejte se na mě svrchu proto, že nemám vzdělání. Mám spoustu jinýho. Koukejte, do rána se rozmyslete. Třeba zjistíte, že se vám moje pomoc může hodit."

Val ona zírala do tmy široce otevřenýma očima. Ležela sice jen na příkrývce položené na zemi, ale takové lůžko bylo téměř stejně pohodlné jako kterékoli jiné, co kdy poznala. Rik zhluboka oddechoval na podobné příkrývce v protějším koutě. Poté, co se zbavil bolesti hlavy, vždycky tak ze spánku oddechoval, když prožil den plný vzrušení.

Měšťan však odmítl ulehnout, čemuž se Pekař zasmál - zřejmě se smál všemu - zhasl světlo a řekl, že klidně může sedět

a odpočívát, ale potmě.

Valona oči nezamhouřila. Spánek se jí vyhýbal. Usne vůbec někdy? Vždyť napadla hlídku!

Stále se jí vracely vzpomínky, byť jen mlhavé, na otce a matku. Za ta uplynulá léta se jí téměř podařilo na ně zapomenout, ale nyní se jí zcela zřetelně vybavilo, jak se jednou v noci, když si mysleli, že spí, spolu šeptem bavili. A vzpomněla si také na ty, kteří k nim tehdy za tmy vtrhli.

Hlídkující ji probudili a kladli jí otázky, kterým nerozuměla. Od té doby už rodiče nespátřila. Řekli jí, že odešli. Musela nastoupit do práce, i když na ostatní děti jejího věku ještě čekaly dva roky her. Lidé, když ji potkávali, si na ni ukazovali, a ostatní děti si s ní nesměly hrát. Naučila se uzavírat se do sebe a nemluvit. Brzy jí pak začali říkat Velká Lona a smát se jí - považovali ji za potrefeného člověka.

Proč jí dnešní noční rozhovor připomněl rodiče?

"Valono."

Kosmické proudy 47

Hlas zazněl tak zblízka, až jí jeho dech zlehka načechrat vlasy, a přesto tak tiše, že jej sotva zaslechla. Znervózněla, zčásti strachem, zčásti vzrušením. Na nahém těle měla pouze prostěradlo.

Ten hlas patřil měšťanovi. "Nic neříkej, jen naslouchej. Dveře nejsou zamknuté. Teď odejdu, ale vrátím se. Slyšíš? Rozumíš?"

Ve tmě k němu natáhla ruku a stiskla mu paži prsty. To ho uspokojilo.

"A dej pozor na Rika. Nespouštěj z něho oči! A, Val ono..." Na chvíli se odmlčel, než pokračoval: "Já tomu Pekaři moc nevěřím, nic o něm nevím. Rozumíš?"

Pak zazněl sotva slyšitelný šelest a po něm ještě nezřetelnější vzdálené zaskřípání - a měšťan zmizel. Val ona se opřela o loket, ale kromě Rikova oddechování již nic neslyšela.

Zavřela oči, pevně sevřela víčka a snažila se přemýšlet. Proč měšťan, málem vševědoucí, nevěří Pekařovi, který nenávidí hlídkující a který je zachránil? Proč?

Přišla jen na jediné - na to, že se Pekař objevil právě včas. Zrovna když to s nimi vypadalo nejhůř, dostavil se na scénu a rychle jednal. Téměř to vypadalo, jako by všechno bylo předem domluveno, nebo jako by Pekař čekal, až přijde vhodný okamžik.

Potřásla hlavou. To přece nemohlo být jen tak. Avšak nebýt měšťana, nic takového by ji ani nenapadlo.

Do hrobového ticha se zařizla hlasitá, ale nevzrušená slova:

"Haló! Jste tady ještě?"

Znehybněla, když ji zalil kužel světla. Postupně se však uklidnila a ovinula si prostěradlo kolem krku. Světelný kužel se odklonil.

Nemusela být ani chvíli na pochybách, kdo ta slova vyslovil. Ve sporém, odraženém světle baterky dokázala rozpoznat rozložitou mužskou postavu.

"Víš, říkal jsem si, že půjdeš s ním," začal Pekař.

"S kým, pane?"

"S měšťanem. Ty víš, že odešel. Nic nepředstírej a ušetři mi čas."

"On se vrátí, pane."

"Říkal, že se vrátí? Jestli to říkal, pak se teda zmýlil. Hlídky ho dostanou. Ten tvůj měšťan nemá moc fištrónu, protože kdyby měl, věděl

48 Isaac Asimov

by, že jsem nenechal dveře nezaniknuté bez důvodu. Nechceš odejít taky?"

"Já na něho počkám."

"Posluž si, ale načekáš se. Ale můžeš odtud vypadnout, kdykoli se ti zachce."

Kužel světla se od ní náhle odklonil, sklouzl po podlaze a skončil na Rikově pobledlé, vyhublé tváři. Rik pevně sevřel víčka, když mu světlo dopadlo na obličej, ale spal dál.

"Tohodle mi tady ale necháš." poznamenal Pekař zamyšleně. "Doufám, žeš tomu rozuměla. Jestli se rozhodneš odejít, pro tebe jsou dveře otevřeny, ale pro něho ne."

"Je to takový nemocný ubožák." bránila Rika pronikavým, ustrašeným hlasem.

"Jo? No, já takový nemocný ubožáky sbírám, a tenhle tady zůstane. Na to nezapomeň!"

Světelný kužel se z Rikova spícího obličeje ještě dlouho neodklonil.

Kosmické proudy 49

6. Vědec

Doktora Selima Junze trápila netrpělivost již rok, a na netrpělivost si člověk nezvykne ani časem. Spíše naopak.

Uplynulý rok však poučil Junze o tom, že Sarkanskou civilní službu k většímu spěchu nedonutí, už proto ne, že její zaměstnanci jsou vesměs přeškolenými Floriňany, kteří až úzkostlivě dbají na svou důležitost.

Kdysi se zeptal starého Ábela, trantorského velvyslance, který žil na Sarku už tak dlouho, že zde takzvané zapustil kořeny, proč Sarkané dovolují, aby vládní instituce řídili právě ti, kterými zplna srdce opovrhují.

Ábel přimhouřil oči nad vysokou číší zeleného vína.

"To je politika, Junzi," odpověděl. "Politika. Důkaz praktické genetiky, aplikované podle sarkanské logiky. Tihle Sarkané představují bezvýznamný světeček a jsou důležití, jen dokud spravují svůj nevyčerpatelný zlatý důl, Florinu. Proto každý rok seberou smetanu z florinských polí a vesnic a vyberou nejlepší mladé ke školení na Sarku. Ty horší z

nich pověřuji vyplňováním dokladů a podepisováním formulářů, ty nejschopnější posílají zpět na Florinu aby tam působili jako domorodí guvernéri městeček. Říkají jim měšťané."

Junz, který se zabýval kosmoanatýzou, nic z toho nechápal a netajil se tím.

Ábel na něho namířil svůj krátký, sukovitý ukazováček a zelené světlo, procházející kapalinou ve sklenice před ním, se dotklo jeho nehtu a zředilo jeho špinavě žlutý odstín.

"Z vás správní úředník nikdy nebude." odfrkl. "V tomto směru po mně reference nechtějte. Podívejte, ty nejlepší lidi z Floriny získávají Sarkané na svou stranu - a ti jim pak slouží s nadšením, protože dokud jim slouží, je o ně dobře postaráno. Kdyby se však otočili k Sarku zády, mohou v nejlepším případě doufat, že se vrátí do normálního florinského-ho života, a ten za moc nestojí, to mi věřte."

Dopřál si pořádný doušek vína, než pokračoval "Kromě toho se měšťané nebo pomocní úředníci Sarkanů nesmějí reprodukovat, nesmějí mít děti, nechtějí-li ztratit postavení. Ani s Floriňankami ne - a se Sar-

50 Isaac Asimov

kaňkami je něco takového vyloučeno. Tímto způsobem se nejlepší flo-rinské geny neustále vyřazují ze štafety a na Florině za čas zůstanou jen námezdní pracovní síly."

"Ale při tomto tempu jim brzy nezůstanou žádní úředníci."

"To je otázka budoucnosti."

Nyní seděl Junz v jedné z čekáren Ministerstva florinských věcí a netrpělivě čekal, až mu dovolí projít závorami, zatímco florinští poslíčkové pobíhali v byrokratickém bludišti sem a tam.

Trvalo dlouho, než se před ním zastavil jeden Floriňan, který zřejmě ve zdejší službě zestárl.

"Doktor Junz?"

"Ano"

"Pojďte semnou."

K předvolání by v plné míře dostačovala svítící číslice na obrazovce a k uvedení do správných dveří fluoreskující kanál ve vzduchu, ale tam, kde je levná pracovní síla, nevzniká potřeba ji nahrazovat. Junz si uvědomil, že síla je ženského rodu, a připadalo mu to nevýstižné, protože na žádném ministerstvu na celém Sarku nezahlédl ani jedinou ženu. Floriňanky zůstaly na rodné planetě, až na ty, které sloužily v domácnostech a měly proto zakázáno mít děti - a Sarkanky, jak řekl Ábel, nepřicházely v úvahu.

Pokynuli mu, aby se posadil na židli před stolem sekretáře náměstka ministra - ten titul si přečetl na světélkujícím nápisu vyleptaném do stolu. Žádný Floriňan nemohl získat vyšší postavení než místo sekretáře, bez ohledu na to, kolik z nitek skutečného vlivu procházelo jeho rukama. Náměstek ministra a jeho zástupce na Ministerstvu florinských věcí byli Sarkané, ale Junz věděl, že ti ho nepřijmou, i když je pro ně společensky přijatelný.

Opět seděl, stále netrpělivě, ale aspoň se dostal ke svému cíli o pořádný kus blíž. Sekretář si pečlivě prohlížel záznamy a otáčel jednotlivými listy, které se okamžitě zakódovaly, jako by v rukou držel tajemství vesmíru. Byl ještě mladý, snad teprve nedávno promoval, a jako všichni Floriňané měl velice světlou pokožku a světlé vlasy.

Kosmické proudy 51

Junz pocítil něco jako atavistický děs. On sám pocházel z planety Libair a jako všichni Libairané měl snědou pokožku, bohatou na obsah pigmentu. V Galaxii bylo jen málo světů, jejichž obyvatelé měli tak extrémně rozdílnou barvu pleti jako na Libairu a Florině. Všeobecně převládaly odstíny mezi těmito dvěma případy.

Někteří z radikálních mladých antropologů si pohrávali s představou, že lidé ze světů, jako byl například Libair, prošli nezávislým, ale konvergujícím vývojem. Starší zásadně nesouhlasili a prosazovali koncepci evoluce, podle níž se různé rasy sblížily natolik, že se mohly vzájemně křížit, jak tomu ve skutečnosti bylo na všech světech v celé Galaxii. Tvrdili, že již na prapůvodní planetě, byť blíže neurčené, se lidstvo dělilo na pod skupiny s různou pigmentací.

Tím jenom posunuli otázku hlouběji do minulosti, aniž ji zodpověděli, a proto Junze ani jedno vysvětlení neuspokojovalo. Avšak ještě dnes se občas přistihl, že o tomto problému uvažuje. Na světech tmavo-kožců se z nějakého důvodu dochovaly legendy o konfliktech, které se odehrály v dávné minulosti. Například mýty z Libairu vyprávěly o tom, že mezi lidmi rozdílné barvy pleti probíhaly války a že samotný Libair založila skupina hnědokožců, kteří uprchli před porážkou.

Když Junz odešel z Libairu na Arkturský institut kosmické techniky a později se věnoval svému povolání, na staré legendy si ani nevzpomněl. S jedinou výjimkou. Stalo se to tehdy, když ho pracovní povinnosti zavály najeden ze starodávných světů v sektoru Centaurus, jehož historie sahala do tisícileté minulosti a jehož jazyk byl tak archaický, že málem splýval s mytologickou angličtinou. V tom jazyku existoval samostatný výraz pro člověka tmavé pleti.

Proč však muselo být vytvořeno samostatné pojmenování pro člověka tmavé pleti, jestliže nebylo nutné zvláštní slovo pro člověka s modrými očima, velkýma ušima nebo kudrnatými vlasy? Proč...?

Z myšlenek ho vytrhl hlas sekretáře: "Dle záznamů jste již naši kancelář navštívil."

Odpověděl s určitou zarputilostí: "To je skutečně pravda."

"Avšak nikoli nedávno."

"Ne, nikoli nedávno."

52 Isaac Asimov

"Stále pátráte po tom kosmoanalytikovi, který zmizel..." a sekretář otočil několika stránkami spisu "...před jedenácti měsíci a třinácti dny?"

"To souhlasí."

"Za celou tu dobu," oznámil sekretář úsečným tónem, z něhož se vytratila veškerá srdečnost, "naprosto nic neukázalo na to, že se dotyčný dostal někam na sarkanské teritorium."

"Poslední hlášení však podal z prostoru poblíž Sarku."

Sekretář vzhledl a na okamžik na Junze upřel bleděmodré oči, vzápětí je však sklopit. "To je možné, ale důkaz o tom, že na Sarku byl, neexistuje."

Důkaz neexistuje! Junz stiskl rty. Přesně to mu Mezihvězdný Úřad pro kosmoanalýzu opakoval stále důrazněji již řadu měsíců.

Žádný důkaz, doktore Junzi, říkali mu. Máme dojem, doktore Junzi, že byste měl svůj čas lépe využít. Úřad se už postará, aby se v pátrání pokračovalo.

Tím ve skutečnosti říkali, aby přestal utrácet jejich peníze.

Všechno začalo, jak sekretář přesně uvedl, před jedenácti měsíci a třinácti dny standardního mezihvězdného času. Dva dny před tím přistál Junz na Sarku, aby provedl běžnou kontrolu místních poboček Úřadu, ale z kontroly se stalo..., no, to co se stalo.

Privítal ho představitel místní pobočky MÚK, vytáhlý mladík, který se na něho snažil zapůsobit hlavně tím, že bez ustání žvýkal nějaký elas-tomerní produkt sarkanského chemického průmyslu.

Když s kontrolou skončil, místní agent si vzpomněl na cosi druhořadého - zasunul gumovou bublinu, kterou převaloval v ústech, dozadu za zuby a pronesl: "Je tu zpráva jednoho z těch z terénu. Asi o nic nejde, vždyť to znáte." Vždyť to znáte - to se zpravidla říkalo místo opovrhlivého máchnutí rukou. Junz v náhlém popudu nevole vzhledl a chystal se poznamenat, že před patnácti lety byl také "jedním z těch z terénu", ale pak si uvědomil, že to vydržel jen tři měsíce. Přesto ho bodnutí hněvu přimělo, aby si zprávu přečetl velice pozorně.

Kosmické proudy 53

Zpráva byla stručná: Udržujte přímé kódované spojení s centrálou MUK k odvysílání podrobného hlášení v nejvyšší závažné záležitosti. Dopad na celou Galaxii. Přistávám po nejkratším kurzu.

Agent se tvářil pobaveně a znovu rytmicky pohyboval čelisti. Poznamenal: "Představte si, pane, dopad na celou Galaxii! To je teda fór -i na maníka z terénu. Když jsem tuhle zprávu přijal, volal jsem mu, abych zjistil, jestli z něho nedostanu něco rozumného, ale nedostal jsem z něho nic. Pořád opakoval, že život všech lidí na Florině je v nebezpečí. Rozumíte, jako že je v sázce půl miliardy životů. Mluvil jako psychopat. Abych byl upřímnější, říkám si, že bych se neměl pokoušet ho umravňovat, až přistane. Co si myslíte vy, pane?"

"Máte záznam vašeho rozhovoru?" zeptal se Junz.

"Jistě, pane." Po chvilce hledání agent příslušný svitek fólie našel.

Když Junz zasunul svitek do čtečky, zamračil se. "Tohle je kopie, ne?"

"Originál jsem zaslal Úřadu pro meziplanetární transport tady na Sarku. Usoudit jsem, že bude lepší, když ho budou čekat na kosmodromu se sanitkou. Je na tom asi moc špatně."

Junz dal v duchu mladému agentovi za pravdu. Když se osamělí analytici hlubin kosmu při své práci zhroutí, je pravděpodobné, že budou trpět záchvaty zuřivosti. Avšak po chvíli řekl: "Vy ale mluvíte tak, jako by dosud nepřistál." Agent se zatvářil překvapeně. "Asi přistál, ale nikdo mě o tom neinformoval."

"Zavolejte tedy do Transportu a zjistěte podrobnosti. Psychopat ne-psychopat, musíme mít v záznamech podrobné hlášení."

Příštího dne, krátce před tím, než se chystal odletět ze Sarku, se zastavil v pobočce. Pouze na skok, jak se říká, protože ho čekala spousta práce na dalších planetách. Jen mezi dvěma se zeptal: "Jak se vede našemu známému z terénu?"

"Hm, právě jsem chtěl o tom s vámi mluvit," odpověděl agent. "Transport od něho neslyšel ani slovo. Poslal jsem jim energetické spektrum jeho hyperatomových motorů, ale podle nich se jeho loď nikde v blízkém kosmickém prostoru nenachází. Ten maník si to musel s přistáním rozmyslet."

54 Isaac Asimov

Junz se rozhodl, že svůj odlet odloží o dvacet čtyři hodiny. Následujícího dne navštívil Úřad pro meziplanetární transport v Sark City, hlavním městě planety. Tam se poprvé setkal s florinskými byrokraty. Potřásali hlavami - ano, obdrželi zprávu, že má přistát analytik z MÚK, ale žádná loď nepřistála.

Ale tohle je důležité, nedal se Junz. Ten kosmoanalytik je vážně nemocný. Copak nedostali přepis jeho hovoru s místním agentem z MÚK? Vyvalili na něho oči. Přepis? Nenašel se nikdo, kdo by si na příjem takového přepisu vzpomněl. Vyjádřili sice politování nad tím, že onen kosmoanalytik vážně onemocněl, ale nemohli než konstatovat, že žádná loď MUK nepřistála a že se dokonce nenachází ani nikde v blízkém kosmu.

Junz se vrátil do svého hotelového pokoje a usilovně přemýšlel. A v náhradním termínu ze Sarku neodletěl. Zavolal na recepci, aby mu dali jiné apartmá, vhodnější pro dlouhodobý pobyt. Pak si domluvil schůzku s Ludiganem Ábelem, trantorským velvyslancem.

Následující den strávil čtením knih o historii Sarku, a když nastal čas, kdy se měl s Ábelem setkat, v tepu srdce mu bušil hněv. Tak snadno se nevzdá, to věděl.

Starý velvyslanec bral jeho návštěvu jako společenskou událost - bouřlivě mu potřásl rukou, přivítal automatizovaného barmana a během prvních dvou nápojů nepřipustil, aby hovořili o pracovních záležitostech. Junz této příležitosti využil k získání informací o Civilní službě, navíc se dozvěděl, jakým způsobem aplikuje Sark genetiku v praxi. Hněv v něm jen zesílil.

Junzovi zůstala trvalá vzpomínka na to, jak tehdy Ábel vypadal. Pod hrozivým bílým obočím hluboko posazené, zpola zavřené oči, orlí nos naklánějící se čas od času nad sklenku vína, vpadlé tváře zdůrazňující vyhublý obličej i tělo a

sukovitý prst, který zvolna vytřukával rytmus nějaké neslyšitelné skladby. Junz pak začal hovořit o kosmoanalytikovi a stručnými slovy popsal celou situaci. Ábel pozorně a bez přerušování naslouchal.

Když Junz skončil, velvyslanec si zlehka poklepal na rty a zeptal se: "Vy toho člověka, co zmizel, znáte?"

"Ne."

"Ani jste se s ním nesetkal?"

Kosmické proudy 55

"S analytiky z terénu se člověk sotva setká."

"Trpěl utkvělými představami už dřív?"

"Pokud o utkvěléou představu vůbec jde, pak by to bylo v jeho případě poprvé, mohu-li soudit podle záznamů ústředí MÚK."

"Pokud?" Dalšími slovy své pochyby Ábel už nerozváděl. "A proč jste přišel za mnou?"

"Požádat o pomoc."

"To jistě. Ale o jakou? Co pro vás mohu udělat?"

"Nejdříve mi dovoluete pár slov na vysvětlenou. Sarkanský Úřad pro meziplanetární transport zkontroloval nejbližší kosmický prostor podle energetického spektra motorů jeho lodě, ale nikde ho nenašel. V tom by nelhal. Neříkám, že Sarkané jsou nad lež povzneseni, ale rozhodně nelžou bezdůvodně, navíc je jim známo, že si takovou věc mohou během dvou tří hodin ověřit."

"To je pravda. O co vám tedy jde?"

"Jsou dvě možnosti, proč pátrání podle energetického spektra selže. Zprv: loď se v blízkém kosmickém prostoru skutečně nenachází, protože se skokem hyperprostorem přenesla do jiné oblasti Galaxie, nebo za druhé nikde v blízkém kosmickém prostoru se nenachází proto, že přistála. Nevěřím, že se náš člověk rozhodl pro skok. I kdyby jeho prohlášení o nebezpečí, které hrozí Florině, a o dopadu na celou Galaxii, bylo megalomanským přeludem, nic by mu nezabránilo, aby se nedostavil na Sark a nepodal zprávu. Něco takového by si nerozmyslel a neodletěl by. To vím ze své patnáctileté zkušenosti. A pokud by bylo jeho varování oprávněné, celá záležitost by byla natolik závažná, že by si sotva mohl dovolit všechno si rozmyslet a z blízkého kosmického prostoru prostě zmizet."

Starý velvyslanec vztyčil prst a mírně jím pokýval. "Vy tedy soudíte, že se ten člověk nachází na Sarku."

"Přesně to si myslím. A opět se nám nabízejí dvě možnosti. Zprv, jestliže trpí psychickou poruchou, mohl přistát někde na planetě mimo vyhrazený kosmodrom. Třeba někde bloudí, sužovaný nemocí a ztrátou paměti. Něco takového je velice neobvyklé, a to i pro člověka z terénu, ale stává se to. V takových případech jde zpravidla o přechodný stav. Jakmile však takový stav pomine, postižený si ze všeho nejdříve uvědomí svou práci - osobní vzpomínky se obnoví až později. Koneckonců,

56 Isaac Asimov

pro kosmoanalytika je životem jeho povolání. Proto ho pak často najdeme ve veřejné knihovně, kde hledá informace o kosmoanalýze."

"Rozumím. Vy tedy chcete, abych vám pomohl tím, že v knihovnách zařídím, aby vám takovou situaci nahlásili."

"Chci, aby veškeré základní publikace o kosmoanalýze byly blokovány a aby byl předveden každý, kdo o ně požádá a není rodilým Sarkanem. S tím určitě budou souhlasit, protože si budou myslet - nebo aspoň někteří z místních šéfů si to budou myslet - že takové opatření není k ničemu."

"Proč?"

"Protože mám jistotu," a Junz, zmítaný záchvěvy zuřivosti, začal mluvit rychleji, "že náš člověk na kosmodromu v Sark City přistál, přesně jak zamýšlel, a že bez ohledu na to, zda byl normální nebo nepřičetný, ho sarkanské úřady nechaly zajmout nebo zabít. Ale na to také přijdu."

Ábel odložil téměř prázdnou sklenku. "Žertujete? Proč zabít?"

"Vypadám na to, že bych žertoval? Vycházím z toho, co jste mi před půlhodinou vyprávěl o Sarku! Zdejší život, prosperita a moc závisí na ovládnutí Floriny. A co jsem se dozvěděl z písemností, které jsem za posledních čtyřiašest hodin přečetl? Že kyrtová pole na formě jsou bohatstvím Sarku. A nyní přijde člověk, ať už normální nebo nepřičetný, na tom nezáleží, který tvrdí, že něco, co má význam pro celou Galaxii, ohrožuje život každého obyvatele Floriny."

Podívejte se na tento přepis posledního známého rozhovoru s naším člověkem."

Ábel zvedl svitek fólie, který mu Junz hodil do klína, a převzal nabízenou čtečku. Vybledlýma, mžikajícíma očima civěl na obrazovku a pomalu si záznam přehrával.

"Nemá to velkou vypovídací hodnotu."

"Samozřejmě že ne. Ale ze záznamu plyne, že nebezpečí existuje. A že jde o velmi naléhavou záležitost. Nic víc. Zpráva se však neměla dostat Sarkanům do rukou. I kdyby ten člověk nebyl při smyslech, mohli by si Sarkané dovolit, aby svým šíleným výmyslem - pokud to výmysl byl - zahltl celou Galaxii? Když pomíneme, jakou paniku by to vyvolalo na Florině a jak nepříznivě by se to odrazilo na produkci kyrtových vláken, zůstává skutečností, že se celá Galaxie dozví o tom, jak Sark ovládá Florinu. Uvědomte si, že stačí odstranit jediného člověka, aby

Kosmické proudy 57

tomu zabránili - já totiž jen na základě tohoto přepisu nebudu moci naprosto nic dělat. A to oni vědí. Zastavil by se Sark v takovém případě před vraždou? Ne. Svět, který v praxi uskutečňuje genetické experimenty, jak jste mi sdělil, by se nezastavil."

"A co mám podle vás udělat? Musím se přiznat, že mi to není příliš jasné." Ábela se zřejmě nic z toho, co bylo řečeno,

nedotklo.

"Zjistíte, jestli ho zabili." pronesl Junz neúprosným tónem. "Určitě tady máte zpravodajskou síť. No, o tom se nebudeme dohadovat. Potloukám se po Galaxii dost dlouho na to, abych měl dobrý politický přehled. Doberte se podstaty, zatímco já odvedu jejich pozornost vyjednáváním s knihovnami. A až zjistíte, že na našem kosmoanalytikovi spáchali vraždu, chci, aby se Trantor postaral o to, aby se vědělo, že nikdo v celé Galaxii, kdo zabije pracovníka MUK, trestu neujde."

A tím jeho první rozhovor s Ábelem skončil.

V jedné věci měl Junz pravdu. Pokud šlo o jednání s knihovnami, projevíli sarkanští vedoucí činitelé ochotu ke spolupráci a dokonce i pochopení. Avšak ve všem ostatním se mýlil. Uplynuly měsíce, ale Ábelovi agenti nenašli po hledaném kosmoanalytikovi, živém nebo mrtvém, nikde na Sarku ani stopu.

Trvalo to již déle než jedenáct měsíců, a Junz začínal mít pocit, že se bude muset vzdát. Rozhodl se však, že počká, než uplyne dvanáctý měsíc. Déle v žádném případě čekat nechtěl. A právě tehdy došlo ke zvratu. Nikoli z Ábelovy strany, ale z téměř zapomenuté návnady, kterou sami nastražil. Z Veřejné knihovny Sarku přišlo oznámení - a Junz se znovu ocitl před stolem florinského sekretáře na Ministerstvu florin-ských věcí.

Sekretář skončil s duševní přípravou na nadcházející jednání, otočil poslední list a vzhledl: "Co tedy mohu pro vás udělat."

"Včera v šestnáct hodin a dvacet dvě minuty j sem byl informován, že florinská pobočka Veřejné knihovny Sarku zadržela muže, který není rodilým Sarkanem a který se pokusil nahlédnout do dvou běžných, nicméně blokových publikací o kosmoanalýze. Od té doby jsem o tom víc neslyšel."

58 Isaac Asimov

Když se sekretář pokusil něco namítnout. Junz pokračoval zvýšeným hlasem, aby ho přehlušil: "V telenovinové zprávě, zaznamenané včera v sedmnáct hodin pět minut veřejným přístrojem v hotelu, v němž jsem ubytován, bylo uvedeno, že ve florinské pobočce Veřejné knihovny Sarku byl tvrdě sražen příslušník florinské Patroly, takže upadl do bezvědomí, a že tři rodilí Floriňané, podezřelí z tohoto násilného činu, jsou pronásledováni. V pozdějších zpravodajských souhrnech se tato zpráva již neobjevila.

Ani v nejmenším nepochybuji o tom, že tyto dvě informace spolu souvisí. Nepochybuji, že muže, kterého hledám, zadržuje Patrola. Požádal jsem o povolení k cestě na Florinu, ale nedostal jsem je. Subtéricky jsem zaslal na Florinu žádost, aby toho člověka převezli na Sark, ale neobdržel jsem žádnou odpověď. Přicházím tedy na Ministerstvo florin-ských věcí, abych v tomto směru požádal o intervenci. Buď já poletím tam, nebo on se dostaví sem."

Sekretář netečně odpověděl: "Sarkanská vláda nepřijímá ultimáta od úředníků MUK. Nadřízení mě upozornili, že se mě na tyto věci budete ptát, a dali mi pokyn, jaká fakta vám mám sdělit. Ten muž, o němž jste byl informován, že žádal blokové tituly, a jeho dva společníci -měšťan a nějaká florinská žena - se skutečně dopustili násilného činu, jak jste se zmínil, a skutečně je pronásledovala Patrola. Avšak nezadrže-laje."

Junz pocítil trpké zklamání. A netajil se tím. "Unikli?"

"Ne tak docela. Vystopovali je do pekařství jakéhosi Marta Choro-va"

Junz vytřeštil oči. "A vy jste je tam nechali?"

"Neměl jste nedávno jednání s Jeho Excelencí Ludiganem Ábelem?"

"Co tohle má co dělat s případem?"

"Podle našich informací jste častým hostem na trantorském velvyslanectví."

"Neviděl jsem velvyslance přinejmenším týden."

"V tom případě vám mohu poradit, abyste ho navštívil. Nechali jsme ty zločince v Chorovově krámku, aniž jsme zasáhli, protože respektujeme naše citlivé vztahy s Trantorem," řekl úředník. "Dostal jsem pokyn, abych vám, pokud to bude nutné, sdělil informaci, která vás

Kosmické proudy 59

pravděpodobně nepřekvapí." A v tu chvíli se ve výrazu jeho bledého obličeje objevilo něco, co Junz nečekal, něco naprosto neobvyklého opovržení. "Chorovje totiž naší bezpečnosti znám jako agent Trantoru."

60 Isaac Asimov

7. Vyslanec

Deset hodin před Junzovou rozmluvou se sekretářem ministra opustil Terens Chorovovu pekárnu. Hmatl rukou po drsném povrchu zdí dělnických domků, které míjel, když kličkoval v po stranních uličkách Města. Kromě míst, kam z Horního Města pronikalo bledé světlo, se pohyboval v naprosté tmě. Jediná jasná záře, kterou mohl v té době člověk v Dolním Městě zahlédnout, pocházela ze záblesků svítilen hlídek, jež po dvojicích i trojicích procházely ulicemi. Dolní Město připomínalo spícího jedovatého netvora, jehož tučné články halil lesklý kryt Horního Města. V některých částech možná skrytý kypěl život, v těch částech, kam se přivázely a kde se skladovaly výrobky určené pro příští den, ale v chudinských čtvrtích tomu tak nebylo.

Terens se ubíral prašnou postranní uličkou - do stinných oblastí pod kovobetonem málokdy pronikaly florinské noční spršky - když vtom k němu dolehla vzdálená ozvěna kroků. Ve vzdálenosti asi stovky metrů se objevila světla, posunula se a zmizela.

Celou noc přecházeli hlídkující sem a tam, to stačilo. Strach, který naháněli, byl tak působivý, že k udržování pořádku postačovala jejich přítomnost. Potemnělé Město mohlo poskytnout ochrannou náruč bezpočtu pochybných individuí, ale i kdyby zde nepřímo nehrozila přítomnost hlídek, k násilnostem by stejně nedocházelo. Sklady a výroby potravin

byly dobře střeženy, přepych Horního Města byl nedosažitelný - a vzájemně se okrádat, parazitovat na ubohosti svého bližního nemělo prostě smysl.

Co bylo na jiných světech považováno za zločin, v této temnotě prakticky neexistovalo. Chudí byli sice na dosah, ale neměli žádný majetek, a na bohaté nikdo nemohl.

Terens tápavě postupoval vpřed, a když procházel pod jedním z otvorů v kovobetonu, neodolal, aby nevzhlédl... Nikdo na ně nemůže!

Kosmické proudy 61

Skutečně na ně nikdo nemohl? Kolikrát za život už postoj k sarkan-ským zemanům změnil? Když byl malý, choval se stejně jako ostatní děti. Hlídky představovaly příšery z černi a stříbra, před nimiž samozřejmě utíkal, ať se provinil nebo ne. Zemane byli mlhavými, záhadnými supermany, nadmíru dobrotivými, žijícími v ráji jménem Sark a pozorně a trpělivě dohlížejícími na dobro florinských mužů a žen.

Ve škole každý den povinně opakovali: Necht' duch Galaxie střeží zemany tak, jako oni střeží nás!

Ano, napadlo ho nyní, velice správně! Necht' je pro ně duch Galaxie tím, čím oni jsou nám. Nic víc, nic méně. Zaťal pěsti. Když mu bylo deset, napsal školní esej o tom, jak si představuje život na Sarku. Byla to čistě fiktivní práce, určená k tomu, aby prokázal schopnost psát. Pamatoval si z ní jen málo, vlastně jen jednu pasáž. Napsal, že každého rána se zemane, impozantní ve své šestimetrové výšce, shromažďují ve velké hale hýřící barvami kyrtových květů, postávají s vážnou tváří, probírají hříchy Floriňanů a s lítostí a chmurami zvažují možnosti, jak své svěřence přivést ke konání dobra.

Učitele to tehdy velice potěšilo, takže po skončení ročníku, zatímco jeho spolužáci pokračovali v kurzech čtení, psaní a morálky, postoupil do speciální třídy, kde se vyučovala aritmetika, galaktografie a historie Sarku. A když mu bylo šestnáct, poslali ho na Sark. Dosud měl ten nádherný den v paměti, ale nyní se při té vzpomínce otřásl hanbou...

Přiblížil se již k předměstí. Občasné vánek k němu přinášel sytou noční vůni kyrtových květů. Ještě několik minut, než se ocitne v poměrném bezpečí širých polí, kde se nekonají pravidelné pochůzky hlídek a kde přes potrhané mraky opět uvidí hvězdy. Dokonce i tu jasně žlutou, která byla sarkanským sluncem.

Celou polovinu života byla ta hvězda také jeho sluncem. Když ji poprvé zahlédl průzorem, a to již nikoli jako hvězdu, ale jako nesnesitelně jasný kotouč, chtělo se mu padnout na kolena. Vědomí, že se přibližuje ráji, ho zbavilo i paralyzujícího strachu z prvního kosmického letu.

Když pak ve svém ráji přistál, poslali ho za jedním starým Floriňanem, který se postaral o to, aby se vykoupal a patřičně oblékl. Pak se oba odebrali do jedné velké budovy, a když cestou míjeli jakéhosi chod-

62 Isaac Asimov

ce, jeho starší společník se hluboce uklonil a současně zlostně zabručel: "Ukloň se taky!"

Mladý Terens zmateně poslechl. "Kdo to byl?"

"Zeman, ty vesnickej balíku!"

"Cože? Zeman?"

Zkoprněle znehybněl, až ho jeho ochránce musel pobídnout do kroku. Tehdy poprvé spatřil zemana - a vůbec nebyl vysoký šest metrů, ale měl výšku jako obyčejný člověk. Jiní florinští mladíci by se z takového otřesu deziluze možná lehce vzpamatovali, ale Terens nikoli. Něco se v něm změnilo, trvale.

Během výcviku, který prodělal, a celých studií, kterých se zhostil s výtečnými výsledky, nikdy nezapomněl, že zemane jsou obyčejnými lidmi.

Studoval deset let, a když zrovna nestudoval, nejedl nebo nespál, učili ho jak být užitečným. Učili ho doručovat vzkazy a vysypávat koše s odpady, hluboce se klanět, kdykoli potká zemana a uctivě odvracet tvář, když kolem prochází zemanská lada.

Dalších pět let pracoval v Civilní službě, a jak bylo obvyklé, překládali ho z místa na místo, aby v co nejširší míře a za různých podmínek otestovali jeho schopnosti.

Jednou ho navštívil zavalitý, nepřiliš inteligentní Floriňan, s přátelským úsměvem ho zlehka dloubl do ramene a zeptal se, co si myslí o zemanech.

Terens potlačil touhu odvrátit se a utéci. Řekl si, že přece nemůže mít v obličeji vepsáno, co si skutečně myslí. Potřásl hlavou a zamumlal celou řadu banalit o dobrotě zemanů.

Avšak tlouštík roztáhl v úsměvu rty a řekl: "To jsem neměl na mysli. Půjď dnes večer na tuhle adresu." A podal mu kartičku, která se za několik minut pokroutila a zuhelnatěla.

Terens přišel. Měl sice strach, ale zvědavost zvítězila. Setkal se tam se svými známými, kteří se na něho spiklenecky usmívali - i když ho později v práci opět zdravili s lhotejným výrazem. Naslouchal, o čem hovoří, a zjistil, že mnozí zřejmě věří tomu, na co tajně myslel sám a o čem si upřímně myslel, že je to jeho nápad.

Dozvěděl se, že alespoň někteří Floriňané považují zemany za kruté bestie, které z Floriny ždímají její bohatství výhradně pro sebe, zatímco

Kosmické proudy 63

těžce pracující domorodce nechávají žít v nevědomosti a bídě. Dozvěděl se, že nadchází čas obrovského povstání proti Sarku, aby veškeré bohatství Floriny připadlo právo platným vlastníkům.

Ale jak, zeptal se. A položil tu otázku několikrát. Vždyť přece zemane a hlídky mají zbraně.

Tehdy mu řekli o Trantor, gigantickém impériu, které se za několik minulých staletí tak rozrostlo, že pohltilo polovinu obydlených světů Galaxie. Trantor, řekli, s pomocí Floriňanů Sark zničí.

Jenže, namítl Terens - nejdříve v duchu, pak nahlas - jestli je Trantor tak velký a Florina tak malá, nevystřídá Trantor Sark jako větší a tyranštější pán? Kdyby tohle měla být jediná spása, měli by se raději přidržet Sarku. Lepší je pán, kterého znají, než ten, o němž nic nevědí.

Vysmáli se mu a vyhnali ho s hrozbou, že přijde o život, jestli se někde zmíní o tom, co slyšel.

Po nějaké době si však povšiml, že spiklenci jeden po druhém mizí, až nakonec zbyl jen tlouštík, s nímž všechno začalo. Občas ho vidal rozmlouvat šeptem s nově příchozími, ale varovat je, jaké je čeká pokušení a zkouška, by bylo nebezpečné. Každý si musí poradit sám, jak to udělat on.

Určitou dobu strávil dokonce na Ministerstvu bezpečnosti, kam se dostalo jen velmi málo Floriňanů. Nepobyl tam dlouho, protože pravomoc bezpečnostních úředníků je obrovská - na Minbezu všichni působili kratší dobu než kdekoli jinde.

Avšak právě tam ke svému překvapení zjistil, že existuje skutečné spiknutí. Na Florině se opravdu scházeli spiklenci připravující vzpouru. Zpravidla je tajně financoval Trantor. Našli se však i takoví vzbouřenci, kteří se domnívali, že Florina uspěje bez cizí pomoci.

O tom všem přemýšlel. Neplýtl slovy, choval se korektně, ale v myšlenkách si nekladl žádné hranice. Zemany nenáviděl jednak proto, že nebyli šest metrů vysokí a že se nesměl dívat na jejich ženy, ale také proto, že u několika sloužil - a byla to ponižující služba, při níž se přesvědčil, že to jsou arogantní hlupáci, o nic vzdělanější a vesměs méně inteligentní než on sám.

Jakou však měli Floriňané jinou možnost, kromě otroctví? Vyměnit hloupé sarkanské zemany za tupé imperiální Trantořany nemělo smysl.

64 Isaac Asimov

Předpokládat, že florinští vesničané dokáží něco sami, bylo více než bláhové. Nebylo východiska.

Tento problém ho trápil dlouhá léta - nejdříve jako studenta, později jako bezvýznamného správního úředníka a posléze jako měšťana.

Až nyní našel náznak zcela netušené odpovědi, která se skrývala v osobě bezvýznamně vypadajícího člověka, bývalého kosmoanalytika blábolícího o něčem, co mělo ohrozit životy všech lidí na Florině.

Během vzpomínání se Terens ocitl v polích. Noční déšť již ustával a mezi mraky se típyly hvězdy. Zhluboka vdechoval vůni kyrtu, který byl florinským požehnáním i prokletím.

Neoddával se iluzím, že je stále měšťanem - už nebyl ani svobodným florinským vesničanem. Stal se z něho zločinec na útěku, psanec, který se musí skrývat.

Hlavou mu vířily palčivé myšlenky. V uplynulých čtyřiašedesáti hodinách měl v rukou největší zbraň proti Sarku, o jaké se nikomu ani nesnilo. O tom se nedalo pochybovat. Věděl, že se Rik nemýlí, tvrdí-li, že býval kosmoanalytikem. Věděl, že byl psychosondován na samu hranici zničení mozku a že má ve vzpomínkách něco úžasného - a choullostivého.

O tom nepochyboval.

Ale nyní je Rik v rukou toho tlust'ocha, který předstírá, že je florinským patriotem, zatímco ve skutečnosti je to agent sloužící Trantoru.

Nával hořkosti mu zaplavil hrdlo. Od začátku nevyklučoval možnost, že Pekař je trantorským agentem. Kdo jiný z obyvatel Dolního Města mohl mít prostředky na pořízení falešných infrapecí?

Nesměl dopustit, aby se Rik dostal do rukou Trantoru. Byl kvůli tomu připraven podstoupit jakékoli riziko. Co na nějakém riziku záleží? Vždyť si svůj rozsudek smrti již podepsal.

Obloha nad obzorem začínala blednout. Počká na svítání. Jistě, hlídky dostanou jeho popis, ale to může ještě nějakou dobu trvat. A během té doby bude stále měšťanem - bude tedy moci uskutečnit to, na co se doposud neodvážil ani pomyslet.

Kosmické proudy 65

Deset hodin po svém rozhovoru se sekretářem ministra se Junz znovu setkal s Ludiganem Ábelem.

Velvyslanec přivítal Junze s profesionální předstíranou srdečností, avšak se znepokojujícím pocitem viny. Při jejich prvním setkání - to bylo už dávno, mezitím uplynul téměř standardní rok - nevěnoval Junzovi vyprávění patřičnou pozornost. Myslel jen na to, jaký z toho může mít Trantor prospěch.

Trantor! Na ten vždycky myslel v prvé řadě, avšak nebyl zas takový blázen, aby emblém s kosmickou lodí a sluncem, který označuje trantor-ské ozbrojené síly, nesmyslně zbožňoval. Stručně řečeno, nebyl patriotem v pravém slova smyslu a Trantor jako takový pro něho nic neznamenal.

Zbožňoval však mír, a to proto, že stárnul a nacházel potěšení ve sklence vína, v prostředí nevtíravé hudby s vůní parfému a v odpoledním spánku. Chtěl se v klidu dočkat smrti. Představoval si, že stejné pocity musí mít i všichni ostatní. Avšak většina lidí trpěla ve válkách, prožívala tragédie, umírala mrazem ve vzduchoprázdnu kosmu, rozplývala se v nic při nukleárních explozích nebo hladověla na obklíčených a bombardovaných planetách.

Jak si tedy mír vynutit? Jistě ne rozumem nebo vzděláním. Jestliže člověk nedokáže zvážit, co znamená mír a co válka, a nerozhodnout se pro mír, jaký jiný argument ho může přesvědčit? Co může být k odsouzení války přesvědčivější než válka sama?

Aby se tedy skoncovalo se zneužíváním síly, zbývá jediná možnost; použít samotnou sílu.

Ábel měl ve studovně mapu Trantoru, na níž bylo použití této síly zachyceno. Touto mapou byl čirý krystalický ovoid, v němž byly prostorově uloženy galaktické čočky. Hvězdy znázorňoval bílý diamantový prach a mlhoviny byly vytvořeny pruhy světla; nedaleko středu zářilo několik rudých skvrn, které představovaly Trantorskou republiku v podobě, jakou měla před pěti sty lety, kdy ji tvořilo pouhých pět světů.

Tato historická mapa ukazovala Trantorskou republiku ve fázi, při níž byl číselník nastaven na nulu. Jestliže číselník posunul o jeden dílek,

66 Isaac Asimov

dostal obraz Galaxie o padesát let později - a to již po obvodu Trantoru rudě svítily svazky hvězd.

V průběhu deseti fází, představujících pět staletí, se rudá barva rozpíjela jako krvavá skvrna, až pohltila polovinu Galaxie.

Ta rudá skvrna byla krvavou červení nejen obrazně. Jak se z Tran-torské republiky rodila Trantorská konfederace a později Trantorské impérium, zůstávaly za ní hromady mrtvol, zničené lodě a vypleněné světy. Avšak právě tím Trantor sílil - a rudá skvrna znamenala mír.

Nyní se Trantor ocitl na pokraji nové přeměny: z Trantorského impéria na Galaktické impérium. Pak rudá skvrna zaplaví všechny hvězdy a v celé Galaxii zavládne mír. Pax Trantorica.

Právě o tom Ábel snil. Před pěti sty lety, čtyřmi sty lety nebo jen dvěma stovkami let by se stal odpůrcem Trantoru jako hnízda odporných, agresivních materialistů, kteří nedbají na práva jiných, protože si příliš nepotrpí na demokracii ani u sebe doma, avšak dovedou odhalit a využít i drobného útlatku kdekoli jinde, a kteří jsou navíc nekonečně chamtiví. Ale to všechno pominulo časem, který uplynul.

Nehoroval pro Trantor, ale pro komplexní konečný důsledek toho, co Trantor dělal. Proto se z otázky - Jak to pomůže galaktickému míru? - přirozeně stalo: Jak to pomůže Trantoru?

Problém byl vtom, že si v tomto případě nebyl jist. Pro Junze to zřejmě byla jednoznačná záležitost: Trantor musí podpořit MUK a potrestat Sark.

Kdyby se podařilo Sarku prokázat něco nekalého, nemuselo by to dopadnout špatně. Vlastně mohlo i nemuselo. Ale určitě to bude špatné, jestliže se nepodaří prokázat vůbec nic. Trantor se v žádném případě nesmí ukvapit. Celá Galaxie věděla, že za galaktickým dominiem stojí Trantor, a dosud hrozilo nebezpečí, že by se proti němu mohly netran-torské planety spojit. Trantor by takovou válku asi vyhrál, ale zaplatil by tak vysokou cenu, že by pojem vítězství byl jen euforickým synonymem porážky.

V této závěrečné fázi nesmí Trantor udělat nic nepředloženého. Pro to Ábel nijak nespěchal. Zvolna spřádal jemnou pavučinu kolem temného labyrintu Civilní služby a třípytívkých sarkanských zemanů, s úsměvem sondoval a prováděl vyšetřování, aniž to jako vyšetřování vypadalo. A nezapomněl pověřit Trantorskou tajnou službu nenápad-

Kosmické proudy 67

ným dohledem nad samotným Junzem, aby tenhle rozhněvaný Libaiřan nespáchal nějakou nepředloženost, jejíž důsledky by Ábel nenapravil ani za rok.

Ábela přivádělo v úžas, jak dlouho se hněv Junze drží. Jednou se ho zeptal: "Proč vás jeden jediný agent tak zajímá?" Očekával, proslov o soudržnosti MUK a o povinnosti všech podporovat Úřad nikoli jako nástroj toho či onoho světa, ale celé lidské společnosti. Nedočkal se.

Místo toho se Junz zamračil a řekl: "Protože za tím vším je vztah mezi Sarkem a Florinou. Chci, aby ten vztah vyšel najevo a byl odstraněn."

Ábel nepocítil nic menšího než obrovské znechucení. Vždy a všude se vyskytovala zaslepenost, která znemožňovala soustředění rozumových schopností na problém galaktické jednoty. Jistě, tu a tam existovala společenská nespravedlivost. Jistě, někdy se zdála být nestravitelná. Jak si však může někdo myslet, že takovou křivdu lze napravit v jiném než v galaktickém měřítku? Nejdříve musí skončit válka a naci-onální spory, teprve pak nastane možnost věnovat se interním problémům, které jsou způsobeny především externími konflikty.

Vždyť Junz ani nepocházel z Floriny. A proto ani neměl pro takovou emocionální krátkozrakost důvod.

"Co pro vás Florina znamená?" zeptal se Ábel.

"Cítím k ní příbuzenský vztah," odpověděl Junz po krátkém zaváhání.

"Vy jste však Libaiřan. Aspoň mám ten dojem."

"To jsem, a právě v tom je náš příbuzenský vztah. V porovnání s galaktickou průměrností oba představujeme extrém."

"Extrém? Nechápu."

"Jde o barvu kůže," vysvětloval Junz. "Oni mají neobvykle bledou pokožku, my zase tmavou. To nás spojuje, to máme společné. Mám dojem, že si jejich stejně jako naši předkové právě proto, že byli jiní, museli užít své, a pravděpodobně je většina společností dokonce i diskriminovala. Jsme bílí a černí nešťastníci, jsme bratry v rozdílnosti."

Junz se zarazil, když si všiml, jak užasle se Ábel tváří, a už nikdy o tom nehovořil.

68 Isaac Asimov

A teď, po roce, bez varování a bez jakéhokoli náznaku změny, právě ve chvíli, kdy mohla celá záležitost skončit a kdy i Junzovi docházelo nadšení, nastal neočekávaný zvrat.

Nyní před ním stál jiný Junz. Takový, jehož hněv nebyl namířen jen proti Sarku, ale padal také na Ábelovu hlavu.

"Není to proto, že se mi nelíbí, když mi vaši agenti šlapou na paty," rozčiloval se Junz. "Zřejmě jste opatrný člověk a nemůžete se spolehnout na nic a na nikoho. Pokud jde o to, беру to. Ale proč jste mě neinformoval, že se náš člověk našel?"

Ábel pohladil textilní čalounění svého křesla. "Nic není jednoduché. A nikdy nebylo. Zařídil jsem, aby bylo jakékoli hlášení o neoprávněném žadateli kosmoanalytických informací ihned předáno jednomu z mých agentů a vám. Dokonce

jsem si říkal, že vy byste měl mít přednost. Avšak na Florině..."

"Ano," přerušil ho Junz trpce. "Byli jsme blázni, že jsme o Florině neuvažovali. Téměř rok jsme shromažďovali důkazy, že není nikde na Sarku - musel tedy být na Florině. Jak jsme mohli být tak slepí? Teď ho však máme. Vlastně vy ho máte - a předpokládám, že zařídíte, abych ses s ním setkal."

Ábel se však přímě odpovědi vyhnul. "Tvrdíte, že vám řekli, že Chorov je trantorský agent?"

"A není? Proč by lhali? Nebo mají špatné informace?"

"Nelhali a špatné informace nemají. Chorov pro nás pracuje už deset let, ale znepokojuje mě, že to vědí. Nutí mě to ptát se, co všechno je jim známo a jak chabá je naše celková struktura. Ale nezaráží vás, proč vám otevřeně řekli, že Chorov je jedním z našich lidí?"

"Ne, protože je to pravda a protože mi už jednou provždy chtěli zabránit, abych je otravoval dalšími žádostmi, které by jim mohly způsobit komplikace s Trantorem."

"Pravda je mezi diplomaty zdiskreditovaná veličina. A jaké větší komplikace si mohou nadělat, než dát nám na srozuměnou, co o nás vědí, a tím nám poskytnout možnost stáhnout poškozenou síť, opravit ji a znovu rozprostřít?"

"Pak si odpovězte na svou otázku sám."

Kosmické proudy 69

"Jsem přesvědčen, že vám prozradili skutečnou totožnost Chórová proto, aby nám dali najevo převahu. Věděli, že jim takové odhalení nemůže pomoci ani uškodit, protože jsem již dvanáct hodin věděl, že je jim známo, že Chorov je jedním z našich lidí."

"Ale jak..."

"Poslechněte si, z čeho jsem tak usoudil: Před dvanácti hodinami zabil Matta Chórová, trantorského agenta, příslušník florinské hlídky. Ti dva Floriňané, žena a muž, který je s největší pravděpodobností tím, koho hledáte, uprchli. Zmizeli. Zřejmě jsou v rukou zemanů."

Junz vykřikl něco nesrozumitelného a vyskočil.

Ábel pozvedl číši vína ke rtům a pokračoval: "Ze své pravomoci nemohu udělat nic. Ten mrtvý byl Floriňan a ti, co zmizeli, jsou rovněž Floriňané, opak nedokážeme. Snad pochopíte, že nám vypálili rybník a že se nám nyní navíc posmívají."

70 Isaac Asimov

8. Hlídkující

Rik viděl, jak Pekaře zabili. Viděl, jak se po tichém výstřelu z de-struktoru Pekař zhroutil, jak se mu propadl hrudník a jak se celý proměnil v kouřící zuhelnatělé kousky. Ta hrůzná podívaná způsobila, že zapomněl na spoustu věcí, jež tomu předcházely, a téměř na vše, co potom následovalo.

Zůstala mu jen neurčitá vzpomínka na to, jak se objevil hlídkující a jak s jakýmsi zaujetím vytáhl zbraň - v té chvíli Pekař vzhledl a právě otevřel ústa, aby něco pronesl, ale svá poslední slova už nevyslovil. Pak všechno skončilo. Rikovi bušila v uších krev a odevšad zaznívalo hučení davu henžícího se kolem jako rozvodněná řeka.

To vše mělo na zotavování Rikovy paměti, kterou několik posledních hodin spánku povzbudilo, nepříznivý vliv.

Hlídkující se k němu začal prodírat, vrhal se mezi ječící muže a ženy jako do moře bláta, které musí přebrodit. Rik a Val ona se zmítali v proudu lidí, který je unášel pryč. A když nad nimi začala poletovat vzdušná plavidla hlídek, roztržil se proud na víry a boční proudy, které nečekaně vznikaly i zanikaly. Val ona táhla Rika za sebou, stále směrem k předměstí. A Rik si v té chvíli už nepřipadal jako dospělý, jímž byl dnešního rána, ale jako vystrašené dítě ze včerejška. Když se toho dne probudil do šedivého rozbřesku, nebyl to pohled na místnost bez oken, v níž usnul, co mu mozek nabídl k vidění. Dlouhé minuty tam ležel a pátral v paměti. Té noci se v něm něco zhojilo, něco se spojilo a zcelilo. Zrod této proměny se připravoval od chvíle, kdy si začal vzpomínat na minulost, zrál v něm vlastně po celý včerejší den. Cesta do Horního Města, návštěva knihovny, napadení hlídkujícího i útěk, který následoval, setkání s Pekařem - to vše působilo jako katalyzátor.

Nyní myslel na kosmický prostor a na hvězdy - na nedozírné dálavy a na nesmírné ticho.

Posléze otočil hlavu na jednu stranu a řekl: "Lono."

Se zasténáním se probudila, zvedla se a opřela o loket. Upřela na něho pohled: "Tady jsem, Lono."

Kosmické proudy 71

"Jsi v pořádku?"

"Jistě." Nedokázal potlačit vzrušení. "Je mi moc fajn, Lono. Poslyš! Vzpomněl jsem si ještě na něco. Byl jsem na lodi a vím přesně..."

Avšak Valona ho nevnímala. Vklouzla do šatů, otočila se k němu zády a uhlazovala si vpředu zapínání, aby vzápětí nervózně zápolila s páskem. Pak k němu po špičkách přistoupila. "Nechtěla jsem usnout, JAiku. Snažila jsem se zůstat vzhůru,"

Nakazila ho svou nervozitou. Zeptal se: "Stalo se něco?"

"Pst! Nemluv tak nahlas. Nic se neděje."

"Kde je měšťan?"

"Není tady. On... musel odejít. Proč raději nespíš, Riku?"

Odstrčil její chlácholící paži. "Nic mi není. A spát se mi nechce." Chtěl říct měšťanovi o lodi.

Měšťan tam nebyl a Valona ho nevnímala. Proto zmlkl a poprvé vůči ní pocítil znechucení. Chovala se k němu, jako by byl dítě, a on si právě začal připadat jako dospělý člověk.

Do místnosti proniklo světlo a s ním vstoupil rozložitý Pekař. Rik zamžikal a na okamžik se jeho právě zrozené sebevědomí rozplynulo. Už nic nenamítal, když ho Valonina paže chláholivě objala. Pekařovy úzké rty se roztáhly do úsměvu. "To jste se teda probudili brzy."

Nikdo z nich neodpověděl.

"Což vůbec nevadí," pokračoval Pekař. "Dneska se přemístíte."

Valona ucítila, jak jí vyschlo v ústech. "Ale hlídám nás nevydáte, že ne?" Nezapomněla, jak se na Rika díval, když měšťan odešel. A ještě pořád se na něho tak díval - jen na něho.

"Ne, hlídám ne," odpověděl. "Dal jsem hlášku na správná místa a dopravím vás do bezpečí."

Odešel, a když se zanedlouho opět vrátil, přinesl jídlo, oblečení a dvě nádoby s vodou.

Pozoroval je, jak jedí, a vysvětloval: "Dám vám jiná jména a jinou minulost. Dávejte pozor a všechno si zapamatujte. Nejste Floriňané, jasné? Jste sourozenci z planety Wotex. Jste na Florině na návštěvě.

Hovořil dál a dál, uváděl podrobnosti, kladl otázky a naslouchal odpovědím.

72 Isaac Asimov

Rik byl potěšen, že může ukázat, jak dobrou má paměť, jak snadno se učí všemu novému, ale Valoně se v očích zračila obava.

Když si Pekař povšiml její úzkosti, poznamenal: "Jestli nebudete dělat žádné problémy, pošlu vás samotný a zůstanu tady."

Valona křečovitě zatřásla ruce v pěst. "Já vám žádné problémy dělat nebudu."

Bylo již pokročilé odpoledne, když se Pekař zvedl a řekl:

"Půjďme!" Pak dal každému z nich do náprsní kapsy černé kartičky z ohebné hmoty. To bylo to poslední, co pro ně udělal.

Jakmile se Rik dostal ven z budovy, pohlédl s úžasem na to, co ze sebe viděl. Nikdy si nemyslel, že oděv může být tak komplikovaný. Když se oblékal, pomáhal mu Pekař, ale kdo mu bude pomáhat, až se bude svlékat?

Valona už nevypadala jako vesničanka. Na nohou měla boty z tenké kůže s vysokými podpatky, na nichž při chůzi jen obtížně udržovala rovnováhu.

Kolenjdoucí se zastavovali, vrhali na ně zvědavé a udivené pohledy a pokřikovali na sebe. Většinou to byli trhovci, náhodní zevlouni a děti. Pekař jako by pro ně neexistoval. Nesl silnou tyč, kterou občas, jakoby náhodou, vrážel mezi nohy každému, kdo se k nim dostal příliš blízko.

A pak, když byli snad jen pouhých sto metrů od pekárny a zahrnuli teprve jednou za roh, zahlédl Rik, jak se vzdálenější skupinky korzujících lidí vzrušeně roztupují před černí a stříbrem uniformy hlídkujícího.

A právě tehdy se to stalo. Destruktor, zášleh a znovu divoký úprk. Existovala vůbec nějaká minuta, kdy neměl strach a kdy se nad ním nevznášel zlověstný stín hlídky?

Ocitli se v jedné ze špinavých předměstských čtvrtí. Valona ztěžka oddychovala, na jejích nových šatech se objevily vlhké skvrny. "Já už nemůžu." vydechl přerývaně Rik. "Musíme dál."

Kosmické proudy 73

"Ale ne takhle." A vzepřel se jejímu stisku. "Poslyš, něco ti řeknu." Strach a panika ho zvolna opouštěly. "Proč neudělat to, co po nás chtěl Pekař?"

"A jak víš, co chtěl, abychom udělali?" zeptala se. Úzkost ji nutila utíkat dál.

"Měli jsme předstírat, že pocházíme z jiného světa, a proto nám dal tohle." Rik už nedokázal skrýt své vzrušení. Vytáhl z kapsy ohebnou kartičku, pozorněji z obou stran prohlédl a pokoušel se ji otevřít, jako by to byla útlá, knížečka.

Avšak neuspěl. Kartička byla celistvá. Hmatal po jejím obvodu, a když sevřel prsty jeden roh, zaslechl či spíše ucítil, že něco povolilo; přední strana kartičky, kterou měl otočenu k sobě zjasněla mléčně bílou barvou. Slově, která se na ní objevila, bylo obtížné rozumět, i když jednotlivé slabiky dokázal rozlišit.

"Je to pas," řekl posléze.

"To je co?"

"Doklad, který nás odtud dostane." Najednou to věděl zcela určitě. To jednoduché slovo se rázem stalo součástí jeho paměti.

"Nechápeš? Chtěl nás dopravit pryč z Floriny. Lodí. Odletíme lodí."

"Ne." namítla. "Oni ho dostali. Zabili ho. Nemůžeme odletět, Riku. Nemůžeme."

Podlehl vzrušení a začal hovořit téměř nesrozumitelně: "Ale to je to nejlepší, co můžeme udělat. Ani je nenapadne, že něco takového uděláme. Jenže nepoletíme lodí, kterou chtěl, abychom letěli. Nastoupíme do jiné. Prostě do nějaké lodě."

Lod'. Prostě nějaká loď. Ta slova mu zněla v uších. Bylo mu jedno, jestli je jeho nápad dobrý nebo ne, chtěl být na palubě. Chtěl se dostat do kosmického prostoru.

"Lono, dej si říct!"

"Tak jo," vzdala se. "Když jinak nedáš. Náhodou vím, kde kosmodrom je. Když jsem byla malá, někdy jsme tam o víkendech chodívali a z dálky se dívali, jak lodě startují."

Znovu se vydali na cestu a na vrátka Rikova vědomí nesměle, ale marně škrábalo něco nepříjemného. Někáká vzpomínka z minulosti, nikoli vzdálené, nýbrž zcela nedávné, něco, na co by si měl vzpomínout, ale nemohl, i když měl pocit, že si vzpomene. Prostě něco.

74 Isaac Asimov

Úsilí vzpomenout si pohltila myšlenka na loď, která na ně čekala.

Florián u vchodu svůj dnešní příděl vzrušení už zřejmě vyčerpal, ale bylo to jenom vzrušení zprostředkované na dálku.

O událostech včerejšího večera kolovaly divoké historky, v nichž se to hemžilo přepadenými hlídkami a odvážnými uprchlíky.

A dnes dopoledne k těm historkám ledacos přibýlo, dokonce se šeptalo o zabitých hlídkujících...

Neodvážil se opustit stanoviště, ale natahoval krk, aby lépe viděl na odlétající vzdušná plavidla obsazená zarputile se tvářícími hlídkujícími, jejichž kontingent, přivezený na kosmodrom, se postupně zmenšoval, až z něho téměř nic nezůstalo.

Zaplavují Město hlídkami, pomyslel si, a najednou pocítil strach i omamnou povznesenost. Proč by ho mělo povznášet pomýšlení na zabité hlídkující? Vždyť ho nikdy neobtěžovali, alespoň ne neúnosně. Měl dobré zaměstnání, nějakou ti hloupí venkované.

Přesto určité povznášející uspokojení pociťoval.

Sotva měl čas na dvojici, která se před ním objevila, nejistá, zpocená a oblečená do podivných oděvů, podle nichž se dalo na první pohled usoudit, že jde o cizince. Žena zasunula pas do štěrbiny jako první.

Letmo na ni pohlédl, stejně letmo pohlédl i na pas a na seznam rezervovaných míst. Stiskl tlačítko, vyskočily dva pásy z průsvitné fólie.

"Můžete jít," vyběhl je netrpělivě. "Dejte si to na zápěstí a pokračujte."

"Která loď je naše?" zeptala se žena polohlasně a zdvořile.

To ho potěšilo. Na florinský kosmodrom nepřicházelo mnoho cizinců, v posledních letech jich bylo stále méně. A tihle, co sem přišli dnes, se nechovali povýšeně jako hlídkující nebo zemané. Zřejmě si vůbec neuvědomovali, že je obyčejným Floriánem, proto s ním hovořili tak zdvořile.

Cítil se, jako by o několik centimetrů povyrosl. "Najdete ji v doku sedmnáct, madam." řekl. "Přeji vám příjemnou cestu na Wotex." Pak se opět věnoval soukromým hovorům s přáteli ve Městě, aby zjistil, co je nového, a pokusil se i o odposlech hovorů zemanů v Horním Městě.

Kosmické proudy 75

Uplynula řada hodin, než zjistil, že se dopustil velké chyby.

"Lono!" zvolal Rik. Dloubl ji do lokte, rychle ukázal nikou a šeptem dodal: "Tamhleta!"

Val ona pohlédla pochybovačně na loď, na niž Rik ukazoval. Byla mnohem menší než loď v doku sedmnáct, na kterou měli platné lístky, a vypadala opotřebovaněji. Čtyři přetlakové uzávěry zely jako otevřené tlamy, dokořán byl i hlavní vstup, z něhož jako vypláznutý jazyk visel až k zemi lodní můstek.

"Větrají ji," poznamenal Rik. "Cestovní loď se zpravidla před letem větrají, aby se odstranil zápach po opakovaně používaném kyslíku."

Upřela na něho udivený pohled: "Jak to víš?"

Cítil, že se v něm probouzí něco jako marnivost. "Prostě to vím. Rozuměj, teď v té lodi nikdo nebude, protože takový průvan je hrozně nepříjemný." Rozhlížel se a dodal: "I když je mi záhadou, proč aspoň pár lidí není nikde poblíž. Vypadalo to takhle, když ses sem choďvala dívat?"

Měla dojem, že ne, ale nedokázala si vzpomenout. Vzpomínky na dětství byly hodně vzdálené.

Když vystupovali po můstku pohupujícím se na vratkých závěsech, nebyl v dohledu žádný z hlídkujících. Zahlédli pouze civilní zaměstnance, kteří si dost daleko od lodě hleděli své práce.

V nákladním prostoru se do nich opřel silný proud vzduchu, Valoně se nadmuly šaty - musela si je přidržovat rukama.

"To je tady takové pořádk?" zeptala se. Dosud v kosmické lodi nebyla a nikdy ani nesnila o tom, že se do nějaké dostane. Stiskla rty do úzké čárky, srdce se jí rozbušilo.

"Ne. Jenom při větrání," odpověděl.

S radostným pocitem kráčel chodbičkami z tvrdého metalitu a dychtivě nakukoval do prázdných kajut.

76 Isaac Asimov

"Tady," ukázal, když našel kuchyňku, a rychle pokračoval: "O jídlo ani tak nejde. Bez něho se můžeme chvíli obejít. Jde o vodu."

Letmo prohlížel úsporně řešené přihrádky s kuchyňskými potřebami, dokud nenarazil na řadu nádob opatřených uzávěrem. Rozhlížel se po vodovodním kohoutku a bručel si něco o tom, že snad už naplnili vodní zásobníky. Pak se s úlevou zazubil, když se ozvalo tlumené hučení čerpadel a z kohoutku vytryskla voda.

"Vezmi pár těch kanystrů, ale opravdu jen pár. Nemůžeme si dovolit, aby na to přišli."

Pak usilovně přemýšlel, kam se skrýt, aby je neobjevili. Znovu pátral v paměti po něčem, na co si vzpomínal jen neurčitě. Občas se mu podařilo proniknout do mezer ve vzpomínkách, ale vždy se jim zbaběle vyhnul, jako by neexistovaly.

Nakonec se rozhodl pro malou místnost, určenou pro uskladnění protipožárního vybavení, lékařských a chirurgických souprav a nouzového svařovacího agregátu. "Sem nikdo nepříjde, leda by se stalo něco vážného," řekl, ne však právě přesvědčivě. "Nemáš strach, Lono?"

"S tebou ne, Riku." odpověděla pokorně. Před dvěma dny - ne, vlastně teprve před dvanácti hodinami - byla dospělou osobou ona a dítětem Rik. Ale na palubě lodi, jakoby nějakou proměnou osobností, si role vyměnili.

"Nebudeme moci svítit, protože by si mohli povšimnout nadměrné spotřeby elektřiny, ani používat záchod. Budeme muset vyčkat, až budou mít noční odpočinek, a pak projít kolem hlídky."

Průvan náhle ustal. Přestali na tvářích cítit jeho chladivý dotek a tlumené hučení, které jej vzdáleně doprovázelo, ustoupilo všudypřítomnému tichu.

"Brzy se budou nalodovat," poznamenal Rik "a pak se ocitneme v kosmu."

Val ona dosud neviděla Rika tak veselého. Připadal jí jako milенец, který se těší na setkání se svou vyvolenou.

Jestliže se Rikovi při probuzení do rozbřesku tohoto dne zdálo, že je dospělý, nyní měl pocit, že se z něho stal obr, jehož paže se rozpínají po

Kosmické proudy 77

celé Galaxii. Hvězdy pro něho představovaly oblázky a mlhoviny pavučinu, kterou může smést rukou.

Ocitl se na kosmické lodi! Vzdálené vzpomínky se valily v neustávajícím příboji vln a zatlačily vše ostatní. Kdeže byla kyrtová pole a továrna a Valona, která se mu tichým hlasem připomínala ze tmy. To byly jen přechodné vady v mozaice, která se mu nyní zjevovala stále uceleněji.

Za to mohla ta loď!

Kdyby ho do ní posadili už dávno, nemusel by tak dlouho čekat, až se jeho spálené nervové buňky zahojí.

Když pak tiše promluvil, jeho slova platila Valoně: "Neboj se. Ucítíš chvění a uslyšíš hluk, ale to budou jen motory. Pak si budeš připadat hrozně těžká. To bude akcelerace."

Pro něco takového neexistoval na Florině žádný výraz, proto použil slovo "akcelerace", které mu samo přišlo na jazyk. Valona nechápala.

"Bude to bolet?" zeptala se.

"Nebude to nic příjemného," vysvětloval, "protože nemáme anti-gravitační oblek, který by tlak kompenzoval, ale nebude to trvat dlouho. Jen se postav ke stěně, a až pocítíš, že tě to k ní tiskne, uvolni se. No, vidíš, už to začíná."

Postavil se k pravé stěně, a když monotónní bzučení hyperatomové-ho motoru zesílilo, směr gravitace se posunul a to, co bylo dřív kolmou stěnou, se postupně naklánělo do diagonální polohy. Valona jen jednou něco nesrozumitelného namítla, pak zmlkla a jen ztěžka oddychovala.

Oba sípavě dýchali, jak jim hrudníky, nechráněné hydraulickými tlumiči, stlačovaly plíce tak, že se sotva mohli pohnout. Rikovi se konečně s velkým úsilím a trhaně podařilo dostat ze sebe slova, kterými chtěl dát Valoně na srozuměnou, že je v její blízkosti a že nemusí podléhat tomu úděsnému strachu z neznáma, který ji musel naplňovat. Byl to strach z lodě, z té báječné lodě, ale ona dosud nikdy na žádné nebyla.

"Čeká nás samozřejmě skok, potom poletíme hyperprostorem a rázem překonáme většinu vzdálenosti mezi hvězdami." řekl. "Vůbec nic ti to neudělá. Ani nebudeš vědět, že se něco takového stalo. Skutečně to nic není. Ucítíš jen slabé trhnutí v těle - a bude po všem." Slova ze sebe vyrážel chraptivě a po slabikách. A trvalo mu to dlouho.

78 Isaac Asimov

Tlak na prsou zvolna ustal a neviditelný řetěz, který je poutal ke stěně, se napnul a praskl. Za sípavého oddechování upadli na podlahu.

Posléze se Valona zeptala: "Neudělal sis něco, Riku!"

"Já?" Podařilo se mu usmát. Nedýchal dosud normálně, ale při myšlence, že by se mu mohlo na lodi něco stát, se musel smát.

"Jednou jsem žil na lodi řadu let. Občas jsem nepřistál na žádné planetě po mnoho měsíců."

"Proč?" chtěla vědět. Připlížila se k němu a položila mu ruku na tvář, aby se ujistila, že je skutečný. Pak mu ovinula paži kolem ramen a nechala ji tam spočívat, zatímco on udělal totéž.

"Proč?" opakovala.

Rik si nedokázal vzpomenout. Ale bylo tomu tak - protivilo se mu přistávat na planetách. Z nějakého důvodu musel zůstat v kosmickém prostoru, ale nemohl si vzpomenout proč. Znovu uhnul před mezerou ve vzpomínkách.

"Měl jsem svou práci," odpověděl.

"Analyzovals prázdno."

"To je pravda," uznal s potěšením. "Přesně to jsem dělal. Víš, co to znamená?"

"Ne."

Neočekával, že to bude vědět, ale musel hovořit. Musel se ponořit do vzpomínek, omámeně se těšit z toho, že si na pouhý pokyn prstu může vybavit minulost.

"Podívej," řekl, "veškerá hmota v kosmu sestává ze stovky různých druhů látek. Těm látkám říkáme prvky. Takovými prvky je třeba železo a měď."

"Myslela jsem si, že to jsou kovy."

"To jsou, ale jsou to taky prvky. Jako třeba kyslík nebo dusík, uhlík a paladium. Ze všech nejdůležitější je však vodík a helium. Ty jsou nejjednodušší a nejběžnější."

"O těch jsem nikdy neslyšela," přiznala zadumaně Valona.

"Pětadvacet procent vesmíru tvoří vodík a zbytek většinou helium. Celý kosmický prostor."

"Kdysi jsem slyšela, že kosmický prostor je vzduchoprázdny. Řekli mi, že to znamená, že tam nic není. Neměli pravdu?"

Kosmické proudy 79

"Ne tak docela. Téměř nic tam není. Pochop, byl jsem kosmoanalytikem, a to znamená, že jsem létal kosmickým prostorem a tu a tam zachycoval velice malá kvanta prvků a analyzoval je. Totiž, určoval jsem, kolik je tam helia a kolik vodíku a kolik dalších prvků."

"Proč?"

"No, to není tak jednoduché. Rozuměj, rozložení prvků v kosmickém prostoru není všude stejné. V některých oblastech je trochu víc helia, než odpovídá průměru, zatímco v jiných je více vodíku... Tyto oblasti se specifickým rozložením víří kosmickým prostorem jako proudy. Je důležité vědět, jak jsou tyto proudy uspořádány, protože to by mohlo vysvětlit, jak vesmír vznikl a jak se vyvíjí."

"Jak by něco takového mohlo vysvětlit vznik vesmíru?"

Rik váhavě odpověděl: "To nikdo neví přesně." A spěšně pokračoval, rozrušen tím, jak snadno mu paměť dovoluje přístup k bohaté zásobě znalostí až k okamžiku, kdy se ho při výslechu ptali na... na... Náhle si uvědomil, že Valona je vlastně obyčejná florinská venkovanka.

"Takže pak stanovíme hustotu, což znamená, že určíme, jak velká je vrstva kosmického plynu ve všech koutech Galaxie. Ta je na různých místech různá, a my musíme přesně vědět, jak je silná, abychom pro lodě dovedli přesně vypočítat skok hyperprostorem. To je něco jako..." Odmlčel se.

Valona strnula a nervózně čekala, až bude pokračovat, ale dočkala se pouze ticha.

"Riku! Stalo se něco, Riku?" Její hlas zněl drsně.

Ticho přetrvávalo. Valona nahnatla jeho ramena a zatřásla jím. "Riku! Riku!"

A když se konečně ozval, byl to opět hlas toho starého Rika - slabý a vystrašený hlas, z něhož vymizela radost a sebedůvěra. "Lono, dopustili jsme se chyby."

"Jaké chyby? Co se stalo?"

Rik měl před očima výjev, v němž hlídkující zastřelil Pekaře; ta vzpomínka byla tak jasná a páčila, jako by ji vyvolalo upamatování se na spoustu dalších věcí. "Neměli jsme utíkat," řekl "neměli jsme vlézt do této lodi."

Neovladatelně se chvěl a Valona se mu marně snažila setřít z čela pot. "Proč jsme to neměli dělat?" naléhala. "Proč?"

80 Isaac Asimov

"Protože jsme mohli tušit, že Pekař žádný konflikt s hlídkami nečekal, když nás byl ochoten odvést za denního světla. Vzpomínáš si na toho hlídkujícího? Toho, který Pekaře zabil?"

"Ano."

"Dokážeš si vybavit jeho obličej?"

"Neodvážila jsem se podívat..."

"Ale já ano, a bylo na něm něco zvláštního. Když se to stalo, Lono, tak mě nenapadlo, že to možná není hlídkující. Teď ale vím určitě, že to byl náš měšťan. Byl to náš měšťan převlečený za hlídkujícího!"

Kosmické proudy 81

9. Lady

Samia z Fife měřila metr padesát a každý její centimetr výšky se chvěl znechucením. Vážila tři kilogramy na každých deset centimetrů výšky a v tuto chvíli každý z jejích pětáctýřiceti kilogramů váhy představoval kilogram čistého vzteku. Přešla ráznými kroky z jednoho konce místnosti na druhý. Černé vlasy, vyčesané ve vrstvách vzhůru, a vysoké okované podpatky jí propůjčovaly nějaký ten centimetr navíc; její úzká brada s výrazným důlkem se chvěla.

"To ne!" vykřikla. "To by mi neudělal. To by mi nemohl udělat. Kapitáne!" Její hlas zněl ostře a autoritativně.

Kapitán se uklonil, i když to vněm vřelo. "Ano, má lady?" Pro každého Floriňana by kapitán Racety byl prostě zemanem, protože pro každého Floriňana byli všichni Sarkané zemany. Ale pro Sarkané existovali zemané a skuteční zemané. A kapitán byl jenom zemanem. Samia z Fife však byla skutečným zemanem, či spíše jeho ženskou obdobou, což ale znamenalo totéž.

"Ano, má lady?" opakoval.

"Se mnou nebude nikdo manipulovat. Mám své roky a jsem svým vlastním pánem. Rozhodla jsem se, že tady zůstanu."

Kapitán pečlivě volil slova: "Pochopte, prosím, že s těmi příkazy nemám nic společného. Mě se na radu nikdo neptal. Jen mi stručně a jasně nařídili, co mám udělat."

Nejistými prsty a jaksi sklíčeně nahnatla kopii rozkazů, které sejí na důkaz svého tvrzení pokoušel ukázat již dvakrát, ale jejichž existenci odmítala vzít v úvahu, jako by tím, že se na ně ani nepodívá, mohla i nadále oprávněně popírat jejich obsah.

"Vaše rozkazy mě nezajímají," zmrazila jeho snahu stejnými slovy jako již dvakrát. Otočila se a za klapotu podpatků se od něho rychle vzdalovala.

82 Isaac Asimov

Dohonil ji a pronesl tlumeným hlasem: "V rozkazech mám také napsáno, že pokud nebudete chtít jít dobrovolně, mám vás - a promiňte, že to tak říkám - do lodě odnést."

Prudce se otočila. "Něco takového byste se neodvážil udělat!"

"Když uvážím, kdo mi nařídil, abych to udělal, odvážím se i toho."

"Dejme tomu, kapitáne," uchýlila se ke lsti, "ale tady žádné nebezpečí ve skutečnosti nehrozí. Proto jsou vaše rozkazy směšné, zcela nesmyslné. Ve Městě je klid. Stalo se jen to, že včera odpoledne byl v knihovně napaden jeden hlídkující. Není to tak?"

"A další hlídka zaplatila životem dnes za úsvitu, když Floriňané znovu zaútočili."

To na ni zapůsobilo, avšak její olivová pokožka zrudla a v jejích černých očích se zablesklo. "Co to ale má co dělal se mnou? Já k hlídkám nepatřím."

"Má lady, loď je již připravena. Zanedlouho odstartuje. A vy budete na její palubě."

"A co má práce? Můj výzkum? Uvědomujete si vůbec...? Ne, vy si to nemůžete uvědomit."

Když kapitán neřekl ani slovo, odvrátila se od něho. Vedle lesklých šatů z měďnatého kyrtu se stříbrnými pruhy nadmíru vynikala hřejivá hladkost jejích ramennou a předloktí.

Kapitán Racety na ni pohlížel s výrazem, v němž bylo něco víc než pouhá zdvořilost a poníženost, které musí obyčejný Sarkan k tak vysoce postavené dámě pociťovat. Dost dobře nechápal, proč se to rozkošné stvořeníčko rozhodlo trávit čas hraním si na univerzitního akademika.

Samia dobře věděla, že její zaujetí pro vědeckou dráhu ji vyneslo určitý posměch u lidí, kteří si zvykli na to, že dámy z aristokratických kruhů se výlučně věnují společenskému životu, případně, alespoň jako nositelky, budoucnosti zemanstva na Sarku, avšak ničemu jinému. Na to ovšem nedbala.

Chodívali za ni a ptali se: "Skutečně píšete knihu?" A při té otázce se potutelně usmívali. To říkaly hlavně ženy. Ještě horší byli muži s jejich laskavou nadřazeností a přesvědčením, že postačí, když na ni letmo pohlédnou nebojí položit ruku kolem pasu, aby se vyléčila ze svého nesmyslu a myslela na skutečně důležitější věci.

Kosmické proudy 83

Vše začalo tak dávno, téměř tak dávno, kam až sahala její paměť -odjakživa totiž milovala kyrt, který většina lidí považovala za samozřejmost. Kyrt! Král, císař, bůh textilií. Každý příměr pokulhával.

Chemický nebyl ničím jiným než druhem celulózy. Na to by každý chemik vsadil krk, avšak žádný z přístrojů, ani žádná z teorií dosud nevysvětlila, proč na Florině - a z celé Galaxie jen na Florině - se z celulózy stane kyrt. To není otázka morfologie, tvrdili. Ale zeptejte se jich, v čem se kyrt morfologicky liší od celulózy, a neuslyšíte ani slovo.

Samia se o této mezeře ve znalostech dozvěděla již jako dítě od své opatrovatelky.

"Tetičko, proč tak září?"

"Protože je to kyrt, Mio."

"A tetičko, proč ostatní věci tak nezáří?"

"Protože nejsou kyrt, Mio."

A bylo to.

Teprve před třemi lety byla na toto téma sepsána dvoudílná monografie. Pozorně si ji přečetla, ale závěr byl totožný se zjednodušenou odpovědí, kterou slyšela od své opatrovatelky. Kyrt je kyrt, protože je to kyrt. Co není kyrt, není kyrt prostě proto, protože to není kyrt.

Kyrt sám o sobě samozřejmě nezářil, ale když byl správně vypředen na přízi, leskl se na slunci v celé škále kovově barevných odstínů. Speciální úpravou bylo možno dosáhnout diamantového lesku. A při troše úsilí se dalo docílit odolnosti vůči teplotám až do šesti set stupňů Celsia a stálosti téměř ve všech chemikáliích.

Kyrtová vlákna se vypřádala na jemnější přízi než většina syntetických mikrovláknenných materiálů, která měla takovou pevnost v tahu, že se s ní nemohla měřit žádná známá ocelová slitina.

Kyrt byl použitelný všestranněji než jakákoli jiná látka, kterou člověk znal. Kdyby nebyl tak drahý, mohl sloužit jako náhrada za sklo, kov nebo plast v libovolné průmyslové aplikaci. Byl jediným materiálem vhodným pro nitkové kříže optických přístrojů, pro formy na odlévání hydrochronů používaných pro hyperatomové motory a pro lehké technické tkaniny v případech, kdy kov byl příliš křehký nebo příliš těžký, nebo obojí.

To vše představovalo jen malé objemy výroby, neboť hromadné použití bylo zakázáno. Téměř celá sklizeň kyrtu z Floriny šla na výrobu

84 Isaac Asimov

tkanin, z nichž se šily ty nejbáječnější oděvy v historii Galaxie. Florina oblékala aristokracii na milionech světů, a proto se celá produkce kyrtu rozměnila na malé dodávky. Například na jednom světě mohlo mít kompletní oblečení z kyrtu dvacet žen, ale další dva tisíce už jen sváteční kabátek a možná rukavice. A dvaceti milionům zbyly oči pouze pro obdiv.

Pro charakteristiku snoba se na milionech světů Galaxie používal stejný idiom. A byl to také jediný idiom, kterému všichni ve všech jazycích rozuměli. Zněl: "Člověk by si myslel, že smrká do kyrtu."

Když Samia povyroستla, obrátila se jednou na otce s otázkou:

"Táti, co je to kyrt?"

"To je, Mio, tvůj chléb."

"Můj?"

"Nejen tvůj, ale každého na Sarku."

Samozřejmě! Důvod si snadno domyslela. Na všech světech se pokoušeli kyrt pěstovat, ale jen pokoušeli. Zpočátku uplatňoval Sark trest smrti proti každému, ať už to byl místní nebo cizinec, kdo byl přistižen, že z Floriny pašuje kyrtová semena. Úspěšnému vyvezení semen se tím však nezabránilo. A jak mijela staletí, Sark zjistil, jaká je skutečnost, a ten zbytečně krutý zákon zrušil. Pak naopak každému s radostí nabízel kyrtová semena za kilogramovou cenu hotové kyrtové tkaniny.

Kdokoli mohl semena získat, protože se ukázalo, že všude jinde v Galaxii dává kyrt obyčejnou celulózu. Bílou, stužkovitou, málo pevnou a bezcennou. Nevyrovnal se ani obyčejné bavlně.

Bylo to něčím v půdě? Něčím, co vyzařovalo florinské slunce? Nebo něčím, co souviselo s bakteriemi podílejícími se na florinském životě? To vše se odzkoušelo. Vědci odebrali vzorky florinské půdy, zkonstruovali umělé výbojky se spektrálním rozložením florinského slunce a infikovali panenskou půdu florinskými bakteriemi. Ale vždy získali kyrt bílý, stužkovitý, málo pevný a bezcenný.

Bylo toho ještě tolik, co se dalo o kyrtu vyprávět a co dosud nebylo řečeno. Samia snila dlouhých pět let o tom, že napíše o osudu kyrtu knihu. O zemi, kde kyrt roste, a o lidech, kteří ho pěstují.

To byl ten sen, kterému se ostatní vysmívali, ale kterého se nevzdala. Umínila si, že odcestuje na Florinu, kde chtěla celé roční období strávit na polích a pár měsíců v továrnách. Chtěla...

Kosmické proudy 85

Co však záleželo na tom, že chtěla udělat to či ono? Nařídili jí, aby se vrátila.

Pod dojmem okamžitého popudu, typického pro všechno, co dělala, se rozhodla, O to, oč jí jde, může bojovat na Sarku. Umíněně si slíbila, že se do týdne na Florinu vrátí.

Otočila se ke kapitánovi a ledově pronesla: "Pane, kdy odlétáme?"

Samia setrvala u vyhlídkového průzoru, dokud bylo Florinu ještě vidět jako lesklý kotouč. Ten svět hýřil jasným zelením a klimaticky byl mnohem příjemnější než Sark. Floriňany, kteří žili na Sarku, neměla ráda, protože to byli bezkrevní tvorové, kteří se na ni neodvažovali ani pohlédnout, jak jim přikazovala etiketa, a odvraceli se, kdykoli kolem nich procházela. Avšak na svém rodném světě se Floriňané chovali přirozeně a bezstarostně, byť samozřejmě ne zrovna odpovědně - byli spíš jako děti - ale měli svoje kouzlo.

Z úvah ji vytrhl kapitán Racety. "Má lady, neuchýlila byste se laskavě do své kajuty?"

Vzhlédla a mezi obočím jí naskočila kolmá rýha. "Jaké nové rozkazy jste dostal, kapitáne? Jsem snad zde jako vězeň?"

"Samozřejmě že ne. To je pouhé bezpečnostní opatření. Před startem byl kosmodrom neobvykle vyčlíděný. Zřejmě došlo k dalšímu zabíjení, jež opět padá na vrub Floriňanů, a posádka z kosmodromu se připojila k ostatním hlídkám pronásledujícím teroristy ve Městě."

"A co to má společného se mnou?"

"Jde pouze o to, že za takových okolností jsem měl postavit k lodi hlídku sám - tím ovšem neomlouvám nic z toho, co jsem zanedbal - a na palubu se mohly dostat nepovolané osoby."

"Proč?"

"To nedokáži posoudit, ale sotva proto, aby nám udělaly radost."

"Fantazírujete, kapitáne!"

"Obávám se, že nikoli, má lady. Dokud jsme se nacházeli v dosahu florinského slunce, naše energometrické systémy samozřejmě nefungovaly, jenže teď už tomu tak není, a fakt, že ve skladu pro záchranné

86 Isaac Asimov

prostředky byla zaznamenána neúměrně vysoká tepelná energie, je prostě skutečností."

"To myslíte vážně?"

Kapitán se na ni na chvíli pátravě, ale nezúčastněně zahleděl. "Vyzařovaná energie odpovídá množství tepla, jaké vydávají dvě osoby."

"Nebo někdo zapomněl vypnout topení."

"Z našich energetických zdrojů k úniku nedochází, má lady. Jsme připraveni všechno prohlédnout, má lady, a vás žádám jen o to, abyste se uchýlila do své kajuty."

Beze slova přikývla a odešla. O dvě minuty později se na interním komunikačním okruhu ozval rozvázný kapitánův hlas:

"Někdo vnikl do skladu se záchrannými prostředky..."

Kdyby Myrlynu Terensovi jen trochu povolily napjaté nervy, asi by snadno a s úlevou propadl hysterii. Do pekařství se vrátil o něco později, v době, kdy z něho Valona a Rik již odešli, a pak je potkal zcela náhodou na ulici. Potom udělal to, co udělat musel - neměl na výběr a před nim zůstal ležet, hrůznou smrtí poznamenaný Pekař.

V následujících okamžicích se Valona a Rik rozplynuli v davu a začala se objevovat hrozivá vzdušná vozidla hlídkujících, pravých hlídkujících - co tedy mohl dělat?

Bezprostředně ho napadlo rozběhnout se za Valonou a Rikem, ale rozmyslel si to. Nemělo to cenu. Nenašel by je, naopak, bylo dost pravděpodobné, že ho hlídkující poznají. Rozběhl se opačným směrem, zpět k pekařství.

Jeho jedinou nadějí představovala samotná organizace hlídek. Po celé generace je nic nevyrušovalo z klidu. Nejméně po dvě staletí nedošlo na Florině k žádné vzpouře, která by stála za zmínku. Instituce měšťana - a při té myšlence se nevesele po usmál fungovala perfektně, a proto na hlídkující zbyla jen běžná policejní služba. Chyběla jim potřebná sebranost, jaká se rodí jen za náročných podmínek.

Za úsvitu se mohl na hlídkovou stanici odvážit - jeho popis už určitě měli, ale sotva mu věnovali větší pozornost.

Osamocený hlídkující ve službě byl směsicí netečnosti a rozmrzelosti a jen se Terense zeptal,

Kosmické proudy 87

kvůli čemu přišel. Terensův důvod měl podobu těžké tyče z plastu, vytržené z jedné příšerné chatrče na předměstí.

Udeřil hlídkujícího plastovou tyčí do hlavy, převlékl se do jeho uniformy a vzal si jeho zbraň. Seznam zločinů, jichž se dopustil, se již rozrostl natolik, že mu nevadilo, když zjistil, že hlídkujícího neomráčil, ale zabil.

Dosud však byl na svobodě a zrezivělá mašinérie místní spravedlnosti zatím marně skřípala ve snaze po jeho dopadení.

Nyní byl opět u pekařství. Postarší pekařský pomocník stál ve dveřích a marně se snažil přijít na to, co je příčinou rozruchu. Když ale uviděl na uniformě hlídkujícího hrůznou kombinaci černé a stříbrné, vmáčkl se zpátky do krámků.

Měšťan se vrhl za ním, uchopil ho rukou za volný límec a zakroutil jím. "Kam měl Pekař namířeno?"

Muž otevřel ústa dokořán, ale nevydal ani hlásku.

"Před dvěma minutami jsem zabil člověka," sykl měšťan. "A klidně zabiju dalšího."

"Já nic nevím, pane. Opravdu nevím."

"Tak zemřeš proto, že nic nevíš."

"On mi fakt nic neřekl. Zajistil nějaké rezervace..."

"Tos opravdu slyšel? Cos ještě zaslechl?"

"Jednou se zmínil o Wotexu. Myslím, že ty rezervace byly na kosmickou loď..."

Terens ho odstrčil.

Musí počkat. Musí vydržet, dokud největší rozruch na ulici neutichne, i za cenu rizika, že do pekařství vtrhne hlídka. Avšak ne dlouho, dlouho ne. Dovedl si představit, co jeho přátelé udělají. Co udělá Rik, to se odhadnout nedalo, ale Valona je inteligentní děvče. Podle toho, jak rychle prchali, ho určitě považovali za hlídkujícího - byl si však jist, že se Valona rozhodne odletět, jak to Pekař, který jim dokonce zajistil rezervace, naplánoval. Kosmická loď na hlavním dromu - to je jejich cíl!

Ale on tam musí být dřív.

To bylo za dané situace nejdůležitější. Na ničem jiném nezáleželo. Kdyby ztratil Rika, onu potenciální zbraň proti tyranům ze Sarku, ztráta vlastního života by už celkem mnoho neznamenal.

88 Isaac Asimov

Vydal se na cestu, ale nijak nespěchal. I když již nastal den plný jasu a hlídky musely vědět, že je přestrojen do jejich uniformy - a i když dvě vzdušná vozidla byla v dohledu.

Terens věděl, o který kosmodrom se jedná, protože hlavní byl na planetě jen jeden. Jistě, v Horním Městě existovala řada přístavišť pro soukromé kosmické jachty a jinde na planetě snad stovka dalších, z nichž startovaly výhradně nákladní lodě, dopravující na Sark obří nábalové kytové tkaniny a zpět strojní zařízení a běžné spotřební zboží. Ze všech startovacích ploch, však jen jediná sloužila obyčejným cestujícím, chudším Sarkanům, florinským správním úředníkům a těm několika cizincům, jimž se podařilo dostat povolení k návštěvě Floriny.

Florián u vchodu na kosmodrom se díval s rostoucím zájmem, jak se Terens přibližuje. Informační vakuum, které ho obklopovalo, se už pomalu stávalo nesnesitelným.

"Zdravím vás, pane." řekl, a z jeho hlasu zazněla určitá dychtivost. Vždyť byli zabiti hlídkující! "Ve Městě je pořádné pozdvižení, že?"

Terens se nenechal vyprovokovat. Čepici měl stažen hluboko do čela a tuniku si zapnul až ke krku. Vyštěkl chraptivým hlasem: "Nevstoupili sem nedávno dva lidé směřující na Wotex?"

Na tváři strážce brány se objevilo zděšení. Naprázdno polkl a pak pronesl téměř pokorně: "Ano, důstojníku. Asi před půlhodinou. Možná ani ne." Náhle zrudl. "Nemají snad nějakou souvislost s...? Důstojníku, jejich místenky byly v naprostém pořádku. Nenechal bych projít cizince bez správných papírů."

Terens se v duchu usmál. Správné papíry! Pekař je dokázal sehnat během jediné noci. U Galaxie, řekl si, jak hluboko pronikla trantorská špiónážní síť do sarkanské správy?

"Jaká jména uvedli?"

"Gareth a Hansa Barnovi."

"Jejich loď už odletěla? Rychle!"

"Ne, ne, pane."

"Který dok?"

"Sedmnáct."

Kosmické proudy 89

Terens se musel přemáhat, aby se nerozběhl, ale jeho krok se běhu téměř podobal. Kdyby byl v dohledu pravý hlídkující, byl by tenhle styl závodní chůze jeho posledním pohybem na svobodě.

U hlavního přetlakového uzávěru stál vesmířan v důstojnické uniformě.

Terens zhluboka oddechoval, když se ptal: "Nalodili se už Gareth a Hansa Barnovi?"

"Ne, nenalodili," zazněla lhostejná odpověď. Vesmířan pocházel ze Sarku a hlídkující pro něho byl jen jinou uniformou.

"Máte pro ně nějakou zprávu?"

Se špatně předstíraným klidem Terens vydechl: "Oni se nenalodili!"

"Vždyť to povídám. Ale nebudeme na ně čekat. Odletíme přesně, s nimi nebo bez nich."

Terens se otočil a zastavil se zas až u vchodu. "Odešli?"

"Kdo měl odejít, pane?"

"Barnovi. Ti s lístky na Wotex. Nenalodili se. Odešli?"

"Ne, pane. Pokud vím."

"A co další východy?"

"Tu nejsou východy, pane. Jediný východ je tady."

"Zkontrolujte je, vy zatracený idiote!" Strážný, zachvácen náhlým strachem, zvedl komunikátor.

Ještě nikdy na něho žádný hlídkující tak nevyjel. Za dvě minuty komunikátor odložil.

"Nikdo neodešel, pane."

Terens na něho upřel oči, pod černým stínítkem čapky se mu jeho blond vlasy lepily k lebce a na tvářích se mu leskly kapky potu. "Odstartovala nějaká jiná loď od té doby, kdy sem Barnovi vstoupili?" zeptal se.

"Jedna." odpověděl strážný, když krátce pohlédl na letový řád. "Křižník Endeavor."

A bez dechu pokračoval, protože se chtěl zavděčit rozlícenému hlídkujícímu tím, že mu dobrovolně podá další informace. "Endeavor letí na Sark jako speciál, aby z Floriny odvezl lady Samiu z Fife."

Neobtěžoval se však vylicit, jakým důmyslným odposloucháváním se mu podařilo získat zprávu tak důvěrného charakteru.

90 Isaac Asimov

Avšak Terensovi to už bylo lhostejné. Zvolna odcházel. Když člověk vyloučí nemožné, pak to, co zůstane, jakkoli se to zdá nepravděpodobné, je pravdivé, Rik a Val ona se na kosmodrom dostali. Nikdo je nezajal - o tom by strážný u vchodu určitě věděl. Ti dva na kosmodromu nikde nebloudili - už by je chytili. Ani nebyli na lodi, na kterou měli rezervaci. Ne, z kosmodromu neodešli. A jestliže odtud odlétla pouze loď Endeavor, pak s ní odletěli i Rik s Valonou. Možná jako zajatci, možná jako černí pasažéři.

Mezi oběma možnostmi nebyl žádný rozdíl. Z černých pasažérů se brzy stanou zajatci. Jedině prostá florinská venkovanka a člověk s poškozeným mozkiem nemohou vědět, že na moderní kosmické lodi nelze cestovat jako černý pasažér.

A oni si ze všech kosmických lodí vybrali právě tu, která veze dceru zemana z Fife.

Zemana z Fife!

Kosmické proudy 91

10. Zeman

Zeman z Fife byl nejdůležitější osobou na Sarku, a jako všichni lidé malého vzrůstu neměl rád, když ho viděli stát.

Postavou byl malý jako jeho dcera, ale na rozdíl od ní neměl dokonalé proporce - jeho nízký vzrůst šel převážně na vrub nohou. Trup měl dokonce objemný a hlavu pozoruhodně velkou, ale nohy krátké a tenké, takže se pod nákladem, jaký musely nést, zmožily jen na potáčivý krok.

Proto i nyní seděl za stolem. V jiné poloze ho nikdo nikdy neviděl, kromě jeho dcery a osobního sluhy - a také jeho manželky, dokud byla ještě naživu.

Za stolem vypadal na osobnost, jakou představoval. Jedině tam mohla jeho impozantní hlava s úzkými rty, širokým nosem vybaveným mohutným chřipím a se špičatou bradou s důlkem vyjadřovat podle potřeby účast nebo vzápětí netečnost. Jeho vlasy, hladce sčesané dozadu a v naprostém opovrhování módou splývající na ramena, měly modravě černý odstín beze stopy šedi. A tmavě namodralé zbarvení jeho tváří a brady označovalo místa, kde florinský holič sváděl dvakrát denně marný zápas tvrdohlavým růstem vousů.

Zeman z Fife se předváděl, a věděl, že se předvádí. Nyní se však na chvíli zbavil naučeného výrazu a nechal své silné ruce s krátkými prsty volně spočinout na stole, jehož lesklý povrch byl zcela prázdný. Nebyly na něm papíry, komunikátory ani dekorační předměty. Tato spartánská střízlivost jen zdůrazňovala, že za stolem sedí důležitý člověk. Promluvil na svého syrově bledého tajemníka a osobního sluhy v jedné osobě zvláštním, bezbarvým tónem, Jaký měl vyhrazen pro mechanické přístroje a florinské služebnictvo: "Předpokládám, že všichni souhlasili." Nepochyboval, jaká bude odpověď.

Tajemník promluvil stejně bezbarvě: "Zeman z Bortu prohlásil, že časová tíseň již dříve dohodnutých obchodních schůzek mu brání zúčastnit se dříve než ve tři."

"A co jste mu řekl?"

92 Isaac Asimov

"Řekl jsem, že povaha dotyčné záležitosti není taková, aby bylo možno zpoždění doporučit."

"A jak to dopadlo?"

"Zúčastní se včas, pane. Ostatní souhlasili bez výhrad."

Zeman z Fife se usmál. Na půlhodince nezáleželo, ale šlo o princip. Velkozemané byli až příliš nedůtkliví, pokud šlo o jejich vlastní nezávislost a tuto nedůtklivost bylo nutno zlomit.

Nyní už jen čekal. Místnost byla prostorná, místa pro všechny připravena. Velká časomíra, jejíž radioaktivní tep se nezrychloval ani nezpomaloval, ukazovala dvě dvacet jedna.

Co všechno se za poslední dva dny přihodilo! Ta stará časomíra nebyla nikdy ničeho podobného svědkem, a to za svých tisíc let existence pamatovala skutečně hodně. Když odpočítávala první minuty, byl Sark novým světem s několika izolovanými městy, který s ostatními staršími světy neměl právě dobré vztahy. Tehdy visela na stěně staré budovy z cihel - z pravých cihel, jež se dávno rozpadly v prach. Svým tenorem odpočítala čas třem krátkodobým sarkanským impériím, kdy se neukáz-něným sarkanským vojákům podařilo vládnout půltuctů okolních světů. A její radioaktivní puls se smyslem pro přesnost určil i délku období, kdy flotily sousedních světů naopak diktovaly svou vůli Sarku.

Před pěti sty lety označila časomíra chvíli, kdy Sark objevil, že jeho nejbližší soused, Florina, má ve své půdě poklady nedozírné ceny. A následně bez vzrušení určila, jak dlouho trvaly dvě vítězné války stejně jako zaznamenala chvíli, kdy dobyvatel stanovil podmínky míru. Sark se vzdal svého impéria, co nejtěsněji k sobě připoutal Florinu a stal se obávaným světem, s jehož mocí se v jistém ohledu nemohl měřit ani Trantor.

Trantor chtěl Florinu pro sebe, stejně jako ji chtěly další mocnosti. Staletí udělala z Floriny svět, po němž se přes kosmický prostor natahovaly mnohé ruce, aby se ho zmocnily, a chtivě se po něm sáply. Byl to však Sark, jehož ruka Florinu uchopila, a raději by volil galaktickou válku, než aby svůj stisk povolil.

A Trantor to věděl! Tato slova zněla opakovaně zemanovi v hlavě, jako by je vyslovoval tichý rytmus časomíry. A Trantor to věděl!

Bylo dvě dvacet tři.

Kosmické proudy 93

Pět velkozemanů se naposled setkala téměř před rokem. Tehdy, stejně jako nyní, se setkání uskutečnilo zde, v hale

zemana z Fife. Tehdy, stejně jako nyní, se velkozemané, byť fyzicky každý z nich zůstal na svém kontinentu, setkali formou trojrozměrného zobrazení.

Projekce v podstatě odpovídala trojrozměrné barevné televizi, v životní velikosti a se zvukem, jejíž obdobu bylo možno najít v každé sarkanské domácnosti, již se přiměřeně dařilo. Ale u zemana z Fife bylo krom obvyčejné především to, že zde nebylo vidět žádný přijímač. Hosté ho nenavštívili fyzicky, přesto vypadali jako skuteční, nemihotali se, ale člověk mohl jejich tělem prostrčit ruku a dotknout se stěny za nimi.

Skutečný zeman z Runě seděl u protinožců, na jediném kontinentu, kde v této chvíli vládla noc. Prostor, který vymezoval jeho projekci v hale zemana z Fife, zářil studeným, bílým jasem umělého světla, tlumenějším než denní světlo, které ho tady ve skutečnosti obklopovalo.

V jediné místnosti se tak sešel, hlasově i ve formě projekce, celý Sark. Byla to podivná a nijak hrdinná reprezentace planety. Runě byl plešatý a jeho otylost měla růžový odstín, Balle měl šedivé vlasy a suché vrásky, Steen byl samý pudr a líčidlo a zoufale se usmíval jako unavený člověk, který předstírá životní elán, kdežto Bon ztělesňoval člověka opovrhujícího vymoženostmi civilizace do té míry, že měl dvoudenní vousy a špinavé nehty. Reprezentovali však pět velkozemanů Sarku.

Velkozemané stáli v hierarchii moci na Sarku na nejvyšší ze tří příček. Na nejnižší příčce se samozřejmě nacházela Civilní služba, která si udržovala toto své místo v průběhu všech zvratů, jež znamenaly vzestup nebo pád sarkanských šlechtických rodů, a která zajišťovala hladké otáčení soukolí správního aparátu. Nad nimi stáli ministři a ředitelé vládních orgánů, jmenovaní dědičným - a tudíž neškodným - státním tajemníkem. Jejich jména, včetně jména státního tajemníka, byla potřebná pro státní dokumenty, aby nabyly právoplatnosti, ale jejich povinnosti spočívaly pouze v podepisování.

Těch pět tedy patřilo k vrcholu, a každý z nich, němým souhlasem zbývajících čtyř, vlastnil jeden kontinent. A každý z nich stál v čele rodu, který kontroloval hlavní objem kyrtového trhu a tudíž i příjem z

94 Isaac Asimov

něho plynoucí. Byly to peníze, které propůjčovaly moc a určovaly běh života na Sarku, a těchto pět mužů je mělo. A z těch pěti jich měl nejvíc zeman z Fife.

Tehdy, téměř před rokem, pravil zeman z Fife ke svým spoluvlád-cům druhé nejbohatší planety Galaxie: "Obdržel jsem velice podivnou zprávu."

Nikdo z oslovených nepromluvil. Všichni vyčkávali.

Fife podal proužek metalitové fólie svému tajemníkovi, který obešel všechny sedící postavy a před každou z nich fólii pozvedl právě na tak dlouho, aby šiji dotýčný mohl přečíst.

"Všichni jste si tedy mohli zprávu přečíst," pokračoval posléze Fife. "Nyní si dovolím přečíst ji nahlas, abyste mohli zvážít její význam."

Nastavil dlaň a jeho tajemník ihned přispěchal rychlými kroky, aby mu fólii podal tak, zeji Fife mohl převzít, aniž sebedm pohnul paží.

Když začal číst, jeho hlas zněl měkce, ale zdůrazňoval každé slovo, jako by to byla jeho vlastní zpráva a on měl potěšení z toho, že sni může ostatní seznámit.

"Ta zpráva zní: Vy jste velkozemanem na Sarku, a s vaší mocí a bohatstvím nemůže nikdo soupeřit. Avšak vaše moc a bohatství spočívají na chabých základech. Třeba si řeknete, že planetární zdroj kyrtu, jaký existuje na Florině, chabým základem vašeho bohatství rozhodně není. Položte si však otázku, jak dlouho bude Florina existovat. Navždy?

Nikoli! Florina může být zničena hned zítra, nebo může existovat ještě tisíc let Z těchto dvou možností je pravděpodobnější ta první. Florina se sama nezničí, samozřejmě že ne, ale o tom, co ji zničí, nic netušíte. Zamyslete se nad tím. A zamyslete se také nad tím, že vaše moc a bohatství se v této chvíli rozplynuly, protože já požaduji většinu z obojího pro sebe. Poskytnu vám dost času, abyste si mohl všechno promyslet, ale ne příliš.

Pokusíte-li se čas, určený na rozmyšlení, natahovat, oznámím celé Galaxii, zejména pak Floriňanům, že Florinu čeká nevyhnutelná záhuba. Pak už nebude žádný kyrt, žádné bohatství; žádná moc. Nic z toho ani pro mne -jenže já jsem si na nic z toho nezvykl. Nic z toho pro vás -a to bude velice vážné, protože vy jste se jako mocný a bohatý narodil.

Předejte mi většinu vašeho majetku ve výši a způsobem, jež vám sdělím v nejbližší budoucnosti, a budete moci bez problémů využívat to,

Kosmické proudy 95

co zůstane. Podle vašeho současného standardu toho nezůstane mnoho, ale rozhodně více než v případě že přijdete o všechno. Neopovrhujte tím zlomkem, který vám zůstane. Florina může vydržet po celý váš život, a vy budete žít v pohodlí, i když ne v přepychu."

Fife zmlkl. Otáčel fólii v dlani a zlehka ji navinoval na průsvitný váleček, na němž se vytištěná písmena slila v neurčitou načervenalou skvrnu.

Pak promluvil znovu, nyní již opět normálním hlasem: "Je to žertovný dopis. Podpis chybí a jeho tón, jak jste slyšeli, je arogantní, sebejistý. Co si o něm, pánové, myslíte?"

Runě se tvářil podrážděně, když říkal: "Je to nepochybně dílo člověka, který nemá daleko ke schizofrenii. Vyjadřuje se, jako by psal historický román. Upřímně řečeno, Fife, nechápu, proč jste takový nesmysl považoval za dostatečný důvod k tomu, abyste nás svolal i za cenu porušení tradic naší kontinentální autonomie. A nelíbí se mi, že se toto vše odehrává v přítomnosti vašeho tajemníka."

"Mého tajemníka? Protože je Floriňan? Obáváte se, že ho může vyvést z rovnováhy něco takového, jako je tento dopis? Nesmysl!" Částečná přívětivost jeho hlasu ustoupila rozkazovačně úsečným slabikám. "Přepněte na zemana z

Runě."

Tajemník provedl přepojení. Oči klopil diskrétně k zemi a jeho tvář, bledá a zcela bez vrásek, neodrážela žádné pocity, jako by ani nepatřila živému.

"Tento Floriňan," začal Fife, "je mým osobním služebníkem. Nikdy se ode mne nevzdaluje, nikdy se nestýká s lidmi svého druhu. To ale není ten důvod, proč mu mohu absolutně věřit. Prohlédněte si ho a všimněte si jeho očí. Nepoznáte, že byl psychosondován? Ani vzdáleně ho nenapadne nic, co by bylo vůči mně neloajální. Aniž bych se vás chtěl dotknout, musím říct, že věřím spíše jemu, než komukoli z vás."

Bort se uchítl. "To vám nemám za zlé. Nikdo z nás nemůže být tak loajální jako psychosondovaný Floriňan.

Steen se zasmál nahlas a nadsedl, jako by ho najednou začala pálit židle.

Nikdo z nich se ani slovem nezmněl o tom, že Fife použil psycho-sondáž na svého slohu. A Fife sám by byl nesmírně překvapen, kdyby se o tom někdo zmínil. Použití psychosondy, z důvodů jiných než v zá-

96 Isaac Asimov

jmu léčení psychických poruch nebo potlačení zločineckých popudů, bylo přísně zakázáno. A tento zákaz se pochopitelně týkal i velkozema-

o

nu.

Avšak Fife uplatňoval psychosondáž, kdykoli měl dojem, že je to nutné, zejména když šlo o Floriňany. V případě Sarkaná by to byla mnohem choulostivější záležitost. Zato o zemanovi ze Steenu, jehož znepokojení při zmínce o psychosondaci zemanovi z Fife neuniklo, bylo známo, že využívá psychosondovaných Floriňanů obého pohlaví k účelům na hony vzdáleným administrativním úkonům.

"Pokračujme." Fife sepnul své krátké prsty. "Nesvolal jsem vás proto, abychom si četli dopis nějakého blázna. To je, doufám, zřejmé. Obávám se však, že před námi vyvstal závažný problém. Nejdříve bych rád položil otázku sám sobě: Proč jsem obtěžován pouze já? Jistě, jsem ze zemanů nejzámožnější, ale kontroluji pouze třetinu trhu s kyrtem. Nás pět dohromady kontroluje celý objem. Je stejně snadné zhotovit pět kopií dopisu jako zhotovit jediný exemplář."

"Vyjadřujete se mnoha slovy," zabručel Bort. "O co vám jde?"

Balle pohnul suchými, bezbarvými rty: "Chce se zeptat, můj vážený kolego, zda jsme nedostali takový dopis také."

"Tak ať se tak zeptá."

"Domníval jsem se, že jsem se na to ptal." poznamenal Fife suše. "Nuže?"

Dívali se po sobě pochybovačně nebo vzdorovitě podle toho, jakého byl kdo založení. První se ozval Runě.

Narůžovělé čelo mu orosily kapky potu a jeho tukové záhyby, táhnoucí se od ucha k uchu, se vlhce leskly. Pozvedl kapesník z měkkého kynu a se třel si z obličeje pot.

"Já nevím," pravil, "ale mohu se zeptat tajemníků - mimochodem, všichni jsou to Sarkané. Přiznávám, že kdyby takový dopis do mé kanceláře přišel, byl by považován - jak to říct? - za výplod chorého mozku a ke mně by se nedostal. To je jisté. Poděkujte jen svému administrativnímu systému za to, že nejste ušetřeni takového svinstva."

Rozhlédl se a usmál se, až se mu mezi rty zaleskly dásně, z nichž trčely umělé zuby z chromové oceli, hluboko zasazené do kosti a pevnější než zuby z porcelánu. Ten úsměv vyvolával větší hrůzu než nejděsivější úšklebek.

Kosmické proudy 97

Balle pokrčil rameny. "Mám pocit, že to, co uvedl Runě, platí pro každého z nás."

"Já nikdy korespondenci nečtu," zasmál se nervózně Steen. "Opravdu, nikdy. Jednak je to nuda, a jednak jí chodí tolik, že bych na ni prostě neměl čas." Dychtivě se rozhlédl kolem sebe, jako by považoval za důležité přesvědčit o této skutečnosti i své společníky.

"Blbost," řekl Bort. "Co se to s vámi všemi jenom děje? Máte strach ze zemana z Fife? Podívejte, Fife, já si žádného tajemníka nevydržuji, protože pro své podnikání žádného nepotřebuji. Takový dopis jsem obdržel, a jsem si jist, že tihle tři taky. Chcete vědět, co jsem s ním udělal? Hodil jsem ho do odpadu. A vám doporučuji, abyste s těmi svými udělali totéž. A skončeme to už. Jsem unaven."

Pozvedl ruku k pákovému přepínači, aby přerušil spojení a tím odstranil projekci své osoby ze společnosti shromážděné u zemana z Fife.

"Počkejte, Bortě," zadržel ho Fife drsným hlasem. "Nedělejte to. Ještě jsem neskončil. Přece nechcete, abychom se bez vás rozhodli, jaká učiníme opatření. To přece nechcete."

"Nespěchejme, Bortě," naléhal Runě tónem nabádajícím ke smířlivosti, i když výraz jeho očí, zapadlých pod tukovými polštářky, nebyl zrovna přátelský. "Říkám si, proč má asi Fife z takové maličkosti tak velký strach."

"Možná," usoudil Balle hlasem, který se zafazoval do uší, "že se Fife domnívá, že náš přítel, který nám napsal, má informace o tom, že Trantor zaútočí na Florinu."

"Pchá," odfrkl Fife opovržlivě. "Jak by o takové akci mohl vědět, ať je to kdokoli? Nám stačí naše tajná služba, na to můžete vzít jed. A jak zamezí trantorským výpadům, až dostane náš majetek? Ne, ne. Píše o zničení Floriny, jako by měl na mysli hmotné, nikoli politické zničení."

"Ale to je naprosto šílené," pospíšil si Steen.

"Šílené?" ušklíbl se Fife. "V tom případě nechápete, jaký význam mají události posledních dvou týdnů."

"Jaké události máte konkrétně na mysli?" zeptal se Bort.

"Vše nasvědčuje tomu, že zmizel jeden kosmoanalytik. O tom jste jistě slyšeli."

Bort se zatvářil znechuceně a vůbec ne uklidněně. "Slyšel jsem o tom od Ábela z Trantoru. Co na tom? O kosmoanalyticích nic nevím."

98 Isaac Asimov

"Určitě jste četl alespoň kopii posledního hlášení, které kosmoanalytik poslal na jejich základnu na Sarku, než zmizel."

"Ábel mi něco ukázal, ale nevěnoval jsem tomu pozornost."

"A co vy ostatní?" Fife se na jednoho po druhém vyzývavě zahleděl. "Vzpomínáte si na to, co se stalo před týdnem?"

"Já jsem to hlášení četl," ozval se Runě, "a taky šije pamatují. Jistě! V něm se rovněž mluví o zničení. Na to narážíte?"

"Podívejte," řekl Steen pronikavým hlasem, "je v tom spousta ošklivých narážek, které nedávají smysl. Skutečně doufám, že o tom už dál nebudeme mluvit. Málem jsem se nedokázal Ábela zbavit, bylo zrovna před obědem. Je to opravdu skličující."

"Nedá se tomu vyhnout, Steene." zareagoval Fife s neskrývanou netrpělivostí. Co dělat s někým takovým, jako je Steen? "Musíme o této záležitosti hovořit. Kosmoanalytik vyslovit názor, že Florina bude zničena. Pak zmizel, načež jsme právě my shodou okolností obdrželi dopis, v němž se rovněž mluví o zničení Floriny. Je to náhoda?"

"Chcete říct, že nás těmi dopisy vydírá dotyčný kosmoanalytik." pronesl šepem starý Balle.

"To je dost nepravděpodobné. Proč by to nejdříve oznámil pod svým jménem, a teprve pak anonymně vydíral?"

"Nejdříve to oznámil svému místnímu Úřadu," namítl Balle, "nikoli nám."

"Ale přesto. Vyděrač vyjednává pouze se svou obětí, pokud může."

"A co z toho plyne?"

"Závěr, že zmizel. Považujeme proto kosmoanalytika za čestného člověka. Poté, co předal nebezpečnou informaci, padl do rukou jiných, kteří nejsou tak čestní a z nichž se stali vyděrači."

"Kdo to je?"

Fife se posadil vzpřímeněji a se zatvrdělým výrazem pronesl, aniž výrazněji pohyboval rty: "Vy to vážně nevíte? Přece Trantor!"

Steen se zachvěl. "Trantor!" Jeho vysoký hlas zazněl zděšeně.

"Proč ne? Existuje lepší způsob, jak získat kontrolu nad Florinou? A získat ji je jedním ze základních cílů jejich zahraniční politiky. A jestli ho dosáhnou bez války, tím líp pro ně. Rozumějte, jestli se tomu ultimátu podrobíme, Florina jim padne do rukou. A že nám přece jenom něco nabízejí?" Fife vztyčil před obličejem dva prsty. "Ale na jak dlou-

Kosmické proudy 99

ho? Řekněme však, že odmítneme - a my vlastně jinou možnost nemáme - co udělá Trantor? Postará se, aby se Florinští dozvěděli, že jejich světu hrozí bezprostřední zánik. Až se ty poplašné zprávy rozšíří, nastane mezi Florinany panika a pak nevyhnutelně dojde ke katastrofě. Co donutí pracovat člověka, který věří, že zítra nastane konec jeho světa? Nic. Úroda shnije. Sklady se vyprázdní."

Steen krátce pohlédl mimo zobrazovaný prostor, zřejmě do zrcadla ve svém pokoji, a prstem si upravil nalíčenou tvář.

"Myslím," řekl, "že by nám to příliš neublížilo. Když se sníží zásoby, zvednou se ceny, ne? Po čase se zjistí, že Florina je stále tam, kde je, a venkované se vrátí do práce. Kromě toho můžeme pohrozit, že přiškrtneme export. Skutečně nechápu, že by si nějaký kulturní svět dovedl představit život bez kyrtu. Ano, ano, kyrt je král. Myslím, že ten poprask je kvůli ničemu." Nasadil znužený výraz a jeden prst si nedbale zabodl do tváře.

Po celou dobu Steenova vystoupení měl starý Balle zavřené oči. Nyní pronesl: "Ceny si nemůžeme dovolit zvednout. Již jsme je vyhnali na nejvyšší možnou hranici."

"To je fakt," souhlasil Fife. "K žádnému vážnému přerušení výroby nesmí dojít. Trantor čeká na jakoukoli známku nepořádku na Florině. Kdyby se jim podařilo vnutit Galaxii představu, že Sark není schopen zaručit dodávky kyrtu, bylo by tou nejpřirozenější věcí ve vesmíru, aby k nám vtrhli a obnovili to, čemu říkají pořádek, a zajistili produkci. Nebezpečí je v tom, že kvůli kyrtu by se k nim mohly přidat také svobodné světy Galaxie. Zejména když Trantor přislíbí, že zruší monopol, zvýší výrobu a sníží ceny. Co se stane potom, to už je něco jiného, ale do té doby bude mít jejich podporu."

Tohle je jediný logický postup, jakým se Trantor může zmocnit Floriny. Kdyby na nás zaútočili bez důvodu, svobodné světy Galaxie, nespádající do sféry trantorského vlivu, by se v zájmu vlastní bezpečnosti přidaly na naši stranu."

Runě poznamenal: "Jak do toho všeho zapadá ten kosmoanalytik? Bez něho to nejde? Jestliže je vaše teorie správná, měla by mít i pro něj nějaké vysvětlení."

"Myslím, že má. Tihle kosmoanalytikové jsou většinou nějakým způsobem potrefení, a ten náš si vykonstruoval nějakou šílenou teorii." Fife opsal prsty neurčitý obrazec. "Jakou, na tom nezáleží. Trantor ne-

100 Isaac Asimov

může dovolit, aby vešla ve všeobecnou známost, jinak by ji MÚK dementoval. Když však toho člověka zajistí a dozvědí se podrobnosti, dostanou se k něčemu, co pro laiky vypadá důvěryhodně. Použijí to a povýší na skutečnost. Úřad je loutkou v rukou Trantoru, a jeho popření všeho, co popularizátoři vědy mezitím roznesou, nebude nikdy tak účinné, aby potlačilo lež."

"To zní moc složitě," namítl Bort. "Hloupost. Napřed tvrdíte, že nemohou dovolit, aby se nějaká šílená teorie roznesla a potom že zas budou její rozšiřování podporovat."

"Nemohou dovolit, aby vešla ve všeobecnou známost jako seriózní vědecké oznámení nebo aby se donesla Úřadu," vysvětloval Fife trpělivě. "Ale dovolí, aby se řeči šířily mezi lidem. Copak nechápete?"

"Proč tedy starý Ábel ztrácí čas hledáním kosmoanalytika?"

"Myslíte si, že by dal všem na vědomí, že ho už má? To, co Ábel dělá, není totožné s tím, co předstírá, že dělá."

"Pokud tedy máte pravdu," ozval se Runě, "co máme dělat?"

"Víme, v čem tkví nebezpečí, a to je důležité," odpověděl Fife. "Najdeme kosmoanalytika, pokud budeme moci. Musíme dostat všechny známé agenty Trantoru pod dohled, ale nezasáhneme proti nim. Třeba se podle toho, jak se budou chovat, dozvíme, co se děje. Na Flo-rině musíme všechny řeči o neblahém osudu jejich planety důsledně potlačovat. Seběmenší náznak v tomto smyslu musí mít za následek nejtvrdší trest.

Především musíme všichni táhnout za jeden provaz. To je podle mého hlavním smyslem našeho setkání - vytvořit jednotnou frontu. Všichni víme, že kontinenty mají autonomii, a jsem si jist, že nikdo na ní nelpí víc než já. Tedy za normálních okolností. Jenže toto nejsou normální okolnosti. Chápete?"

Viceméně souhlasili, i když ne zrovna ochotně, protože kontinentální autonomie byla něčím, s čím by se neradi loučili.

"Můžeme tedy vyčkat, co přinesou další dny," řekl spokojeně.

To se odehrálo před rokem. Po tomto setkání utrpěl zeman z Fife největší nezdár ve své poměrně dlouhé a nadprůměrně úspěšné kariéře.

Kosmické proudy 101

Žádný další krok vyděrače totiž nenásledoval, žádné další dopisy nepřišly. Kosmoanalytik se nenašel a Trantor po něm nijak usilovně nepátral. Na Florině se poplašené zprávy nešířily a pěstování a zpracování kyrtu pokračovalo stejným tempem.

Runě telefonoval zemanovi z Fife každý týden. "Fife," ptal se pokaždé, "je něco nového?" Tukové polštářky se mu natrásaly potěšením a z hrdla se mu dral potlačovaný smích.

Co mohl Fife dělat jiného, než reagovat klidně, bez jakékoli emoce? Znovu a znovu přemítal o známých skutečnostech, ale bezvýsledně. Něco chybělo. Něco zásadního chybělo.

A pak, jako blesk, přišlo poznání - pochopil, jak zní odpověď. Teď ji znal, a byla to odpověď, jakou by si dříve nepřipustil.

Proto znovu svolal shromáždění. Časomíra nyní ukazovala dvě hodiny dvacet devět minut.

Začali se postupně objevovat. Nejdříve Bort, s pevně sevřenými rty, jenž se dlouhým nehtem šťoural ve štětinatých vousech na tváři. Po něm Steen, jehož obličej, čerstvě omytý, byl zbaven líčidel, a proto vypadal pobledle a nezdravě. Pak Balle, lhostejný a unavený, s vpadlými tvářemi, sedící v bohatě čalouněném křesle se sklenicí mléka před sebou. A nakonec, s dvouminutovým zpožděním, Runě, jenž měl vlhké rty zkřiveny v neradostném oblouku a dřepěl stejně jako minule na pozadí noci, tentokrát však měl světla v místnosti ztlumená natolik, že z něho bylo vidět jen nejasný obrys postavy sedící v krychli stínu, kterou Fife nemohl prosvětlit, i když měl k dispozici energii sarkanské ho slunce.

"Zemane!" začal Fife. "Loni jsem vyslovil dohad o vzdáleném a nepříliš určitém nebezpečí. Chytil jsem se přitom do pastí. Jeden z vás ví, o čem mluvím. Ostatní se to dozví zanedlouho."

"O čem to mluvíte?" zeptal se úsečně Bort.

"O velezradě!" vykřikl Fife.

102 Isaac Asimov

11. Psanec

Myrlyn Terens nikdy dřív nepatřil k mužům činu. Tím se ospravedlňoval, když nyní odcházel z kosmodromu a nedokázal nic pořádného vymyslet.

Rytmus chůze musel volit velice pečlivě. Nesměl jít ani moc pomalu, aby to nevypadalo na nedostatečnou aktivitu, ale ani ne moc rychle, aby se neprozradil, že vlastně prchá. Kráčel svižně, Jak se sluší na hlídkujícího, vykonávajícího své poslání, který zanedlouho nastoupí do pozemního vozidla.

Kdyby tak mohl do nějakého vozidla nastoupit! Avšak řízení pozemních vozidel, bohužel, nespadlo do vzdělávacích osnov Floriňanů, a to dokonce ani florinských měšťanů, a proto se snažil během chůze alespoň přemýšlet. Nepodařilo se mu to. Nedokázal překonat touhu po klidu a odpočinku.

Cítil se tak slabý, že mu chůze působila námahu. Nemusel být právě mužem činu, ale během včerejšího dne, noci a části dnešního dne jednal tak, jako by jím byl. Spotřeboval přitom celoživotní zásobu nervů.

Neodvažoval se však zastavit.

Kdyby byla noc, možná by si dopřál několik hodin času na přemýšlení. Ale bylo teprve krátce po poledni.

Kdyby uměl řídit pozemní vozidlo, mohl by jet zvolna do Města, tak zvolna, aby měl čas rozhodnout se, co udělá - ale měl jen své nohy.

Kdyby mohl přemýšlet. V tom to je. Kdyby jen mohl přemýšlet. Kdyby se mohl na nějaký čas přestat pohybovat a nic nedělat. Kdyby mohl zachytit vesmír mezi dva zlomky času a nařídít mu, aby se zastavil, pak by si mohl všechno promyslet. Někaké východisko přece existovat musí.

S úlevou vklouzl do stínu Dolního Města. Pohyboval se toporným krokem, jak to vídal u hlídkujících, v ruce pevně svíral nervové důtky. Ulice byly prázdné, domorodci se ustrašeně krčili ve svých příbytcích. Tím lip.

Ten dům si vybral po pečlivé úvaze. Bylo moudřejší vybrat si jeden z těch lepších, takový, který se pyšní ozdobnými pruhy z barevných

Kosmické proudy 103

cihel a polarizovaným sklem v oknech. Domorodci, kteří bydlí v podřadných domcích, jsou zatrpklí a nemají toho moc, oč by mohli přijít. Lepší člověk se však přetrhne samou ochotou, aby vyhověl.

Zamířil po krátkém chodníčku k domu, který ustupoval ze zastavěné řady - to byla další známka blahobytu. Věděl, že nebude muset bušit na dveře nebo je dokonce vyrazit. Když vstoupil na rampu, v jednom okně se něco pohnulo - Floriňané si během mnoha generací vypěstovali nezbytný smysl vycítit i dálku, že se blíží hlídka.

Dveře se otevřou.

A skutečně se otevřely.

Objevila se v nich mladá dívka, z očí jí bylo vidět hlavně bělmo. V šatech s volány, které prozrazovaly odhodlání jejich rodičů být něčím víc než obyčejnými Floriňany z ulice, vypadala dost směšně. Poodstoupila, aby mohl projít, a pootevřenými ústy rychle vydechovala.

Měšťan jí pokynul, aby zavřela dveře. "Je tvůj otec doma!"

"Táti!" Pak vydechla: "Ano, pane."

Dívčin otec se vynořil z jiné místnosti, na tváři omluvný výraz. Pohyboval se pomalu. Věděl, že se k jeho domu blíží hlídkující, ale bylo bezpečnější, aby dveře otevřela mladá dívka. V jejím případě byla menší pravděpodobnost, že dostane ránu pěstí, kdyby hlídkující neměl právě růžovou náladu.

"Vaše jméno?" zeptal se měšťan.

"Jacof, prosím."

Měšťan měl v jedné kapse uniformy tenký zápisník. Teď jej vytáhl, otevřel a zběžně prolístoval - pak něco šustivě odškrtl a pronesl: "Ano, Jacof! Chci vidět všechny členy domácnosti. A hned!"

Kdyby Terens dokázal cítit něco víc než beznadějnou sklíčenost, téměř určitě by pocíťoval uspokojení - vůči omamnému opojení z pocitu převahy nebyl nikdy zcela imunní.

Dostavili se. Hubená žena s ustrašeným výrazem, v jejíž náruči se svíjelo asi dvouleté dítě. Pak tam byla ta dívka, která mu otevřela, a její mladší bratr.

"To jsou všichni?"

"Všichni, pane." přikývl Jacof ponížene.

"Nemohla bych dítě odnést?" zeptala se úzkostlivě žena. "V tuto dobu chodí spát, právě jsem je ukládala do postýlky." Pozvedla děcko k

104 Isaac Asimov

hlídkujícímu, jako by pohled na jeho nevinnost mohl obměkčit jeho tvrdé srdce.

Měšťan ani nevzhledl. Měl pocit, že hlídkující by něco takového neudělal, a on byl přece hlídkující. Řekl: "Uložte je a něco mu dejte, aby neřvalo. - A teď vy, Jacofe!"

"Ano, pane."

"Jste přece odpovědný občan, že?"

"Ano, pane." Jacofovi zjasněly oči a ramena se mu mírně zvedla. "Jsem úředníkem střediska pro zpracování potravin. Studoval jsem matematiku, umím logaritmovat."

Ano, pomyslel si měšťan, ukázali ti, jak se používají logaritmické tabulky a jak se vyslovují příslušné výrazy... Takové typy znal. Ten člověk byl na své logaritmy pyšnější než kdejaký zemanek na svoji jachtu. Polarizovaná okna se zrodila z jeho logaritmu a barevné cihly dávaly okolí na vědomí jeho vzdělanost. Jeho opovrhování nevzdělanými domorodci bylo na úrovni pocitů, jaké chová průměrný zeman vůči všem domorodcům, a jeho nenávisť měla ještě větší hloubku, protože mezi nimi musel žít, protože ho jeho nadřazení považovali za hlupáka.

"Věříte na zákon, občane, a věříte, že zemane konají jen dobro?" Měšťan si i nadále s přesvědčivým výrazem prohlížel zápisník.

"Můj manžel je dobrý člověk!" vybuchla žena bez patřičného respektu. "Nikdy neměl problémy. Se spodinou se nestýká. Ani já ne. A to platí i o našich dětech. Vždycky jsme..."

"Nic proti tomu," přerušil ji Terens. "Podívejte, občane, chci, abyste se tady posadil a udělal přesně to, co vám řeknu. Napíšete seznam všech lidí, které v této oblasti znáte. Jména, adresy, co dělají a kolik mají dětí. Jestli je někdo z nich problémový, chci to vědět. Bude čistka. Chápete?"

"Ano, pane, ano. Především je zde ten Husting. Bydlí na opačné straně a..."

"Takhle ne, občane. Vezměte si kus papíru, posaďte se a všechno sepište. Do detailu. Pište pomalu, protože klukovské čmáranice se mi luštit nechce."

"Mám vypsanou ruku, pane."

"No, uvidíme."

Kosmické proudy 105

Jacof se pustil do psaní, pomalu pohyboval perem. Jeho žena mu nahlížela přes ramena.

Terens vyzval dívku, která mu otevřela: "Jdi k oknu, a jestli sem bude přicházet někdo z našich, dej mi vědět. Chci s nimi mluvit. Nevolej na ně, jen mi to řekni."

A tehdy, konečně, mohl trochu odpočívat. Na chvíli našel bezpečný kout uprostřed nebezpečí.

Kromě hlasitého sání dítěte, které se ozývalo z rohu, panovalo takové ticho, že by včas zaslechl, kdyby se blížil nepřítel. Potom by se mohl připravit na boj nebo uprchnout.

Nyní už mohl přemýšlet.

Především - se svou rolí hlídkujícího bude muset brzy skončit. Na všech výjezdech z města už jsou jistě umístěny silniční zátarasy, zvláště když o něm vědí, že nemůže použít vhodnější dopravní prostředek než diamagnetický skútr. Nepotrvá dlouho a pátráním unavené hlídky si uvědomí, že jedině systematické rozdělení města a jeho prohledávání blok po bloku, dům po domu může přinést žádoucí výsledek.

Až si to uvědomí, začnou od předměstí, a pak bude tento dům mezi prvními, do nichž vstoupí. Neměl tedy mnoho času. Zatím mu stříbro-černá uniforma, byť nápadná, prokázala dobrou službu. Domorodci o něm nepochybovali, nezastavovali se, aby se podívali do jeho bledého obličeje, typického pro Floriňany, nezkoumali jeho rysy. Uniforma

byla dostatečně výmluvná.

Zanedlouho na to jeho pronásledovatelé přijdou. Napadne je vysílat rádiem výzvu, aby byl zadržen každý hlídkující, který se nebude moci prokázat správným dokladem, zejména takový, který má světlou pleť a pískové vlasy. Jednotlivé případy se ohlásí pravým hlídkám. Vypíší odměnu. Možná jen jeden domorodec ze sta prokáže dost odvahy potřebné k tomu, aby se pokusil zadržet člověka v uniformě, ale i ten jeden ze sta bude stačit.

Bude si muset přestat hrát na příslušníka hlídky. To je tedy jasné. A teď další problém. Od nynějška pro něho nebude žádné místo na Florině bezpečné. Zabití hlídkujícího je nejtěžší zločin - ještě i po padesáti letech, pokud by se mu dařilo tak dlouho unikat, po něm budou pátrat. Musí Florinu opustit.

Ale jak?

106 Isaac Asimov

Ano, podle přehnaně optimistického odhadu si může darovat další den života, ovšem za předpokladu, že hlídky prokáží notnou dávku hlouposti a on bude mít neuvěřitelné štěstí. V jednom ohledu to mělo výhodu. Pouhých čtyřia dvacet hodin života není nijak mnoho, a to znamená, že si může dovolit riziko, jakého by se žádný při četný člověk neodvážil. Povstal.

Jacof vzhledl od stolu. "Nejsem dosud zcela hotov, pane. Snažím se psát velice čitelně."

"Ukažte mi, co jste napsal."

Podíval se na papír, který mu Jacof podal, a řekl: "To stačí. Kdyby přišly další hlídky, nemrhejte jejich časem tím, že je budete o tomto seznamu, který jste psal, informovat. Nebudou mít času nazbyt - a třeba po vás budou chtít něco jiného. Prostě jim vyhovte. Nepřichází už někdo?"

Od okna zazněl dívčin hlas: "Ne, pane. Neměla bych vyjít ven a rozhlédnout se?"

"To není nutné. A teď, kde je nejbližší výtah?"

"Asi čtvrt míle nalevo, pane, když vyjdete z našeho domu. Můžete..."

"Ano, ano. Vypověďte mne."

Právě když se za ním zavřely dveře výtahu, do ulice se vyrazil oddíl hlídkujících. Cítil, jak mu hlasitě buší srdce. Zřejmě už zahájili systematické pátrání a nejspíš byli vzteky bez sebe.

O minutu později, se srdcem dosud nadmíru bušícím, vystoupil z výtahu v Horním Městě. Tady už nebude mít žádný úkryt, žádné sloupy. A žádný kovobeton, který by ho kryl shora.

Mezi lesknoucími se budovami si připadal jako černá tečka. Měl dojem, že je ho vidět na dvě míle ze všech stran a nejmíň na pět shora. Připadalo mu, že na něho mluví obrovské šipky.

Nikde nebyly žádné hlídky. Pro zeman, kteří procházeli kolem, nepředstavoval víc než vzduch. Jestliže byl hlídkující pro Floriňany zosobněním strachu, pro zeman neznamenal vůbec nic. Jedině v tom spatřoval měšťan svoji záchranu.

O místopisu Horního Města měl jen neurčitou představu. Někde v tomto sektoru by měl být městský park. Nejrychlejší by bylo, kdyby se zeptal na cestu, také by mohl vstoupit do nějaké výškové budovy a roz-

Kosmické proudy 107

hládnout se z nejvyšší terasy, mnoho času by tím neztratil. Na cestu se však zeptat nesměl, protože jako hlídkující se tu přece musel dobře vyznat. Druhá možnost byla příliš riskantní - v budově je hlídkující vždycky nápadný. Až příliš nápadný.

Proto se prostě vydal směrem, který si pamatoval ze zběžného pohledu na mapu Horního Města. Paměť ho neklamala. Za pět minut se skutečně dostal k městskému parku.

Městský park představoval pruh zeleně o rozloze asi jednoho tisíce akrů. Na Sarku o něm měli nejrůznější přehnané představy - od místa idylického klidu až po rejdiště nočních orgií. Na Florině si zas ti, kteří sem tam něco zaslechli, představovali park stokrát větší a tisíckrát přepychovější, než ve skutečnosti byl.

Park, který se ve florinském mírném podnebí zelenal po celý rok, vypadal docela příjemně. Byly v něm pruhy trávníků, zalesněné plochy a umělé jeskyně. A také jedno malé jezírko s okrasnými rybami a druhé velké, na němž mohly děti jezdit na loďkách. Za noci zářil umělým osvětlením, dokud se k ránu nespustil vlahý deštěk. Nejživěji v něm bývalo právě od soumraku do ranního deště. Tancovalo se, promítaly se trojrozměrné estrády... a dvojice mizely po klikatých cestkách.

Terens v parku dosud nikdy nebyl, proto když do něho nyní vstoupil, připadala mu celá ta umělá okázalost odpuzující. Věděl, že půda a skaliska, po nichž kráčí, a voda a stromy celého okolí spočívají na vrstvě kovobetonu - ta představa se mu přímo hnusila. Vybavila se mu kyrtová pole, dlouhá a rovná, a pruhy hor na jihu. Opovrhoval těmito vetřelci, kteří si uprostřed vznešenosti skvostné přírody postavili něco na hraní.

Půl hodiny bezcílně bloumal cestíčkami. To, co musí udělat, musí udělat právě tady, v městském parku. Nemusí přitom uspět - jenže jinde by neuspěl zcela určitě.

Nikdo mu nevěnoval pozornost, nikdo ho nevnímal. Tím si byl jist. Zeptejte se zemanů a jejich dětí, kteří ho potkali:

"Neviděli jste v parku nějakou hlídku?" Pouze by civěli. Klidně byste se jich mohli zeptat, zda náhodou neviděli letět komára - civěli by stejně.

Atmosféra parku byla až příliš mírumilovná, a Terens cítil, jak se ho zmocňuje panika. Vystoupil po schodech mezi balvany a pak začal se-

108 Isaac Asimov

stupovat do miskovitého dolíku obklopeného malými jeskyněmi, které sloužily mileneckým dvojicím za úkryt před deštěm.

A tehdy spatřil, co hledal.

Člověka! Vlastně zemana, jenž rychlými kroky přecházel sem a tam a nervózními tahy kouřil cigaretu. Pak odhodil nedopalek do popelníkové jímky, v níž ihned po dopadu se zábleskem zmizel a podíval se na řetízkové hodinky. V dolíku nikdo jiný nebyl - bylo to místo jako stvořené výhradně pro večery a noci. Zeman na někoho čekal, to bylo zřejmé. Terens se rozhlédl, ale ani za ním nikdo po schodech nevystupoval.

Mohly sem však vést i jiné schody. Zcela určitě vedly, na tom však nezáleželo, takovou příležitost si nemohl nechat ujít.

Seběhl k zemanovi, který mu samozřejmě nevěnoval pozornost, a řekl: "Dovolíte?"

Znělo to dost zdvořile, ale zeman nebyl zvyklý, aby se ho hlídkující dotýkali, byť jen lokte a zlehka. "O co, sakra, jde?" vzplanul.

Terens zůstal uctivý, ale do hlasu se mu vkradl tón příkazu, když naléhal: "Tudy, pane. Souvisí to s celoměstským pátráním po domorodém vrahovi."

"O čem to mluvíte?"

"Nebude to dlouho trvat."

Se značnou dávkou taktu vytáhl Terens nervové důtky, aniž si toho zeman povšiml. Ozvalo se tiché zabzučení a zeman znehybněl - pak se skácel na zem.

Měšťan dosud nikdy nevztáhl ruku na žádného zemana, a proto ho nyní překvapilo, jak nepříjemný a provinilý má pocit.

Stále ještě nebyl nikdo v dohledu.

Odvlekl toporné tělo do nejbližší jeskyně, zatahl je až k nízké zadní stěně, kde z něho ráznými, prudkými pohyby stáhl oděv. Zbavil se své zaprášené, potem nasáklé uniformy hlídkujícího a nasoukal se do zemanova spodního prádla.

Poprvé pocítil přímo na celém těle dotyk kyrtové tkaniny. Pak si natáhl zbývající zemanovy oděvní součásti a kapuci kryjící celou hlavu.

Nejdůležitější byla kapuce. Mezi mladými nebyla sice příliš populární, ale někteří ji nosili - naštěstí k nim tenhle zeman patřil. Terens kapuci potřeboval, protože jinak by ho prozradily plavé vlasy. Pak udě-

Kosmické proudy 109

lal, co udělat musel, přičemž si zcela náhle uvědomil, že tamten hlídkující nebyl posledním člověkem, kterého zabil.

Nastavil destruktorem na maximální rozptyl a namířil ho na bezvědomého zemana. Za deset sekund z muže zůstala jen zuhelnatělá hmota. Tak se mu podařilo pozdržet identifikaci a zmást pronásledovatele.

Uniformu hlídky rovněž proměnil destruktorem na bílý prášek, z něhož vytáhl zčernalé stříbrné knoflíky a přezky. I tím znesnadní pátrání. Získal možná pouze hodinu, ale i ta bude stát za to.

A nyní musí rychle zmizet. Před jeskyní se na chvíli zastavil a číchal. Destruktor odvedl dobrou práci - ve vzduchu byl cítit jen slabý zápach po spáleném mase, který se za chvíli rozptýlí.

Když sestupoval ze schodů, potkal nějakou ženu. Ze zvyku na chvíli sklopil oči, ale zvedl je včas, aby si povšiml, že ta žena je mladá a že spěchá.

Stiskl rty. Samozřejmě že toho svého nenajde, ale zpozdlila se - jinak by se zeman tak často nedíval na hodinky a proto si může myslet, že ho čekání unavilo a odešel. Přidal do kroku. Nechtěl, aby se za ním na zpáteční cestě rozběhla a vyptávala se, zda neviděl mladého zemana.

Vyšel z parku a dál kráčel bez cíle. Co nyní? Již nebyl hlídkujícím, ale zemanem. Co by měl udělat?

Zastavil se na malém náměstí, kde uprostřed trávníku stála fontána, jejíž voda pěníla v duhových barvách, neboť obsahovala malé množství detergentu.

Opřel se o zábradlí, zády k zapadajícímu slunci, a zvolna házel zčernalé stříbro do nádrže fontány. Myslel na dívku, kterou potkal na schodech - byla velmi mladá. Pak si vzpomněl na Dolní Město a chvilkový záchvat výčitek svědomí ho přešel.

Stříbrné zbytky zmizely, ruce měl prázdné. Pomalu si začal prohledávat kapsy, ale tak, aby to vypadalo nenápadně.

Nebylo v nich nic neobvyklého: svazek páskových klíčů, několik mincí a identifikační karta.

Nyní se tedy jmenoval Alstare Deamone, a doufal, že to jméno nebude muset použít. V Horním Městě žilo pouze deset tisíc mužů, žen a dětí. Pravděpodobnost, že potká někoho, kdo zná Deaniona osobně, nebyla velká, ale nikoli zanedbatelná.

110 Isaac Asimov

Bylo mu devěťadvacet. Když si vzpomněl na to, co po sobě zanechal v jeskyni, musel usilovně zápolit s další žaludeční nevolností. Zeman je zeman. Kolik Floriánů bylo odsouzeno nebo se vlastním rozhodnutím odsoudilo k smrti, kolik jich bylo devěťadvacetiletých?

Měl také adresu, ale ta mu nic neříkala, protože o místopisu Horního Města nic nevěděl.

Ale podívejme se!

Barevný portrét chlapce, asi tříletého, v pseudotrojměrném provedení. Syn? Synovec? Ta dívka v parku byla docela mladá, takže to nemohl být její syn.

Nebyl snad zeman ženat? Nebyla to schůzka milenců? Scházeli by se však za bílého dne? Vlastně, za určitých okolností, proč ne?

Terens doufal, že to skutečně byli milenci. Jestliže šla dívka na schůzku s ženatým mužem, nebude spěchat, aby jeho zmizení oznámila - bude si myslet, že se mu nepodařilo vymluvit se manželce. To by mu mělo poskytnout čas.

Ne, žádný čas. Náhle podlehl depresi. Až si u jeskyně budou hrát děti na schovávanou, najdou ty hrozné zbytky a s

křikem se rozutečou. A to se stane během čtyřiaadvaceti hodin.

Znovu obrátil kapsy naruby: pouzdro obsahující pilotní licenci. Ta ho však příliš nezaujala. Zámožnější Sarkané měli vlastní jachty a pilotovali si je sami - to byl módní jev tohoto století. A nakonec útlá sarkanská knížka. Ta se mu může hodit.

Uvědnomil si, že od předcházející noci, strávené v pekařství, nic nejedl. Jak rychle člověka napadne, že má hlad!

Pak mimoděk pilotní licenci otočil. Počkat, s jachtou zrovna nyní nikdo neletí, to asi ne, když je její majitel mrtev. Ted' je to vlastně moje jachta. Stojí v hangáru číslo 26 na dromu 9. Takže...

Ale kde je drom 9? Neměl nejmenší tušení. Opřel si čelo o chladné, hladké zábradlí kolem fontány. Co nyní? Co dál?

Překvapilo ho, když se ozval mužský hlas: "Hej, není vám něco?"

Vzhlédl. To na něho promluvil postarší zeman - kouřil dlouhou cigaretu, která obsahovala nějaké aromatické listy, ze zlatého náramku mu visel jakýsi zelený kámen. V obličeji měl příjemný, účastný výraz, který Terense překvapil natolik, že odpověděl teprve pak, až si uvědo-

Kosmické proudy 111

mil, že nyní patří k nim, k zemanům. A ti se vůči sobě navzájem chovali zdvořile a s pochopením.

"Jen odpočívám," usmál se. "Řekl jsem si, že se projdu, a ztratil jsem pojem o čase. Ted' bohužel přijdu pozdě na schůzku."

Mávl ledabyle rukou. Dokázal sice dobře napodobit sarkanský při-zvuk díky tomu, že tak dlouho pobýval na Sarku, ale nedopustil se chyby, aby to přeháněl. Přehánění lze rozeznat snadněji než nedostatečné znalosti.

Jeho protějšek se zeptal: "Zůstal jste bez kluzáku, že?" Byl už v letech a bláhovost mládí ho pobavila.

"Nemám kluzák," připustil Terens.

"Vezměte si můj," zazněla okamžitá nabídka. "Stojí venku. Až se dostanete, kam potřebujete, nastavíte automat a pošlete ho zpátky. Já ho nebudu potřebovat nejméně hodinu."

Pro Terense to byla přímo ideální nabídka. Svižné kluzáky předčily jak v rychlosti, tak v možnostech manévrování kterékoli hlídkové vozidlo. K pohodě chybělo už jen to, že Terens neuměl kluzák řídit.

"Odtud na Sark," odpověděl. Věděl, že zemané používají tuto frázi, chtějí-li zdvořile poděkovat, a použil ji "Raději půjdu pěšky. Na drom 9 to není daleko."

"Ne, to není," zaznělo souhlasně.

Tak se Terens zas nedozvěděl, co potřeboval vědět. Zkusil to znovu: "Jistě, bylo by lepší, kdyby byl blíž. Ale již samotná chůze na Kyrtovou dálnici je zdraví prospěšná."

"Na Kyrtovou dálnici? Co ta s tím má co dělat?"

Nedíval se na Terense divně? Měšťana najednou napadlo, že mu třeba nesedí šaty. Pospíšil si: "Ano, ano. Jsem trochu dezorientován. Nějak jsem se při chůzi zamotal. Kde to vlastně jsem?" Bezradně se rozhlédl.

"Podívejte, jste na ulici Recket. Stačí, abyste šel na Triffis a zabočil doleva, pak rovnou na drom." Bezděčně přitom ukazoval rukama.

Terens se usmál. "Máte pravdu. Budu muset přestat snít a začít přemýšlet. Odtud na Sark, pane."

"Opakuji, že můžete použít můj kluzák."

"To je od vás velice laskavé, ale..."

112 Isaac Asimov

Začal se vzdalovat rychlými kroky, snad až příliš rychlými, a pokynul rukou na rozloučenou. Zeman za ním jen nechápavě hleděl.

Zítra, až se najde mrtvola v jeskyni a rozběhne se pátrání, si zeman jejich rozhovor možná vybaví a ohlásí: "Bylo na něm něco zvláštního, jestli chápete, co mám na mysli. Vyjadřoval se tak nějak divně, a zřejmě nevěděl, kde se nachází. Přisahal bych, že o třídě Triffis slyšel poprvé ode mne."

Avšak to se stane až zítra.

Ubíral se směrem, který mu zeman ukázal, až dospěl k lesklému nápisu třída Triffis na měňavě oranžovém pozadí. Zabočil doleva.

Na dromu 9 to kypělo aktivitou mladých v pilotních úborech, jimž vévodily vysoké klobouky se špičatými dýnky a v pase bohatě nabírané kalhoty pod kolena. Terens si připadal nápadný, ale nikdo mu nevěnoval pozornost. Kolem proudil hovor prošpikovaný výrazy, kterým nerozuměl.

Našel hangár 26, ale čekal několik minut, než k němu zamířil. Chtěl se ujistit, že se tam nikdo ze zemanů nezdržuje a že poblíž není žádný majitel jachty zaparkované v sousedním hangáru, který pravého Alstara Deamona zná a který by se divil, co tam dělá cizí člověk.

Konečně, když se ujistil, že odnikud nehrozí žádné nebezpečí, vykročil k hangáru, z něhož na startovací pole vyčníval protáhlý nos jachty. Natahoval krk, aby si loď dobře prohlédl.

Co teď?

Za uplynulých dvanáct hodin zabil tři muže. Z florinského měšťana povýšil na hlídkujícího, z hlídkujícího na zemana, z Dolního Města se dostal do Horního a odtud na kosmodrom.

A prakticky se stal vlastníkem plavidla schopného létat kosmickým prostorem, které ho mohlo bezpečně dopravit na jakýkoli obydlý svět v tomto sektoru Galaxie.

Byl v tom však jeden háček - neuměl jachtu pilotovat. A kromě toho byl k smrti unaven a měl hlad jako vlk. Dostal se až sem, ale odtud už nemohl dál. Stál na prahu kosmického prostoru, ale nedokázal jej překročit.

Kosmické proudy 113

Tou dobou už musely hlídky vědět, že nikde v Dolním Městě není. Jakmile se v jejich tupých hlavách rozbřeskne a uvědomí si, že se Floriňan může odvážit do Horního Města, začnou tady pátrat. Pak objeví tělo, a to jim poskytne nový směr. Začnou pátrat po falešném zemanovi. A bude to.

Ustoupil do nejvzdálenějšího výklenku slepé uličky a se zády opřenými o stěnu čekal, až uslyší, jak sotva postřehnutelné zvuky pronásledování postupně sílí, až ho nakonec pohltní.

Před šestatřiceti hodinami měl v rukou životní příležitost. Nyní o tuto příležitost přišel - a zanedlouho přijde i o život.

114 Isaac Asimov

12. Kapitán

Bylo to skutečně poprvé, kdy kapitán Racety zjistil, že není schopen prosadit u cestujícího svou vůli. Kdyby měl za pasažéra některého z velkozemanů, mohl by se spolehnout na jeho pochopení. Velkozeman je sice všemocným pánem na svém vlastním kontinentu, ale proto by uznal, že na lodi může existovat jen jeden pán, tedy kapitán.

U ženy je tomu jinak, u kterékoli ženy. A u ženy, která je dcerou velkozemana, je něco takového jako pochopení zcela nemožné.

Začal: "Má lady, copak vám mohu dovolit, abyste s nimi hovořila soukromě?"

"Proč ne?" odfrkla Samia z Fife. "Jsou snad ozbrojeni, kapitáne."

"Samozřejmě že ne. O to však nejde."

"Každý vidí, že to jsou pouze dvě vystrašená stvoření. Jsou strachy téměř bez sebe."

"Lidé, kteří mají strach, mohou být velice nebezpeční, má lady. Člověk si nemůže být jist, zda se budou chovat rozumně."

"Proč jim tedy strach naháníte?" Když byla rozčilená, mírně, sotva postřehnutelně při řeči zadržávala. "Postavil jste k těm ubožákům tři chlapy jako hory. Na to nezapomenu, kapitáne!"

Ta ne, ta nezapomene, pomyslel si kapitán. Měl dojem, že začíná ustupovat.

"Dovolte mi, má lady, abych se vás zeptal, co si vlastně přejete."

"Vždyť je to tak prosté, už jsem vám to řekla. Jestliže jsou to skutečně Floriňané, jak tvrdíte, mohu se od nich dozvědět mnoho velice cenného pro svoji knihu. Ale nic se nedozvím, když jim strachem zdřevění jazyk. Pomohlo by, kdybych s nimi mohla být sama. Sama, kapitáne! Rozumíte, co to jednoduché slovo znamená? Sama!"

"A co mám říct vašemu otci, má lady, až se dozví, že jsem vám dovolil, abyste zůstala bez dozoru s dvojicí zoufalých zločinců?"

"S dvojicí zoufalých zločinců? Ach, dobrý kosme! Jsou to dva blázni, kteří se pokusili utéct ze své planety a nenapadlo je nic nerozumnějšího, než nastoupit na loď, která míří na Sark! A jak by se to můj otec vůbec dozvěděl?"

Kosmické proudy 115

"Jestli vám někdo z nich ublíží, dozví se to."

"Proč by mi měli ublížit?" Pozvedla zaťatou, chvějící se pěst, a když promluvila, zněla z jejího hlasu veškerá naléhavost, jaké byla schopna: "Já to požaduji, kapitáne!"

"A co říkáte tomuhle, má lady...? Budu s vámi já - a já rozhodně nevypadám jako tři chlapi s destruktory. Budu tam s vámi sám a bez destruktora v dohledu. Jinak..." a vložil do svého hlasu veškerou rozhodnost, "jinak musím váš požadavek odmítnout."

"Dobrá, souhlasím." Sotva popadala dech. "Ale jestli kvůli vám nebudou mluvit, osobně se zasadím o to, abyste už žádné lodi nevel."

Když Samia vstoupila do vězení, Valona chvatně zakryla Rikovi oči rukou.

"Copak, dívkenko, co se děje?" vyrazila ze sebe Samia příkře dřív, než si uvědomila, že s nimi přece chtěla hovořit pokojně.

Valona jen s obtížemi hledala slova, když říkala: "Je trochu omezený, lady. Nepoznal by, že jste lady. Mohl by se na vás podívat..., ale ne že by vám chtěl ublížit."

"Ach, to snad ne!" neudržela se Samia. "Jen ať se dívá." A obrátila se na kapitána: "Musí být právě tady?"

"Dala byste přednost konferenční místnosti, má lady?"

"Jistě by se našla nějaká jiná, ne tak příšerná kajuta."

"To pouze vám připadá příšerná, má lady, ale pro ně představuje luxus. Mají tady tekoucí vodu. Zeptejte se jich, zda něco takového mají ve svých chatrčích na Florině."

"Dobrá, řekněte svým mužům, aby odešli."

Kapitán pokynul rukou - muži se spěšně vzdálili - a pak rozložil lehkou hliníkovou židličku, kterou přinesl s sebou. K Rikovi a Valoně pronesl příkře: "Povstaňte!"

Samia, která převzala židličku, zasáhla: "Ne, jen ať sedí. A nepleťte se do toho, kapitáne." Pak se obrátila k zajatcům:

"Takže vy jste z Floriny, dívkenko?"

"Jsme z Wotexu," zavržela Valona hlavou,

116 Isaac Asimov

"Nemusíš mít strach. Nevadí mi, že jste z Floriny. Nikdo vám neublíží."

"Jsme z Wotexu."

"Copak nechápeš, že ses prakticky přiznala, že jsi z Floriny? Proč jsi zakryla tomu chlapci oči?"

"Muž nesmí na lady pohlédnout."

"Ani když je z Wotexu?"

Valona neodpověděla a nechala, aby si mohla všechno promyslet, pak se přátelsky usmála "Pouze Floriňané se nesmějí na lady dívat -takže ses vlastně přiznala, že jsi z Floriny."

"Ale on není!" vyhrkla Valona.

"A ty?"

"Ano, já jsem, ale on ne. Neudělejte mu nic, opravdu není z Floriny." A pak se plynule rozhovořila: "Jen jsme ho jednoho dne u nás našli. Nevím, odkud pochází, ale z Floriny ne."

Samia se na ni překvapeně zahleděla. "Ano? Promluví si s ním. Jak se jmenuješ, mladíku?"

Rik na ni upřel pronikavý pohled. Takhle tedy vypadají zemanky? Jsou tak malé a tváří se přátelsky? A tahle hezky voní. Byl rád, že mu dovolila, aby se na ni díval.

"Jak se jmenuješ?" zeptala se Samia znovu.

Rik se vzpamatoval, ale jen stěží se mu ze sebe podařilo dostat tu jedinou slabiku: "Rik." Pak si uvědomil, že to není jeho pravé jméno, a dodal: "Aspoň si to myslím."

"Ty to nevíš?"

Valona se zatvářila ztrápeně, ale když se pokusila promluvit, Samia jí v tom zabránila výhružným vztyčením ruky.

Rik potřásl hlavou: "Nevím."

"Jsi z Floriny?"

Vtom měl Rik jasno. "Ne. Byl jsem na lodi. Dostal jsem se tam odněkud odjinud." Nemohl ze zemanky spustit oči, ale zdálo se mu, že současně vidí loď - malou, ale velice příjemnou a útulnou loď. "Na Flo-rinu jsem se dostal v lodi, předtím jsem žil na jiné planetě."

"Na jaké planetě?"

Kosmické proudy 117

Připadalo mu, že se ta myšlenka prodírá jeho nervovými kanálky, které jsou pro ni příliš malé. Najednou si vzpomněl a pocítil uspokojení, když uslyšel, jak vyslovuje to dávno zapomenuté jméno.

"Na Zemi! Pocházím ze Země!"

"Ze Země?"

Rik přikývl.

Samia se otočila ke kapitánovi. "Kde je planeta Země?"

"Nikdy jsem o ní neslyšel." zasmál se kapitán. "Neberte toho chlápka vážně, má lady. Domorodec lže jako když tiskne. Pro něho je to něco přirozeného. Říká, co mu přijde na jazyk."

"Jenže on se nevyjadřuje jako domorodec." Znovu se obrátila k Ri-kovi. "Kde je Země, Riku?"

"Já..." Položil si třesoucí se ruku na čelo. Po chvíli řekl:

"Nachází se v sektoru Sirius." Avšak z tónu jeho hlasu zazněla pochybnost.

Samiina otázka platila kapitánovi: "Sektor Sinus však existuje, že?"

"Ano, existuje. Žasnu, že v tom má pravdu. Tím se však nestala ta jeho Země skutečnější."

"Ale je skutečná," hájil se vášnivě Rik. "Vzpomínám si na ni, opravdu. Dlouho jsem si nemohl vzpomenout. Ale teď se nemýlím. Opravdu ne." Otočil se, uchopil Valonu za loket a stiskl jí paži. "Lono, řekni jim, že pocházím ze Země."

Odtamtud skutečně pocházím!"

Ve Valoniných rozšířených očích se zračila úzkost. "Když jsme ho našli, lady, byl úplně bez rozumu. Nedokázal se obléct, neuměl mluvit ani chodit. Nebyl ničím, od té doby se mu paměť po troškách vrací. Na co si vzpomněl, to byla pravda." Vrhla letmý, vyplašený pohled na znučeného kapitána. "Skutečně může pocházet ze Země, zemané. Nechci odporovat."

Její poslední věta byla starou konvenční frází, doprovázející každé konstatování, které se zdálo být v rozporu s předchozím tvrzením výše postavené osoby.

Kapitán Racety zabručel: "Co já vím, má lady, podle toho jeho povídání může klidně pocházet přímo ze Sarku."

"Možná, ale stejně je na tom všem něco divného," nedala se Samia, která se jako žena jednoznačně rozhodla ve prospěch romantického vý-

118 Isaac Asimov

kladu. "To vím jistě... Z jakého důvodu byl tak bezmocný, když jste ho našli? Byl zraněn?"

Val ona neodpověděla hned, jen nešťastně tékala očima. Nejdříve zaletěla pohledem na Rika, který měl prsty zabořené do vlasů, pak na kapitána, jenž se usmíval, ne však právě vesele, a nakonec na Samiu, která vyčkávala.

"Odpověz, divenko," naléhala Samia.

Před Valonou stálo obtížné rozhodnutí, protože v této chvíli a na tomto místě žádná logická lež nemohla nahradit pravdu.

"Jednou ho prohlížel doktor," odhodlala se. "Řekl, že můj... můj Rik byl psychosondován."

"Psychosondován!" Samiu zaplavila určitá nechuť. Povstala a odstrčila židli, která zařinčela o kovovou podlahu.

"Chcete říci, že trpěl vážnou neurózou?"

"Nevím, lady, co to znamená." přiznala sklesle Valona.

"Nemohl být psychosondován v tom smyslu, jak to chápete vy, má lady," pospíšil si kapitán. "Domorodci neurózami netrpí, protože jejich touhy a potřeby jsou primitivní. Ještě nikdy jsem neslyšel o domorodci s nervovou poruchou."

"Ale v tom případě..."

"Je to prosté, má lady. Jestliže připustíme, že výmysly, které nám ta holka vypráví, jsou pravdivé, dospějeme k

jedinému logickému závěru, že ten chlap je zločinec, což je svým způsobem rovněž psychické vyšínutí. Pokud tomu tak je, musel si ho vzít do práce některý z těch šarlatánů, kteří působí mezi domorodci, málem ho zlikvidoval a pak ho pohodil někde na opuštěném místě, aby se vyhnul odhalení a popravě."

"Ale ten dotýčný by musel mít psychosondu," namítla Samia. "Snad si nemyslíte, že s ní domorodci umí zacházet."

"Možná ne. Ale vy si snad nemyslíte, že by ji školený zdravotník použil tak neodborným způsobem. A to, že jsme dospěli k rozporu, dokazuje, že to všechno je bohapustá smyšlenka. Pokud přijmete můj návrh, má lady, my si ty ubožáky vezmeme do práce - sama vidíte, že tohle nikam nevede."

Samia znejistěla. "Máte možná pravdu." Povstala a pohlédla pochybovačně na JAika; kapitán k ní rychle přistoupil a zvedl židličku, která se vzápětí s klapnutím zavřela.

Kosmické proudy 119

Rik vyskočil na nohy. "Počkejte!"

"Když dovolíte, má lady," řekl kapitán a otevřel jí dveře, "moji muži ho uklidní."

Na prahu dveří se Samia zarazila. "Neublíží mu?"

"Pochybují, že nás přinutí k nejhoršímu. Zvládneme ho snadno."

"Lady! Lady!" zvolal Rik. "Mohu dokázat, že jsem ze Země!"

Samia zůstala na chvíli nerozhodně stát. "Poslechněme si ještě, co nám chce říci." Vrátila se, ale jen na krok ode dveří.

"Jak si přejete, má lady," pronesl kapitán chladně.

Rik se zarděl. V úsilí vzpomenout si sevřel rty do karikatury úsměvu. "Vzpomínám si na Zemi. Byla radioaktivní.

Vzpomínám si na zakázané oblasti a na modrý obzor za nocí. Půda tam žhnula a nic na ní nerostlo. Zůstalo jen několik míst, kde mohli žít lidé. Proto jsem se stal kosmoanalytikem, proto mi nevadilo žít v kosmickém prostoru. Můj svět je mrtvý."

Samia pokrčila rameny. "Dělejte, co uznáte za vhodné, kapitáne. Ten mladík je samý blábol."

Tentokrát to však byl kapitán Racety, kdo znejistěl a zůstal stát s otevřenými ústy. Po chvíli téměř neslyšitelně vydechl:

"Radioaktivní svět!"

"Chcete říci, že něco takového existuje?" dožadovala se Samia.

"Ano!" Podíval se na ni s úžasem v očích. "Jak jen k něčemu takovému přišel?"

"Copak může být radioaktivní svět obydlený?"

"Jeden takový existuje. A nachází se v sektoru Sírius. Nevzpomínám si, jak se jmenuje - možná, že právě Země."

"Je to Země," prohlásil Rik pyšně a bez zaváhání. "Je to nejstarší planeta v Galaxii, planeta, na níž se zrodila lidská rasa."

"To je přesně ono," vydechl kapitán.

Samia pocítila něco jako závrať. "Chcete říci, že lidská rasa skutečně vznikla na Zemi?"

"Ne, to ne," odpověděl kapitán bezmyšlenkovitě. "To je pověra. Ale právě jejím prostřednictvím jsem se o té radioaktivní planetě dozvěděl. Podle ní má být Země rodnou planetou člověka."

"Nevěděla jsem, že máme mít jedinou rodnou planetu."

120 Isaac Asimov

"Myslím, má lady, že jsme někde vznikli, ale pochybují, že někdo ví, na které planetě se to stalo." A náhle, jako by se k něčemu rozhodl, přistoupil k Rikovi. "Na co si ještě vzpomínáš?" zeptal se, měl však dojem, že by bylo vhodnější, kdyby mu vykal.

"Hlavně na loď - a pak na kosmoanalýzu."

Samia popošla ke kapitánovi, a jak tam tak stála před Rikem, pocítila, že znovu propadá vzrušení. "Je to tedy pravda?

Ale jak se stalo, že ho psychosondovali?"

"Psychosondovali?" opakoval kapitán zamyšleně. "Asi bychom se měli zeptat jeho. Tak pověz, domorodce nebo odkud jsi, jak ses dostal na psychosondáž?"

Rik se zatvářil nechápavě. "Všichni o tom mluvíte. Lona také. Ale já nevím, co to slovo znamená."

"Kde končí tvé vzpomínky?"

"To přesně nevím." Rikovi se vrátila nejistota. "Byl jsem na lodi."

"To už víme. Pokračuj!"

"Taková příkrost nemá cenu, kapitáne," neudržela se Samia. "Vyženete mu z hlavy i to málo, co mu v ní zůstalo."

Rik se ponořil do víru myšlenek v šeru své paměti, usilovně vzpomínal, což mu znemožňovalo cokoli cítit. Překvapil sám sebe, když řekl: "Nemám z něho strach, lady. Snažím se jen vzpomínat. Existovalo nějaké nebezpečí, to vím určitě. Velké nebezpečí, které hrozilo Florině -ale nic bližšího si nemohu vybavit."

"Nebezpečí hrozící celé planetě?" Samia rychle pohlédla na kapitána.

"Ano. Byl jsem v proudech."

"V jakých proudech?" chtěl vědět kapitán.

"V kosmických proudech."

Kapitán rozpráhl ruce, pak je spustil. "Ale to je šílené!"

"Ne, ne. Jen ať pokračuje." Ochota důvěřovat se Samie opět vrátila jako přílivová vlna. Stála tam s pootevřenými ústy, černé oči se jí leskly, a když se usmála, na tvářích se jí objevily dolíčky. "Co je to zač, ty kosmické proudy?"

"Různé prvky," řekl bezbarvě Rik. Už jednou to vysvětloval a nechtěl se opakovat.

Kosmické proudy 121

Hovořil rychle, téměř nesouvisle, mluvil tak, jak ho myšlenky napadaly a kam ho unášely. "Odvysílal jsem zprávu místní kanceláři na Sarku, na to si zřetelně vzpomínám. Musel jsem být opatrný. Jednalo se o nebezpečí, které sahá až za Florinu. Ano. Až za Florinu. Zasahuje celou Mléčnou dráhu. Muselo se s tím zacházet opatrně." Zdálo se, že si neuvědomuje přítomnost lidí, kteří mu na slouchali, a že se pohybuje v jiném světě. Závěs zapomnění, donedávna neprodyšně zatažený, se rozpadl na kusy.

Valona mu konejšivě položila ruku na rameno: "Ne, Riku, ne!" Nevnímal ji však.

"Mou zprávu přijal nějaký úředník na Sarku," pokračoval téměř bez dechu. "To byla chyba - nevím, jak se to stalo."

Zamračil se. "Vím, že jsem ji odvysílal místnímu Úřadu na přidělené vlnové délce. Myslíte, že je možné subéterické vysílání odposlouchávat?" Nepřekvapilo ho, jak snadno si vybavil slovo subéterický.

Snad měl počkat na odpověď, ale dosud byl jakoby nepřítomen "Něméně si mě odposlechli, a když jsem přistát na Sarku, už na mě čekali."

Znovu nastala odmlka, tentokrát dlouhá a poznamenaná zadumáním. Ani kapitán se neodvážil promluvit; vypadal zamyšleně. Přerušila ji však Samia: "Kdo na tebe čekal? Kdo?"

"To... to nevím," znejistěl Rik. "Nemohu si vzpomenout. Nebyl z naší kanceláře, to ne, prostě někdo ze Sarku."

Vzpomínám si, že jsem s ním hovořil. O nebezpečí už věděl a mluvil o něm. Ano, určitě o něm mluvil. Seděli jsme spolu u nějakého stolu - ten stůl si vybavuji jasně. Seděl naproti mně, a mám dojem, že jsem nechtěl o podrobnostech moc mluvit - vlastně, to vím určitě, chtěl jsem hovořit nejdříve s naší kanceláří. A on pak..."

"Ano?" pobídla ho Samia

"Něco udělal. On... Ne, na víc si nevzpomenu. Nevzpomenu!"

Poslední slovo vykřikl, pak se rozhostilo ticho, které roztrátilo až uklidňující, prozaické zabzučení náramkového komunikátoru na kapitánově zápěstí.

"Co je?" utrl se kapitán.

122 Isaac Asimov

V odpověď zazněl slabý, velice uctivý hlas: "Zpráva pro kapitána, rovnou ze Sarku, žádají, abyste ji přijal osobně."

Kapitán se obrátil na Samiu: "Má lady, dovolu, abych poznamenal, zeje tak jako tak čas na večeři." Neušlo mu, že se chystá namítnout, že nemá na večeři chuť, a vybidnout ho, aby šel sám a neztrácel s ní čas, a proto dodal diplomatičtěji: "Je čas nakrmit také naše přátele. Jsou pravděpodobně unaveni. A jistě mají hlad."

Proti tomu nemohla Samia protestovat. "Musím je znovu vidět, kapitáne."

Kapitán se beze slova uklonil. Možná na znamení, že se podřizuje, nebo možná ne.

Samia prožívala vrcholně vzrušující pocity. Studie o Florině v podstatě uspokojovala její ambice, ale záhadný případ psychosondace člověka ze Země v ní vzbuzoval něco silnějšího a primitivnějšího - vzbuzoval v ní přímo zvířecí zvědavost.

Taková záhada!

Tři otázky, které ji napadly, v ní vzbuzovaly úžas. Nepatřila mezi ně pochybnost, snad rozumná, zda si ten člověk vymýšlí či záměrně lže, nebo zda mluví pravdu. Nevěřit, že mluví pravdu, by znamenalo konec záhady, a to nemohla připustit.

Ty tři otázky se týkaly následujících problémů: Zprvu - jaké nebezpečí hrozí Florině, vlastně celé Galaxii? Zadruhé - co to bylo za osobu, která psychosondovala pozemšťana? Zatřetí - proč ta neznámá osoba použila psychosondu?

Umínala si, že celou záležitost promyslí a uspokojivě vyřeší. Nikdo není natolik skromný, aby nevěřil, zeje schopným amatérským detektivem, a Samia nikterak skromná nebyla.

Ihned po večeři, jakmile to bylo společensky únosné, si pospíšila k vězeňské kajutě. Na strážného vyštěkla: "Otevřete dveře!"

Strážný zůstal stát v pozoru a nepřestal tupě zírat před sebe. Pak řekl: "S vaším dovolením, má lady. Ty dveře mají zůstat zavřené."

Pruďce vydechla. "Jak se opovažujete něco takového říci? Jestli je okamžitě neotevřete, budu informovat kapitána!"

"S vaším dovolením, má lady. Ty dveře mají zůstat zavřené. Tak zní kapitánův rozkaz."

Kosmické proudy 123

Bleskurychle vyběhla z podpalubí a jako vichřice vtrhla do kapitánovy kajuty.

"Kapitáne!"

"Má lady?"

"Nařídil jste, aby pozemšťana a domorodku přede mnou izolovali."

"Mám dojem, má lady, že jsme se dohodli na tom že budu vaším rozhovorům přítomen."

"Ano, to bylo před večeří. Ale sám jste viděl, že jsou neškodní."

"Viděl jsem, že neškodně vypadají."

V Samie to začalo vřít. "V tom případě vám nařizuji, abyste šel okamžitě se mnou."

"Nemohu, má lady. Situace se změnila."

"V jakém smyslu?"

"Oba musí být vyslechnuti příslušnými úřady na Sarku, do té doby musí zůstat v izolaci."

Samie poklesla dolní čelist, ale vzápětí se jí podařilo obnovit důstojný výraz. "Snad je nepředáte Správě florinských záležitostí?"

"Totiž," kapitán se snažil získat čas, "to jsem měl původně v úmyslu. Opustili bez povolení svoji vesnici. Opustili svou

planetu. Kromě toho se potají nalodili na sarkanské plavidlo."

"To poslední se stalo omylem."

"Ano?"

"A o všech jejich proviněních jste věděl, ještě než jsme s nimi mluvili."

"Jenže až při tom rozhovoru jsem slyšel, co ten takzvaný pozemšťan říká."

"Takzvaný. Sám jste tvrdil, že planeta Země existuje."

"Řekl jsem, že možná existuje. Avšak, má lady, mohu si dovolit zeptat se, co byste si přála, abychom s nimi udělali?"

"Myslím, že to, co vyprávěl pozemšťan, by se mělo prošetřit. Vyprávěl totiž o nebezpečí hrozícím Florině a o někom ze Sarku, kdo záměrně jednal tak, aby se o tom nebezpečí nedozvěděly příslušné orgány. Dokonce si myslím, že to je případ pro mého otce, proto bych je k němu oba ráda zavedla, až nastane správný okamžik."

"To je přímo báječný nápad," podotkl kapitán.

"Nejste ironický, kapitáne?"

124 Isaac Asimov

Kapitán zrudl. "Omlouvám se, má lady. Mluvil jsem o našich vězních. Dovolíte mi říci něco víc?"

"Nevím, co tím víc máte na mysli," reagovala ostře "ale pokuste se."

"Děkuji. V prvé řadě, má lady, doufám, že nepokoje na Florině neberete na lehkou váhu."

"Jaké nepokoje?"

"Na incident v knihovně přece nemůžete zapomenout."

"Zabitá hlídka? O tom vím, kapitáne!"

"A druhý hlídkující byl zabit dnes ráno, má lady, a také jeden domorodec. Je velice neobvyklé, když domorodec zabije hlídkujícího, a my máme co do činění s někým, kdo to udělal dvakrát. A přesto ho nechtyli. Pracuje sám? Je to náhoda? Nebo součást pečlivě propracovaného plánu?"

"Zřejmě věříte v tu druhou možnost."

"Ano. Věřím. Ten domorodý vrah měl totiž dva komplice, jejichž popis odpovídá našim černým pasažérům."

"O tom jste se ani nezmínil!"

"Nechtěl jsem vás znepokojovat, má lady. Vzpomeňte si však, jak jsem vám opakovaně tvrdil, že by mohli být nebezpeční."

"Dejme tomu. A co z toho plyne?"

"Co když vraždy na Florině byly pouze krycím manévrem, který měl odvést pozornost hlídkujících oddílů, aby tihle dva mohli proklouznout na palubu naší lodě?"

"To zní dost hloupě."

"Ano? Proč tedy prchají z Floriny? Na to jsme se nezeptali. Předpokládejme, že prchají před hlídkami, protože takový předpoklad je velice rozumný. Proč míří právě na Sark? A na lodi, na niž cestujete vy, má lady? A pak - ten chlapík tvrdí, že je kosmoanalytikem."

"Co na tom?" zakabonila se Samia.

"Před rokem se jeden kosmoanalytik pohřešoval. Na veřejnost o tom moc neproniklo. Já jsem to samozřejmě věděl, protože moje loď byla jednou z těch, které v blízkém prostoru pátraly po nějakých stopách. Ti, kdo stojí za současnými nepokoji na Florině, této skutečnosti nepochybně využili. A již to, že o pohřešovaném kosmoanalytikovi vědí, dokazuje, jak mimořádně účinně jejich organizace pracuje."

Kosmické proudy 125

"Je však docela možné, že pozemšťan a kosmoanalytik nemají nic společného...?"

"O tom není pochyb, má lady, že nemají nic společného. Avšak vyloučit jakoukoli souvislost by znamenalo věřit na přílišnou shodu okolností. My máme co do činění s podvodníkem, který o sobě tvrdí, že byl psychosondován."

"Proč?"

"Jak dokážeme, že není kosmoanalytikem? O planetě Zemi neví víc než to, že je radioaktivní. Neumí pilotovat loď. O kosmoanalýze rovněž nic neví. A to vše vysvětluje psychosondaci. Chápete, má lady?"

Samia se nezmohla na přímou odpověď. "Ale proč by to dělal?" zeptala se.

"Abyste udělala přesně to, co jste řekla, že hodláte udělat, má lady."

"Přijít té záhadě na kloub?"

"Ne, má lady, vzít ho k vašemu otci."

"Dosud mi uniká smysl."

"Existuje několik možností. V nejlepším případě by jako špión sledoval vašeho otce, ať už pro Florinu nebo pro Trantor, ale spíš pro Trantor. Dovedu si představit, že náš dobrák Ábel z Trantoru by si pospíšil, aby potvrdil, že je to pozemšťan, když už kvůli ničemu jinému, tak proto, aby zdiskreditoval Sark tým, že se bude dožadovat pravdy o psychosondaci, ve skutečnosti smyšlené. A v tom horším případě by vašeho otce zavraždil."

"Kapitáne!"

"Má lady?"

"To je směšné!"

"Možná, má lady. Ale pokud je to směšné, pak je směšné také Ministerstvo bezpečnosti. Vzpomínáte, že mě před večerí zavolali, abych osobně přijal zprávu ze Sarku."

"Ano."

"Tadyje."

Samia uchopila tenkou fólii, na níž červenými písmeny stálo napsáno: Oznamuje se, že dva Floriňané tajně nastoupili na vaši loď. Okamžitě je zajistěte. Jeden z nich o sobě může tvrdit, že je kosmoanalytikem a že nepochází z Floriny. V této záležitosti nepodnikejte žádné

126 Isaac Asimov

další kroky. Za bezpečí těchto lidí nesete plnou odpovědnost. Zadržte je a předejte na Minbez. Přísně tajné. Nejvýš naléhavé.

Pocítila něco jako závrať. "Minbez," vydechla. "Ministerstvo bezpečnosti."

"Přísně tajné," dodal kapitán. "Porušuji nařízení, když vám to říkám, má lady, ale donutila jste mě k tomu."

"Co mu udělají?" zeptala se.

"To si netroufám odhadnout," odpověděl. "Zajisté nemůžete očekávat, že s potenciálním špiónem nebo vrahem budou zacházet v rukavičkách. To, co nyní předstírá, se pravděpodobně stane skutečností, až se seznámí s tím, co psychosonda vlastně je."

Kosmické proudy 127

13. Detektiv

Každý ze čtyř velkozemanů pohlížel na zemana z Fife jinak. Bort hněvivě, Rone pobaveně, Balle znechuceně a Steen vylekaně.

První se ozval Runě: "Velezrada? Chcete nám tím slovem nahnat strach? A co to má vlastně znamenat? Zradu vás?"

Borta? Mě? Kdo se j dopustil a jak? Fife, tyhle porady kolidují s dobou, kterou mám vyhrazenou spánku."

"Důsledky budou možná kolidovat s mnoha hodinami spánku," pousmál se Fife. "Nemluvím o velezradě namířené proti nikomu z nás. Mám na mysli velezrádný akt vůči Sarku."

"Vůči Sarku." neudržel se Bort. "A kdo to tedy Sark je, když ne my?"

"Řekněme, že je to mýtus. Řekněme, že je to něco, v co věří Sarkan z ulice."

"Nechápu," zasténal Steen. "Máte naprosto zřejmý sklon vyžívat se ve vyčerpávajících diskuzích. Skutečně! Rád bych, abyste s tím přestali."

A zatvářil se vděčně, když Balle přitakal: "Souhlasím se Steenem."

Avšak Fife se nevzdal: "Jsem ochoten vysvětlit, co nechápete, a to hned. Předpokládám, že jste slyšeli o nedávných nepokojích na Flori-ně."

"Podle zpráv Minbezu bylo zabito několik hlídkujících," řekl Runě. "To máte na mysli?"

Bort náhle vzplanul: "U Sarku, když už musíme konferovat, mluvmé právě o tomhle! Oprávněně! Chcete tvrdit, že se nějaký domorodec prostě přiblíží k hlídce a praští ji kusem železa do hlavy? Proč ale hlídkující dopustí, aby se k němu nějaký domorodec vůbec mohl přiblížit? Proč z něho na dvacet kroků nenadělá popel?"

U Sarku, já bych prošel hlídky od kapitána po nejčerstvějšího rekruta a každou skopovou hlavu bych poslal sloužit na loď. Hlídka - to není nic než sbírka nadměrného tuku. Mají tam moc sladký život. Podle mě by se mělo každých pět let vyhlásit na Florině stanné právo a vyhmát-

128 Isaac Asimov

nout ty, co dělají problémy. To by přimělo domorodce nemyslet na pitomosti a naše muže by to udržovalo v kondici."

"Skončil jste?" zeptal se Fife.

"Prozatím ano. Ale ozvu se znovu. Mám na Florině také nějaké investice, víte? Třeba ne tak velké jako vy, Fife, ale dost objemné na to, aby stálo za to se o ně starat."

Fife pokrčil rameny. Pak se rychle obrátil na Steena: "A vy jste o těch nepokojích neslyšel?"

Steen nadskočil. "Slyšel. Totiž, slyšel jsem, co jste právě říkal..."

"Ale hlášení Minbezu jste nečetl."

"No, totiž..." Steen se náhle začal zajímat o své dlouhé, zašpičatělé nehty, na nichž měl pečlivě nanesený měděný lak.

"Nemám vždy čas číst všechna hlášení, nevěděl jsem, že se to po mně žádá." A jako by mu pohled na nehty dodal odvahu, řekl vzdorně:

"Vlastně, nevěděl jsem, že mi stanovujete nějaká pravidla. Skutečně ne."

"Nic vám nestanovuji," prohlásil Fife. "Jelikož však přinejmenším vy neznáte žádné podrobnosti, dovolte, abych situaci zhodnotil souhrnně. Ostatní to může také zajímat."

Bylo až překvapivé, jak málo slovy a jak nezáživně se daly vyličit události, jež se staly za uplynulých osmačtyřicet hodin. Nejprve přišla nečekaná reakce na texty o kosmoanalýze. Pak rána do hlavy, kterou schytil jakýsi hlídkující těsně před duchodem; o dvě hodiny později zemřel onen muž na poškození mozku. Potom honička, která skoncovala s nedotknutelností úkrytu trantorského agenta. Pak za rozbřesku druhý zabitý příslušník hlídky, přičemž vrah uprchl v jeho uniformě, a o několik hodin později mrtvý trantorský agent.

"Jestli si přejete znát poslední kamínek do této mozaiky novinek," řekl na závěr Fife, "můžete si k tomuto přehledu přidat následující fakta: před několika hodinami bylo v městském parku na Florině nalezeno tělo, či spíše kosti, které z toho těla zbyly."

"Tělo koho?" zeptal se Runě.

"Ještě okamžik, prosím. Také tam našli hromádku popela, pocházejícího zřejmě z oděvních součástí. Všechno kovové bylo pečlivě odstraněno, ale analýza prokázala, že to kdysi byla uniforma hlídkujícího."

Kosmické proudy 129

"Tedy tělo našeho falešného přítele?" zeptal se Balle.

"Asi ne," odpověděl Fife. "Kdo by ho tajně zabil?"

"Sebevražda," vzplanul Bort. "Co si ten zatracený bastard myslel? Že nám bude dlouho unikat? Řekl bych, že zvolil lehčí smrt. Osobně bych rád zjistil, kdo mu umožnil dostat se k destrukturu a spáchat sebevraždu."

"Asi ne," opakoval Fife. "Jestliže ten člověk spáchal sebevraždu, musel si nejdříve svléknout uniformu, spálit ji, vybrat z popela přezky a kovové ozdoby, odejít z jeskyně nahý nebo ve spodním prádle, zbavit se těch přezek a ozdob, vrátil se a teprve pak se zpopelnit."

"Tělo bylo nalezeno v jeskyni?" zeptal se Bort.

"Ano, v jedné z těch umělých jeskyněk v parku."

"Měl tedy spoustu času a dostatek klidu," pronesl útočně Bort, nechtěl se své teorie vzdát. "Mohl si nejdrive stáhnout přezky a ozdoby, a pak..."

"Pokusit jste se někdy odstranit přezky z uniformy hlídky, aniž jste ji nejdříve spálil?" přerušil ho Fife ironicky. "Můžete mi něco říci o motivu, jestliže tělo patřilo falešnému hlídkujícímu? Proč by páchal sebevraždu? Kromě toho zde máme zprávu lékařských expertů, kteří prohlíželi tělesné pozůstatky. Ta kostra nepatří hlídkujícímu, ani Floriňanovi ne. Patří Sarkanovi."

Steen vykřikl: "To snad ne!" Starý Balle vytřeštil oči dokořán. Občasné záblesky, zrcadlící se na kovovém povrchu jeho zubů, propůjčovaly Runovi, který seděl v potměšlých krychli, alespoň náznak života. Ani Bort se neubráníl ohromení.

"Chápete?" zeptal se Fife. "Nyní jistě chápete, proč musel být kov z uniformy odstraněn. Ten, kdo Sarkana zabil - nechtěl to být kdokoli - chtěl, abychom si mysleli, že popel pochází z oblečení Sarkana, které z něho stáhl a spálil drive, než ho zabil, abychom se mohli domnívat, že jde o sebevraždu nebo soukromé vyřizování účtů naprosto nesouvisející s naším falešným hlídkujícím. Nevěděl však, že z analýzy popela můžeme rozpoznat rozdíl mezi kyrtem sarkanského oděvu a celulózou uniformy, i když nenajdeme přezky a ozdoby."

Zjistili jsme tedy, že máme mrtvého Sarkana a popel pocházející z uniformy hlídky, a nemůžeme než předpokládat, že se někde v Horním Městě pohybuje živý měšťan v sarkanském oděvu. Náš Floriňan přišel

130 Isaac Asimov

na to, že si na hlídkujícího hraje už tak dlouho, že mu hrozí stále větší nebezpečí odhalení, a proto se rozhodl stát se zemanem. A stal se jím jediným možným způsobem."

"Chytili ho?" zeptal se důrazně, ale nepříliš bystře Bort.

"Ne, nechytily."

"Proč ne? U Sarku, proč ne?"

"Chytil ho," řekl Fife bezbarvě. "Momentálně máme na pořadu po-divuhodností důležitější záležitosti. Ve srovnání s nimi je nepříjemnost s falešným Sarkanem maličkostí."

"Přejděte k věci!" dožadoval se Runě.

"Strpení! Nejdříve mi dovolte, abych se vás zeptal, zda si vzpomínáte na pohřešovaného kosmoanalytika z loňského roku."

Steen se uchichl.

"Už zase?" zeptal se opovržlivě Bort.

"Je zde nějaká souvislost?" přidal se Steen. "Nebo budeme tu nechutnou záležitost z loňska probírat znovu? Unavuje mě to."

Fife se nezavracel dotčeně, nýbrž pokračoval: "Tyto bouřlivé události ze včerejška a předvčerejška mají svůj původ v tom že ve florinské knihovně byly žádány přehledné texty o kosmoanalýze. To je pro mě dostatečná souvislost. Pokusím se o tom přesvědčit každého z vás. Začnu popisem těch tří, jichž se nepříjemnost v knihovně týkala, a prosím, abyste mě chvíli nepřerušovali."

Především je zde měšťan. To je ten pan nebezpečný z celé trojice. Na Sarku získal výtečné hodnocení jako inteligentní a věrný materiál. Nyní, bohužel, využívá svých schopností proti nám. Je nepochybně tím, kdo nese odpovědnost za ta čtyři zabití. Mimochodem, je to docela solidní výkon. Když vezmeme v úvahu, že z těch čtyř byli dva hlídkující a jeden Sarkan, je to na domorodce výkon přímo neuvěřitelně vynikající. A dosud jsme ho nechytily."

Druhým členem trojice je domorodá žena, nevzdělaná a zcela bezvýznamná. Avšak za poslední dva dny, během nichž se celá záležitost pečlivě a ze všech hledisek prošetřovala, jsme se dozvěděli víc. Její rodiče patřili k hnutí Duše kyrtu, jestli si někdo z vás pamatuje na to poněkud směšné venkovské spiknutí, které jsme před dvaceti lety bez problémů zlikvidovali."

Kosmické proudy 131

A dostáváme se ke třetímu, nejneobvyklejšímu z celé skupiny. Tím třetím je obyčejný továrenský dělník a idiot."

Bort hlasitě vydechl a Steen se nervózně uchichl. Balle po nechal oči zavřené a Runě, obklopen šerem, se ani nepohnul.

"Když říkám idiot," pokračoval Fife, "nemíním to obrazně. Minbez se dřel do úpadu, ale dokázal ho vystopovat jen deset a půl měsíce do minulosti. V té době byl objeven v jedné vesnici kousek od florinské metropole ve stavu naprosté duševní prázdnoty. Nedokázal chodit ani mluvit. Dokonce se nedokázal sám ani najít."

Uvědomte si, že se poprvé objevil několik týdnů poté, co zmizel kosmoanalytik. Dále si uvědomte, že se během několika měsíců naučil mluvit a dokonce zastat práci v továrně na kyrty. Který idiot by se tak rychle učil?"

Znenadání se ozval Steen, téměř dychtivě: "Ach ano, kdyby byl vhodně psychosondován, dalo by se to tak zařídit."

Odmíchl se.

Fife poznamenal ironicky: "Na toto téma neznám lepšího experta, než je Steen. Ale i bez jeho dobrozdání mě napadlo totéž. Jako jediné možné vysvětlení.

Psychosondaci lze provádět pouze na Sarku nebo v Horním Městě na Florině. Ze zvyku jsme důkladně prohledali lékařské ordinace v Horním Městě. Po ilegální psychosondaci jsme však nenalezli ani stopu. Pak jednoho našeho agenta napadlo zkontrolovat výkazy všech lékařů, kteří zemřeli od chvíle, kdy se ten idiot poprvé objevil. Postarám se, aby ho za ten nápad povýšili.

Právě v jedné z těch ordinací jsme našli o našem idiotovi záznam. Asi před šesti měsíci ho tam přivedla na kontrolu domorodá žena, ta, která patří k naší trojici. To se zřejmě odehrálo v tajnosti, neboť ta žena se toho dne uvolnila z práce z naprosto jiného důvodu. Lékař našeho idiota vyšetřil a v záznamu uvedl, že evidentně šlo o psychosondážní zákrok. Nejzajímavější na tom všem je fakt, že dotyčný lékař patřil k těm, kteří mají ordinace v Horním i Dolním Městě. Byl jedním z těch idealistů, kteří si myslí, že si domorodci zaslouhují prvotřídní lékařskou péči. Byl metodického založení a vedl podrobné záznamy o všech pacientech v obou ordinacích, aby nemusel zbytečně jezdit výtahem nahoru a dolů. Mám dojem, že lahodilo jeho idealismu, když nerozlišoval mezi Sarka-

132 Isaac Asimov

ny a Floriňany ani v dokladech. Avšak záznam o našem idiotovi nebyl zdvojený, a byl to také jediný záznam, který se našel pouze v jednom vyhotovení.

Proč tomu tak bylo? Jestliže se lékař z nějakého důvodu rozhodl právě tento záznam nekopírovat, proč jej uchovával pouze mezi doklady v Horním Městě, kde se také našel? Proč ne pouze mezi doklady v Dolním Městě? Koneckonců, šlo o Floriňana, kterého přivedla Floriňanka. A byl vyšetřen v ordinaci v Dolním Městě. To vše jsme zjistili ze záznamu, který jsme našli.

Na tyto otázky existuje jediná odpověď. Záznam byl řádně založen v obou ordinacích, ale z dokumentace v Dolním Městě ho někdo odstranil - někdo, kdo si neuvědomil, že v druhé ordinaci zůstala kopie. Avšak pokračujme. Záznam z vyšetření toho idiota zahrnoval poznámku, že nález je nutno uvést v příštím běžném hlášení pro Minbez. Což je naprosto v pořádku, protože jakákoli psychosondace se může týkat zločince nebo dokonce podvratného živlu. Hlášení pro Minbez však již neodeslal. Do týdne zahynul při dopravní nehodě. Tolik shod okolností se snad nedá ani vymyslet, ne?"

Bulle otevřel oči. "Vyprávíte nám tady pěknou detektivku."

"Ano!" zvolal s uspokojením Fife. "A napínavou. A já jsem si teď na okamžik dovolil hrát si na detektiva."

"Koho obviňujete?" zeptal se Bulle, uraženě a polohlasem.

"Zatím nikoho. Dovolte, abych si mohl roli detektiva ještě chvíli ponechat."

I když Fife považoval vzniklou situaci za nejhorší krizi, jakou kdy Sark procházel, náhle zjistil, že se báječně baví.

"Zvažme vše z druhého konce," pokračoval. "Na chvíli zapomeňme na idiota a představme si kosmoanalytika. Poprvé jsme o něm slyšeli, když nám Úřad pro meziplanetární transport oznámil, že u nás přistane s lodí. Tomuto oznámení předcházela zpráva přímo od něho.

Kosmoanalytik však nepřistává. Nikde v blízkém prostoru po něm není ani stopy. A co víc, jeho zpráva, kterou převzal Úřad pro meziplanetární transport zmizí. MUK tvrdí, že jsme tu zprávu schválně zatajili. Minbez zase věří, že si ji MUK vymyslel z propagandistických důvodů.

Kosmické proudy 133

Nyní mě napadá, že se oba úřady mýlí. Ta zpráva předána byla, ale naše vláda ji nezatajila.

Vymysleme si někoho - a pro tuto chvíli ho nazvěme X. Náš pan X má přístup k záznamům Úřadu pro meziplanetární transport. Dozví se o kosmoanalytikovi a o jeho zprávě. Je chytrý a schopný rychle jednat. Zařídí, aby byl kosmoanalytikovi odeslán tajný subéterogram s pokynem přistát na nějakém menším soukromém dromu.

Kosmoanalytik uposlechne a náš pak X se tam s ním setká.

Pan X si vezme původní kosmoanalytickou zprávu o nebezpečí s sebou. A to ze dvou možných důvodů. Zaprvé, odstraněním důkazu se omezí případné další pokusy o pátrání tímto směrem. Zadruhé, ta zpráva mohla posloužit i k získání kosmoanalyticky důvěry. Kdyby si totiž kosmoanalytik umanul, že má povoleno hovořit jen se svými nadřízenými - a na něčem takovém určitě trval - pan X by si jeho důvěru získal tím, že by mu dokázal, že ví, o čem v jeho hlášení v podstatě jde.

Kosmoanalytik nepochybně hovořil, byť nesouvisle, bláznivě a nepravděpodobně, a pan X zjistil, že se mu nabízí výjimečná příležitost. Zaslal velkozemanům, tedy nám, vyděračský dopis. Postupoval natolik pečlivě, až jsem tehdy usoudil, že jde o akci Trantoru. A kdybychom mu nevyhověli, hodlal rozšiřovat poplašné zprávy o zničení Floriny - se záměrem přerušit produkci kyrtu, dokud bychom neustoupili.

Ale nějak se přepočítal. Něco ho polekalo. O tom, co to bylo, budeme uvažovat později. V každém případě se však rozhodl vyčkávat. A to zas představovalo určitý problém. Pan X totiž nevěřil tomu, co kosmoanalytik říká, ale nepochyboval, že to říká ze srdce a upřímně. Proto musel zařadit vše tak, aby kosmoanalytik neměl žádné námitky proti odložení soudního dne, který nám přišel oznámit.

Ovšem., námitky nemohl mít jedině tehdy, jestliže nemohl svobodně uvažovat. Pan X ho mohl zabít, ale jsem toho názoru, že kosmoanalytik pro něho představoval zdroj dalších informací - koneckonců, sám o kosmoanalýze nic nevěděl a nemohl proto kvalitně vydírat - a snad i výkupné pro případ, že by s vydíráním neuspěl. Proto zvolil psychosondáž. Po tomto zákroku neměl v rukou kosmoanalytika, ale idiota zbaveného rozumu, který mu na chvíli nebude překážet. A kterému se po čase smysly obnoví.

134 Isaac Asimov

A jeho další krok? Musel zajistit, aby během ročního vyčkávání kosmoanalytika nenašli a aby ho nikdo významný neviděl ani jako idiota. Další postup byl geniálně jednoduchý. Odvezl tohoto muže na Florinu, kde téměř rok žil jako pomatený domorodec pracující v továrně na kyrt.

Domnívám se, že během toho roku on nebo nějaký jeho podřízený, kterému důvěřoval, navštěvoval městečko, kam svého člověka takzvaně uklidil, aby se přesvědčil, zda je v pořádku a v přiměřeně dobrém zdravotním stavu. Při jedné z takových kontrol se dozvěděl, že jeho muže vzali na vyšetření k lékaři, který rozpoznal psychosondážní zákrok.

Dotyčný lékař zahynul a jeho záznam z ordinace v Dolním Městě zmizel. To byl první chybný krok pana X. Ani ho nenapadlo, že v horní ordinaci může existovat duplikát.

A pak se dopustil druhého chybného kroku. Psychosondovanému se začal vracet rozum příliš rychle a místní měšťan byl natolik chytrý, aby poznal, že jde o víc než o pouhý blábol. O psychosondování řekla měšťanovi asi ta domorodka, která se o pomatence starala. Ale to je jen dohad. - To by tak bylo všechno."

Fife sepnul ruce a čekal, co řeknou ostatní.

První se ozval Runě. Světlo v jeho krychli se rozsvítilo již před chvílí - Runě nyní prudce mrkal a usmíval se. "Ten příběh, Fife, byl vcelku nezázivný," poznamenal. "Kdybych si nerozsvítil, asi bych usnul."

"Jak to vidím já," pronesl zvolna Balle, "vykonstruoval jste děj, jenž plave na vodě stejně jako ten, který jste vymyslel před rokem. Z devíti desetin sestává z dohadů."

"Je to pitomost!" zvolal Bort.

"Kdo vlastně je ten pan X," zajímal se Steen. "Jestli nevíte, kdo to je, pak nic z toho nemá význam." A ohnutým ukazováčkem si částečně zakryl ústa, když rádoby vznešeně zívł.

V té chvíli se ozval Fife: "Alespoň jeden z vás pochopil podstatu.

Totožnost pana X je jádrem celé záležitosti. Zvažte, jakým podmínkám musí pan X vyhovovat, pokud je moje analýza správná.

V prvé řadě musí mít pan X dobré kontakty se Sarkanskou civilní službou. Musí to být člověk, který může nařídít psychosondáž a který si myslí, že dokáže zajistit účinné vydírání. Člověk, který může bez pro-

V

Kosmické proudy 135

blémů převézt kosmoanalytika ze Sarku na Florinu a který dokáže zařídít, aby na Florině zahynul jeden konkrétní lékař. Nemůže to být jen tak někdo, ale někdo velice důležitý. Musí to být velkozeman. Nejste téhož názoru?"

Bort se zvedl a jeho hlava na okamžik zmizela, než se opět posadil. Steen se ječivě, trochu hystericky zasmál. V Runových očích, zpola zapadlých v odulých důlcích, se zablesklo. Balle jen zvolna potřásl hlavou.

"Pro kosmos, Fife, koho obviňujete?" vykřikl Bort.

"Zatím nikoho." Fife zůstal chladnokrevným. "Konkrétně nikoho. Podívejte se na to takhle: Nás je pět. Na celém Sarku by nikdo jiný nedokázal to, co dokázat pan X. Jen někdo z nás pěti. To je jisté. Kdo z nás pěti to je? Tak především, já to nejsem."

"Na to máme vaše slovo, že?" odsekl Runě.

"Na to vám slovo ani nemusím dávat," usmál se Fife. "Jsem jediný, kdo nemá motiv. Motivem pana X je získat kontrolu nad kyrtovým průmyslem. Já nad ním kontrolu již mám. V mém vlastnictví je třetina florinské půdy. Mé továrny, strojírna a přepravní flotily jsou natolik silné, že mohu každého z vás jednoduše z trhu vytlačit, kdykoli budu chtít. Nemusím se uchýlovat ke komplikovanému vydírání."

Nyní musel téměř křičet, aby přehlušil jejich sborové reptání. "Poslouchejte! Vy všichni máte motiv! Runě má nejmenší kontinent a nejmenší podíl. Vím, že se mu to nelíbí, ale nic jiného dělat nemůže. Balle je z nejstaršího rodu - bývaly doby, kdy jeho rod vládl celému Sarku. Na to pravděpodobně nezapomněl. Bort zas těžce nese, že ho v radě vždycky přehlasujeme a že tedy nemůže vládnout svým teritoriím s bičem v ruce, jak by se mu líbilo. Steen má drahé záliby a jeho finanční situace není zrovna růžová. Potřebuje si na své koníčky vydělat, a to je silný hnací motor. Tak takové jsou motivy nejrůznější. Závist. Touha po moci. Touha po penězích. Prestiž. Kdo z vás to tedy je?"

V očích starého Balla se náhle objevil zlomyslný výraz. "Vy to víte?"

"Na tom nezáleží. Poslechněte si teď tohle. Řekl jsem, že poté, co nám poslal první dopis, pana X něco polekalo. Víte, co to bylo? Naše první porada, na niž jsem vás vyzýval k jednotnému postupu. Pan X zde byl, pan X byl a je jedním z nás. Věděl, že jednotný postup znamená

136 Isaac Asimov

konec. Zpočátku spoléhal na to, že nad námi zvítězí - vycházel totiž z toho, že nás znevýhodňuje pevně zakotvený princip kontinentální autonomie. Pak zjistil, že se zmýlil, a rozhodl se vyčkat do doby, než se situace uklidní a on bude moci pokračovat.

Leč dosud se mýlí. My budeme i nadále postupovat společně, což lze bezpečně zajistit, pokud je pan X skutečně jedním z nás, jen jediným způsobem. Kontinentální autonomie končí. Takový přepych si totiž už nemůžeme dovolit, protože uskutečnění záměrů pana X by představovalo ekonomickou porážku nás ostatních, případně intervenci Trantoru. Já jediný si mohu věřit, takže od této chvíle jsem v čele jednotného Sarku. Vnímáte mě?"

Všichni vyskočili ze svých křesel a křičeli. Bort mával zaťatou pěstí, v koutcích úst se mu objevila pěna. Fyzicky nemohli nic udělat, protože každý z nich byl na svém kontinentu, a ten byl daleko.

Fife se usmál, dál seděl za stolem a pozoroval, jak ostatní dávají najevo pobouření.

"Nemáte na výběr." dodal posléze. "Za uplynulý rok jsem provedl určité přípravy. Důstojníci, na které se mohu spolehnout, převzali velení námořnictva."

"Velezrada!" zaznělo hystericky.

"Zrada na kontinentální autonomii." pronesl Fife úsečně, "ale loajalita vůči Sarku."

Steen nervózně propletl prsty; lesk narudlých špiček nehtů, nalakovaných mědí, byl jedinou barvou zjevnou na jeho pokožce. "Jde nám však o pana X. Jestli je jedním z nás, jsou další tři nevinní. Já pan X nejsem." Vrhel kolem sebe zničující pohled. "Je to jeden z těch ostatních."

"Ti z vás, kdo jsou nevinní, se stanou členy mé vlády, pokud budou chtít. Nemohou nic ztratit."

"Ale proč neřeknete, kdo jsou ti nevinní!" vykřikl Bort "Nás všechny můžete ze svého příběhu o panu X vynechat..."

"Nevynechám. Za čtyřicet hodin se dozvím, kdo pan X je. Něco jsem vám dosud neřekl. Toho kosmoanalytika, o němž jsme se bavili, mám nyní ve svých rukou."

Všichni zmlkli a pohlédli na sebe zdrženlivě a podezíravě.

Kosmické proudy 137

Fife se pro sebe usmál. "Asi si říkáte, kdo z vás tím panem X je. Jeden z vás to ví, o tom nemusíte pochybovat. A za čtyřicet hodin to budeme vědět všichni. Nyní, pánové, mějte na paměti, že jste zcela bezmocní. Válečné loďstvo mám pod kontrolou. Přeji vám hezký den."

A pokynul gestem, které znamenalo ukončení porady.

Mizeli jeden po druhém jako hvězdy v hlubinách kosmu, když je na obrazovce zastíní přelétající neviditelná troska kosmické lodě.

Posledním na odchodu byl Steen. "Fife," řekl chvějícím se hlasem.

Fife vzlédl. "Ano? Když jsme teď zůstali sami dva, chcete se přiznat? Jste pan X."

Steenovu tvář zkřivil úlek. "Ne, to ne. Skutečně. Chtěl jsem se jenom zeptat, zda jste to mínil vážně. Totiž to s tou kontinentální autonomií a se vším ostatním. Myslel jste to vážně?"

Fife upřel oči na starý chronometr na stěně. "Přeji vám hezký den."

Steen zasténal. Zvedl ruku k vypínači a za okamžik zmizel i on.

Fife zůstal sedět bez hnutí, s kamennou tváří. Když porada skončila a vzrušení krize pominulo, propadl skličujícím pocitům. Jeho tenké rty vytvářely v kulatém obličejí štěrbinu ostrou jako žiletka.

Veškeré jeho úvahy vycházely z předpokladu, že kosmoanalytik je blázen a že žádná záhuba nehrozí. Ale kvůli pouhému bláznovi se toho přihodilo až příliš mnoho. Ztratil by Juna z MUK rok hledáním šílence? Byl by tak tvrdohlavý, kdyby šlo o příběh z říše pohádek?

O svých pochybnostech se Fife nikomu nezmínil, sotva se o nich v duchu odvážil uvažovat sám. Co když kosmoanalytik není žádný blázen? Co když se nad světem kyrtu skutečně vznáší hrozba záhuby...?

Před velkozemanem se tiše a pokorně objevil jeho florinský tajemník. "Pane!"

"Cože?"

"Lod' s vaší dcerou přistála."

"Je kosmoanalytik a ta domorodá dívka v pořádku?"

"Ano, pane."

"Ať je nevyslýchají, dokud nebudu přítomen. Ať je pouze zajistí, dokud se nedostavím... Něco nového z Floriny?"

138 Isaac Asimov

"Ano, pane. Ten měšťan byl zadržen a je převážen na Sark."

Kosmické proudy 139

14. Jachtař

S postupujícím soumrakem se přístaviště úměrně rozzářila. Intenzita osvětlení se v žádné denní době příliš nelišila od jasu mírně pokročilého odpoledne. V doku číslo 9, stejně jako v ostatních jachtařských docích Horního Města, bylo světlo jako ve dne po celou dobu rotace Floriny. Za poledního slunce mohl jas zesílit, ale to byla jediná výjimka. Markis Genro konstatoval, že den příjemně uplynul, pouze podle toho, že za sebou při vstupu na drom zanechal barevná světla nočního Města, která zářila na pozadí tmavnoucí oblohy.

Genro prošel hlavní branou a zastavil se; pohled na obrovskou podkovu se třemi tucty hangárů a pěti startovacími šachtami na něho zřejmě neudělal žádný dojem. Byl to pro něho stejně běžný pohled jako pro každého jachtaře.

Vytáhl dlouhou fialovou cigaretu, na konci opatřenou kouskem tenké fólie, kterou odstranil, teprve pak si ji vložil mezi rty. Zakryl ji miskou dlaní a díval se, jak špička při zapalování nazelenale žhne. Cigaretu se stravovala jen zvolna a nezanechávala popel. Z nosních dírek mu vycházel nazelenalý kouř.

"Zatracená práce!" zabručel.

Jeden z členů jachtařského klubu, oblečený do běžné pilotní uniformy, na níž jen střízlivý, vkusný nápis nad horním knoflíkem prozrazoval, že je členem výboru, se rychle zvedl a spěchal Genrovi naproti, ale dával si záležet, aby nebylo znát, že chvátá.

"Ahoj, Genro! Copak, nechce se ti nic dělat?"

"Ahoj, Doty. Jen jsem si říkal, že kvůli všem těm zmatkům, co nastaly, mohlo taky třeba nějakého chytráka napadnout doky zavřít. Díky Sarku, nenapadlo."

"K tomu ještě může dojít," poznamenal Doty střízlivě. "Slyšels, co je nového?"

"Jak dokážeš rozlišit, co je a co není nového?" zazubil se Genro.

"No, slyšels, že to o tom domorodci je fakt? Že je to vrah?"

"Chceš říct, že ho chytili? To jsem neslyšel."

140 Isaac Asimov

"Ne, zatím ho nechtyli. Ale už vědí, že v Dolním Městě není!"

"Ne? A kde tedy je?"

"Přece v Horním Městě. Tady."

"Povídej." Genro vykultil oči, pak je na znamení nedůvěry přimhouřil.

"Hlídky zběsile lítají po Kyrtové dálnici. Obklíčily městský park a v Aréně zřídily koordinační středisko. To všechno je fakticky pravda."

"Snad." Genro mimoděk těkal očima po lodích v hangárech. "V devítce jsem nejmiň dva měsíce nebyl. Jsou tam nějaké nové lodě?"

"Ne... Vlastně ano, je tam Hjordessův Ohnivý Šíp."

Genro potřásl hlavou. "To je taková ta chromová příšera? Tu jsem viděl. Nechce se mi ani pomyslet, že si nakonec budu muset zkonstruovat loď sám."

"Ty chceš Kometu prodat?"

"Prodat nebo dát do šrotu. Tyhle nové mi lezou na nervy. Je to samá automatika, prostě nuda."

"Jo, slyšel jsem, že ostatní říkají totéž," souhlasil Doty. "Něco ti řeknu. Jestli se dozvím o nějakém starém modelu v dobrém stavu, dám ti vědět."

"Díky. Nevadí, když se tady trochu projdu?"

"Samozřejmě že ne. Jen do toho." zazubil se Doty, kývl na pozdrav a odkráčel.

Genro pomalu obcházel kolem. Cigaretu, teď už poloviční, mu visela z úst. Zastavoval se u každého hangáru a zasvěceným pohledem prohlížel stroje, které v nich stály.

U hangáru 26 zbystřil pozornost - nahlédl přes nízkou ohradu a zavolal: "Zemane?"

Vložil do své otázky zdvořilý tón, ale když po chvíli mlčení musel promluvit znovu, jeho hlas již zněl méně zdvořile, ale zato rozhodně.

Na zemana, který se vynořil zpoza ohrady, nebyl nijak příjemný pohled, už proto ne, že na sobě neměl pilotní uniformu. A pak, potřeboval oholit, a taky kapuci měl naraženu nejvyšším nevhodným způsobem - téměř mu zakrývala polovinu obličeje. Celkově vypadal podezřele.

"Jsem Markis Genro. Tohle je vaše loď, pane?"

"Ano, je." Přitakání znělo váhavě a stísněně.

Kosmické proudy 141

Genro si toho nevšiml. Zvrátil hlavu dozadu a pozorně si prohlížel linie jachty. Pak vytáhl z úst zbytek cigarety a cvrknutím prstů ho poslal vysoko do vzduchu. Když nedopalek dosáhl nejvyššího bodu své dráhy, se slabým zábleskem zmizel.

"Nevadilo by vám, kdybych šel dál?" zeptal se Genro, a když jeho protějšek po krátkém zaváhání uhnul stranou, vstoupil.

"Jakým druhem motoru je jachta vybavena?"

"Proč se ptáte?"

Genro byl vysoký, kůže měl tmavou, oči černé a nakrátko ostříhané vlasy tuhé. Převyšoval měšťana o půl hlavy, a když se usmál, bylo vidět bílé, stejnoměrné zuby. "Abych řekl pravdu, rozhlížím se po nové lodi."

"Chcete říct, že máte zájem o tuhle?"

"Nevím. Něco takového, možná - pokud bude za rozumnou cenu. Nicméně, nebyl byste proti, kdybych se podíval na řízení a na motor?"

Podivný muž jen stál a mlčel.

Genro po chvíli pronesl o poznání chladnějším tónem: "Jak si přejete." A odvrátil se.

"Třeba ji prodám," zadržel ho měšťan a šmátral rukama po kapsách. "Tady je licence."

Genro si licenci letmo prohlédl, pak ji vrátil.

"VyjsteDeamo."

Oslovený přikývl. "Jestli chcete, můžete dál."

Krátkým pohledem na velký přístavní chronometr se svítícími ukazateli, které zářily i za bílého dne, Genro zjistil, že začíná druhá hodina po západu slunce.

"Děkuji. Nepůjdete napřed?"

Deamone znovu zašátral po kapsách a vytáhl svazek páskových klíčů, "Až po vás, pane."

Genro vzal svazek a přebíral se klíči, hledal drobné kódové značky pro loď. "To bude asi tenhle," poznamenal po chvíli.

Vyšel po krátké rampě na nástupní plošinu a pozorně prohlížel tenkou spáru na pravé straně přetlakového uzávěru.

"Nevidím nic... Aha, tady to je." Přešel na druhou stranu.

Uzávěr se otevřel, zvolna a nehlukně, a Genro se jako první vnořil do temnoty. Jakmile se za oběma zavřely dveře, červený uzávěr se au-

142 Isaac Asimov

tomaticky zatáhl. Otevřely se vnitřní dveře a v celém interiéru se rozzářila bílá světla. Vešli do lodě.

Myrlyn Terens neměl na vybranou. Už si ani nepamatoval, kdy měl naposled možnost volby. Celé tři dlouhé,

strastiplné hodiny strávil u Deamonovy lodě a čekal, neschopen cokoli udělat. Až do této chvíle neviděl žádné východisko, nedokázal si představit, že jeho situace může skončit jinak než zajetím.

A pak se objeví tenhle chlapík, kterému padne do oka Deamonova jachta. Bylo by bláznovstvím, kdyby se s ním dohadoval asi by nedokázal moc dlouho předstírat, kým je. Avšak nemohl ani zůstat tam, kde byl. Jenže na lodi mohlo být jídlo. Divil se, proč ho to nenapadlo dřív.

Jídlo na lodi opravdu bylo.

"Je čas na věčen." poznamenal. "Nedáte si něco?"

Genro se sotva ohlédl přes rameno. "No, možná později. Děkuji."

Terens nenaléhal. Nechal jachtaře obhlížet loď a sám se s radostí uchýlil k nakládanému masu a ovoci v obalech z celulitu. Nakonec se dychtivě napil. Naproti kuchyňky byla koupelna - zamkl se v ní a vykoupal se. Měl příjemný pocit, když si mohl alespoň na chvíli stáhnout těsnou kapuci. Dokonce našel i mělkou skříň, z níž si vzal oděv na převlečení.

Genro se vrátil a řekl: "Poslyšte, nevadilo by vám, kdybych se s vaší jachtou proletěl?"

"Nemám námitek. Zvládnete tenhle model?" zeptal se Terens s předstíranou lhostejností; připadalo mu, že se už dokáže mnohem lépe ovládat než prve.

"Myslím, že ano." usmál se jachtař. "Lichotím si, že zvládnu každý běžný model. Nicméně, dovolil jsem si zavolat řidičí věž startovací dráha je volná. Tady je má jachtařská licence, pokud byste ji chtěl vidět, než odstartujeme."

Terens na licenci pohlédl stejně letmo jako před chvílí Genro na tu jeho. "Řízení je vaše," řekl.

Kosmické proudy 143

Majestátně jako létající velryba se loď vynořila z hangáru. Její dia-magnetický trup rozhrnul kyprou blánu startovacího pole do hloubky deseti centimetrů.

Terens se díval, jak Genro s hodinářskou přesností manipuluje s řízením. Pod jeho prsty se z jachty stal živý organismus. Zmenšená kopie pole, zachycená na obrazovce, se posouvala a měnila s každou sebemenší změnou v řídicích obvodech.

Jachta se zastavila, přilepená k okraji startovací šachty. Diamagne-tické pole směrem k přidi postupně sílilo a lodní nos se začal zvedat. Terens si to našťěstí neuvědomoval, protože pilotní kabina se natáčela v mnohosměrných závěsech ve směru působení gravitace. Zadní příruby lodě zapadly do příslušných drážek šachty. Jachta nyní stála vzpřímeně a její přední čněla k obloze.

Duralitový kryt startovací šachty vklouzl do výřezu a odhalil pohled na neutralizační zónu, která přebírá první náraz tlakové energie z hyper-atomových motorů.

Genro pokračoval v zasvěcené konverzaci s řidičí věží, až nakonec řekl: "Deset sekund do startu."

Stoupající červená nitka v křemíkové trubičce odpočítávala plynoucí sekundy. Pak sepnula kontakt a tažná síla rázem pocítila k životu.

Terens cítil, jak těžkne, jak ho tlak tiskne do sedadla. Neubránil se pocitu svíravého strachu, ale jen lhostejně zabručel: "Jak se ovládá?"

"Docela dobře," uznal Genro téměř konverzačním tónem. Zdálo se, že na něho akcelerace nijak nepůsobí.

Terens se posadil uvolněněji, snažil se nevzdorovat tlaku, a pozoroval obrazovku, na níž hvězdy, jak atmosféra řídla, dostávaly ostřejší kontury a jasněly. Kyrt dotýkající se jeho pokožky byl vlhký a chladil.

Konečně se ocitl v kosmickém prostoru. Terens neměl žádné zkušenosti, takže nepoznal, co všechno Genro s jachtou zkouší, ale viděl, jak hvězdy putují po obrazovce sem a tam. Genrovy dlouhé, štíhlé prsty poletovaly po řídicím panelu, jako by to byl hudební nástroj. Konečně obrazovku vyplnila výšeč oranžového glóbu.

144 Isaac Asimov

"Ujde," ozval se Genro. "Udržujete ji v dobrém stavu, Deamone. Je malá, ale má určité přednosti."

Terens pečlivě volil slova: "Možná byste rád vyzkoušel její rychlost a skokovou kapacitu. Můžete, jestli chcete. Nic proti tomu nemám."

"Fajn," přikývl Genro. "Co navrhuje, kam se vypravit? Co takhle na..." váhavě se odmlčel, než dopověděl: "A proč ne na Sark?"

Terensovi se zrychlil dech, protože na Sark také myslel. Začínal věřit, že se nachází v říši kouzel. Zvláštní, jak se všechno dalo do pohybu i bez jeho přičinění. Nebylo obtížné přesvědčit sama sebe, že ten pohyb není náhodný, nýbrž že sleduje určitý řád. V dětství trpěl falešnou představou, že se zemane starají o domorodce jako dobří rodiče, a z něčeho takového je obtížné vyrůst... Ale na Sarku byl Rik, kterému se vracela paměť. Hra dosud neskončila.

"Proč ne, Genro," opáčil vzrušeně.

"Tak tedy vzhůru na Sark."

Se zvyšující se rychlostí zmizel kotouč Floriny z obrazovky, na níž se zase vrátily hvězdy.

"Jaký máte na Sark nejlepší čas?" zeptal se Genro.

"Nic kosmického," odpověděl neurčitě Terens. "Solidní průměr."

"Pak jste to tedy musel dokázat pod šest hodin."

"Občas ano."

"Nebudete proti, když to zkusím za pět?"

"Vůbec ne." řekl Terens.

Trvalo hodinu, než se dostali dost daleko od hmotného zkreslení kosmické struktury, aby mohli provést skok.

Terensovi působilo přímo muka, že musí zůstat vzhůru. Již třetí noc nespal vůbec nebo jen málo, a vypětí posledních dní nedostatek spánku jen znásobovalo.

Genro na něho vrhl letný pohled. "Proč si nedáte šlofíka?"

"To nic." řekl Terens a snažil se napumpovat trochu života do ochablých obličejových svalů. Pak přehnaně zívá a omluvně se usmál. Jachtař se opět věnoval přístrojům.

Kosmické proudy 145

Sedadla v kosmické jachtě jsou sice pohodlná jen v nezbytné míře, jejich hlavním úkolem je chránit člověka před přetížením, ale snadno v nich usne i ten, kdo není příliš unaven. Terens, který by v té chvíli usnul třeba na skleněných střepech, si vůbec neuvědomil, kdy ho spánek přemohl.

Spal dlouho, spal hlubokým a bezesným spánkem jako ještě nikdy v životě. O tom že žije, svědčilo jen rovnoměrné oddechování. Jinak se ani nepohnul - dokonce ani tehdy, když mu byla z hlavy stažena kapuce.

Probouzel se otupěle a pomalu. Po dlouhé minuty neměl nejmenší potuchy, kde se nachází. Myslel si, že je opět ve svém domě. Skutečnost se mu do mozku vracela postupně a zvolna. Nakonec se usmál na Gen-ra, který dosud seděl u řízení, a poznamenal: "Asi jsem usnul."

"Asi. Tamhle je Sark." Genro kývl hlavou k obrazovce, které vévodil bílý půlměsíc.

"Kdy přistaneme?"

"Asi za hodinu."

Terens byl již natolik vzhůru, aby si povšiml, že se Genrovo chování změnilo. A jako ledová sprcha na něho zapůsobilo, když zjistil, že ocelově šedý předmět, který Genro drží v ruce, není nic jiného než jehlová zbraň.

"Co do kosmu...?" začal a pokusil se povstat.

"Sed'te!" řekl důrazně Genro. V druhé ruce držel kapuci.

Terens pozvedl ruku k hlavě a prsty se dotkl svých vlasů barvy písku.

"Ano," přikývl Genro, "je to naprosto jasné. Vy jste domorodec."

Avšak Terens jen civěl a mlčel.

"Věděl jsem, že jste domorodec, ještě než jsme nastoupili na loď."

Terens měl v ústech sucho a oči ho pálily. Upíral pohled na drobnou, smrtící hlavěň a čekal, že z ní náhle vyšlehne tichý záblesk. Vzdoroval dlouho, hodně dlouho, ale nakonec prohrál.

Genro však, jak se zdálo, nijak nespěchal. Pevně svíral jehlovou pistoli, hovořil pečlivě a rozvláčně.

146 Isaac Asimov

"Vaší hlavní chybou, měšťane, byla představa, že se vám bude donekonečna dařit klamat organizovanou policejní sílu. Nicméně právě to, že jste si za oběť vybral Deamona, bylo dost nešťastné."

"Já si ho nevybral," zakrákal Terens.

"Vtom případě jste neměl moc štěstí. Před nějakými dvanácti hodinami čekal Alstare Deamone v městském parku na manželku. K tomu, aby se s ní sešel právě tam, neměl jiný než sentimentální důvod. Na tom místě se totiž seznámili a ve výroční den se tam každoročně scházeli. Na takovém oslavování seznámení není u mladých manželů nic neobyčejného, ale Daemonovi to považovali za důležité. Deamone si samozřejmě neuvědomil, že se na tak poměrně odlehlém místě může stát vhodnou obětí vrahy. Koho by také napadlo, že je v Horním Městě vražda vůbec možná?"

Za normálních okolností by se taková vražda zjistila až za několik dní. Deamonova manželka se však dostavila na scénu vraždy během půl hodiny. Překvapilo ji, že tam na ni manžel nečeká. Později vypověděla, že nebyl ten typ, který by odešel jen proto, že se opozdila. Často chodila na schůzky pozdě, její manžel s tím víceméně počítal. Proto ji napadlo, zda na ni třeba nečeká před jejich jeskyní.

Samozřejmě že tam na ni čekal - právě v jejich jeskyni, která se nacházela poblíž místa, kde jste ho přepadl. Když tedy do jeskyně vstoupila, našla..., no, vy víte, co našla. A přestože hovořila téměř hystericky a hodně nesouvisle, přece jen se jí podařilo podat prostřednictvím kanceláře Minbezu zprávu hlídkám.

Jaký teď máte pocit, měšťane, když víte, že člověka, jehož jste chladnokrevně zavraždil, našla jeho manželka? A navíc přesně na místě, které pro ně představovalo krásné vzpomínky?"

Jenže Terens se přímo zalykal zlobou. Pak se zhluboka nadechl a přes rudý závoj hněvu a nenávisti pronesl: "Vy, Sarkané, jste zabili miliony Floriánů! Ženy. I děti. Na nás jste zbohatli. Tato jachta..." Na víc s dechem nevystačil.

"Deamone nenesl žádnou odpovědnost za to, jak to na světě chodí," namítl Genro. "Kdybyste se narodil jako Sarkan, co byste udělal? Vzdal byste se svého majetku, pokud byste nějaký měl, a šel pracovat na kyr-tová pole?"

"Tak střílejte!" zvolal Terens. "Na co čekáte?"

Kosmické proudy 147

"Není proč spěchat. Máme dost času na to, abych dopověděl, co jsem začal," řekl Genro a zamyslel se. "Nevěděli jsme jistě, kdo je obětí a kdo vrahem, ale správně jsme usoudili, že se jedná o Deamona a o vás. Připadalo nám to logické především proto, že popel vedle těla pocházel z uniformy, kterou jste ze sebe udělal hlídkujícího Sarkan. Dále se zdálo být pravděpodobné, že zamíříte k Deamonově jachtě. Podcenil jste nás, měšťane."

Přesto bylo všechno dost zamotané. Byl jste zoufalý, a proto nestačilo, abychom vás jenom sledovali. Měl jste zbraň, a kdy bychom vás zahnali do kouta, nepochybně byste se pokusil o sebevraždu. Na tom jsme neměli zájem. Chtěli vás na Sarku a chtějí vás v dobrém stavu.

Stál jsem tedy před obzvláště ožehavou situací - musel jsem přesvědčit Minbez, že to zvládnou sám, že vás dostanu na Sark bez problémů a bez rámusu. Musíte uznat, že to je přesně to, co dělám.

Priznám se vám, že jsem zpočátku pochyboval, zda jste skutečně naším člověkem. Měl jste na sobě běžný pracovní oblek, a ten se na jachtařském přístavišti vyjímá jako frak na pláži. Myslel jsem si, že by nikoho ani nenapadlo hrát si na

jachtaře bez patřičného převleku. Domníval jsem se, že vás poslali jako návnadu, že jste jen nastrčená figura určená k tomu, abychom vás zajali, zatímco ten pravý, kterého hledáme, bude prchat jiným směrem. Váhal jsem a různě jsem vás zkoušel. Klíč k jachtě jsem zasunoval na nesprávná místa. Žádná loď, co kdy byla vymyšlena, se neotevírá napravo od přetlakového uzávěru - vždycky nalevo. Můj omyl vás však ani v nejmenším nepřekvapil. Pak jsem se zeptal, jestli vaše jachta někdy dokázala zdolat vzdálenost mezi Sarkem a Florinou pod šest hodin. Odpověděl jste, že občas ano. To bylo zcela pozoruhodné tvrzení. Nejlepší čas je nad devět hodin. Dospěl jsem k názoru, že nejste návnada. Vaše nevědomost byla přímo ukázková - a nepředstírána. Pravděpodobně jste byl tím pravým. Stačilo jen počkat, až usnete a v obličeji jste měl přímo vepsáno, že spánek nutně potřebujete - pak vás odzbrojit a držet v šachu vhodnou zbraní. Kapuci jsem vám stáhl jen ze zvědavosti. Chtěl jsem vidět, jak vypadá sarkanský hábit, když z něho čouhá rusá hlava.

148 Isaac Asimov

Terens už hodnou dobu upíral oči na nervové důtky. Genro si možná povšiml stahů jeho obličejových svalů, možná se jen dovtipil, co Terens zamýšlí.

"Samozřejmě že vás nesmím zabít," pokračoval, "ani kdybyste mě napadl. Dokonce ani v sebeobraně vás nesmím zabít. Ale to vám nedává žádnou výhodu. Jestli se jenom pohnete, ustřelím vám nohu."

Bojová nálada z Terense ihned vypřichala. Přiložil si špičky prstů na čelo a posadil se zpříma.

"Víte, proč vám to všechno vyprávím?"

Terens neodpověděl.

"Zaprvé," vysvětloval Genro, "docela se mi líbí, když vidím, že trpíte. Nemám vrahy v lásce, a zejména nemám v lásce domorodce, kteří zabíjejí Sarkany. Nařídili mi, abych vás přivezl živého, ale v mých rozkazech nestojí nic o tom, abych vám cestu zpříjemnil. Zadruhé je nutné, abyste si svou situaci plně uvědomil, protože až přistaneme na Sarku, bude záviset jenom na vás, co bude dál."

Terens vzhlédl; "Cože?"

"Minbez ví, že jste na cestě. Florinský oblastní úřad jim předal zprávu, jakmile tato jachta opustila florinskou atmosféru. Na to můžete vzít jed. Jak jsem řekl, musel jsem Minbez přesvědčit, že tohle všechno zvládnou sám, a to, že jsem to dokázal, zcela mění situaci."

"Nerozumím," pronesl Terens udiveně, ale celkem bez zájmu.

Genro však byl sebevědomí samo; "Když jsem řekl, že vás na Sarku chtějí v dobré kondici, nemínil jsem Minbez, ale Trantor!"

Kosmické proudy 149

15. Odpadlík

Selim Junz nebyl žádný flegmatik. Nic na tom nezměnil ani rok prožitý v pocitech marnosti. Nedokázal noblesně usrkvat víno, jestliže jeho duševní pohoda spočívala na vratkých základech. Prostě nebyl jako Ludigan Ábel. Když přestal vzrušeným hlasem argumentovat, že neexistuje důvod, který by Sark opravňoval unést příslušníka MUK, a to bez ohledu na to, v jakém stavuje trantorská špionážní síť, Ábel pouze poznamenal: "Říkal jsem si, doktore, že bude lepší, zůstanete-li přes noc tady."

"Mám na práci něco důležitějšího," pronesl Junz mrazivě.

"Nepochybně, mladý muži, nepochybně. Přes to prese všechno, Sark se musel pořádně rozjet, jestliže nám likviduje agenty. Existuje vysoká pravděpodobnost, že by vás mohlo potkat něco neblahého, než tato noc skončí. Přečkejme ji a uvidíme, co nám přinese zítřejší den."

Marně Junz proti nařízené nečinnosti protestoval. Ábel, aniž se přestal tvářit nevzrušeně a netečně, najednou jako by ztratil sluch - a nechal Junze odvést, zdvořile sice, ale nesmlouvavě, do ložnice pro hosty.

Junz ležel v posteli, upíral oči na slabě světélkující strop pokrytý freskami a věděl, že neusne. Při jednom nadechnutí se mu zazdálo, že cítí závan plynu, somninu, a než se pořádně nadechl, aby si dohad potvrdil, už spal jako zabítý. O pět minut později, kdy umělý průvan vypláchl anestetikum z místnosti, měl v sobě již takovou dávku, že mohl zdravě spát osm hodin.

Probudil se do chladného polosvětla rozbřesku a upřel pohled, přerušovaný mžouráním, na Ábela.

"Kolik je hodin?" zeptal se.

"Šest."

"Dobrý kosme!" rozhlédl se a vystrčil své hubené nohy zpod přikrývky.

150 Isaac Asimov

"Vstal jste brzy."

"Nespál jsem."

"Cože?"

"Věřte, že to na sobě cítím. Antisomnin na mě nepůsobí jako zamlada."

"Omluvte mě na okamžik," zabručel Junz.

Tentokrát mu příprava na nadcházející den trvala jen pár okamžiků. Když se vrátil, dotahoval si ještě pásek na tunice a uzpůsoboval magnetické zapínání.

"Tak jak? Jistě jste neprobdl celou noc a nevzbudil mě v šest, abyste mi nic nevyprávěl."

"Máte pravdu. Máte pravdu." Ábel se posadil na postel, kterou uvolnil Junz, a rozesmál se.

"Omlouvám se, Junzi," řekl. "Nejsem ve své kůži. Bdění na mě působí jako droga, točí se mi hlava. Mám dojem, že

navrhnou Trantoru, aby sem místo mě poslali někoho mladšího."

Junz pronesl s trochou ironie, do níž nemohla neproniknout náhlá naděje: "Zjistil jste, že našeho kosmoanalytika přece jenom nenašli?"

"Ne, našli. Je mi to líto, ale našli. Jenom mě potěšila skutečnost, že naše síť je zcela v pořádku."

Junz měl sto chutí poznamenat, že se může jít i se svými sítěmi nechat vycpat, ale udržel se.

"Není pochyb o tom," pokračoval Ábel, "že věděli, že Chorov je jedním z našich agentů. Mohou vědět i o dalších, které na Florině máme. Jsou to však jen malé ryby, což je Sarkanům známo, a proto by nikdy nepovažovali za nutné podniknout víc, než je sledovat."

"Jednoho agenta vám zabili," upozornil Junz.

"Oni ne. To udělal jeden z kosmoanalytických společníků přestrojený za hlídkujícího."

Junz se zatvářil nevěřičně "Nechápu."

"Je to dost zamotané. Nedáte si se mnou snídani? Musím něco pojíst."

U kávy Ábel vyprávěl o událostech posledních šestatřiceti hodin.

Kosmické proudy 151

Junz byl ohromen. Odložil svůj šálek, dosud zcela plný, a už si ho ani nevšiml. "Pokud se na lodi dokázali ukrýt, nemuseli je odhalit. Jestliže vyšlete své lidi, aby si na tu loď počkali, až bude přistávat..."

"Pchá! Nemuseli odhalit! Sám víte, že teplo, které vydává jeden člověk navíc, na žádné moderní lodi neutajíte."

"Může to ujít pozornosti. Přístroje jsou neomylné, ale nikoliv lidé."

"Přání je otcem myšlenky. Poslouchejte mne. Víme z velice spolehlivých zdrojů, že právě teď, když se loď s kosmoanalytikem blíží k Sarku, zeman z Fife konferuje s ostatními velkozemany. Tyto mezikontinentální porady se normálně konají asi v tak velkých časových odstupech, jako je v Galaxii daleko od jedné hvězdy ke druhé. Je to náhoda, že se rádi právě v tuto chvíli?"

"Myslíte si, že konferují o kosmoanalytikovi?"

"Ano. Ale to samo o sobě není tak důležitá věc - důležitost jsme jí dali my. MUK hledal kosmoanalytika téměř rok, a hledal ho s pozoruhodnou vytrvalostí."

"Nikoli MUK," namítl Junz, "ale já. A dělal jsem to z větší části neoficiálně."

"To zeman nevědí a nevěřili by, kdybyste jim to řekl. A také Tran-tor projevil jistý zájem."

"Na moji žádost."

"Ani o tom nevědí a nevěřili by tomu."

Junz povstal a židle se za ním automaticky odsunula od stolu. S rukama za zády pevně zaklesnutýma do sebe začal přecházet po koberci sem a tam. Tam a sem. Občas letmým pohledem zavadil o Ábela.

Ábel se beze stopy vzrušení věnoval druhému šálku kávy. "Jak to všechno víte?" zeptal se Junz.

"Co všechno?"

"Všechno! Jak a kdy se kosmoanalytik tajně nalodil. Jak se měšťan vyhnul zajetí... Máte v úmyslu mě klamat?"

"Ale můj drahý doktore!"

"Přiznal jste, že jste nechal své muže pátrat po kosmoanalytikovi nezávisle na mně. Postaral jste se, abych minulou noc nepřekážel - nedal jste mi šanci překážet..." Junz si vzpomněl na zápach somninu.

"Po celou noc, doktore, jsem byl ve spojení s našimi agenty. To, co jsem udělal a co jsem se dozvěděl, spadá do kategorie - řekněme - dů-

152 Isaac Asimov

věrných informací. Musel jste být mimo, a přesto v bezpečí. A vyprávěl jsem vám, co jsem se během uplynuté noci od svých agentů dozvěděl."

"Na to, co jste zjistil, byste musel mít špióny přímo v sarkanské vládě."

"Ano, samozřejmě."

Junz se prudce obrátil: "Ale jděte!"

"Vás to překvapuje? Jistě, Sark je proslulý stabilitou své vlády a loajalitou občanů - ze zcela prostého důvodu: i ten nejubožejší Sarkan je ve srovnání s Floriňanem aristokratem a považuje se, jakkoli mylně, za příslušníka vládnoucí třídy. Uvědomte si však, že Sark není světem miliardářů, jak si většina Galaxie myslí. O tom vás musel roční pobyt přesvědčit. Osmdesát procent jeho populace má životní úroveň srovnatelnou se standardem ostatních světů a jen o málo vyšší než Florina. Vždy se najde několik chamtivých Sarkanů, kteří jsou natolik frustrováni tou hrstkou populace, která se topí v bohatství, že se dají zapřáhnout do mých služeb.

Velkou slabostí sarkanské vlády je fakt, že si již po dlouhá staletí dává případnou vzpouru do souvislosti pouze s Florinou. Zapomněli dávat pozor na sebe."

"Ti nedůležití malí Sarkané," neodpustil si Junz, "pokud vůbec existují, vám nemohou být moc platní."

"Jako jednotlivci nikoli. Všichni dohromady však tvoří užitečný nástroj, který slouží našim důležitým zájmům, a někteří z nich, právě ti, kdož si všechna ponaučení, jichž se jim za poslední dvě staletí dostalo, vzali k srdci, dokonce patří k vládnoucí vrstvě. Nabylí totiž přesvědčení, že si Trantor nakonec vybojuje nadvládu nad celou Galaxií, a já věřím, že oprávněně. Dokonce mají dojem, že se nadvláda Trantoru dočkají, a tak se raději předem přidávají k vítězné straně."

"Ve vašem podání vypadá zahraniční politika jako hodně špinavá hra," ušklíbl se Junz.

"To taky je, ale tím, že se vám špína nelíbí, nepřestane existovat. V politice však není jen samá špína. Vezměte si takového idealistu. Vezměte těch pár lidí v sarkanské vládě, kteří neslouží Trantoru pro peníze ani pro vidinu budoucího vlivu, ale jen proto, že upřímně věří, že sjednocená galaktická vláda je pro lidstvo to nejlepší, co nás může

potkat, a že jedině Trantor může takovou vládu zajistit. Mám jednoho

Kosmické proudy 153

takového člověka, mimochodem svého nejlepšího, na sarkanském Ministerstvu bezpečnosti; a ten v tomto okamžiku přivádí měšťana."

"Řekl jste, že ho zajali," namítl Junz.

"Ano, zajal ho Minbez. Ale dotyčný agent, který ho zajal, je mým člověkem." Ábel se na okamžik zakabonil. "Jenže teď svou užitečnost ztratí. Jakmile nechá měšťana uniknout, bude to pro něho v lepším případě znamenat přeražení na podřadnou funkci, v tom horším uvěznění. Ach jo."

"Co teď budete dělat?"

"To kdybych věděl. Nejdříve, jakmile přistane na kosmodromu, musíme dostat měšťana. To je jediná jistota, kterou mám. Co bude potom..." Ábel pokrčil rameny a jeho stará, nažloutlá pokožka se na lících kostech natáhla jako pergamen.

Pak dodal, "Zemane budou čekat měšťana také. Mají dojem, že ho chytili oni, a dokud ho nebude mít někdo z nás v rukou, nic zvláštního se dít nemůže."

Hluboce se však mýlil.

Stručně řečeno, všechny zahraniční ambasády v celé Galaxii dodržovaly na územích, na nichž byly umístěny, exteritoriální práva. Obecně to neznamenal víc než zbožné přání, vyjma případů, kdy si síla domovské planety vynutila respekt. V praxi to pak vypadalo tak, že jedině Trantor mohl zachovávat skutečnou nezávislost svých velvyslanců. Trantorské velvyslanectví se rozkládalo na téměř celé čtvereční míle, kolem hlídkovali ozbrojenci v uniformách s trantorskými výstavními znaky. Žádný Sarkan, pokud nebyl pozván, tam neměl přístup, a ozbrojený Sarkan v žádném případě. Jistě, trantorské osazenstvo ambasády by sotva dokázalo vzdorovat útoku jediného sarkanského pluku déle než dvě tři hodiny, následoval by však odvetný úder organizovaných sil milionu světů.

Proto na ambasádu nikdo nezaútočil.

Ambasáda si dokonce mohla dovolit přímé zásobování z Trantoru -nemusela se spoléhat na sarkanské přechody nebo mezisklady. Z trantorské mateřské lodě, vznášející se těsně nad stomilovým limitem,

154 Isaac Asimov

který odděloval planetární prostor od volného kosmu, mohly vzlétat malé gyroloď, vybavené vrtulemi pro let atmosférou, a přistávat na malém poli na území ambasády.

Avšak gyroloď, která se nyní nad velvyslanectvím objevila, nebyla uvedena ani v letovém řádu, ani nebyla trantorská. Trpasličí obrana ambasády byla okamžitě přivedena do stavu bojové pohotovosti. Jehlová děla pozvedla svá nakrčená ústí k obloze, silové štíty se vysunuly.

Rádiové zprávy proudily sem a tam. Ve střídavých impulsech stoupala vzhůru neústupná slova, zatímco k zemi se vracelo vzrušené vysvětlování.

Poručík Camrum se odvrátil od přijímače a řekl: "Tak nevím. Tvrdí, že bude sestřelen, jestliže mu do dvou minut nedovolíme přistát. Žádá o azyl."

Kapitán Elyut, který právě vstoupil, váhal: "A pak bude Sark tvrdit, že zasahujeme do jeho vnitřních záležitostí, a jestli na Trantoru řeknou, abychom to nechali plavat, s vámi a se mnou je konec. Kdo to vlastně je?"

"To neuvedl," odpověděl poručík, viditelně rozrušen. "Říká, že musí mluvit s velvyslancem. Povězte mi, kapitáne, co mám dělat." V krátkovlnném přijímači zapraskalo a ozval se téměř hysterický hlas: "Je tam někdo? Jdu na přistání! Skutečně! Už nemůžu čekat, a ani nebudu!" Zpráva zanikla v pronikavém pískání.

"Do kosmu!" ulevil si kapitán. "Ten hlas poznávám. Nechtě ho přistát! Na mou odpovědnost."

Rozlehly se povely. Gyroloď se snažela rychleji, než měla - to byl důsledek nezkušené a strachem ochromené ruky, která spočívala na řízení. Jehlová děla zůstala zaměřena.

Kapitán se spojil s Ábelem, a ambasáda byla uvedena do stavu plné pohotovosti. Letka sarkanských lodí, která se objevila sotva deset minut poté, co gyroloď přistála, výstražně křížovala oblohu ještě plně dvě hodiny. Pak odletěla. Seděli u oběda: Ábel, Junz a nově příchozí. Vzhledem k okolnostem si Ábel s obdivuhodnou vyrovnaností hrál na nezaujatého hostitele.

Kosmické proudy 155

Dlouhé hodiny se vůbec nezeptal, proč vlastně velkozeman potřebuje azyl.

Junz neměl zdaleka tolik trpělivosti. Sykl na Ábela: "Pro kosmos! Co s ním hodláte dělat?"

Ábel mu oplatil úsměvem: "Nic. Přinejmenším dokud nezjistím, zda se mi dostal do rukou i měšťan. Rád vím, jaké mám v ruce karty, než je vynesu na stůl. A protože on přišel za mnou, čekání ho znervózní víc než nás."

Měl pravdu. Již dvakrát začal zeman s rychlým monologem, který Ábel vždy přerušil: "Drahý zemane! Vážná konverzace není nic příjemného, má-li člověk prázdný žaludek." A s úsměvem objednal další jídlo.

U vína se zeman pokusil znovu: "Zřejmě budete chtít vědět, proč jsem opustil Steen."

"Skutečně, nenapadá mne ani jeden důvod, proč by měl zeman ze Steenu opouštět sarkanskou půdu," připustil Ábel. Steen si oba spolustolovníky pátravě prohlížel. Z jeho štíhlé postavy a hubeného, bledého obličejce vyzařovalo napjaté odhadování situace. Dlouhé vlasy měl pečlivě vyčesané do pramínků sepnutých malými sponkami, které se o sebe šustivě třely, kdykoli pohnul hlavou, jako by chtěly upozornit na to, že jejich nositel ignoruje poslední sarkanskou módu nakrátko střižených vlasů. Z jeho pokožky a oděvu vycházela slabá vůně.

Ábel, kterému neušlo, že Junz téměř nezatlečně stiskl rty a kradmo si přihlídl své krátké, vlnité vlasy, si pomyslel, jak

pobaveně by se asi Junz tvářil, kdyby se před ním objevil Steen ve své typické podobě s červeně naličenými tvářemi a mědí nalakovanými nehty.

"Dnes jsme měli mezikontinentální poradou," začal Steen,

"Ano?" poznamenal Ábel. A vzápětí, aniž hnul brvou, vyslechl vyličení všeho, co se na poradě odehrálo.

"A zbývá nám čtyřicet hodin," zakončil Steen rozhorleně. "Vlastně teď už jenom šestnáct. Skutečně!"

"Vy jste ten X!" vykřikl Junz, kterého již delší dobu přemáhala netrpělivost. "Vy jste pan X. Přišel jste sem, protože vás odhalili. Což je vlastně dohře. Ábele, zde máte důkaz o našem kosmoanalytikovi. Můžeme ho využít k tomu, abychom se k našemu člověku dostali!"

156 Isaac Asimov

Steen svým tenkým hláskem jen s obtížemi překřičel Junzův silný baryton. "Počkejte, povídám, počkejte! Zbláznil jste se? Přestaňte! Nechtě mě promluvit! Říkám vám... Excellence, nemohu si vzpomenout, jak se ten člověk jmenuje...

"Doktor Selim Junz, zemane."

"Tak tedy, doktore Selime Junzi, nikdy v životě jsem o tom idiotovi nebo kosmoanalytikovi, nebo co vlastně je, neslyšel. Skutečně! Nikdy jsem takový nesmysl neslyšel -já nejsem X! Skutečně! Nemohu za to, že Fife tomu směšnému melodramatu věří. Skutečně!"

Junz se nechtěl vzdát. "Proč jste tedy utekl?"

"Dobrý Sarku, cožpak to není jasné? Přímou jsem se dusil. Skutečně! Copak nechápete, co Fife sleduje?"

"Jestliže se, zemane, ujmete vysvětlování," zasáhl Ábel tichým hlasem, "nikdo vás nebude přerušovat."

"Aspoň za to vám děkuji." Steen pokračoval tónem člověka, jehož důstojnost utrpěla vážný šrám: "Ostatní si o mně nemyslí nic chvályhodného, protože nechápu, jaký má smysl vyžít se v dokumentech, statistikách a vůbec ve všech těch nudných podrobnostech. Skutečně, rád bych věděl, na co je potom Civilní služba, když velkozeman nemůže být velkozemanem."

Ale to, že mám rád pohodlí, ještě neznamená, že jsem pitomec. Skutečně! Ostatní to možná nechápu, ale mně je jasné, že Fifovi na nějakém kosmoanalytikovi vůbec nezáleží. Dokonce si myslím, že žádný analytik ani neexistuje. Fife si ho před rokem vymyslel a od té doby se jím ohání.

Dělá z nás blázny a idioty. Skutečně! U ostatních se mu to podařilo. Ztracení blázni! To Fife perfektně naplánoval celý ten hrozný nesmysl o idiotech a kosmoanalýze. Překvapilo by mě, kdyby domorodec, který údajně zabíjí hlídky po tuctech, nebyl jedním z Fifových špiónů v přestrojení. Nebo - jestliže je to pravý domorodec - řekl bych, že ho najal Fife.

To je Fifovi přesně podobné. Skutečně! Ten by použil domorodce proti vlastním lidem. Takový je to bídák.

Nicméně je zřejmé, že celé situace využil k tomu, aby nás ostatní vyšachoval a stal se diktátorem. Copak to nechápete?

Kosmické proudy 157

Žádný pan X neexistuje, ale zítra, pokud ho nikdo nezadrží, budou subéterické vlny plné spiknutí a vyhlášení stavu nouze, a on se prohlásí za vůdce. Na Sarku jsme neměli vůdce už pět set let, ale to Fifa nezadrží. Ten klidně pověsí ústavu na hřebík. Skutečně!

Jenže já ho hodlám zadržet. Proto jsem musel utéct. Kdybych zůstal na Steenu, dostal bych domácí vězení.

Jakmile porada skončila, nechal jsem prověřit svůj soukromý drom, a jak víte, zjistil jsem, že se ho zmocnili jeho lidé. To byla zjevná demonstrace opovrhování kontinentální autonomií a příklad hulvátství. Skutečně! Ale není tak chytrý, jak je odporný. I když si uvědomil, že by se někdo z nás mohl pokusit o útěk z planety, a proto nechal hlídat kosmodromy, nenapadlo ho," a Steen se lišácky usmál a neurčitě se uchichtl, "nenapadlo ho hlídat gyroodromy."

Pravděpodobně si myslel, že na celé planetě neexistuje místo, kam by se kdokoli z nás mohl uchýlit. Mě však hned napadla trantorská ambasáda - dokázal jsem udělat víc než ostatní. Už mě otravovali, zejména Bort. Znáte Borta? Je to hrozný neomaleneček. Skutečný hrubián. Mluví se mnou, jako by bylo něco špatného na tom, že je člověk čistý či příjemně voní."

Přiložil si špičky prstů k nosu a slabě se nadechl.

Když se Junt na židli neklidně pohnul, Ábel mu zlehka položil ruku na zápěstí a řekl: "Nechal jste tam rodinu, Steene. Nenapadlo vás, že vás má Fife v hrsti?"

"Nemohl jsem dost dobře nacpat své milované do gyroplánu." Mírně zrudl. "Fife se jich ani nedotkne. A kromě toho budu zítra zpátky na Steenu."

"Ano?" poznamenal Ábel neutrálně.

Steen na něho udiveně pohlédl a zkrivil rty. "Nabízím vám spojenectví, Excellence. Jen nepředstírejte, že se Trantor o Sark nezajímá. Jistě sdělíte Fifovi, že jakýkoli pokus o změnu sarkanské ústavy bude mít za následek intervenci Trantoru."

"Dost dobře nevím, jak by se to dalo zařídit. I kdybych měl důvod věřit, že mě naše vláda podpoří."

"Proč by se to nemělo dát zařídit?" zaútočil Steen rozhorleně proti-otázkou. "Jestliže Fife ovládne celý trh s kyrtem, zvedne ceny, zajistí si koncesi na rychlodávky a vše, co s tím souvisí."

158 Isaac Asimov

"Copak cenu kyrtu nekontroluje vás pět?"

Steen se přehnaně teatrálně zvrátil na opěradlo. "Ano, skutečně! O detailech nic nevím. Za chvíli se mě začnete ptát na čísla. Hrome, vy jste stejně nemožný jako Bort." Pak se vzpamatoval a uchichtl se. "Jen žertuji. Chci jenom říct, že když bude Fife stát mimo, Trantor by se mohl dohodnout s námi ostatními."

Na oplátku za Vaši pomoc bude jen spravedlivé, dostane-li Trantor přednost nebo dokonce třeba i menší podíl na trhu."

"A jak zařídíme, aby naše intervence nepřerostla v celogalaktický konflikt?"

"Ale ne, copak nechápete? Vždyť je to nad slunce jasnější. Vy nebudete agresory, jen zajistíte, aby se trh s kyrtem nezhroutil. Oznámím, že jsem se na vás obrátil s žádostí o pomoc. To zabrání, aby vznikl dojem, že jde o agresi, a celá Galaxie bude stát na vaší straně. A když z toho bude mít Trantor nakonec prospěch. Nu, to nemusí nikoho zajímat. Skutečně!"

Ábel sepnul sukovité prsty a pozorně se na ně zahleděl. "Nemohu uvěřit, že jste opravdu odhodlán spojit se s Trantorem."

Nevýrazně se usmívající Steenovou tvář se mihl záchvěv nenávisti. "Raději Trantor než Fifa."

"Nátlak silou se mi přičí," namítl Ábel. "Co kdybychom vyčkali, až jak se všechno vyvine...?"

"To ne!" vykřikl Steen. "Ani jediný den ne! Skutečně! Nebudete-li jednat se vší rozhodností nyní, právě teď, bude příliš pozdě. Jakmile propásnete správný okamžik, Fife zajde tak daleko, že nebude moci ustoupit, aniž by ztratil tvář. Jestliže mi teď pomůžete, obyvatelé Steenu mě budou podporovat a ostatní velkozemané se ke mně přidají. Budete-li však čekat jediný den, Fifova propaganda se rozběhne na plné obrátky. Mě odrovnají jako renegáta. Skutečně! Mě! Jako renegáta! Fife využije veškerého protitrantorského citění, které bude schopen vyvolat, a vy víte - nemíním to jako urážku - že ho není právě málo."

"Co kdybychom ho požádali, aby nám povolil rozhovor s kosmoanalytikem?"

"K čemu to bude? Bude hrát na obě strany. Nám řekne, že ten flo-rinský idiot je kosmoanalytik, zatímco vám řekne, že kosmoanalytik je vlastně florinským idiotem. Vy ho neznáte. Je odporný!"

Kosmické proudy 159

Ábel o tom uvažoval. Něco si pro sebe broukal, ukazováčkem vytukávat sekundový rytmus. Pak řekl: "Víte, měšťan je v našich rukou."

"Jaký měšťan?"

"Ten, který zabil hlídky a Sarkana."

"Ach tak Skutečně? Myslíte, že to bude Fifa zajímat, když je v sázce celý Sark?"

"Asi ano. Víte, nejde jen o to, že toho měšťana máme v rukou, jde především o okolnosti, za jakých byl zajat. Myslím, zemane, že mi Fife bude naslouchat, a to velice pozorně."

Poprvé za celou dobu, co se s ním znal, Junz uslyšel, jak chlad v Ábelově hlase ustupuje uspokojení, téměř triumfu.

160 Isaac Asimov

16. Zajatec

Nebylo nijak obvyklé, aby lady Samia z Fife prožívala hluboké znechucení. Avšak zcela výjimečně, a stalo se to snad poprvé, pociťovala znechucení již dlouhou řadu hodin.

Velitel kosmodromu byl přesnou kopií kapitána Racetyho. Oplýval zdvořilostí, choval se téměř patolízalsky, vypadal nešťastně, vyjadřoval lítost a ani v nejmenším se nesnažil odporovat, ale byl vůči všem jejím přáním hluchý.

Nakonec byla přinucena vzdát se přání a dožadovat se práv jako řádný sarkanský občan. Pronesla: "Předpokládám, že jako občanka mám právo čekat na jakoukoli přistávající loď, kdykoli budu chtít."

Její hlas přitom zněl neskrývanou jízlivostí.

Velitel si odkašlat a bolestný výraz na jeho tváři se ještě prohloubila zvýraznil. Nakonec pronesl: "Vlastně, má lady, není naším přáním vám nevyhovět. Nemůžeme vám vyhovět pouze proto, že jsme od vašeho otce dostali přesné příkazy, podle nichž vám máme k lodi znemožnit přístup."

Samia pronesla ztuhle: "Nařizujete mi tedy, abych z dromu odešla?"

"Ne, má lady." Velitel byl rád, že jí může nabídnout kompromis. "Nedostali jsme rozkaz vykázat vás z dromu. Jestliže si přejete zůstat, můžete. Ale, ve vší účtě, budeme vám muset zabránit v přístupu k přistávacím šachtám."

Pak zmizel a Samia se zabořila do zbytečně nádhery svého pozemního vozidla, zaparkovaného uvnitř dromu asi třicet metrů od vnější brány. Zřejměji pozorují a vyčkávají - a pravděpodobně z ní nespustí oči ani později. Kdybych popojela o kousek vpřed, pomyslela si s hořkostí, asi by mi přerušili dodávku energie.

Zaskřípala zuby. To, co jí otec provedl, bylo podlé. Ale tak tomu bylo vždycky. Vždycky s ní zacházeli, jako by ničemu nerozuměla, i když si myslela, že otec ji chápe.

Dokonce se zvedl, aby ji pozdravil, a to byla pocta, jakou nikomu jinému neprokázal od té doby, co zemřela její matka. Obejmul ji a něžně

Kosmické proudy 161

stiskl, nechal kvůli ní veškeré práce. A nařídil tajemníkovi, aby odešel, protože věděl, že ji domorodcova bezvýrazná, bledá tvář odpuzuje.

Bylo to takřka jako za starých časů, než zemřel dědeček a kdy její otec ještě nebyl velkozemanem.

"Mio, dítě," začal, "nemohl jsem se dočkat! Ještě nikdy netrvala cesta z Floriny tak dlouho. Když jsem se dozvěděl, že se ti hrozní domorodci ukryli na tvé lodi, kterou jsem pro tebe poslal, aby tě bezpečně přivezla domů, málem mě to připravilo o rozum."

"Táti! Nemusel ses ničeho obávat."

"Nemusel? Málem jsem vyslal celou flotilu, aby tě přivezla pod vojenskou ochranou."

Při té představě se oba zasmáli. Pak uplynulo ještě hodně času, než mohla Samia přenést konverzaci na téma, kterého

měla plnou hlavu.

"Co s těmi černými pasažéry hodláš udělat, táti?" zeptala se jakoby mimochodem.

"Proč tě to zajímá, Mio?"

"Snad si nemyslíš, že mají v úmyslu tě zavraždit nebo něco takového?"

Fife se usmál. "Neměla bys mít takové morbidní myšlenky."

"Ale nemyslíš si to, že ne?"

"Samozřejmě ne."

"To je dobře, táti, protože já jsem s nimi mluvila a prostě nevěřím, že by byli něčím jiným než neškodnými ubožáky. Je mi jedno, co říká kapitán Racety."

"Na to, jak jsou neškodní se dopustili příliš mnoha přestupků proti zákonům."

"Ale nemůžeš s nimi přece zacházet jako s obyčejnými zločinci, táti." Do hlasu jí pronikla obava.

"Jak jinak?"

"Ten muž není domorodec. Pochází z planety zvané Země a byl psychosondován, takže za svoje činy neodpovídá."

"Jistě, má drahá, v tom případě to Minbez vezme v úvahu. Posouzení bys měla nechat na nich."

"Ne, to je až příliš závažné, než aby se to na nich nechalo. Nic nepochopí. Nikdo nic nepochopí. Ale já ano!"

162 Isaac Asimov

„Ze všech lidí na celém světě jen ty, Mio?" zeptal se důrazně a prstem si odhrnul kadeř vlasů, která mu spadla do čela.

„Jen já! Jenom já!" prohlásila důrazně. "Kdokoli jiný si bude myslet, že ten mladík je blázen, ale já vím jistě, že není.

Tvrdí, že Florině i celé Galaxii hrozí velké nebezpečí. Je to kosmoanalytik, a ti, jak víš, se zabývají kosmologií. A ten to ví!"

"Jak víš, ze je to kosmoanalytik, Mio?"

"A čeho se to nebezpečí konkrétně týká?"

"To neví, protože byl psychosondován. Copak nechápeš, že právě to je ten nejdůležitější důkaz? Příliš mnoho ví, a někdo měl zájem, aby se to nevyneslo." Instinktivně ztišila hlas, až zněl přímo spiklenecky, a potlačila nutkání ohlédnout se přes rameno. "Víš," pokračovala, "kdyby byla jeho teorie chybná, sotva by ho někdo psychosondoval."

"Je-li tomu tak, proč ho nezabili?" zeptal se Fife, ale vzápětí své otázky litoval. Nemělo smysl dceru dráždit.

Samia chvíli bezvýsledně přemýšlela, pak řekla: "To zjistím, jestliže nařídíš Minbezu, aby mi dovolili sním promluvit. On mi důvěřuje, to vím. Dostanu z něho víc než celý Minbez. Táti, řekni jim, aby mi dovolili si s ním promluvit. Je to důležité."

"Ještě ne, Mio." Fife mírně stiskl ruce v pěst, ale pousmál se. "Ještě ne. Za několik hodin budeme mít v rukou třetího člověka. Potom - možná."

"Třetího člověka? Toho domorodce, který zabil tolik lidí?"

"Správně. Loď, v níž letí, přistane asi za hodinu."

"A do té doby nebudeš s domorodkou a kosmoanalytikem nic dělat?"

"Naprosto nic."

"Dobrá. Půjdu k lodi." Povstala.

"Kam chceš jít, Mio?"

"Na drom, otče. Mám pro toho dalšího domorodce spoustu otázek." Zasmála se. "Ukáži ti, že tvoje dcera je docela dobrý detektiv."

Avšak Fife se k jejímu smíchu nepřidal. "Byl bych rád, kdybys tam nechodila."

"Proč ne?"

"Je nezbytné, aby se kolem přiletu toho člověka nedělo nic mimořádného. Ty bys byla na dromu příliš nápadná."

Kosmické proudy 163

"Co na tom?"

"Nemohu ti vysvětlovat státnické záležitosti, Mio."

"Státnické? Pchá!" Naklonila se k němu, vtiskla mu letmý polibek doprostřed čela a odešla.

Nyní bezmocně seděla na dromu ve svém vozidle, zatímco vysoko na obloze, tak jasné za pozdního odpoledne, se zvětšoval tmavý bod.

Stiskla tlačítko, kterým se otvírala příruční přihrádka a vytáhla sportovní brýle. Zpravidla je používala pro sledování stratosférického póla hraného za ohromného rámusu jednomístnými rychlokluzáky, ale teď se daly použít i k něčemu mnohem závažnějšímu. Nasadila si je a z tmavého bodu se stala miniaturní loď s jasně viditelnou narudlou září.

Alespoň spatří cestující, až budou vystupovat, zapamatuje si je a nějak zařídí, aby si s nimi mohla promluvit, později to už nějak zařídí.

Obrázovku vyplnil Sark: kontinent a polovina oceánu zčásti zahaleného bavlňnou bělostí mraků.

Když Genro promluvil, jeho slova zněla poněkud nesouvisle, což jen dokazovalo, že se plně soustřeďuje na řízení.

"Kosmodrom nebude příliš střežen. I k tomu došlo na můj popud. Upozornil jsem totiž, že neobvyklá aktivita při našem přistání by mohla být pro Trantor signálem, že se něco děje. A upozornil jsem rovněž, že úspěch celé akce závisí na tom, aby si Trantor neuvědomil, co se vlastně děje, dokud nebude příliš pozdě. - No, to nic."

Terens ochable pokrčil rameny. "Záleží na tom?"

"Hodně, z vašeho hlediska. Přistanu v šachtě, která je umístěna nej-blíž u východní hrány. Jakmile dosedneme, můžete se vcelku bezpečně dostat zadem ven. Jděte rychle, ale ne zas příliš, směrem k bráně. Dám vám nějaké papíry, s nimiž se můžete - ale také nemusíte - dostat bez problémů ven. Jestliže vzniknou problémy, ponechám na vás, abyste udělal, co

budete považovat za nezbytné. Z toho, jak jste si dosud počínal, soudím, že v tomhle se na vás mohu spolehnout. Za bránou na vás bude čekat auto, které vás odveze na ambasádu. Toť vše."

"A co vy?"

164 Isaac Asimov

Sark se zatím zvolna měnil: obrovská, neurčitá koule složená z oslepujících odstínů hnědé, zelené, modré a bílé barvy začínala ožít a proměňovala se na terén protkaný řekami a zvrásněnými horami.

Genro se usmál, ale nevesele. "Raději se věnujte starostem o svoji osobu. Až zjistíte, že jste zmizel, pravděpodobně mne jako zrádce zastřelí. A když je přesvědčím, že jsem vás nebyl schopen fyzicky zadržet, možná mě jako pitomce jenom přeřadí na podřadné místo. Ta druhá možnost je dle mého soudu přijatelnější, a proto po vás budu chtít, abyste mě, než utečete, omráčil nervovými důtkami."

"Víte, co nervové důtky dovedou?"

"O tom nepochybujte." Genrovi se na spáncích objevily lesklé kapky potu.

"Jak můžete vědět, že vás pak nezabiju? Jsem přece vrah zemanů."

"Prostě to vím. Další zabítí by vám nepomohlo. Jen byste ztrácel čas. Už jsem podstupoval větší rizika."

Povrch Sarku na obrazovce se zvětšoval, jeho obvod mizel za okraji zobrazované plochy, střed rostl a objevovaly se nové podrobnosti. Už se dalo rozpoznat něco jako duha sarkanského města.

"Doufám," řekl Genro, "že vás nenapadne jednat na vlastní pěst. Sark na to není vhodný. Buď Trantor nebo zemane. Nezapomeňte!"

Nyní už bylo zřejmé, že obrazovka znázorňuje město: zelenohnědá skvrna na jeho předměstí se rozrostla a stal se z ní drom, který se k nim vytrvale a stále pomaleji přibližoval.

"Jestli se nedostanete do rukou Trantoru během příští hodiny, zemane vás do večera chytí. Neřeknu vám na sto procent, co s vámi udělá Trantor, ale vím určitě, jak s vámi naloží Sark."

Terens, jenž kdysi pracoval u Civilní služby, moc dobře věděl, jak Sark naloží se zločincem obviněným ze zabítí zemana. Drom na obrazovce se ani nezachvěl, ale Genro již nebral Terense na vědomí. Věnoval se při strojům, zaměřoval k zemi pulzní paprsek. Loď, dosud ve výšce jedné míle, se otočila zádi dolů.

Asi třicet metrů nad přistávací šachtou se rozeběhly motory. Terens pocítil jejich vibrace i přes hydraulické odpružení sedadla a zatočila se mu hlava.

"Vezměte důtky," ozval se Genro. "Rychle! Každá sekunda může být rozhodující. Uzávěr nouzového východu se za vámi zavře sám. Po-

Kosmické proudy 165

trvá tak pět minut, než se začnou divit, proč neotevírá hlavní uzávěr, a dalších pět, než sem proniknou, ale nejspíše za dalších pět minut zjistí, co se stalo. Máte asi tak patnáct minut na to, abyste se dostal z dromu a nastoupil do vozu." Vibrace ustaly a v nastalém tichu Terens pochopil, že došlo k navázání kontaktu se Sarkem. Další fázi přistání převzala kluzná diamagnetická pole. Jachta se majestátně naklonila a zvolna se snesla na bok.

"Ted!" zvolal Genro. Šaty měl zvlhlé potem.

Terense se zmocňovala závrať, nemohl zaostřit pohled. Pozvedl nervové důtky a...

Ucítil štiplavou vůni sarkanského podzimu. Kdysi tady, na Sarku, prožíval ta nejkrásnější roční období po tolik let za sebou, že téměř zapomněl na věčně mírný florinský červen. Nyní se mu dny, strávené v Civilní službě, vrátily tak rychle, jako by planetu zemanů nikdy neopustil - až na to, že dnes byl uprchlíkem poznamenaným nejvyšším zločinem, vraždou zemana.

Kráčel v rytmu svého bušícího srdce. Nechal za sebou jachtu a v ní Genra, ochromeného nervovými důtkami. Uzávěr se za ním měkce zavřel, a teď postupoval vpřed po široké vydlážděné cestě. Kolem se pohybovala spousta dělníků a mechaniků. Každý z nich měl svou práci a své problémy. Nikdo ho nezastavil, aby mu pohlédl do obličeje. Nikdo k tomu neměl důvod.

Viděl ho někdo, jak vystupuje z jachty?

Odpověděl si, že nikdo, protože jinak by už vyhlásili poplach.

Krátce se dotkl kapuce. Měl ji zas na hlavě. Medailónek, který z ní visel, byl na dotek hladký. Genro řekl, že poslouží k jeho identifikaci. Agenti Trantoru budou čekat, až zahlédnou, jak se medailónek leskne na slunci.

Mohl medailónek sundat a jít, kam se mu zlíbí, a najít si nějakou jinou loď -jak? Nějak.

Těch nějak bylo příliš mnoho. Podvědomě vytušil, že již dospěl ke konci cesty, a jak řekl Genro, bude to buď Trantor, nebo Sark. Trantor nenáviděl a bál se ho, ale věděl, že se v žádném případě nemůže rozhodnout pro Sark.

166 Isaac Asimov

"Hej, vy tam!"

Terens ztuhl. Pak poděšeně vzhledl. Brána byla ještě nejméně třicet metrů daleko. Kdyby se rozběhl... Ale utíkajícího člověka by přes bránu nepustili. Ne, nic takového nemůže riskovat. Rozběhnout se nesmí.

Otevřeným oknem vozidla, jaké Terens dosud neviděl ani za těch patnáct let prožitých na Sarku, vyhlížela mladá žena. Auto se kovově lesklo a zářilo jako průsvitný polodrahokam.

Žena zvolala: "Pojďte sem!"

Nohy neochotně zanesly Terense k vozu. Genro mu přece řekl, že auto bude čekat před dromem. Nebo snad ne? A vyslali by na takovou akci ženu? Vlastně teprve děvče. Děvče s tmavou, půvabnou tváří.

"Přicestoval jste jachtou, která právě přistála?"

Neodpověděl.

"Ale jděte," řekla netrpělivě, "viděla jsem, jak z jachty vystupujete!" Poklepala si na brýle pro sledování póla. Takové brýle Terens už viděl.

"Ano, jistě."

"Tak si nastupte!"

Otevřela mu dveře. Uvnitř vypadalo vozidlo ještě luxusněji. Sedadlo bylo měkké, všechno příjemně vonělo novotou a ta dívka byla opravdu krásná.

"Jste z posádky?" zeptala se.

Zkouší mě, napadlo Terense, než odpověděl: "Vždyť vy víte, kdo jsem." A dotkl se prsty medailónku.

Naprosto nehlučně, jako by ani nemělo hnací jednotku, auto couvlo a rozjelo se vpřed. U brány se Terens skrčil do měkkého, chladivého čalounění z kyrtu, ale nemusel se ničeho obávat. Bez problémů projeli, když dívka autoritativně pronesla: "Ten muž jede se mnou. Jsem Samia z Fife."

Trvalo několik sekund, než si unavený Terens uvědomil, co slyšel. Dychtivě se předklonil, ale auto již uhánělo nejméně stovkou v pruhu vyhrazeném rychlým vozidlům.

Kosmické proudy 167

Jeden z dělníků na dromu vzhlédl a něco stručně pronesl do klopky svých montérek. Pak vstoupil do budovy a vrátil se k práci. Jeho nadřízený se zamračil a rozhodl se, že si bude muset s Típem, který chodil kouřit ven skoro na půl hodiny, vážně pohovořit.

Před dromem jeden ze dvou mužů, usazených v pozemním vozidle, pravil znechuceně: "Nastoupil do auta s nějakou ženskou? Do jakého auta? A s kým?" I když měl na sobě sarkanský hábit, jeho přízvuk neomylně prozrazoval, že pochází z arkturiánských světů Trantorského impéria.

Jeho společníkem byl Sarkan jako vystřižený z televizních zpráv. Když dotyčné auto projelo bránou a nabralo směr k pruhu pro rychlá vozidla, zvedl se zpola ze sedadla a vykřikl: "To je auto lady z Fife. Jiné takové neexistuje. Dobrá Galaxie, co máme dělat?"

"Jedem za ním," rozhodl druhý okamžitě.

"Ale lady Samia..."

"Ta mně nic neříká. Ani tobě by neměla nic říkat, nebo jsi zby-tečnej."

Otočili vůz a vyjeli na širokou, téměř prázdnou autostrádu, po níž se směla pohybovat jen nejrychlejší vozidla.

Sarkan zasténal: "To auto nedoženeme. Jakmile nás Samia zahlédne, šlápne na to. Ten její auták umí dvě stovky a půl."

"Zatím se drží na dvou," poznamenal Arktuřan.

A po chvíli řekl: "Nejede na Minbez. To je jistý."

A po odmlce pronesl: "Nejede ani k paláci zemana z Fife."

A po další odmlce dodal: "Ať ztuhnu v kosmu, jestli vím, kam má namířený. Vyjíždí z města."

"Víme vůbec, že je s ní ten zabiják zemanů? Co když jde jen o to, aby nás odlákala z postu? Nesnaží se nás setřást a nepoužila by tak nápadný auták, kdyby nechtěla, abychom ji sledovali. Ten totiž nepřehlédneš ani na dvě míle."

"To vím, ale Fife by přece neposlal vlastní dceru, aby nás odlákala. Parta ostrejch hochů by to dokázala líp."

"Možná v tom voze nesedí opravdová lady."

"To brzo zjistíme. Zpomaluje. Projed' kolem a zastav za zatáčkou!"

168 Isaac Asimov

"Chci s vámi mluvit," řekla dívka.

Terens usoudil, že to asi nebude past, o níž zpočátku uvažoval. Ta dívka byla skutečnou lady z Fife. Musela být.

Zřejmě ji ani nenapadlo, že by ji mohl někdo odporovat.

Vůbec ji nenapadlo se ohlédnout, aby zjistila, zda je někdo nesleduje. Když třikrát odbočovali, povšiml si, že se za nimi drží jakési vozidlo, aniž by se přibližovalo nebo vzdalovalo. Nemohlo to být náhodné auto, tím si byl jist. Třeba v něm byli ti z Trantoru, což by nebylo špatné. Nebo Sarkané, a v tom případě byla lady vhodným rukojmím.

"Jsem tomu nakloněn," odpověděl.

"Byl jste na té lodi, která přivezla domorodce z Floriny? Toho, kterého hledají kvůli všem těm vraždám?"

"Už jsem řekl, že ano."

"Dobrá. Odvezla jsem vás sem proto, aby nás nikdo nerušil. Vyslychali toho člověka během letu na Sark?"

Taková naivita, pomyslně si Terens, snad ani neexistuje. Ona skutečně neví, kdo jsem. Ostražitě odpověděl: "Ano."

"Byl jste u jeho výslechu?"

"Ano."

"To je dobře. Myslela jsem si to. Mimochodem, proč jste z lodě odešel?"

To je otázka, kterou měla položit nejdřív, napadlo Terense. Odpověděl: "Měl jsem předat zvláštní zprávu." Zaváhal.

Tím, že se odmlčel, upoutal její pozornost. "Zprávu mému otci? S tím si nedělejte starosti. Poskytnu vám ochranu.

Řeknu mu, že jste šel se mnou, protože jsem vám to přikázala."

"Ano, má lady," odpověděl

Oslovení, má lady, se mu zarylo hluboko do vědomí. Ona je skutečná lady, nejvyšší v celé zemi a on jenom Floriňan. Muž, který dokázal zabít hlídky a který se začal učit, jak zabít zemany - jako vrah zemanů by ze stejného důvodu mohl pohlížet do tváře i této lady.

Podíval se na ni, v očích měl neúprosný a pátravý výraz. Byla velice krásná. A protože byla nejvyšší lady v zemi, nevěnovala jeho zájmu žádnou pozornost.

Kosmické proudy 169

Pronesla: "Chci, abyste mi řekl vše, co jste při výsledku slyšel. Chci vědět, co vám ten domorodec řekl. Je to velice důležité."

"Má lady, mohl bych se vás zeptat, proč se o toho domorodce tak zajímáte?"

"Ne."

"Jak si přejete, má lady."

Nevěděl, co by řekl. Jednu polovinu své pozornosti upíral na vozidlo, které je sledovalo, a čekal, kdy je dostihne, zatímco druhou si stále více uvědomoval obličej a tělo krásné dívky, která seděla tak blízko vedle něho.

Floriánané zaměstnaní v Civilní službě a měšťané museli žít v přísném celibátu, který mnozí ve skutečnosti porušovali, kdykoli se naskytla příležitost. Terens i v tomto směru dělal vše, čeho se odvážil a co se od něj očekávalo, ale jeho zkušenosti přesto nebyly nijak uspokojivé.

O to důležitější byla skutečnost, že ještě nikdy neseseděl tak blízko krásné dívky v tak intimním prostředí přepychového vozu...

Samia čekala, až její spolujezdec promluví, tmavé, velmi tmavé oči jí hořely zájmem a její plné rty se pootevřely očekáváním. Působení atmosféry ještě zvyšovalo prostředí vytvořené z kyrtu. Ani v nejmenším si neuvědomovala, že by někoho mohly ve vztahu k lady z Fife napadnout nebezpečné myšlenky.

Ta polovina jeho pozornosti, která se věnovala pronásledovatelům zeslábla. Najednou věděl, že zabití zemana nebude tím největším zločinem, který spáchal.

Ani si neuvědomil, že se pohnul. Jen pocítil, že drží v náruči její útlé, úlekem ztuhlé tělo, a na okamžik zaslechl, že vykřikla - pak její výkřik utlumil svými rty...

Čísí ruce ho uchopily za ramena a záda mu ovanul chladný vzduch proudící dovnitř otevřenými dveřky. Sáhl pro zbraň, ale příliš pozdě - někdo mu ji vytrhl z prstů.

Samia jen prudce vydechla.

"Viděls ho, co prováděl?" zeptal se Sarkan s hrůzou v hlase.

170 Isaac Asimov

Arktuřan zvýšil hlas: "Toho si nevsímej!" Dal si do kapsy malý černý předmět a uhlazením šev zavřel. "Popadni ho!"

Sarkan vytáhl Terense z auta, energicky a zuřivě. "A ona ho nechala," bručel. "Nechala!"

"Co jste zač?" zvolala Samia v náhlém záchvatu energie. "Poslal vás otec?"

"Na nic se laskavě neptejte," odpověděl Arktuřan.

"Vy nejste odtud." hněvala se Samia.

"Pro Sark, měl jsem mu rozbít hlavu!" Sarkan pozvedl ruku zaťatou v pěst.

"Nech toho!" vyštěkl Arktuřan. Uchopil Sarkanovu paži a stlačil ji dolů.

Sarkan podrážděně zabručel: "Jsou určité meze. Proti zabíjení zemanů osobně nic nemám, sám bych jich rád pár oddělal, ale stát a hledět na to, co ten domorodec dělá, to je na mě moc."

"Domorodec?" ozvala se Samia nepřirozeně vysokým hlasem.

Sarkan se předklonil a chňapl po Terensově kapuci. Terens zbledl, ale nepohnul se, pohled upíral na Samiu. Vítr mu rozcuchal vlasy pískové barvy.

Samia se odevzdaně zvrátila na opěradlo sedadla a rychlým pohybem si oběma rukama zakryla obličej, pokožka jí pod tlakem prstů zbělela.

"Co uděláme s ní?" otázal se Sarkan.

"Nic."

"Viděla nás. Než ujedeme jednu míli, půjde po nás celá planeta."

"Snad nechceš lady z Fife zlikvidovat?" zeptal se posměšně Arktuřan.

"To ne. Ale můžeme zlikvidovat její auťák. Než se lady dostane k radiotelefonu, budeme v pohodě pryč."

"To nebude nutné." Arktuřan se naklonil do auta. "Má lady, nemáme moc času. Slyšíte mě?"

Nepohnula se.

"Raději mě vyslechněte," pokračoval Arktuřan. "Je mi líto, že jsem vás vyrušil v takovém něžném okamžiku, ale naštěstí se mi podařilo toho okamžiku využít. Prostě jsem sebou hodil a podařilo se mi celou tu vaši milostnou scénku natočit na video. To není finta. Záznam odešlu na

Kosmické proudy 171

bezpečné místo, jakmile odtud vypadneme. Jakýkoli zásah z vaší strany mě přinutí zachovat se velmi ošklivě. Jistě mi rozumíte."

Odvrátil se. "Nic o tom neřekne. Ani ň. Tak jdeme, měšťane." Terens poslechl. Na pobledlý a utržený obličej v autě se už ani neohlédl. Necht' se stane cokoli, jemu se podařilo nemožné. Na krátký okamžik políbil nejpyšnější lady ze Sarku - a dosud cítil prchavý dotek jejích měkkých, voňavých rtů.

172 Isaac Asimov

17. Obvinění

Diplomacie má svůj jazyk a své vlastní postoje. Vztahy mezi představiteli suverénních států, pokud se přesně drží protokolu, mají své konvenční a směšné stránky. Fráze nepříjemné důsledky je synonymem pro hrozbu válkou, vhodné uspořádání zas pro zajetí.

V soukromí se Ábel diplomatickým dvoj smyslům raději vyhýbal. S přihlédnutím k úzkým osobním vztahům, které ho s Fifem spojovaly, mohl být v tuto chvíli považován za staršího muže přátelsky rozmlouvajícího u sklenky vína.

"Vás, Fife, člověk tak snadno nesežene."

"Měl jsem náročný den, Ábele," usmál se Fife. Vypadal klidně a nevzrušeně.

"Něco sem o tom slyšel."

"Od Steena?"

"Do jisté míry. Steen je u nás asi sedm hodin."

"To vím. Dopustil jsem se chyby. Uvažujete o tom kdy nám ho vrátíte?"

"Obávám se, že nikoli."

"Je to zločinec."

Ábel se ušklíbl, točil sklenkou v ruce a pozoroval líné bublinky. "Myslím, že z něho můžeme udělat politického uprchlíka. Na trantor-ském území bude pod ochranou mezihvězdného práva."

"Vaše vláda vás podpoří?"

"Zřejmě ano, Fife. Nejsem v zahraničních službách již sedmatřicet let, abych nepoznal, kdy mě Trantor podpoří a kdy ne."

"Mohu zařídít, aby Sark požádal o vaše odvolání."

"V čem by vám to prospělo? Jsem mírumilovný člověk, kterého dobře znáte. Mým nástupcem může být kdokoli."

Nastala odmlka. Bojovný výraz pozvolna z Fifova obličeje mizel. "Řekl bych, že máte nějaký návrh."

"Mám. U vás je jeden náš člověk."

"Kdo?"

Kosmické proudy 173

"Kosmoanalytik. Člověk z planety Země, která je - mimochodem - součástí trantorského panství."

"To vám řekl Steen?"

"Mimo jiné."

"On toho pozemšťana viděl?"

"Neřekl, že ho viděl."

"Samozřejmě, protože ho neviděl. Za daných okolností pochybuji, že jeho slovům věříte."

Ábel odložil sklenku. Sepnul ruce v klíně a pravil: "Přesto jsem přesvědčen, že ten pozemšťan existuje. Říkám vám, Fife, že bychom se měli dohodnout. Já mám Steena, vy máte pozemšťana. V jistém slova smyslu je to mezi námi nerozhodně. Než budete ve svých plánech pokračovat, než vyprší vaše ultimátum a vy provedete státní převrat, proč neudělat takovou malou poradou o kyrtu?"

"Nepovažuji to za nezbytné. To, co se nyní odehrává na Sarku, je výlučně naše vnitřní záležitost. Jsem ochoten se osobně zaručit, že trh s kyртом zůstane neovlivněn. A to bez ohledu na vývoj místní politické situace. Domnívám se, že na této hranici by měl legální zájem Trantoru končit."

Ábel usrl vína, tvářil se, jako by uvažoval. Pak řekl: "Máme zřejmě dalšího politického uprchlíka. Zvláštní případ."

Mimochodem, je to jeden z vašich florinských poddaných. Měšťan. Říká si Myrlyn Terens."

Fifovi se zablesklo v očích, "Něco takového jsme očekávali. Pro Sark, Ábele, interference Trantoru na této planetě mají své meze. Ten člověk, kterého jste unesli, je vrah. Z něho nemůžete politického uprchlíka udělat."

"Vy tedy toho člověka chcete?"

"Máte na mysli nějakou dohodu?"

"Malou poradou na téma kyrt, jak jsem se již zmínil."

"Kvůli jednomu florinskému vrahovi? To jistě ne."

"Víte, způsob, jakým se měšťanovi podařilo přejít k nám, je poněkud zvláštní. Snad vás bude zajímat..."

174 Isaac Asimov

Junz přecházel místností a potrásal hlavou. Noc již značně pokročila. Rád by usnul, ale věděl, že bude zase potřebovat trochu somninu.

"Mohl jsem pohrozit silou, jak navrhoval Steen," pronesl Ábel, "ale to by nebylo rozumné. Chápete, rizika značná, výsledek nejistý. Nicméně, než nám přivezli měšťana, neviděl jsem jinou možnost, když pomínu nicnedělání."

Junz potrásl hlavou poněkud důrazněji. "Ne. Něco se udělat muselo. Avšak tentokrát šlo o vydírání."

"Technicky zřejmě ano. Co jsem měl podle vás dělat?"

"Přesně to, co jste udělal. Já nejsem pokrytec, Ábele. Aspoň se jím snažím nebýt. Nebudu přece odsuzovat vaše metody, když hodlám těžit z jejich výsledků. Nicméně, co bude s tou dívkou?"

"Nic s ní nebude, pokud se bude Fife držet dohody."

"Je mi jí líto. Kvůli Florině nemám sarkanské aristokraty v lásce, aleji lituji."

"Jako jednotlivce, snad. Ale odpovědnost nese celý Sark. Řekněte mi, mladý muži, stalo se vám někdy, že jste v pozemním vozidle políbil dívku?"

Koutky Junzových úst zvlínil náznak úsměvu. "Ano."

"Mně také, i když v mém případě musím sáhnout do vzpomínek mnohem hlouběji. Moje nejstarší pravnučka se v těchto dnech pravděpodobně již zapojila do podobně praktické činnosti - nemělo by mě to překvapovat. Ostatně, co jiného znamená políbek ukradený v pozemním vozidle, než projev té nejpřirozenější emoce v celé Galaxii?"

Takže zde máme dívku - a připusťme, že vysokého společenského postavení - která se omylem nachází ve stejném voze jako, řekněme, náš zločinec. Ten využije příležitosti, aby ji políbil, impulzivně a bez jejího souhlasu. Jak se asi jako žena

cítí? A jak se cítí její otec? Dotčeně? Možná. Znechuceně? Jistě. Rozhněvaně? Uraženě? Ponížene? Zajisté. Ale zahanbeně? Ne! Zahanbeně natolik, aby byl ochoten ohrozit důležité státnické záležitosti jen kvůli zamezení publicity? Nesmysl.

Přesně taková je tato situace, avšak nastala na Sarku. Lady Samia se neprovinila ničím jiným než umíněností a velkou naivitou. Určitě ji už dřív někdo políbil. Kdyby se líbala nesčetněkrát kýmoli jiným než s Floriňanem, nikdo by o tom nemluvil. Jenže ona se líbala právě s Floriňanem.

Kosmické proudy 175

Nezáleží na tom, že nevěděla, že je to Floriňan. Nezáleží na tom, že si ten polibek vynutil. Zveřejnit fotografii, kterou máme, na níž lady Samia spočívá v náručí Floriňana, by znamenalo udělat jí ze života peklo. O životě jejího otce ani nemluvě. Viděl jsem, jak se Fife tvářil, když si ten záběr prohlížel. Nedá se sice jednoznačně poznat, že člověk na snímkuje Floriňan, protože na sobě má sarkanský hábit s kapuci, která mu zakrývá vlasy. Ani jeho světlá pokožka nevypadá dvakrát průkazně. Přesto Fife pochopil, že mnozí, kteří se zajímají o skandály a senzace, rádi uvěří pouhým řečem a že tu fotografii budou považovat za nezvratný důkaz. A pochopil, že jeho političtí odpůrci by z ní vytloukli obrovský kapitál. Můžete tomu, Junzi, říkat vydírání, a ono to vydírání možná je, ale je to vydírání, které by na žádné jiné planetě Galaxie nefungovalo. Tuto zbraň nám poskytl jejich společenský systém - a použil jsem ji bez nejmenších výčitek svědomí."

Junz si povzdechl. "Co se nakonec dohodlo?"

"Setkáme se zítra v poledne."

"Jeho ultimátum se tedy odkládá?"

"Na neurčito. Zajdu za ním do jeho kanceláře osobně."

"Je takové riziko nutné?"

"To riziko není velké. Budou tam svědci. A mně záleží na tom, abych se osobně setkal s kosmoanalytikem, kterého jste tak dlouho hledal."

"Mohu se zúčastnit taky?" zeptal se úzkostlivě Junz.

"Ach ano. A měšťan rovněž. Potřebujeme ho, aby kosmoanalytika identifikoval. Samozřejmě že tam potřebujeme i Steena. Vy všichni se zúčastníte v trojrozměrně personifikaci."

"Děkuji vám."

Trantorský velvyslanec potlačil zívnutí a zamžikal na Junze zvlhlými očima. "A nyní se musím omluvit. Jsem vzhůru již dva dny a obávám se, že moje stará schránka více antisomninu nevydrží. Musím se vyspat."

Po zdokonalení komunikačního přenosu trojrozměrné personifikace se důležité porady jen zřídka kdy konaly za fyzické přítomnosti vý-

176 Isaac Asimov

znamných osob. Proto Fife pocíťoval určité ponížení, seděl-li tvář v tvář starému velvyslanci. Z jeho olivové pleti se nedalo usoudit, zda přitom zrudl, ale z rysů mu vyzařoval němý vztek.

Musel být zticha. Nemohl nic říkat. Mohl na svůj protějšek jen nepřívětivě zírat.

Ábel! Ten senilní stařec v ošuntělých šatech, za nímž stojí milion světů.

Junz! Ten snědý vetřelec s kučeravými vlasy, jehož vytrvalost předznamenala nynější krizi.

Steen! Zrádce! Má strach podívat se mi do očí.

Měšťan! Pohlédnout na něho bylo ze všeho nejobtížnější. Byl to domorodec, který mu zneuctil dceru, zůstával však v bezpečí za zdmi trantorského velvyslanectví.

Kdyby byl sám, mohl by alespoň skřípat zuby nebo třískat do stolu. Ale za daných okolností nesměl pohnout ani svařákem, byť ho to stálo sebevětší přemáhání.

Kdyby Samia..., raději těchto úvah zanechal. Tím, že zanedbával její výchovu, utrpěl její smysl pro důstojnost postavení lady z Fife. Teď ji z toho nemůže vinit. Sama si dávala vinu, nesnažila se omlouvat. O svém pokusu, jak si hrála na soukromého galaktického špiona, a o tom, jak nešťastně ten pokus dopadl, mu sama řekla celou pravdu. Zcela spoléhala na jeho pochopení, a oprávněně. Dostane se jí ho, i kdyby to znamenalo rozbít celou strukturu, kterou vybudoval.

"Toto setkání na mně bylo vynuceno," začal zeman z Fife. "Nevidím žádný důvod, proč bych měl něco říkat. Jsem zde, abych naslouchal."

Ozval se Ábel, "Myslím, že by nejdříve měl promluvit Steen."

Fife střelil po Steenovi pohledem plným pohrdání a naplno zasáhl.

"Vy, Fife," vyřázel vysokým hlasem Steen, "jste mě donutil obrátit se na Trantor. Vy jste porušil zásady autonomie.

Nemohl jste očekávat, že něco takového strpím. Skutečně!"

Fife se neozval, a když pak znovu promluvil Ábel, ani v tónu jeho hlasu nechybělo určité opovržení. "Mluvte k věci, Steene. Chtěl jste přece něco říci. Tak to řekněte?"

Nezdravě bleďe Steenovy tváře zrudly i bez zásahu líčidel. "Taky to řeknu, a hned? Netvrdím o sobě, že jsem detektiv, za jakého se prohlásil

Kosmické proudy 177

zeman z Fife, ale umím používat rozum. Skutečně! A přemýšlel jsem. Včera nám Fife vyprávěl příběh o záhadném zrádci, kterého nazval panem X. Pochopil jsem, že ten přívál slov byl jen záminkou k vyhlášení výjimečného stavu. Mě nezmátá ani na okamžik."

"Takže pan X neexistuje?" zeptal se tiše Fife. "Proč jste tedy utekl? Na člověka, který utíká, není třeba vznášet další obvinění."

"Skutečně?" vykřikl Steen. "Utekl bych z hořící budovy, i kdybych ji sám nezapálil!"

"Pokračujte, Steene," vybídl ho Ábel.

Steen si olízl rty a na chvíli se věnoval nehtům na rukou. Když konečně promluvil, dosud si je hladil: "Napadlo mě, proč by si měl Fife vymýšlet právě takový příběh, tak komplikovaný. To není jeho styl. Skutečně! To vůbec není jeho styl. Já ho znám. My všichni ho známe. Nemá žádnou představivost. Vaše Excellence, vždyť je to tyran! Je skoro tak hnusný jako Bort."

"Ábele, povídá ten člověk něco důležitého," zabručel Fife, "nebo jen tak žvaní?"

"Pokračujte, Steene!" zvýšil Ábel hlas.

"To budu, jestli mě necháte mluvit. Proboha! Na čí straně stojíte? Položil jsem si otázku: Proč by si člověk jako Fife potřeboval něco takového vymýšlet? Existovala jediná odpověď. On si nic nevymyslel! Na to nemá hlavu. Takže ten příběh je pravdivý. Musí být. A pak hlídky byly skutečně zabity - i když něco podobného dokáže Fife hladce zorganizovat."

Fife jen pokrčil rameny.

"Jenže, kdo je to ten pan X?" nedal se vyrušit Steen. "Já to nejsem Skutečně! Já vím, že já to nejsem. Ale připusťme, že jím může být jen velkozeman. A kdo z velkozemanů věděl o všem nejvíce? Kdo z velko-zemanů se již celý rok pokouší využít jakéhosi podivného příběhu o kosmoanalytikovi k zastrašení ostatních, aby je přiměl k tomu, co nazývá spojené úsilí, ale čemu já říkám jednoduše - poddat se Fifově diktatuře?"

"Povím vám, kdo pan X je." Povstal, hlavou se otřel o hranu snímací kamery a z jeho projekce ubylo shora několik centimetrů. Ukázal před sebe chvějícím se prstem. "Je to on! Zeman z Fife! To on našel kosmoanalytika. Uklidil ho z cesty, když poznal, že na nás na první po-

178 Isaac Asimov

radě ty jeho hloupé řeči neučinily žádný dojem. A pak, až si připravil vojenský převrat, znovu se s ním vytasil."

Fife se unaveně otočil k Ábelovi: "Už skončil? Pokud ano, zbavte se ho. Je nesnesitelnou urážkou každého slušného člověka."

"Nechcete se k tomu, co Steen uvedl, vyjádřit?"

"Jistěže ne. K tomu se nemá cenu vyjadřovat. Je natolik zoufalý, že by řekl cokoli."

"To nemůžete jen tak přejít, Fife!" zvolal Steen. Oči měl přimhouřené a pokožka kolem nozder mu zbělela napětím. Zůstal stát. "Poslouchejte! Fife řekl, že jeho vyšetřovatelé našli záznamy v ordinaci jistého doktora. Řekl, že ten dotyčný doktor zahynul při dopravní nehodě poté, co zjistil, že se kosmoanalytik stal obětí psychosondování. Řekl, že X potom doktora zavraždil proto, aby existence kosmoanalytika zůstala utajena. To řekl. Zeptejte se ho! Jen se ho zeptejte, zda to řekl!"

"A co když jsem to řekl?" zeptal se Fife.

"V tom případě se ho zeptejte, jak se mohl dostat k záznamům z ordinace, jestliže ten doktor byl už několik měsíců mrtev a pohřben, pokud je neměl v ruce od začátku. Skutečně!"

"To je blbost," prohlásil Fife. "Takhle budeme jen ztrácet čas. Po zemřelém lékaři převzal praxi jiný - a s ním i záznamy. Snad si nikdo z vás nemyslí, že se po lékařově úmrtí ničí i jeho dokumentace?"

Odpověděl Ábel: "Samozřejmě že ne."

Steen vyštěkl něco nesrozumitelného, pak se posadil.

"A co bude dál?" zaútočil Fife. "Chce ještě někdo z vás něco důležitého prohlásit? Vznést další obvinění? Nebo vůbec něco?" Nehovořil nijak hlasitě, jeho trpký tón však nebylo možno nepostřehnout.

"Steen se tedy vyjádřil," ujal se slova Ábel. "Ale Junz a já tady jsme kvůli něčemu jinému. Rádi bychom viděli toho kosmoanalytika."

Fifovy ruce ležely na stole. Nyní je pozvedl a zase spustil, aby uchopil okraj stolu. Jeho černé obočí se zamračilo.

"Zajistili jsme člověka podprůměrné inteligence, který o sobě tvrdí, že je kosmoanalytikem. Nechám ho přivést."

Kosmické proudy 179

Valona Marchová nikdy, doslova nikdy v životě ani nesnila o tom, že něco tak nepravděpodobného může vskutku existovat. Během toho dne, který uplynul od jejich přistání na Sarku, ji téměř všechno přivádělo v úžas. I vězeňské cely, v nichž ji a Rika odděleně drželi, jí připadaly neskutečně báječné. Voda vytékala z kohoutku, kdykoli stiskla knoflík. Ze stěny sálalo teplo, i když venkovní vzduch byl chladnější, než si vůbec dokázala představit. A všichni, kteří s ní hovořili, měli na sobě krásné šaty.

Prošla mnoha místnostmi, v nichž se nacházely věci, jaké dosud nikdy neviděla. Sál, do něhož se dostala nakonec, předčil velikostí všechny předchozí, ale byl téměř nezařízený. A bylo v něm víc lidí. Za stolem seděl přísně se tvářící muž, na židli opodál druhý, mnohem starší, s obličejem zbrzděným mnoha vráskami - a ještě tři další...

A mezi nimi byl měšťan!

Vyskočila a rozběhla se k němu. "Měšťane! Měšťane!"

Nevěděla, že tam ve skutečnosti není - a proběhla jím. Ještě se ho pokusila uchopit za rukáv a vrhnout se k němu, ale prošla jím jako mlhou. Na chvíli zůstala bez dechu.

Když pak opět seděla na židli, Rik ji pevně uchopil za ruku. Starý vrásčitý muž pronesl konejšivě: "Nebojte se, dítě, to je pouze projekce. Takový obraz, víte?"

Rozhlédla se. Měšťan tam dosud seděl, ale nedíval se na ni. Ukázala na něho prstem: "On tam není?"

Rik vážně vysvětloval: "Lono, to je jenom trojrozměrná personifikace. Sedí někde jinde, ale my ho můžeme vidět." Potřásla hlavou. Když to říká Rik, pak je vše v pořádku, usoudila. Ale sklopila oči. Neodvážila se hledět na lidi, kteří před jejíma očima současně jsou i nejsou.

"Takže vám, mladý muži," oslovil Ábel Rika, "je známo, co to je trojrozměrná personifikace."

"Ano, pane." Pro Rika to byl rovněž ohromující den, ale věci, které Val onu přímo omračovaly, postupně shledával stále známějšími a pochopitelnějšími.

180 Isaac Asimov

"Kde jste se o ní dozvěděl?"

"Nevím. Znal jsem ji již dřív - před tím, než jsem ztratil paměť."

Během Valonina výstupu se Fife na svém místě za stolem ani nepohnul, a nyní kousavě poznamenal: "Mrzí mne, že je naše setkání tak nepříjemně poznamenáno hysterickou domorodkou. Tento údajný kos-moanalytik však trval na tom, aby byla přítomna."

"To je v pořádku," usmál se Ábel. "Stojí však za povšimnutí, jak dobře je váš Floriňan podprůměrné inteligence obeznámen trojrozměrnou personifikací."

"Asi mu to důkladně vtloukli do hlavy," řekl Fife.

"Vyslýchali jste ho, když se dostal na Sark?" zeptal se Ábel.

"Zajisté."

"S jakým výsledkem?"

"Nic nového."

Ábel se obrátil na Rika: "Jak se jmenujete?"

"Rik je jediné jméno, které si pamatuji."

"Znáte někoho z přítomných?"

Rik beze stopy respektu zaletěl pohledem od jednoho k druhému. "Jen měšťana - a samozřejmě Lonu."

"Tento muž," ukázal Ábel na Fifu, "je největším ze zemanů, jaký kdy žil. Patří mu celý svět. Co si oněm myslíte?"

"Já jsem pozemšťan," odpověděl Rik. "Já mu nepatřím."

Ábel pronesl stranou k Fifovi: "Řekl bych, že k takovému vzdoru nelze rodilého Floriňana vycvičit."

"Ani pomocí psychosondy?" opáčil Fife pohrdavě.

"Znáte tohoto muže?" zeptal se Ábel, když se opět obrátil k Rikovi.

"Ne, pane."

"Je to doktor Selim Junz. Zastává důležité místo v Mezihvězdném úřadu pro kosmoanalýzu."

Rik na něho se zájmem pohlédl. "Měl by tedy být jedním z mých šéfů. Ale neznám ho," dodal zklamaně. "Nebo si nevzpomínám."

I Junz potřásl zasmušile hlavou. "Nikdy jsem ho neviděl, Ábele."

"Tohle by se mělo zaprotokolovat," zabručel Fife.

"A nyní, Riku, mne poslouchejte," nedal se vyrušit Ábel. "Budu vám vyprávět určitý příběh, a chci, abyste pozorně naslouchal a přemýšlel. Zejména přemýšlel! Rozumíte mi?"

Kosmické proudy 181

Rik přikývl.

Ábel mluvil pomalu. Po dlouhé minuty byl jeho hlas jediným zvukem v místnosti. Během jeho hovoru měl Rik oči zavřené, oční víčku pevně stisknutá, rty semknuté a sevřenou pěst přitisknutou k hrudi. Vypadal, jako by upadl do agónie.

Ve svém vyprávění shrnul Ábel události, jak je již dříve zřekapituloval zeman z Fife. Hovořil o původní zprávě, která poukazovala na hrozící katastrofu, o jejím zadržení, o setkání panu X s Rikem, o psy-chosondaci a o tom jak byl Rik nalezen na Florině, kde ho později vyšetřoval lékař, který vzápětí zahynul, a jak se mu postupně vracela paměť.

"To je v kostce asi tak všechno, Riku," zakončil. "Nepřipadá vám něco z toho známé?"

Rik se jen zvolna přinutil říci: "Vzpomínám si na tu poslední část. Víte, na těch několik posledních dní. Něco neurčitěho se mi vybavuje i z doby dřívější. Možná ten doktor nebo jak jsem znovu začal mluvit. Je to takové hodně neurčité... To je vše."

"Přesto jste si na něco vzpomněl z doby ještě dřívější," naléhal Ábel. "Na nebezpečí hrozící Florině."

"Ano, to ano. To bylo první, na co jsem si vzpomněl."

"A na to, co bylo pak, si nevzpomenete? Přistál jste na Sarku a setkal jste se s jistým člověkem."

"Nevím," zasténal Rik. "Nemohu si vzpomenout."

"Zkuste to! Nevzdávejte se!"

Rik vzhlédl. Jeho pobledlá tvář se leskla potem. "Najedno slovo si vzpomínám."

"Na jaké slovo, Riku?"

"Asi... nic určitého neznám."

"Přesto nám to slovo řekněte."

"Souvisí nějak se stolem. Dávno, kdysi dávno. Seděl jsem, Myslím, u stolu a se mnou tam seděl ještě někdo. Potom stál, skláněl se nade mnou. A tehdy zaznělo tu slovo."

"Slovo?" Ábel byl trpělivost sama.

Rik zat' al pěsti a zašeptal: "Fife."

Všichni kromě zemana z Fife vyskočili na rohy. Steen vykřikl: "Vždyť j sem to říkal!"

182 Isaac Asimov

Kosmické proudy 183

18. Žalobce

Fife v sobě potlačoval hněv, když prohlašoval: "Skončeme s tou fraškou." Do chvíle, než promluvil, čekal se zarputilým výrazem v očích a s kamennou tvář, dokud se ostatní neuklidnili a neposadili. Rik měl skloněnou hlavu, oči zavřené a zoufale týral paměť. Valona se k němu přitiskla, snažíc se položit si jeho hlavu na rameno, a zlehka ho hladila po tvářích. "Proč mluvíte o frašce?" zeptal se chvějícím se hlasem Ábel.

"Copak to není fraška?" opáčil Fife. "Souhlas k této schůzce jsem dal především proto, že jste vůči mně vyvinul určitý nátlak. I přes vaši hrozbu bych odmítl dát souhlas, kdybych tušil, že mě zde budou soudit renegáti a vrahové v roli žalobců a soudců zároveň."

Ábel se zamračil a pronesl odměřeně: "Toto není soud, zemane. Doktor Junz je zde proto, aby odtud odvedl příslušníka MUK, což je jeho povinnost a právo. Já jsem zde proto, abych chránil zájmy Tranto-ru. Nepochybuji, že tento muž, zvaný Rik, je pohřešovaným kosmoanalytikem. Tuto část naší porady můžeme okamžitě ukončit, pokud dáte souhlas k tomu, aby byl kosmoanalytik předán doktoru Junzovi k dalšímu vyšetření a ke kontrole zdravotního stavu. Budeme samozřejmě potřebovat vaši další pomoc při hledání pachatele psycho-sondace a při zajištění bezpečnostních opatření, jež zaručí, že se podobné akce proti organizaci, která má koneckonců celogalaktický význam a je povznesena nad regionální politiku, nebudou opakovat."

"To je hotový projev!" pronesl zvýšeným hlasem Fife. "Avšak vaše plány zůstávají zřejmé. Co by se stalo, kdybych se toho člověka vzdal? Mám dojem, že MUK si zjistí přesně to, co bude potřebovat. Tvrdí o sobě, že je celogalaktickou organizací bez regionálních vazeb, ale není snad pravdou, že dvě třetiny ročního rozpočtu této organizace kryje Trantor? Pochybuji, že by ji dnes skutečně nezaujatý posuzovatel mohl považovat za naprosto nezávislou. Proto všechno, co o tomto člověku zjistí, bude zcela určitě ve shodě s trantorskými imperiálními zájmy."

184 Isaac Asimov

A co vlastně zjistí? I to je zřejmé. Tomu člověku se bude paměť zvolna navracet. MUK bude vydávat denní zpravodajské souhrny. Kousek po kousku se bude dozvídat nezbytné detaily. Nejdříve moje jméno. Pak to, jak vypadám. Potom bude následovat, co jsem kdy a za jaké situace konkrétně řekl. Ve vši vážnosti budu shledán vinným. Pak budou následovat nutné nápravné kroky - a Trantor bude nucen dočasně obsadit Sark. Tato dočasnost postupně získá stále trvalejší a trvalejší charakter.

Existují jisté hranice, za nimiž žádné vydírání nepůsobí. A vaše hranice, pane velvyslance, končí zde. Jestli tohoto člověka chcete, zavolejte na Trantor, aby pro něho poslali flotilu."

"Použití síly nepřichází v úvahu," prohlásil Ábel. "Neušlo mi však, jak pečlivě jste se vyhnul implikaci toho, co nakonec kosmoanalytik uvedl."

"Není žádná implikace, kterou bych potřeboval popírat. Prostě si vzpomněl najedno slovo, nebo to aspoň tvrdí. Co na tom?"

"A to, že si vzpomněl, nic neznamená?"

"Zhola nic! Jméno Fife je na Sarku pojmem. I když budeme vycházet z předpokladu, že tento takzvaný kosmoanalytik je upřímný, měl za ten rok spoustu příležitostí moje jméno zaslechnout. Na Sark se dostal lodí, na níž cestovala má dcera, a tam měl tu nejlepší příležitost slyšet jméno Fife. Na tom, že mu utkvělo v paměti, není nic nenormálního. Samozřejmě, třeba není upřímný. Třeba se dobře naučil, co má říkat."

Ábel nevěděl, co odpovědět. Rozhlédl se po ostatních, Junz se ka-bonil, prsty pravé ruky si hnětl bradu. Steen se samolibě usmíval a něco si sám pro sebe mumlal. Florinský měšťan si tupě civěl na kolena.

Byl to JAik, kdo promluvil, když se vymanil z Valonina objetí a povstal: "Poslyšte." začal. Obličej měl bledý a v očích se mu zračila námaha ze všeho toho marného přemýšlení.

"Zřejmě nás čeká další odhalení," neodpustil si Fife.

"Poslyšte!" opakoval JAik. "Seděli jsme u stolu. V čaji byla droga. Dohadovali jsme se. Nevzpomínám si, o čem. Pak jsem se nemohl pohnout, jen jsem seděl. Nemohl jsem mluvit, jen myslet. Dobrý kosme, byl jsem nadrogován! Chtělo se mi křičet a utíkat, ale nešlo to. Pak přišel ten muž. Fife. Křičel na mě. Vlastně nekřičel. Nemusel, obešel stůl. Stál tam, skláněl se nade mnou. Nemohl jsem ze sebe dostat ani slovo,

Kosmické proudy 185

nemohl jsem nic udělat. Podařilo se mi pouze sledovat ho očima." A zůstal mlčky stát.

"Tím mužem byl zeman z Fife?" chtěl vědět Junz.

"Vzpomínám si, že se jmenoval Fife."

"Je to tento muž?"

Rik odpověděl, aniž se ohlédl: "Nevzpomínám si, jak vypadal."

"Skutečně si nevzpomínáte?"

"Snažil jsem se! Ani nevíte, jak je to těžké, jak to bolí. Jako rozžhavená jehla. Hluboko. Tady!" Rik si přitiskl nice k hlavě.

"Vím, že je to těžké," pronesl Junz s náznakem pochopení. "Ale musíte se snažit. Víte, nesmíte přestat se snažit."

Podívejte se na něho! Otočte se a podívejte se na něho!"

Rik se prudce otočil k zemanovi z Fife. Chvilí na něho upřeně hleděl, pak se odvrátil.

"Už si vzpomínáte?" zeptal se Junz.

"Ne! Ne!"

Fife se ušklíbl. "Snad váš člověk nezapomněl svou roli? Nebo to bude vypadat věrohodněji, když si vzpomene až při dalším jednání?"

"Nikdy dřív jsem toho muže neviděl!" rozohnil se Junz. "A nikdy jsem s ním nemluvil! Nikdo se na vás nedomlouval, a vaše obviňování mi už leze krkem! Jde mi jen o pravdu."

"Mohu mu tedy položit několik otázek?"

"Poslužte si."

"Děkuji vám za laskavost. Tak tedy, Riku, nebo jak se ve skutečnosti jmenujete..." Zeman oslovil Floriňana.

Rik vzhlédl. "Ano, pane."

"Vzpomínáte si, jak k vám, když jste sedět omámený drogou a bezmocný, přistoupil z opačného konce stolu nějaký člověk?"

"Ano, pane."

"Poslední, na co si vzpomínáte, bylo, jak ten člověk stojí vedle vás a jak na vás shlíží..."

"Ano, pane."

"A vy jste k němu vzhlížel, nebo jste se o to alespoň pokoušel?"

"Ano, pane."

"Posaďte se."

Rik klesl na židli.

186 Isaac Asimov

Fife se chvíli ani nepohnul. Jeho tenká bezertá ústa se snad ještě víc zúžila, na čelistech se mu pod modročerným leskem oholených tváří stáhly svaly a brada se poněkud vysunula. Pak sklouzl ze židle.

Sklouzl! Vypadalo to, jako by za stolem klesl na kolena. Ale vynořil se zpoza stolu a bylo vidět, že stojí na vlastních nohou.

Junzovi se zatočila hlava. Muž, který za stolem vypadat tak vznešeně a velkolepě, se bez varování změnil v pidimužika. Fife se na svých zdeformovaných nohou pohyboval jen s velkou námahou, hlavu vystrkoval vpřed. V obličejí zrudl, ale jeho oči si podržely výraz nadutosti. Steen se posměšně rozchechtal, ale smích mu odumřel v hrdle, když na něho Fife upřel pohled. Ostatní jen omráčeně a beze slova seděli.

Rik hleděl doširoka rozevřenýma očima, jak se k němu Fife přibližuje.

"Byl jsem to já, kdo k vám od opačného konce stolu přistoupil?" zeptal se Fife.

"Nevzpomínám si na jeho obličej, pane."

"Nežádám vás, abyste si vzpomněl na jeho obličej. Copak na tohle jste mohl zapomenout?" Fife rozpřáhl ruce. "Mohl jste zapomenout, jak vypadám? Jak chodím?"

"Asi bych neměl," připustil nešťastně Rik, "ale opravdu nevím."

"Vy jste seděl, on však stál a vy jste k němu vzhlížel."

"Ano, pane."

"A on na vás shora shlížel, vlastně se nad vámi skláněl."

"Ano, pane."

Nyní si oba zblízka pohlíželi do očí.

"A právě v této chvíli na vás shlížím?"

"Ne, pane," odpověděl Rik.

"A vy ke mně vzhlížíte?"

I když Rik seděl a Fife stál, jejich oči, vzájemně se vpíjející do sebe, byly ve stejné úrovni.

"Ne, pane."

"Mohl jsem tím člověkem být já?"

"Ne, pane."

"Jste si tím jist?"

"Ano, pane"

Kosmické proudy 187

"Přesto stále tvrdíte, že jméno, které si pamatujete, je Fife."

"Na to jméno si vzpomínám," pronesl Rik zarputile.

"Nechť to byl kdokoli, nemohl použít mé jméno jako zástěrku?"

"Asi... to musel udělat."

Fife se obrátil a s rozváznou důstojností se přesunul zpátky za stůl, kde se vysoukal na židli. "Za celý svůj dospělý život až do dneška jsem nikomu nedovolil, aby mě viděl stát," řekl. "Existuje ještě nějaký důvod, proč by mělo toto jednání pokračovat?"

Ábel najednou pocítil značné znechucení. Schůzka velice nepříjemně ztroskotala. Fifovi se podařilo ospravedlnit se a ostatní zahanbit. Podařilo se mu udělat ze sebe mučedníka. Trantor ho přinutil toto jednání svolat a vznesl proti němu obvinění, které se zhroutilo.

A Fife se už postará, aby jeho verze o průběhu tohoto jednání oběhla Galaxii, a nebude se muset příliš odchylovat od pravdy, aby ji využil jako výbornou propagandu proti Trantoru.

Ale jak utrpěnou porážku zmírnit? Psychosondovaný kosmoanalytik už nebude mít pro Trantor význam - a i kdyby se

mu zcela vrátila paměť, každý se jen zasměje a nic z toho, co uslyší - byť by to byla pravda - nebude brát vážně. Všichni ho budou považovat za nástroj trantorské-ho imperialismu, nástroj, který selhal. Zatímco váhal, ozval se Junz: "Mám dojem, že existuje dobrý důvod, abychom naše jednání dosud neukončili. Ještě jsme se nedobrali k tomu, kdo je odpovědný za psychosondování. Vy jste obvinil zemana ze Steenu a on obvinil vás. Když uznáme, že jste oba nevinní, stále zůstává faktem, že oba věříte ve vinu jednoho z velkozemanu. Kdo to tedy je?" "Záleží na tom?" zeptal se Fife. "Pokud jde o vás, řekl bych, že nikoli. Ta záležitost by již byla vyřešena, nebýt zásahu ze strany Trantoru a MÚK. Já toho zrádce nakonec odhalím. Nezapomeňte, že měl - necht' je to kdokoli - v úmyslu převzít obchod s kyrtem, takže ho nehodlám nechat uniknout. Jakmile zjistím, kdo to je a vyzpovídám ho, tohoto člověka vám vrátím. To je jediná nabídka, kterou mohu učinit, a je velice rozumná." "Co s pachatelem psychosondáže provedete?" "To je čistě interní záležitost, která se vás netýká." "Ale týká," odporoval Junz důrazně. "Nejde jen o kosmoanalytika. Celá věc má hlubší význam, a mě překvapuje, že jste se o tom dosud

188 Isaac Asimov

nezmínil. Náš Rik nebyl psychosondován jen proto, že pracoval jako kosmoanalytik."

Ábel si nebyl jist, co má Junz za lubem, ale podpořil ho. Pronesl neurčitě: "Doktor Junz naráží samozřejmě na kosmoanalytikovu původní zprávu o nebezpečí."

"Pokud vím," pokrčil rameny Fife, "nikdo tomu za celý rok nepřisuzoval důležitost, ani doktor Junz ne. Avšak váš člověk je zde, doktore. Zeptejte se ho tedy, oč vlastně jde."

"Samozřejmě si nevzpomene," vybuchl Junz "Psychosonda působí na rozumovou složku toho, co je uloženo do paměti, velice účinně. Tento člověk si na své profesní znalosti možná už nikdy nevzpomene zcela přesně."

"V tom případě je vše ztraceno," ušklíbl se Fife. "Co s tím chcete dělat?"

"Něco velice konkrétního. V tom je ten vtíp. Existuje ještě někdo, kdo o tom všem ví něco bližšího, a tím je ten, kdo psychosondaci provedl. Nemá sice znalosti o kosmoanalýze, ani nemusí znát podrobnosti. Hovořil však s kosmoanalytikem předtím, než byla psychosondáž provedena, a dozvěděl se dost, aby nás nyní mohl navést na správnou stopu. Kdyby se to nedozvěděl, sotva by se odvážil zničit zdroj informací. Přesto, pro úplnost, Riku, na co si vzpomínáte?"

"Jen na to, že existuje určité nebezpečí, které souvisí s kosmickými proudy," řekl JAik dost nezřetelně.

"Co získáte, i když to zjistíte?" zasáhl Fife. "Jak spolehlivé jsou ohromující teorie, s nimiž ti blázniví kosmoanalytici neustále přicházejí? Mnozí z nich si myslí, že znají tajemství vesmíru, ale ve skutečnosti jsou tak nemožní, že sotva dokáží odečítat údaje z přístrojů!"

"Možná máte pravdu. Proč se tedy obáváte toho, co zjistím?"

"Jsem proti všemu, co může vyvolat morbidní a poplašné zprávy, ať už pravdivé či smyšlené, které by mohly nepříznivě ovlivnit obchod s kyrtem. Nesouhlasíte se mnou, Ábele?"

Ábel se zachvěl, ale navenek nedal nic znát. Fife se snažil vytvořit situaci, kdy by jakékoli problémy s dodávkami kyrtu, ve skutečnosti způsobené jeho převratem, mohly být připsány na vrub krokům Tranto-ru. Ale Ábel byl dobrý hráč. Zvýšil sázku mlčky a aniž by hnul brvou.

Kosmické proudy 189

"Nesouhlasím," odpověděl. "Myslím, že bychom měli doktoru Jun-zovi naslouchat."

"Díky," řekl Junz. "Vyjádřil jste se, zeman z Fife, že dotyčný pachatel psychosondace, ať je to kdokoli, musel zabít lékaře, který Rika vyšetřoval. To znamená, že musel Rika během jeho pobytu na Florině nějakým způsobem hlídat."

"Ano?"

"Nějaké stopy po takové aktivitě tam musely zůstat."

"Zřejmě se domníváte, že domorodci budou vědět, kdo nad nimi bdí."

"Proč ne?"

"Nejste ze Sarku," zdůraznil Fife, "a proto se mýlíte. Ujišťuji vás, že se domorodci drží zpátky. K zemanům se nepřibližují, a pokud se zemané přiblíží k nim, pak každý domorodec dobře ví, že je lepší sklopit zrak. O tom, že by je někdo pozoroval, nic vědět nebudou."

Junz se rozhořčením zachvěl. Tyranie byla v zemanech natolik pevně zakořeněna, že neviděli nic zahanbujícího na tom, že o ní veřejně hovoří.

"Obyčejní domorodci možná," připustil Junz. "Ale máme co do činění s člověkem, který není obyčejným domorodcem. Podle mého nám dost důrazně dokázal, že není řádným a poslušným Floriňanem. Zatím do naší diskuze ničím nepřispěl, nadešel tedy čas položit mu několik otázek."

"Svědectví domorodce nemá cenu," prohlásil Fife. "Využívám této příležitosti k tomu, abych opětovně požadoval vydání a postavení tran-torského zajatce před řádný soud planety Sarku."

"Dovoľte, abych s ním nejdříve promluvil."

Ábel zasáhl zvýšeným hlasem: "Snad by neškodilo položit mu několik otázek, Fife. Jestliže se ukáže, že nechce spolupracovat nebo zeje nespolehlivý, můžeme váš požadavek zvážít."

Při těch slovech Terens, který až do této chvíle soustředil veškerou svou pozornost na prsty rukou, prudce vzhledl.

Junz se k němu obrátil: "Rik byl ve vašem městěčku od doby, kdy jste ho na Florině našli, nemám pravdu?"

"Ano."

190 Isaac Asimov

"A vy osobně jste byl celou tu dobu v městečku přítomen? Tedy, pokud jste zrovna nebyl na služební cestě."

"Měšťané na služební cesty nejezdí. Mají práci ve svém působišti."

"Chápu. Nyní se uklidněte a hlavně se neurážejte. Ale mám dojem, že vědět o každém zemanovi, který má do městečka přijet, patří k vašim povinnostem."

"Jistě. Pokud má přijet."

"Přijel někdo?"

Terens pokrčil rameny. "Jednou nebo dvakrát. Čistě formálně. Zemane si nešpiní kyrtem ruce. Totiž surovým kyrtem."

"Mluvte uctivě!" zahřměl Fife.

Terens po něm šlehl pohledem. "Můžete mě k tomu donutit?"

"Nechme je, Fife," zasáhl Ábel, "aby to probrali sami. Vy a já jsme jen posluchači."

I když měšťanův posměšný výpad Junze potěšil, přinutil se říci: "Odpovídejte na mé otázky bez komentáře, měšťane."

Tedy, kdo ze zemanů konkrétně navštívil během uplynulého roku vaše městečko?"

"Jak to mám vědět?" Měšťan zvýšil hlas. "Na tuto otázku nemohu odpovědět. Zemane jsou zemane a domorodci jsou domorodci. Já sice mohu být měšťanem, ale pro ně jsem stále jen domorodec. Nechodím zemany vítat k městské bráně a neptám se jich na jméno."

Dostanu jen vyrozumění, toť vše. Vyrozumění adresované měšťanovi, v němž se píše, že tehdy a tehdy proběhne zemanská inspekce a že mám zajistit příslušná opatření. Pak musím dohlédnout na to, aby byli dělníci v továrně oblečení do toho nejlepšího, co mají, aby byla továrna jako ze škatulky a práce v plném proudu, aby bylo na skladě hodně kyr-tu, aby všichni vypadali spokojeně a radostně, aby byly domy čisté a ulice plné hlídek, aby byly po ruce tanečnice, kdyby se váženému zemanovi zachtělo pohledu na zábavné domorodé tance, a také aby byly k dispozici nějaké pohledné dívky..."

"Na tom nezáleží, měšťane," přerušil ho Junz.

"Vám na tom nezáleží! Mně však ano!"

Po Junzových zkušenostech s Floriňany z Civilní služby mu tento měšťan připadal jako osvěžující doušek studené vody. Rozhodl se, že využije vlivu, jaký jen může MUK uplatnit, aby zabránil jeho vydání zemanům.

Kosmické proudy 191

Terens nyní pokračoval klidnějším tónem: "Nicméně, taková je moje role. Když pak zeman přijede, zapadnu mezi ostatní. Nevím, kdo to je. Nemluvím s ním a on nemluví se mnou."

"Proběhla nějaká inspekce týden před tím, než byl zabit městský lékař? Předpokládám, že víte, kdy se to stalo"

"Mám dojem, že jsem to slyšel ve zprávách. Neřekl bych, že se v té době nějaká inspekce konala. Ale přísahat bych nemohl."

"Komu vaše země patří?"

Terens stáhl koutky úst. "Zemanovi z Fife."

Znenadání se ozval Steen: "To snad ne! Skutečně! Doktore Junzi, takovými otázkami Fifovi jen nahráváte. Nechápete, že se tak nikam nedostanete? Skutečně! Myslíte si, že by se Fife obtěžoval létáním na Florinu a zpátky, jen aby si ohlídal tohle individuum? Na co jsou hlídky? Skutečně!"

Junz se zatvářil zneklidněně. "V tomto případě, kdy ekonomika a možná osud tohoto světa závisí na jediném člověku, by bylo jen přirozené, kdyby se pachatel psychosondace neodvážil svěřit dohled hlídkám."

"Ani poté, co z hlavy toho člověka všechno vymýtil?" otázat se Fife.

Ábel vysunul spodní ret a zamračil se. Pochopil, že i závěrečné jednání jeho hry končí ve prospěch Fifa, stejně jako vše ostatní.

Avšak Junz se pokusil znovu, i když jen váhavě: "Existoval nějaký určitý hlídkující nebo skupina hlídkujících, kteří se tam vždy vyskytovali?"

"To nemohu říct. Pro mě to jsou prostě uniformy."

Junz se v náhlém popudu obrátil na Valonu. Před chvílí si totiž povšiml, jak najednou zbledla a vyřeštila oči. "Stalo se něco, děvče?" zeptal se.

Ale Val ona jen mlčky zavrtěla hlavou.

Ábel usilovně přemýšlet. Nedalo se nic dělat -je konec.

V té chvíli Valona povstala, silně se chvěla. Chraptivým hlasem pronesla: "Chtěla bych něco říct."

"Tak jen do toho," pobídl ji Junz. "Co to bude?"

Valona hovořila přerývaně, výraz jejího obličeje prozrazovat špatně utajený strach a zaťaté prsty nervozitu. "Jsem jen obyčejná venkovanka."

192 Isaac Asimov

Nezlobte se na mě. Zdá se mi, že všechno směřuje k jedinému konci. Je můj Rik opravdu tak důležitý, jak jste řekl, zeže?"

"Řekl bych," odpověděl Juna, "že je velmi, velmi důležitý. Zatím ano."

"Pak to musí být tak, jak jste říkal. Ten, kdo přivezl Rika na Flori-nu, se z něho neodvážil spustit oči, že? Co kdyby Rika zbil dozorce v továrně, nebo co kdyby po něm děti házely kamením, nebo kdyby onemocněl a zemřel? Nemohl ho nechat bez pomoci v polích, kde mohl zemřít dřív, než by ho někdo našel, že? Nemohl přece spoléhat na to, že bude mít takové štěstí." Nyní již mluvila docela souvisle.

"Pokračujte." Junz z ní nespustil oči.

"Jeden člověk měl Rika na očích od samého začátku. Našel ho v polích, zařídil, abych se o něho starala, pomáhal mu ve

všech problémech a věděl, kde se každý den nachází. Dokonce věděl všechno o tom doktorovi, protože jsem mu to řekla. Byl to on! On!"

Při posledních slovech, která vykřikla, ukázala prstem na Myrlyna Terense. Na měšťana.

Tentokrát nevydržel ani Fifův nadlidský klid - jeho ruce ztuhly a nadzvedly jeho korpulentní tělo o několik centimetrů nad sedadlo, když prudce švihl hlavou směrem k měšťanovi.

Kosmické proudy 193

19. Vítězové

Zdálo se, že všichni jsou paralyzováni a neschopni promluvit. Ani Rik se nezmohl na víc, než strnule pohlédnout nejprve na Val onu, pak na měšťana.

Ticho přerušil až Steenův pronikavý smích a následně jeho stejně pronikavý hlas: "Já tomu věřím, Skutečně! Říkal jsem vám to celou dobu. Řekl jsem přece, že toho domorodce platí Fife. Sami vidíte, co je Fife za člověka! Ten by domorodcům zaplatil i za.

"To je nebetyčná lež!"

Ta slova neproněs Fife, ale měšťan, který se mezitím postavil. Oči se mu leskly vzrušením.

Ábel, který se zdál být nejméně překvapen, se zeptal: "Co je nebetyčná lež?"

Terens na něm krátce spočinul pohledem, nechápavě. Pak zajímavě odpověděl: "Mě žádný Sarkan neplatí."

"A to, co řekla ta dívka? To je také lež?"

Terens si navlhl rty špičkou jazyka. "Ne, to je pravda. Já jsem provedl tu psychosondaci." A spěšně dodal: "Lono, neříkej se tak na mě. Nechtěl jsem mu ublížit. Nechtěl jsem nic z toho, co se stalo." Opět se posadil.

"To je nějaký trik," ozval se Fife. "Nevím, Ábele, co přesně zamýšlíte, ale na první pohled je jasné, že tento specifický zločin si tehle kriminálník nemůže připsat do svého rejstříku. Není pochyb o tom, že jedině velkozeman má nezbytné znalosti a zázemí. Nebo vám záleží na Steenovi do té míry, že ho chcete očistit falešným doznáním?"

Terens, s rukama pevně sepnutýma, se prudce předklonil:

"Nebudu ani trantorské peníze."

Fife ho ignoroval.

Junz se vzpomatoval až nyní. Dlouhé minuty si neuvědomoval, že měšťan vlastně není ve stejné místnosti, že se nachází na jiném místě ambasády a že vidí jen jeho obraz, o nic méně skutečný než obraz Fife, který byl dvacet mil daleko. Měl sto chutí rozběhnout se k měšťanovi,

194 Isaac Asimov

uchopit ho za ramena a promluvit si s ním o samotě - ale to nebylo možné. Nyní řekl: "Nemá smysl se dohadovat, dokud ho nevyslechne-me. Pokud je pachatelem psychosondace on, budeme nutně potřebovat podrobnosti. Pokud jím není, právě tyto podrobnosti, které se nám pokusí sdělit, to prokáží."

"Jestli se chcete dozvědět, co se odehrálo," zvolal Terens, "povím vám to! Nechávat si všechno pro sebe už nemá význam. Ve hře nyní zůstal už jen Sark a Trantor, tak do kosmu s tím! Mohu aspoň dostat pár věcí na veřejnost."

Ukázal opovržlivě na Fife. "Tento velkozeman tvrdí, že jedině někdo na jeho úrovni může mít nezbytné znalosti a zázemí, aby to dokázal. Ale co vlastně ví? Co kdokoli ze Sarkanů ví?"

Sarkané totiž svoji vládu neřídí! To dělají Floriňané, kteří pracují v Sarkské civilní službě. K nim se dostávají všechny papíry, vyrábějí z nich další papíry a zařazují je mezi papíry. A jsou to papíry, co udržuje Sark v chodu. Jistě, mnozí z nás jsou až příliš ubití, než aby mohli alespoň sténat, ale umíte si představit, co bychom dokázali, kdybychom chtěli, a to i před zraky našich zatracených zemanů? Poslechněte si alespoň, co jsem dokázal já.

Před rokem jsem v rámci svého výcviku po určitou dobu pracoval na kosmodromu jako letový dispečer. Je to v záznamech. Budete však muset zapátrat hlouběji, abyste to zjistili, protože jako letový dispečer je tam pochopitelně uveden nějaký Sarkan. On měl titul, já dělal skutečnou práci. Moje jméno najdete ve zvláštní rubrice označené jako Domorodé osoby. Žádný Sarkan by se ovšem nesnížil k tomu, aby na ni spočinul byt jen pohledem.

Když místní kancelář MUK zaslala na drom kosmoanalytikovu zprávu doplněnou o požadavek, abychom k jeho přistání přistavili sanitku, byl jsem právě na příjmu. Všechno, co se týkalo ohrožení Floriny, jsem zadržel, dál jsem předal jen neškodné informace.

Zařídil jsem, abych se s kosmoanalytikem setkal na malém předměstském přístavišti. To se mi celkem bez problémů podařilo. V rukou se mi sbíhaly všechny nitky, jimiž je Sark řízen. Nezapomeňte, že jsem působil v Civilní službě.

Velkozeman, který by chtěl dokázat to, co se podařilo mně, by neuspěl, pokud by nenařídil nějakému Floriňanovi,

Kosmické proudy 195

aby to zařídil za něho. Já jsem to dokázal bez jakékoli pomoci. Tolik ke znalostem a zázemí.

Setkal jsem se s kosmoanalytikem a odřízl jsem ho od Sarku i od MÚK. Vymáčkal jsem z něho tolik informací, kolik se dalo, a rozhodl jsem se jich využít v zájmu Floriny a proti Sarku."

Fife jen s námahou hledal slova, když říkal: "To vy jste rozeslal ten dopis velkozemanům."

"To jsem byl já, velkozemane," přikývl Terens. "Řekl jsem si, že si násilím přivlastním tolik kyrtových pozemků, kolik budu moci, abych pak mohl na základě vlastních podmínek vyjednávat s Trantorem a vás z Floriny vyhnat."

"Vy jste se pomátl."

"Možná. Nicméně, nefungovalo to. Kosmoanalytikovi jsem se skutečně představil jako zeman z Fife. Musel jsem, protože věděl, že Fife je na Sarku nejmocnějším mužem, a pokud si myslel, že jsem to já, byl ochoten hovořit. Musel jsem se v duchu smát, když jsem si uvědomil, že je přesvědčen, že by Fife pro Florinu udělal snad i nemožné."

Bohužel, byl ještě netrpělivější než já. Vzal si do hlavy, že každý ztracený den představuje pohromu, zatímco mně bylo jasné, že při jednání se Sarkem bude především nezbytný čas. Poznal jsem, že ho stěží zvládnu, a proto jsem nakonec použil psychosondu. K jedné se mi podařilo dostat - viděl jsem, jak ji používali v nemocnicích. Něco jsem o ní prostě věděl. Naneštěstí ne dost.

Nastavil jsem psychosondu na potlačení pocitů úzkosti. Je to jednoduchý zákrok, a dosud mi není jasné, co se doopravdy stalo. Jeho úzkost zřejmě sahala hlouběji, velmi hluboko, a sonda ji automaticky sledovala, přičemž mu současně ničila vědomí. A tak mi zůstal v rukou nemyslitelný tvor... Promiň, Riku."

Rik, který pozorně naslouchal, pravil skličene: "Neměl jste na mě vztáhnout ruku, měšťane, ale chápu vaše pocity."

"Ano," přikývl Terens, "tys na mé planetě žil. Teď znáš hlídky a zemany, i rozdíl mezi Horním a Dolním Městem."

Pak navázal na přerušené vyprávění: "Tak mi v rukou zbyl naprosto bezmocný kosmoanalytik. Nemohl jsem dopustit, aby ho objevil někdo, kdo by odhalil jeho identitu. Zabít jsem ho nemohl. Byl jsem si jist, že se mu paměť vrátí, a krom toho jsem potřeboval jeho vědomosti, ne-

196 Isaac Asimov

mluvě o tom, že jeho zabítí by ohrozilo příznivý postoj MÚK a Tranto-ru, bez něhož bych se později sotva obešel. A navíc, tehdy... tehdy bych zabít nedokázal.

Jako měšťan jsem si mohl zajistit let na Florinu a na falešné papíry vzít kosmoanalytika s sebou. Vybral jsem Val onu, aby se o něho starala. Pak už nehrozilo žádné nebezpečí - až na ten problém s doktorem. Pronikl jsem do energorozvodny v Horním Městě, což nebylo nic nemožného. Inženýři jsou sarkanského původu, ale personál je z Floriny. Na Sarku jsem o energetice získal dostatečné znalosti k tomu, abych věděl, jak se zkratuje linka. Trvalo tři dny, než jsem usoudil, že nadešel vhodný okamžik. Pak už jsem dokázal zabít snadno. Že však doktor vede dvojí záznamy, mě ani nenapadlo. Kéž by mě to napadlo!"

Terens ze svého místa viděl na Fifovu časomíru. "Před jedním stem hodin - a teď mi to připadá jako sto světelných roků - si Rik začal vzpomínat. Tak, a teď víte všechno."

"Ne," zasáhl Junz. "Ještě ne. Jaké jsou podrobnosti kosmoanalyti-kovy zprávy?"

"Myslíte si, že rozumím podrobnostem toho, co říkal? Je to jakási -promiň, Riku - šílenost."

"Není!" vybuchl Rik. "Není a nemůže být!"

"Kosmoanalytik měl loď," připomněl Junz. "Kde je?"

"Ve šrotu. Už dávno. Jednoduše přišel rozkaz k sešrotování, podepsaný mým šéfem. Sarkané nikdy žádné dokumenty nečtou. Sešrotování proběhlo bez problémů."

"A co Rikovy písemnosti? Řekl jste, že vám nějaké ukázal."

"Předejte nám toho člověka," ozval se náhle Fife, "a my zjistíme, co ví."

"Ne," řekl Junz. "Prvním zločinem se provinil proti MÚK. Unesl kosmoanalytika a poškodil mu mozek. Patří nám."

"Junz má pravdu," přidal se Ábel.

"Poslyšte," připomněl se Terens. "Neřeknu ani slovo, dokud nebudu mít nějakou pojistku. Víím, kde jsou Rikovy písemnosti - tam je žádný Sarkan ani Trantořan nenajde. Jestli je chcete, budete muset souhlasit s tím, že jsem politický uprchlík. Cokoli jsem udělal, pak z patriotických pohnutek diktovaných potřebami mé rodné planety. Sarkan nebo Trantořan o sobě může tvrdit, že je patriot, proč by nemohl i Floriňan?"

Kosmické proudy 197

"Velvyslanec přislíbil," vmísil se Junz, "že vás předá MÚK, a já vás ujišťuji, že vás Sarku nevydám. Vaše nakládání s kosmoanalytikem bude prošetřeno, proto nemohu zaručit výsledek, ale budete-li s námi nyní spolupracovat, přičteme vám to k dobru."

Terens na Junze pátravě pohlédl. Po chvíli řekl: "Kvůli vám, doktore, to risknu... Podle kosmoanalytika se florinské slunce nachází ve fázi, která předchází zrodu novy."

"Ne! Cože?" Nejrůznější výkřiky se ozvaly ode všech kromě Valo-ny.

"Brzy má explodovat a rozletět se na kousky," dodal Terens sardo-nicky. "Až se to stane, celá Florina se vypaří a změní se v obláček kyrtového kouře."

Ábel se teprve nyní vzpamatoval: "Já sice nejsem kosmoanalytik, ale slyšel jsem, že explozi hvězd nelze předvídat."

"To je pravda. Alespoň do této chvíle to nebylo možné. Nevysvětlil vám Rik, co ho k takovému závěru vedlo?" zeptal se Junz.

"Předpokládám, že to prokáže jeho dokumentace. Pamatuji si jen něco o uhlíkovém proudu."

"Cože?"

"Pořád mluvil o kosmickém uhlíkovém proudu. O uhlíkovém proudu a katalytickém efektu. To říkal."

Steen se zachichotal. Fife se zamračil. Junz jen strnule hleděl. Po chvíli se Junz ozval: "Promiňte, hned jsem zpátky."

Vystoupil ze snímaného krychlového prostoru a zmizel.

A když se za patnáct minut vrátil, užasle se rozhlédl. Spatní pouze Ábela a Fífa.

"Kdejsou...?" začal.

Ábel mu vpadl do řeči: "Čekali jsme na vás, doktore Junzi. Kosmoanalytik a ta dívka jsou na cestě na ambasádu. Sezení skončilo."

"Skončilo? U Galaxie, vždyť jsme právě začali! Musím vám vysvětlit, jaká tu existuje možnost, že se zrodí nova."

"To nebude nutné, doktore." Ábel se na židli neklidně zavrtil.

"Je to nutné. Principiálně nutné! Dejte mi pět minut."

"Nechtě ho mluvit," zasáhl Fife. Usmíval se.

A Junz mluvil. "Vezměme to od začátku. Již z nejstarších vědeckých písemností galaktické civilizace je známo, že hvězdy získávají

198 Isaac Asimov

energii z nukleární reakce odehrávající se v jejich nitru. Již tehdy bylo také známo, že nezbytnou energii mohou poskytnout pouze dva druhy nukleární transformace. U obou jde o přeměnu vodíku na helium.

První transformace je přímá - dva vodíky se slučují se dvěma neutrony za vzniku jednoho heliového jádra. Druhá je nepřímá, má několik stupňů. Končí přeměnou vodíku na helium, ale postupně - a v mezifázích hrají roli uhlíková jádra. Tato uhlíková jádra nejsou strávena, ale v průběhu reakcí se reformují, takže malé množství uhlíku se účastní reakce znovu a znovu - slouží k tomu, aby se značný podíl vodíku přeměnil na helium. Jinými slovy, uhlík působí jako katalyzátor. To všechno bylo známo již v prehistorické době, kdy lidská rasa žila jen na jedné planetě. Pokud taková doba vůbec byla."

"Jestliže tohle všechno víme," poznamenal Fife, "řekl bych, že se ničeho nedobereme, že jen ztrácíme čas."

"Jenže tohle je vše, co víme. Dosud nebylo zjištěno, zda se u hvězd uplatňuje jen jeden z nukleárních procesů, nebo oba. Vždy existovaly názorové proudy ve prospěch obou možností."

Většina mínění se přiklání k přímé konverzi vodíku na helium, protože je z obou alternativ jednodušší.

JAik musel uvažovat asi takto: přímá konverze vodíku na helium je normální zdroj hvězdné energie, ale za určitých podmínek k ní přispívá katalýza uhlíkem - tak se proces urychluje a hvězda se ohřívá.

Existují kosmické proudy. To všichni dobře víme. Některé z nich jsou uhlíkové. Hvězdy, které jimi procházejí, nabírají nesčetné atomy uhlíku. Celková hmota zachycených atomů je však ve srovnání s hmotou hvězdy neuvěřitelně nízká a v žádném ohledu ji neovlivní. Až na uhlík! Hvězda, která projde proudem s vysokou koncentrací uhlíku, přestává být stabilní. Nevím, kolik roků, staletí nebo milionů let trvá, než uhlíkové atomy proniknou do nitra hvězdy, ale pravděpodobně jde o dlouhodobý proces. To znamená, že uhlíkový proud musí být široký a hvězda ho musí protnout v tupém úhlu. Nicméně, jakmile množství uhlíku, které proniklo do nitra hvězdy, překročí určitou kritickou mez, záření hvězdy zesílí. Vnější vrstvy vezmou za své v nepředstavitelné explozi - a vznikne nova. Rozumíte?"

Kosmické proudy 199

Zatímco Junz vyčkával, ozval se Fife "Tohle všechno jste vymyslel za dvě minuty na základě čehosi neurčitěho, co si měšťaňan pamatoval z kosmoanalytických poznámek pronesených před rokem?"

"Ano, ano. Na tom není nic překvapujícího. Kosmoanalytická věda je na takovou teorii připravena. Kdyby s ní nepřišel Rik, brzy by ji postuloval někdo jiný. Podobné teorie byly vysloveny již dříve, ale nikdo je nebral vážně. Ve skutečnosti byly vysloveny, ještě než nastal rozvoj kosmoanalytických technik, ale nikdo nebyl u takových hvězd schopen vysvětlit náhlý přírůstek obsahu uhlíku."

Avšak dnes víme, že uhlíkové proudy existují. Dokážeme jejich dráhy zaznamenat formou grafů, zjistit, které hvězdy takové proudy za posledních deset tisíc let proťaly, a porovnat je se zaznamenaným výskytem nov. Právě to musel Rik dělat. To muselo být obsahem jeho pozorování a výpočtů, které se pokoušel sdělit měšťaňanovi. Ale to vše není akutní. V této chvíli je nejdůležitější zajistit okamžitou evakuaci Floriny."

"Myslil jsem si, že na to dojde," neodpustil si Fife.

"Lituji, Junzi," poznamenal Ábel, "ale to je vyloučeno."

"Proč?"

"Kdy má florinské slunce explodovat?"

"Nevím. Soudě podle toho, jakou naléhavost pocíťoval Rik před rokem, předpokládám, že moc času nezbyvá."

"Ale přesnou dobu stanovit nemůžete."

"Samozřejmě že ne."

"Kdy ji budete schopni stanovit?"

"To nelze říct. I kdybychom se dostali k Rikovým výpočtům, všechno by bylo třeba znovu přezkontrolovat."

"Můžete zaručit, že je kosmoanalytická teorie správná?"

Junz se zamračil. "Osobně jsem přesvědčen, že je, ale předem se nikdo nikdy za žádnou teorii nemůže zaručit."

"Z toho tedy plyne, že požadujete evakuaci Floriny na základě pouhé spekulace."

"Myslím, že záchrana populace celé planety za to riziko stojí."

"Kdyby byla Florina obyčejnou planetou, souhlasil bych s vámi. Ale Florina je zásobárnou kyrtu pro celou Galaxii. Proto se nic takového udělat nedá."

200 Isaac Asimov

Junz se neudržel: "Tak to je to, na čem jste se s Fífem domluvili, když j sem tady nebyl!"

"Dovolte mi vysvětlení, doktore Junzi," řekl Fife. "Sarkanská vláda by nikdy nedala k evakuaci Floriny souhlas, ani kdyby MÚK tvrdil, že má o té vaší teorii důkazy. Trantor nás nemůže nutit, protože Galaxie by možná podporovala Trantor ve válce proti Sarku kvůli zachování obchodu s kyrtu, ale nikdy se za něj nepostaví, když půjde o likvidaci kyrtu."

"Je to tak," přidal se Ábel. "Obávám se, že naši vlastní lidé nás v takové válce nepodpoří."

Junz pocíťoval, jak v něm sílí znechucení. Ve srovnání s ekonomickou prosperitou byla pro tyhle politiky planeta plná lidí zcela zanedbatelná!

"Poslyšte!" vyhrkl. "Nejde o jednu planetu, ale o celou Galaxii. V současné době vzniká v celé Galaxii dvacet nov ročně. Kromě toho asi dva tisíce hvězd z celé té stovky miliard změní svou vyzařovací charakteristiku natolik, že se

jakýkoli svět, nacházející se v jejich soustavě, stane neobyvatelným. Lidské bytosti obývají v této Galaxii asi milion soustav. To znamená, že v průměru jednou za každých padesát let se někde nějaká obyvatelná planeta stane pro život příliš horká. Takové případy zaznamenává historie. Každých pět tisíc let má některá obydlená planeta padesátiprocentní naději, že se z ní vlivem novy stane obláček kouře.

Jestliže Trantor s případem Floriny nic neudělá, jestliže dovolí, aby se i se všemi svými obyvateli doslova vypařila, pro ostatní lidi v Galaxii to bude představovat varování, že až přijde řada na ně, nemohou očekávat žádnou pomoc, pokud taková pomoc půjde na vrub ekonomickým požitkům několika mocných lidí. To chcete, Ábele, riskovat?

Když však na druhé straně Florině pomůžete, dáte najevo, že Trantor klade odpovědnost za lid Galaxie nad vlastnická práva. Tak získá Trantor na takové vážnosti a oblibě, jakou si nelze vynutit žádnou silou."

Ábel sklonil hlavu - pak jí unaveně potřásl. "Nikoli, Junzi. To, co říkáte, shledávám sice velice přitažlivým - ale nepraktickým. Nemohu se spoléhat na emoce ve srovnání s nepochybným politickým dopadem jakéhokoli pokusu o likvidaci trhu kyrtem. Dokonce soudím, že by bylo

Kosmické proudy 201

moudré zmíněnou teorii nepřezkoumávat. Již jen předpoklad, že by mohla být správná, by napáchal spoustu škody."

"A co když správná je!"

"Musíme vycházet z předpokladu, že není. Mám za to, že jste se před chvílí vzdálil proto, abyste se spojil s MÚK"

"Ano."

"Nevadí. Myslím, že Trantor má dostatečný vliv a je schopen další práce v tomto směru zastavit."

"Mám dojem, že nikoli. Tyto práce ne. Pánové, brzy budeme vědět, jak se dostat k levnému kyrtu. Do roka je s monopolem kyrtu konec. A to bez ohledu na novu."

"Co máte na mysli?"

"Naše schůzka konečně dospěla k tomu podstatnému, Fife. Ze všech obydlených světů roste kyrt právě na Florině.

Všude jinde dávají jeho semena obyčejnou celulózu. Florina je pravděpodobně jediný obydlený svět, který je v současné době ve sféře rodící se novy, a je v ní již asi statisíce let, tedy od doby, kdy ji poprvé zasáhl uhlíkový proud. Zdá se být zcela pravděpodobné, že kyrt a fáze zrodu novy mají mnoho společného."

"Nesmysl!" ulevil si Fife.

"Nesmysl? Musí přece existovat důvod, proč je z kyrtu na Florině zase kyrt, zatímco všude jinde jen bavlna. Vědci zkoušeli nejrůznějšími simulovanými postupy vypěstovat kyrt jinde, ale nikdy se jim to nepodařilo. Nyní se dozvědí, že ve hře jsou faktory charakteristické pro soustavu vznikající novy."

"Vždyť se snažili napodobit vyzařovací charakteristiku florinského slunce!" odfíkl Fife posměšně, ale vztekle.

"Ano, pomoci příslušných výbojek vyzařujících viditelné a ultrafialové světlo. Ale co záření na infračervených a dalších vlnových délkách? A co magnetické pole? A emise elektronů? Nebo vliv kosmických paprsků? Nejsem biochemik, ale mohou existovat faktory o nichž nevím. Biochemie se jimi začne zabývat a celá Galaxie bude ve stěhu. Ujist'uji vás, že do roka se řešení najde.

Ekonomika je dnes na straně lidskosti. Galaxie chce levný kyrt, a až bude nalezen způsob, jak to dokázat, nebo bude-li se předpokládat, že se brzy nalezne, všichni budou požadovat evakuaci Floriny, a to nikoli z

202 Isaac Asimov

humánních pohnutek, ale z touhy vytrít konečně zrak těm kyrtovým vydřiduchům ze Sarku."

"Žvásty!" mávl opovržlivě rukou Fife.

"Vy, Ábele, si to myslíte taky?" otázal se důrazně Junz. "Jestli pomůžete zemanům, Trantor bude považován za ochránce nikoli kyrtového trhu, ale kyrtového monopolu. Chcete to riskovat?"

"Chcete riskovat válku?" zaútočil Fife.

"Válku? Hloupost! Zemane, do roka pro vás nebude mít Florina vůbec žádnou cenu. Prodejte ji. Prodejte celou Florinu. Trantor za ni zaplatí."

"Koupit planetu?" vydechl Ábel úžasem.

"Proč ne? Trantor má fondy, a na dobrém jménu mezi lidem celého vesmíru se mu to tisíckrát vrátí. Jestliže nebude stačit, když řeknete, že zachraňujete stovky milionů životů, řekněte jim, že přinesete levný kyrt. Tím to dokážete."

"Budu o tom uvažovat," slíbil Ábel a pohlédl na zemana.

Fife sklopil oči. "Budu o tom uvažovat," řekl po dlouhé odmlce i on.

"Neuvažujte příliš dlouho," pousmál se Junz. "Řeči o kyrtu se rychle rozšíří. Nic je nezadrží. Pak už nikdo z vás nebude moci dělat, co se mu zlíbí. Pouze teď hned můžete oba udělat výhodný obchod."

Měšťan vypadal zdeptaně. "Je to skutečně pravda?" opakoval již poněkolkáté. "Skutečně pravda? Už nikdy Florina?"

"Je to pravda," přikývl Junz.

Terens rozpráhl paže, pak je nechal klesnout k bokům. "Jestli chcete ty papíry, které jsem dostal od Rika - mám je doma, jsou založeny mezi statistickými údaji. Zvolil jsem složku s úmrtností, kde jsou záznamy staré sto let a více. Tam by je nikdo nehledal."

"Podívejte se," řekl Junz. "Jsem si jist, že se s MUK dohodnete. Budeme na Florině potřebovat člověka, který zná Floriňany, kdo nám může poradit, jak jim sdělit tu nepříjemnou pravdu, jak nejlépe zorganizovat evakuaci, jakým způsobem zvolit nejvhodnější planety k vystěhování. Pomůžete nám?"

Kosmické proudy 203

"A tak vyvrát na situaci, chcete říct? Uniknout stíhání pro vraždy? Proč ne?" V měšťanových očích se objevily slzy.

"Přesto prohrají. Ztratím svůj svět, svůj domov. Všichni prohrajeme. Floriňané přijdou o svoji planetu, Sarkané o bohatství a Trantořané o možnost, jak se k tomu bohatství dostat. Nakonec nebude vítězů."

"Pokud si neuvědomíte," pronesl Junz polohlasem, "že v nové Galaxii, v Galaxii bezpečné proti nestabilitě hvězd, v Galaxii, v níž bude kyrt pro všechny a v níž politické sjednocování učiní podstatný pokrok - v takové Galaxii vítězové přece jenom budou. Lid Galaxie - to jsou ti, kteří zvítězí."

204 Isaac Asimov

20. Epilog - Po roce

"Riku! Riku!" Selim Junz se s napřaženými rukama rozběhl po přistávací ploše k lodi. "Lono! Ani jednoho z vás bych nepoznal. Jak se vám vede? Jak se máte?"

"Tak dobře, jak si člověk může přát. Vidím, žeš naše dopisy dostal," usmál se Rik.

Val ona pronesla smutně: "Dnes ráno jsme se byli podívat na naše městečko. Na polích už nikdo není." Byla oděna jako žena z Impéria, florinskou vesničanku už připomínala jen vzdáleně.

"Ano, pro člověka, který tam žil, to musí být hrozný zážitek. Není to nic příjemného ani pro mě, ale zůstanu, jak dlouho to jen bude možné. Záznamy vyzařování florinského slunce mají pro nás, teoretiky, obrovský význam."

"Tolik evakuovaných za necelý rok! To svědčí o vynikající organizaci."

"Děláme, co můžeme, Riku. Ale asi bych tě měl oslovovat pravým jménem."

"Raději ne. Už si na ně nikdy nezvyknu. Jsem Rik. To je stále to jediné jméno, na něž si vzpomínám."

"Už ses rozhodl, zda se vrátíš ke kosmoanalytice?"

Rik zavrtěl hlavou. "Rozhodl, a to rozhodnutí zní: Ne. Dost jsem zapomněl. O ty nejdůležitější znalosti jsem navždy přišel. Nijak mě to ale netrápí. Vráť se na Zemi... Mimochodem, doufal jsem, že uvidím měšťana."

"Asi neuvidíš. Dneska někam zmizel. Zřejmě se s tebou nechce setkat. Řekl bych, že ho trápí pocit viny. Nemáš na něho vztek?"

"Ani ne," odpověděl Rik. "Nemyslel to špatně. A změnil můj život k lepšímu - alespoň jsem potkal Lonu."

Valona na něho pohlédla a usmála se.

"Kromě toho, jeden můj problém vyléčil," pokračoval Rik, "Pochopil jsem proč jsem se stal kosmoanalytikem. Vím, že téměř třetina všech kosmoanalytiků pochází z jediné planety - ze Země. Ten, kdo žije na radioaktivním světě, nutně vyrůstá ve strachu a v nejistotě. Chybný krok

Kosmické proudy 205

může znamenat smrt, a největším nepřítelem je povrch planety. To v lidech trvale zanechává jakousi úzkost. Jsme šťastni v kosmickém prostoru, protože jediné tam si můžeme připadat bezpečně.

"A teď už takové pocity nemáš?"

"Pochopitelně že ne. Ani si nevzpomínám, že jsem měl někdy jiné. V tom to je, rozumíš? Měšťan nastavil psychosondu tak, aby mě zbavila úzkosti, ale opomenul zregulovat intenzitu. Myslel si, že má co do činění s momentálními obavami na povrchu vědomí. Ale měl před sebou hluboce zakořeněnou úzkost, o jaké nic nevěděl. V jistém slova smyslu bylo tedy dobře, že mě téhle úzkosti zbavil, i když s tím souviselo mnoho nepříjemného. Teď už nemusím zůstat v kosmu. Mohu se vrátit zpět na Zemi, mohu tam pracovat. Země potřebuje lidi. Vždycky je bude potřebovat."

"To vím," přikývl Junz. "Proč bychom nemohli udělat pro Florinu to, co děláme pro Florinu? Není nutné, aby pozemšťané vyrůstali ve strachu a nejistotě. Galaxie je obrovská."

"Ne," reagoval živě Rik. "To je něco jiného. Země má svou minulost. Mnozí tomu možná nevěří, ale my, co pocházíme ze Země, víme, že naše planeta je kolébkou celé lidské rasy."

"Možná. Nevím, zda tomu tak skutečně je."

"Ovšemže je. Země je planeta, která nemůže a nesmí být evakuována. Jednoho dne ji změníme, vrátíme její povrch do stavu, v jakém se kdysi nacházel. Do té doby zůstaneme."

Val ona tiše poznamenala: "A ze mne je dnes pozemšťanka."

JAik pohlédl na horizont. Horní Město oslnivě zářilo jako vždy, ale lidé zmizeli. "Kolik jich ještě naFlorině zůstalo?" zeptal se.

"Asi dvacet milionů," odpověděl Junz. "S postupujícím časem pracujeme pomaleji. Musíme udržovat v rovnováze všechno to, co zůstává. Zbývající lidé musí představovat ekonomický celek. Osídlování nových působišť je teprve v rané fázi. Většina evakuovaných se dosud nachází v provizorních táborech na sousedních světech. Takovým útrapám se prostě nevyhneme."

"Kdy odejde poslední člověk?"

"No... vlastně nikdy."

"Nechápu."

206 Isaac Asimov

"Měšťan neoficiálně požádal, aby směl zůstat. Souhlas dostal, rovněž neoficiálně. Tyto informace na veřejnost neproniknou." "On zůstane?" užasl Rik. "U vši Galaxie, a to proč?" "Nevím," odpověděl Juna. "Vysvětlils to možná za něho, když jsi hovořil o Zemi. Má zřejmě stejné pocity jako ty. Říká, že nemůže ani pomyslet na to, aby... aby nechal Florinu zahynout samotnou."

Kosmické proudy 207

Doslov

Kosmické proudy jsem napsal v roce 1951 a poprvé publikoval v roce 1952. Tehdy se toho o astrofyzice vzniku nov moc nevědělo a moje spekulace týkající se "uhlíkových proudů" měly svou platnost. Dnešní astronomové mají mnohem lepší znalosti, a zdá se být téměř jisté, že kosmické proudy svou podstatou nemají nic společného se vznikem nov - i když, jak to už bývá, analýza mezihvězdných oblaků prachu a plynu se stala dnes mnohem zajímavější, než jsem si v roce 1951 vůbec dokázal představit. To je moc špatné, protože moje spekulace s kosmickými proudy byly - aspoň podle mého názoru - tak chytré, že mám pocit, že by platit měly.

Vesmír se však ubírá vlastní cestou a nezmění ji jen proto, aby vzdal hold mé chytrosti, takže mi nezbývá než vás požádat, abyste odložili svou nedůvěru ve vztahu ke vzniku nov a těšili se z knížky - pokud se budete těšit - v té podobě, v jaké je napsána.

Isaac Asimov

Digitalizoval Posspa

RoboVa stránka o knihách

<http://sweb.cz/robov.knihv/>

Mirror této stránky

<http://www.robov.knihy.szm.sk/>

Email

robov.knihv@seznam.cz